

UNIVERSAL
LIBRARY

OU-234448

UNIVERSAL
LIBRARY

Catalogue of the Persian Books and Manuscripts in the Library of the Asiatic Society of Bengal, Fasc. 1-3 @ 1/- each	Rs. 3	0
Dictionary of Arabic Technical Terms, and Appendix Fasc. 1-21 @ 1/8/ each	31	8
Faras Nama, Fasc. 2	1	0
Farnang-i-Rashidi, Fasc. 1-P4 @ 1/8/ each	31	0
Fihrist-i-Tusi, or Tusi's list of Shy'ah Books, Fasc. 1-4 @ 1/- each	4	0
Hadiqat-ul-Haqiqat, (Text & Eng.)	8	8
History of Gujarat	1	0
Haft Asman, History of the Persian Masnawi, Fasc. 1 @ 1/12/ each	0	12
History of the Caliphs, (English) Fasc. 1-6 @ 1/4/ each	7	8
Iqbalnamah-i-Jahangiri, Fasc. 1-3 @ 1/10/ each	1	14
Isbah, with Supplement, 51 Fasc. @ 1/- each	51	0
Ma'asir-i-Rahimi, Part I, Fasc. 1-2 @ 2 each	4	0
Maasir-ul-Umarā, Vol. I, Fasc. 1-9; Vol. II, Fasc. 1-9; Vol. III, 1 10; Index to Vol. I, Fasc. 10-11; Index to Vol. II, Fasc. 10-12; Index to Vol. III, Fasc. 11-12 @ 1/ each	35	0
Ditto (Eng.) Vol. I, Fasc. 1-2, @ 1/4/ each	2	8
Marhamu 'L-Ilali 'L-Mu'Dila, Fasc. 1-2	2	0
Muntakhabut-Tawarikh, Fasc. 1-15 @ 10/ each	9	6
Ditto (English), Vol. I, Fasc. 1-7; Vol. II, Fasc. 1-5 and 3 Indexes; Vol. III, Fasc. 1 @ 1/- each	16	0
Muntakhabu-l-Lubab, Fasc. 1-19 @ 10/ each	11	14
Ditto Part 3, Fasc. 1-2 @ 1/- each	2	0
Nukhbatu-l-Fikr, Fasc. 1	0	10
Nizami's Khiradnamah-i-Iskandari, Fasc. 1-2 @ 1/12 each	8	8
Persian and Turki Divans of Bayraz Khan, Khan Khanan	1	0
Qawaniun 's-Sayyad of Khuda Yar Khan 'Abbasi, edited in the original Persian with English notes by Lieut.-Col. D. C. Phillott	5	0
Riyazu-s-Salatin, Fasc. 1-5 @ 10/ each	3	2
Ditto (English) Fasc. 1-5 @ 1/-	5	8
Tadhkira-i-Khushnavisan	1	0
Tubnaqt-i-Nasiri (English), Fasc. 1-14 @ 1/- each	14	0
Ditto Index	1	0
Tarikh-i-Firuz Shahi of Ziyau-d-din Barni, Fasc. 1-7 @ 10/ each	4	8
Tarikh-i-Firuzshahi, of Shams-i-Siraj Aif, Fasc. 1-6 @ 10/ each	8	12
Ten Ancient Arabic Poems, Fasc. 1-2 @ 1/8/ each	3	0
The Mabani 'L Lughat: A Grammar of the Turk. Language in Persian	1	8
Tanzuk-i-Jahangiri (Eng.) Fasc. 1 @ 1/-	1	0
Was o Ramin, Fasc. 1-5 @ 10/ each	3	2
Zafarnamah, Vol. I, Fasc. 1-9, Vol. II, Fasc. 1-8 @ 10/ each	10	10

ASIATIC SOCIETY'S PUBLICATIONS.

1. ASIATIC RESEARCHES. Vols. XIX and XX @ 10/- each ... 20 0
 2. PROCEEDINGS of the Asiatic Society from 1875 to 1904 @ 8/ per No.
 3. JOURNAL of the Asiatic Society for 1875 (8), 1871 (7), 1872 (8), 1873 (8), 1874 (8), 1875 (7), 1876 (7), 1877 (8), 1878 (8), 1879 (7), 1880 (8), 1881 (7), 1882 (8), 1883 (8), 1884 (8), 1885 (8), 1886 (8), 1887 (7), 1888 (7), 1889 (10), 1890 (11), 1891 (7), 1892 (8), 1893 (11), 1894 (8), 1895 (7), 1896 (8), 1897 (8), 1898 (8), 1899 (8), 1900 (7), 1901 (7), 1902 (9), 1903 (8), 1904 (16) @ 1/8 per No. to Members and @ 2/- per No. to Non-Members.
- N.B.—The figures enclosed in brackets give the number of Nos. in each Volume
4. Journal and Proceedings, N.S., 1905, to date (Nos. 1-4 of 1905 are out of stock), @ 1-8 per No. to Members and Rs. 2 per No. to Non-Members.
 5. Memoirs, 1905, to date. Price varies from number to number. Discount of 25% to Members.
 6. Centenary Review of the Researches of the Society from 1784-1888 3
 7. Catalogue of the Library of the Asiatic Society, Bengal, 1910 ... 8 0
 8. Moore and Hewitson's Descriptions of New Indian Lepidoptera, Parts I-III, with 8 coloured Plates, 4to, @ 6/- each ... 18 0
 9. Kaqmiraqabdmrta, Parts I and II @ 1/8/ ... 3 0
 10. Persian Translation of Haji Baba of Isfahan, by Haji Shaikh Ahmad-i-Kirmasi, and edited with notes by Major D. C. Phillott. ... 10 0

Notice of Sanskrit Manuscripts, Fasc. 1-35 @ 1/- each ... 35 0
 Nepalese Buddhist Sanskrit Literature, by Dr. R. L. Mitra ... 5 0

N.B.—All Cheques, Money Orders, &c., must be made payable to the "Treasurer Asiatic Society," only.

81-10-11.

Books are supplied by V.P.P.

Nykyavartika, Fasc. 2-6 @ /10/ each	Rs. 2	2
Nityācārapaddhati, Fasc. 1-7 @ /10/ each	4	6
Nityācārapradīpa, Vol. I, Fasc. 1-3, Vol. II, Fasc. 1-3 @ /10/ each	Rs. 6	14
Nyāyabinduṭīkā, Fasc. 1 @ /10/ each	0	10
*Nyāya Kusumāñjali Prakaraṇa, Vol. II, Fasc. 1-3 @ /10/ each	1	14
Nyāyasārah	2	0
Padumāvatī, Fasc. 1-6 @ 2/ each	12	0
Prākṛita-Pāṇḍalām, Fasc. 1-7 @ /10/ each	4	6
Prākṛita Lakṣaṇam, Fasc. 1 @ /1/8 each	1	8
Parācāra Smṛti, Vol. I, Fasc. 1-3, Vol. II, Fasc. 1-6; Vol. III, Fasc. 1-6 @ /10/ each	12	8
Parācāra, Institutes of (English) @ 1/- each	1	0
Pariksamukha Sūtram	1	0
Prabandhacintāmaṇi (English) Fasc. 1-3 @ 1/4/ each	3	12
Rasarnavam, Fasc. 1-3	3	12
Ravisiddhanta Manjari, Fasc. 1	0	10
Saddarsāna-Samuccaya, Fasc. 1-2 @ /10/ each	1	4
Samarāṅga Kāha, Fasc. 1-4, @ /10/ each	2	8
Sāṅkhyā Sūtra Vṛtti, Fasc. 1-4 @ /10/ each	2	8
Ditto (English) Fasc. 1-3 @ 1/- each	3	6
Six Buddhist Nyaya Tracts	0	10
Śrāddha Kriyā Kaumudī, Fasc. 1-6 @ /10/ each	3	12
Sūcra Saṁhitā, (Eng.) Fasc. 1 @ 1/- each	1	0
Buddhi Kaumudī, Fasc. 1-4 @ /10/ each	2	8
Sundaranandam Kavyam	1	0
Sūryya Siddhanta, Fasc. 1-2 @ 1-4 each	2	8
Syainika Sastra	1	0
*Taittīreya Brāhmaṇa, Fasc. 11-25 @ /10/ each	9	6
*Taittīriya Saṁhitā, Fasc. 27-45 @ /10/ each	11	14
*Tāṇḍya Brāhmaṇa, Fasc. 10-19 @ /10/ each	6	4
Tantra Vārtika (English) Fasc. 1-10 @ 1/4	12	8
Tattva Cintāmaṇi, Vol. I, Fasc. 1-9; Vol. II, Fasc. 1-10; Vol. III, Fasc. 1-2; Vol. IV, Fasc. 1; Vol. V, Fasc. 1-5; Part IV, Vol. II, Fasc. 1-12 @ /10/ each	24	6
Tattva Cintāmaṇi Dīdhiti Vivṛiti, Vol. I, Fasc. 1-4; Vol. II, Fasc. 1, @ /10/ each	3	2
Tattva Cintāmaṇi Dīdhiti Prakas, Fasc. 1-4, @ /10/ each	2	8
Tattvārthadhigama Sūtram, Fasc. 1-3 @ /10/	1	14
Tīrthacintāmaṇi, Fasc. 1-3, @ /10/ each	1	14
Trikāṇḍa-Maṇḍanam, Fasc. 1-3 @ /10/	1	14
Tul'si Satsai, Fasc. 1-5 @ /10/	3	2
*Upamita-bhava-prapañca-kathā, Fasc. 1-2, 5-13 @ /10/ each	6	14
Uvāsagadasā, (Text and English) Fasc. 1-6 @ 1/-	6	0
Vallāla Carita, Fasc. 1 @ /10/	0	10
Varaṇa Kriyā Kaumudī, Fasc. 1-6 @ /10/	3	12
*Vāyu Purāṇa, Vol. I, Fasc. 3-6; Vol. II, Fasc. 1-7; @ /10/ each	6	14
Vidhāna Pārijāta, Fasc. 1-8; Vol. II, Fasc. 1 @ /10/	5	10
Ditto Vol. II, Fasc. 2-4, @ 1/4	3	12
Vivādaratnākara, Fasc. 1-7 @ /10/ each	4	6
Vṛhat Svayambhū Purāṇa, Fasc. 1-6 @ /10/	3	12
Yogaśāstra, Fasc. 1-3	3	12

Tibetan Series.

Amarakosa	2	0
Bauddhistotrasaṅgraha, Vol. I	2	0
A Lower Laṅkhi version of Kesarsaga, Fasc. 1-4, @ 1/- each	4	0
Nyāyabindu of Dharmakīrti, Fasc. 1	1	0
Paṅ-Sam S'hi Tin, Fasc. 1-4 @ 1/- each	4	0
Rtogs brjod dpag khkri S'iā (Tib. & Sans. Avadāna Kalpalatā) Vol. I, Fasc. 1-9; Vol. II, Fasc. 1-9 @ 1/- each	18	0
Sher-Phyin, Vol. I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-3; Vol. III, Fasc. 1-6 @ 1/ each	14	0

Arabic and Persian Series.

Al-Muqaddasi (English) Vol. I, Fasc. 1-4 @ 1/-	0	0
Am-i-Akbari, Fasc. 1-22 @ 1/8/ each	0	0
Ditto (English) Vol. I, Fasc. 1-7, Vol. II, Fasc. 1-5, Vol. III, Fasc. 1-5, Index to Vol. II, @ 2/- each	0	0
Akbarnāmah, with Index, Fasc. 1-37 @ 1/8/ each	55	8
Akbarnāmah, English Vol. I, Fasc. 1-8; Vol. II, Fasc. 1-7; Vol. III, Fasc. 1-2, @ 1/4/ each	21	4
Arabic Bibliography, by Dr. A Sprenger @ /10/	0	10
Conquest of Syria, Fasc. 1-9 @ /10/ each	6	10
Catalogue of Arabic Books and Manuscripts 1-2 @ 1/- each	2	0

* The other fasciculi of these works are out of stock, and complete copies cannot be supplied.

بسم الله الرحمن الرحيم

رب يسر وتمم بالخير

۷۵۲

Praise of God. حمد بیحد احدیرا رسد که میزان ادراک فردی حقیقت ذاتش

نمی‌سنگد - وستایش و نیایش بیقیاس صمدیرا سزد که در مقیاس قیاس
فهم دقیقه شناس اشخاص ماهیت صفاتش نمی‌گنجد - لم یلد و لم یولد -
خداوندی که خداوندان بخداوندیش میخوانند - و لم یکن له کفو احد -
بی مثل و مانندی که همت بلندان بیمدل و مانند میدانند * * نظم *
خدائیکه دنیا و دین آفرید * زمین و زمان کرد صنعش پدید
جهاندار دادار مالک رقاب * خداوند کلک و خدای کتاب
طراز فلک بست نقشی چنان * که ناید بفهم کسی در گمان
جهاندار بی یار و یاری او * جهان زنده از زنده داری او
زبانرا کند از سخن کامیاب * شود دل ازو مشعل آفتاب
روح و روان را مایه تازگی ازو - و خرد خرده دانرا پدروایه بلند آوارگی ازو -
بیچارگانرا کمربندی از عطا کده کبریایش - و بر جامه وار هفت آسمان
اتوی قلمی از باران رحمت موج دریایش - گلگون قبای آفتاب را رنگی
از شعله نیرنگش - چشمک زنی انجم شده از عشوه گریه پایش - و خفده
دندان نمای کواکب برق نشان راهش - سبز بیگانه - از گلشن اشنای
رازش فسانه - و آبشار از چین زلف قدرتش جوهر آئینه خانه - بلبل یکی
از مسقانش - و گل در گلزار میکند هستی سرشار باده پرستانش - فهالانرا دام
ریشه بدلائش کفش بر دوش - و موزع سبز سپهر از مکرمتش زمرد پوش -

سرو آزاد بنده یکپای استاده درگاهش - و قمری طرق بندگی در گردن افتاده
 بلند بالائی بارگاهش - کجکلاهی غنچه چار ترکی ازو - و شوریدگی غنایب
 حسن جاوید در ترانه سرائی او - شعله آوری ناله نی شرر پردازی آن
 نیکوست - و گرمجوشی می محبت آتش گلو سوز عشوه طرازی نظر بازی
 اوست - شورش دل دیوانه - و جوشش ناله مستانه - و زمزمه عشاقانه -
 رمزی از پرده قانون جان نوازیهایش - و کرشمه ناز معشوقانه غمزۀ از لعبت
 بازیهایش *

ای دوجہان والہ و شیدای تو * کون و مکان داغ تمنای تو
 فاتحہ مصحف ایمان توئی * جوہر آئینہ ایقان توئی
 حسن تو چون آئینہ پرداز شد * کشور حیرت نظر انداز شد
 نافہ چرخ از تو جرس دار شد * قافلہ نالہ سبکبار شد
 بحر و بر و کشور و ہامون ز تو * ہفت سرا پردہ گردون ز تو
 ناشدی خیاط دل چاک چاک * کسوت جان دوختی از تار خاک
 نیش ز ہر پیش بود ذات تو * نفی شدہ نفی در اثبات تو
 هیچ وجود از تو نبودست پیش * چشم عدم از سر تو ریش ریش
 گرد ز آئینہ چو افشاندہ است * از تو بقا نقش بقا خواندہ است
 شمع ازل بزم ظہور از تو یافت * چشم ابد سرمہ نور از تو یافت
 پا صفت آئینہ ذات شد * عکس تو معماری خرابات شد
 سجده چو از غیر تو مایوس شد * ناصیہ گلچین زمین بوس شد
 عقد گہر خوشہ تاک از تو بست * ہفت کرہ خوشہ خاک از تو بست
 آتش و آبی بہم آمیختی * رنگ چمن بر درقی ریختی
 دشنہ الماس زبان از تو تیز * لعل لب از حرف تو یقوت ریز
 سرد کنی گرمی سیماب را * آب دہی آئینہ آب را

خامه قدرت تو علم کرده * بر ورق خاک رقم کرده
 لطف تورنگ سحر و شام ریخت * خون چمن در جگر جام ریخت
 وحدت تو خواست ز هستی گواه * سرزد ازان اشهد ان لا اله
 در چمن ذکر تو ابر بهار * گشته سمن پوش چو زلف نگار
 دیده آینه جام الست * هست ز صهبای تو حیرت پرست
 شش جهت از نور تو روشن شده * گلخن گردون ز تو گلشن شده
 گلبن سودایتو چون گل کند * غنچه هم آهنگی بلبل کند
 نفی وجود و عدم اثبات تست * آنکه نظیرش نبود ذات تست
 حسن تو از چهره چو برق کشود * گرد عدم ریخت بسوی وجود
 چاره هوشیاری و مستی توئی * مستی هر هست که هستی توئی
 صرصر قهرت چو عیان میشود * ابر کرم شعله فشان میشود
 تکه ز مهر تو نفس زد سحر * میشود از صدق و صفا کامور
 آینه تست دل و جان ما * هست عیان نزد تو پنهان ما
 کلک تو صورت گر ایجاد شد * خانه معنی ز تو آباد شد
 مصور معنی نگار جادو آفرین صنایعش بمو قلم باریک بینی عقل خورده بین
 نمیتواند یافت صنایع اعجاز طراز سحر پرداز خالق زمان و زمین بدایعش
 به تیشه اندیشه فرهاد پیشه شیرین آئین کسی سر مو نمیتواند کاست -
 زهی بخشایش جودش که زورق شکسته وجود نوح را بجودی نجات
 رسانیده - و خهنی گنجایش لطف مسجودش که نقش خلافت آدم بر
 ناصیه خاتم جن و انس نشانیده - یکتائیش در چشم هر احوال روشن -
 و یگانگیش بر خویش و بیگانه مبرهن بهار گل در گردان از مهرش -
 و خزان پاره پاره دامن از قهرش - مهربانیش مهر و میه را تابندگی داده
 پستان شیر آلود صبح بر لب خشک زنگی بچه مادر زاد شب نهاده - از

تفصیلش شب دیجور سیاه بخت زلف امید و دل شکستگی نژند
 اختوی درست تر از مومیائی روز سفید تبارک الله اسمہ خالقی که عقول
 عشره و افلاک تسعه و مزاج ثمانیه و طبقات سبعة ارض آفرید - و شش جهت
 و حواس خمسہ و چار عنصر و موالید ثلاثہ بمعرض وجود از گتم عدم بهمرسانید -
 سبحانه جلّ شانه - رازقی که شیلان نعمتش بساکنان ربع مسکون و متمسکان
 بحر و جیبحون ارزانی - وجبال حجر از چشمه سار نعماء و الوان بیدمارش
 آینه دار حیرانی - امواج بحار کرمش آنچنان ذخار و موجه دارند - که ذرات
 موجودات ساحل وجود بکحل الجواهر بیضائی هر (طه العین) رطب اللسان -
 و تنگظرفان حباب سیر در گرداب بی بصیرت پوچ فهمی سرگشته و دست
 و پا زنان * * نظم *

نکر ندارد بحریم تورا * عاجزی جان و تن است اشک وآه
 رنگین کلامی که بر بیاض عرفان تعریفش چمن چمن از گل نسربین و نسترن
 بوی بمشام انس می رساند - و بهترین مقالی خوشگوار تر از چشمه کوثر که
 ذائقه فهمان معنی را حلاوت مرّه توهید می چشاند - جان بخش بیانی که در
 جذب عذوبتش آب حیوان در مد نظر دیده و روان سراب نماید - و روح فزا
 تقریری که در پهلوی تکریرش آسمان سر فرو آید - حامد اوست که محامد
 مطلق و مقید را اصل و مغز است و دیگر همه پوست - ذوقش کیفیات را
 بی کم و کاست بر روی کار آورد - قلوب محبانرا از جذب محبت معبودیش
 جانی تازه - و چشم مردم آگاه دل بر اظهار ربوبیتش حلقه دروازه - بر پرنیان
 پرده گوش حق نبوش صور اصوات کاینات نازک تر از برگ گل کشیده -
 و بر طبقه چشم عیب پوش گل رنگارنگ اضاوا و الوان در گلستان ابداع ید
 قدرت او چیده - طرفه میناگری های کارش - و بوالعجب (اکثرها) اسرارش -
 تحسین بر نقش طرازی آن معجز ناف که لایم و مشتهر از قاف تا قاف *

* نظم *

بی تو نظر حجله حیرانی است * آنکه در دست پشیمانی است
 هشت چمن برگ گل باغ تو * لاله خونین جگران داغ تو
 بی تو خرد قافله سالار نه * جز تو نظر را خبر کار نه
 حکیمی که حکمت بالغه اش از حیطة و احاطة عقول متجاوز و مزید بود -
 و عادلی که عدیلش در قسطاس المستقیم اوهام فحول نگنجد - شمه از
 الوهیتش آنکه فانوس خیال اجرام از پرتو شعاع نورش مسجود - و رشحه
 ربوبیتش کفیل نشو و نمای گل وجود - وحدت وجودش از واحد واحد ظاهر -
 و کثرت صفات معبودش در هر کثرت مستتر و باهر - وراء الوری همه اوست
 می نامند و میدانند او را و نمیدانند *
 * نظم *

خرد را نیست ره در پرده راز * که انجامش چه باشد چیست آغاز
 جامع اضداد و صانع کارخانه ایجاد سیاره در طریق سلوکش در شاطری - و از
 مهربانیش شب و روز سالیانه و ماهیانه دار چاکری - خاک از ستایش
 (عیب) افتادگی پوشیده - و هوا از هوا خواهیش سر به اوج افلاک رسیده -
 بر عارض گلزار نار از گرم بازاری کرمش رنگ لاله غازه - و چهره آب از
 آبیاری رحمتش ترو تازه - آفتاب را از مرحمتش هر رخ رو - و بحر عمان
 را از گهر قمر مکرمش آبرو - در خلعت خانه عنایتش کمر بند موج
 و کلاه حباب برای هر قطره مهیا - و خلاق آبی رنگ دریایی بر جامه
 قامتش زیبا *
 * نظم *

علم تو دریا و خرد موج او * عشق تو شاه و دوجهان فوج او
 مومن و کافر از خشک و تر مقرّ خداوندیش هستند - در کعبه و دیر همه او را
 می پرستند - منعم و سائل - بر انعام او همه قایل - لب شیرین دهقان خنده
 بر شور نمکدانش - و من و سلوی یکی از نعماء مائده خوانش - دیده بادام

مشبک جگر از قدرت سوزن نظرش - و پشت چشم نازکتر کرده سوی در
 رهش - کوه کمر برای خدمتش تنگ بسته - و چشمک شرر در دل سنگ
 ازو چسبده - طبع کون و فساد از اصلاحش سالم - و هر همه مصلحتها را او
 مصالح - مهر او ذره را ماه گرداند - و مقدر کیست که باین زبان هرزه
 درای جرس صفات بجنباند - عقل شریف انبیا و ملکوت مقدر و گنجایش
 ندارد - که از مقام ادب گام فراتر گذارد - و فروغ تجلی پر جبرئیل میسوزد -
 شادروان کمالش آنقدر ارفع و اعلی است که بغیر نقصان خود تقصیری
 نمی دوزد - و میدان جلالتش همچنان وسیع الفضا است که بپای سربیسرو پا
 وسع سعی نمیتوان پیمود - و باین لسان قاصر البیان نمیتواند ستود - عجز
 عبودیت در هر حال گواه - و بدامن کبریایش دست رس بشر کوتاه - مگر
 جذبه شوق لطف رسایش که مقصد اتصای شهود متمم لا تحصی و علت
 غائی کل موجود است ادهای مراسم ثنای خود بتقدیم رساند او داند
 و کار او داند *

مناجات

خدایا همین بس بود بندگی * که خواهم ز تو عذر شرمندگی
 ز بس گشت عقلت مرا رهنمون * گذر کردم از شصت منزل کفون
 ز خاطر غم این و آنم نرفت * شدم پیر و طبع جوانم نرفت
 نشد کام شیرینم از شورگی * مریزم فلک کرد در غورگی
 به بنت العنب عقد جان بسته ام * خط تقوی از لوح دل شسته ام
 ز آئینم اسلام را خلق تنگ * بود دین من ننگ اهل فرنگ
 نشد رخنه در کفر پنهان من * بود چاک دامان ایمان من
 بعفو تو از بسکه دارم امید * شبنم را چو صبح از کرم کن سفید
 سرانجام کار من زار کن * بتوفیق غییم سزوار کن

نعت حضرت سید المرسلین

درد متکثر از احاطه افهام و محوطه اقلام بیرون - و صلوة و سلام از تعداد
Praise of the Prophet.

تمشیت جزو و کل افزون - بر ملک ملایکه و رسل راه پیمودن حقیقت
و معرفت باد - که در تنق حجاب بشریت نقش پرداز چهره کشای قدرت
نمای انبی انا الله رب العالمین او گردید - و بنور نحن اقرب الیه من حبل
الورید پرده کشای بصیرت ما زاع البصر و ما طغی کون و مکان ازو فهمیده -
بر رخ آئینه الوهیت زنگ زدای کفران نعمت انکه غبار نعلینش سرمه
توتیای دیده عرش گردیده - و معنی انا معکم افلا تبصرون در سواد سویدای
دل آفاق و انفس انجلا پذیرفته اوست - طلیعه شقه نعوتش از آیه و النجم
اذا هوی روشنی یافته - و سر پرده هفت گردون از حبل المتین و ما یطلق
عن الهوی ان هو الا وحی یوحی محکم و آراسته - حبذا شهنشاهی که
چاربالش غنا و فقر متکلی حقیقت هستی قدیمش - و تعالی الله خوان سالاری
که آدم از وظیفه خواران شیطان لطف عمیمش - استقامت آوازه آفاق دینش
رنگین پرده گوش مستمعان - و صلی اقامت ملت پاک آئینش تا قیام
قیامت سرفراز فرمای سران و سروران - اوصاف صفات فایض البرکاتش از
ما ارسلناک الا رحمة للعالمین ساطع - و آب زلال دلایل معجز براهینش
برای اطفای شعله افروزی خصمان سیف قاطع * * نظم *

چراغ رسالت که در بدو کار * ازو یافت پروانگی نور و نار
زیک قطره نور خدا آفرید * زلال نبی و ولی شد پدید
انانیت حضرت ذوالجلال * بتحقیق پیوست زین هر دو حال
معمد که حق شاهد حال اوست * مقارن به نیات اعمال اوست
زهی قبله انبیای انام * که دارند رو سوی او خاص و عام

صفات الهی بود ذات او * کلام مجید است ایات او
 چو لولاک در شانش آمد فرود * عیان شد که او شاه کونیسی بود
 ز پس بود سبابه او سبب * ز شق القمر گشت معجز طلب
 ازو آنچنان شمع دین یافت نور * که شد ظلمت کفر از خلق دور
 چنان رحمت حق ازو عام شد * که کار دو عالم سرانجام شد
 برای محمد علیه الصلوات * کفد حق بخلق اینهمه التفات
 زهر مو اگر صد زبان آورم * کجا شکر او در بیان آورم
 محمد بود خاتم انبیا * برو ختم گردید دین خدا
 در اجماع امت نخستین قیاس * ابوبکر از وحی کرد اقتباس
 مپرس از عمر کن شجاعت شعار * زنده است بر قلب هشت و چهار
 ازان زهر کو ریخت در کام کین * هنوز است تریاق فاروق دین
 همین بس محاسن ز عثمان بود * که از خون او سرخ قران بود
 چو ان هر سه اوصاف یکجا کنی * علی ولی را تو پیدا کنی
 بهمنائی خویش در خاص و عام * علی العظیمش خدا کرد نام
 رفیع جذابی که سلم درجات علومش بلند تر از هلال مصراع برجسته
 و انشق القمر است - و رسالت مآبی که سبحان الذی اسری بعبدہ لیل
 در شبستان ظلمت کده بین المشرقین و المغربین در شان او از خورشید
 روشن تر - بلند مقامی که لقد جاءکم رسول من انفسکم شاهد حال
 عز و جلالش - و ما کان محمد ابا احد من رجالکم گواه ناطق عظیم المثالش -
 امی لقبی (هر کس که از باب علم لدنی اش واقف حقیقت کل ذی
 علم علیم نگشته) کور سواد ابد و ازست - و بی دست آویز ید الله فوق
 ایدیم کشایش کار بسته دنیا و آخرت عقد ما لاینحل - از هوا داری
 فیضش هر جا دهقان چرخ بر بصل گشته نرگس میروید - و اخگر از

ابیاری لطعش بلعل و یاقوت همسوی میجوید - ناقة آسمان کبود از حدود
 او چرس دار - و در محصل زمین و زمان لیلی قدمش قافله سالار - گوهر
 خورشید را آب و تاب از رخسارش - و آئینه مهتاب را سیماب از عذارش -
 فاتحه مصحف عرفان - جوهر آئینه ایمان - سجده گاه کون و مکان - شمس
 پیشطاق حق اندیشگان - مطلع لامع دیوان صفا پیشگان - راهبر راه روان
 هر شام و سحر - سرمایه دوکان تاثیر و اثر - جانداروی بیماریهای حرمان -
 از جوی نخل وجودش ازل آب خورده و از رطب لب او ابد
 کامیاب شده - خسرو شکر لب شیرین گذار - غنچه خاموش سراپا دهن
 رطب بار - سدره بهشت عطا و نوال - طوبی کرم حضرت ذو الجلال - کعبه
 قبله نمای اسرار بشمار - محرم حریم عزت و اعتبار - مرهم کافور زخمهای
 بیدلی - ماه شب چهارده حکمت ازلی - محکمه نشین مسند قضا و قدر -
 قاضی قضایای نفع و ضرر - مرکز پرکار ادیان و ملل - نقطه مرکز دایره ابد
 و ازل - ابر معطا و عطا - بحر کرم حلم و حیا - گوهر گنج بقا - نگین خاتم
 سلیمان - فریادرس هر مور ناتوان - عالی هم - والاشیم - مقصود کن فکان -
 زندگی مرده دلان - شافع عامیان - آئینه جلا پرور معراج - سپهر عروج مروج
 احکام خراج - (و سوره نوردن آخرین - آیه رحمت پروری) سید المرسلین -
 خاتم النبیین - شفیع الامم - مظهر اتم - سکه زن ممالک ضیق و وسیع - سراپا
 خیر عالم مطیع - سجاب گهر بار ابر نیسان پناه - چشمک زن خورشید و ماه -
 خاک درگاهش کحل الجواهر بینائی مراد - امر و نهیش سرمایه جهد
 و جهاد - کوی او بیت الحرام زوآران - کل و لای پایش بهتر از آب حیوان -
 پیر فلک از دوران رسالتش بخت جوان - شهنشاه مالک رقاب دو جهان - قطب
 آسمان نبوت در زمین و زمان - دم صبح از مهرش دم بدم هدم - و از احسانش آدم
 آدم - خلوتش جلوه گاه جان جبرئیل - و انجمش برای خلان روحانی خاند

چشم خلیل - آئینه ظهور نور افروز - چراغ چشم شب و روز - مهم
 دهانش دیده هوش - و از یکنوایت چشم لطفش چمن جان یک قلم
 نرگس فروش - سایه اش پر وبال همای مراد - بادشاه دین پناه کشور
 دل و داد - دربان درگاه اسمانجاهش کلیم - و روح القدس یکی از (هاشیه
 کشان) قدیم - عزت خواب یوسف از غلامی او - و اسمعیل یکی از قربانیان
 قربانی او - مقصد اقصا - صاحب یثرب و بطحان - تصدیق بسته ایمان از عجم
 تا عرب - تصور آداب علم و ادب - صفحه ایجاد قلمرو کافه عباد از (حکمش
 ذرنگ و دوچار حد) و هشت صف را از شرف - سایه خورشید من عرف
 لا یعرف - ناخن تیغ او بدشمنان داغراش - کفر ظلمت رهنیش دور
 باش - کشت زار امید سر سبز از سعاب کرم او - هبوب نسیم رحمتش
 باصف نشو و نمای عالم سقبله از خرمن جود او خوشه دارد دل دهقان
 فلک از قوشه اسرار * نظم *

ای خجل از پرتو آفتاب * کاه بر انداز ز عارض نقاب
 روشنی مشعل امید شو * قبله مه کعبه خورشید شو
 خون شفق باشکر آمیختند * رنگ دهان و لب تو ریختند
 لب مکشابر رخ اسرار غیب * تا رود از آنیه ها زنگ ریب
 نخل تو از جوی ازل خورده آب * از رطب تست ابد کامیاب
 آنکه جلوه آزادگان * ما حضر خوان فرستادگان
 کعبه مقصود وجود و عدم * مسجد معراب حدوث و قدم
 جامع مجموعه کُل صفات * جوهر آئینه اثبات ذات
 روشنی دیده صدق و یقین * آنکه دست جهان آفرین
 آمی آگاه زهر گفتگو * روشنی شمع شصب آرز
 خاتم انگشت نگاه پری * مهر سلیمان نظر پرور

افسر لولاک بر اورنگ خاک * فوج کش عرصه دل‌های پاک
 ختم رسل خاتم احسان بمشت * روی جهان مهر نبوت به پشت
 شافع پر معصیت احسان تو * زندگی مرده دلان جان تو
 عفو تو روزی که جهان ساز شد * عقده زنار گنه باز شد
 منتخب نسخه ام کتاب آفرینش - شاه بیت دیوان دانش و بیفش -
 از وجود شریفش کرم مکرم - واسطه صنعت و فطرت خلقت آدم - درین
 سه پنجه سرای آب و گل حرص و هوا را بمنصرش نه راهی - و آرزوی
 دوجهان را سوای خریدمش نه پناهی - سجده گاه ملایک آستانش - شهر
 روح الامین جاروب میدانش - کاشف اسرار خفی و جلی - واقف سر مکتوم
 لم یزلی - رکن اسلام کعبه مقصود - قبله اهرام ایاز طبعان عاقبت محمود -
 مرآت صدق و صفارا میقل ازان - و صورت جام جهان بین معنی دل و روان *

* نظم *

زمین و آسمان کوش و زبانست * ز سمع و نطق حیرت ترجمانست
 بوصفش آنچه خالق کرد مذکور * ندارد نعت او مخلوق مقدر
 تحفه درود نامعدود - بر آل و اصحاب او الی یوم الموعود - بر زبان
 قاصر البیان جاریست - که پیشوایان ملت و آئین و مقتدایان دین اند -
 بمضمون آلی و اصحابی کالتجوم بایهم اقتدینم اهتدینم هادی صراط
 مستقیم وارشد طریق قوم ایمانند و در بحار ولایت و لا رطب ولا یابس
 الا فی کتب مبین ناخدای سفینه شکستهای دریای خذلان - بمقتضای
 اهل بیت کسفینه نوح من ركب علیها نجی باعص نجاح و فلاح
 و مرجع حوایج اولی الالباب (ایفانند) اللهم صل علی النبی الامی و آله
 و ازواجه و ذریاته *

اما بعد حمد و ثنا و نعت حضرت رسالت پناه محامد جناب کیوان
 مآب حضرت شهنشاه عرش بارگاه حضرت ظل الله مقدم - و بر اقالیم
 قلوب خیر خواهان آمد اهد مدت و (جیره) خواران نعمت مانند خط استوا
 ملتزم - خصوصاً بر سویدای دل این اقل العباد مستر شد ارشاد هدایت
 بنیاد آفتاب نهاد چون دعای صبحگاهی الزام - انگشت خامه رنگین
 شمامه فندق بند از حیا خطاب پا بوس مدح شاه شده از فرط دست رس
 رعنائی بر خود می نازد - و پیشانی عروس الفاظ زیبائی از غازه توصیفش
 می یابد - و سیمای صفحه شاهد معانی از کنگ گهر سلک و سمه ابروی
 معشوقان طراز شده - سرمه آهو غزالان ختن بچشم روشنائی و قام مردمی
 رقم میکشد - پایه سخن نورس گلشن فکر پای بر فرق فرقدان می نهد -
 و ارایک گفتگوی شیرین بیانی خنده به هفت اورنگ فلک و نه کرسی
 آسمان میزند

مدح ولی نعمت دنیا و دین * ریخت بکام سخنم انگبین
 شاه فلک قدر کواکب سپاه * کز علمش مهجه بود مهر و ماه
 در چمن دولت او صبح و شام * گلبن اقبال کفد گل مدام
 قطب کرم رکن سپهر امان * خسرو اقطاب زمین و زمان
 آدم یوسف رخ عیسی نفیس * عادل کل یاد شه جز و رس
 ناصر دین قوت بازوی داد * تاج سر بخت و بظاق مراد
 مرکز دور فلک دیر پای * کوکب رخشان سیاهی زدای
 شمع شبستان جمال و جلال * مردم چشم کرم لا یزال
 کعبه مقصود همه مقبلان * میر بزرگ همه کوچک دلان
 کیسه کانهها شده خالی ازو * مرقبه همت عالی ازو
 قاج سرش باج گرفته ز مهر * تخت زرش برده کرو از سپهر

هست در ایوانچه باغ ارم * جبهه او لوح طلسم کرم
 گوهر تحقیق بسر کوشیش * دولت توفیق هم آغوشیش
 وسعت مشرب بود افزون ز حد * تذک نکردد دلش از نیک و بد
 بسکه کشود است نوالش گره * دور شد از دهر مگیر و مده
 سلطنت از سطوت او یافت کام * برد فلک طبل جلالش بام
 دشنة قهرش چو دل پر شکاف * واهمه از کاه کفد کوه قاف
 نکبت خلق آتش کل بر فروخت * هرچه بجز حسن ادب بود سوخت
 معدلتش کار نکو ساخته * رسم بد از خلق بر انداخته
 ریزش نیسان چو کند اختیار * بحر شود از کف او شرمسار
 دولت جاوید گل باغ او * خاکدرش جوش بهار آبرو
 نام بانگشتر او داد و هشت * نقش نگینش بدو عالم نشست
 سکّه او داد رواج درم * تیغ و قلم یافته طبل و علم
 رایت او پیشرو فوج طیب * مژده رساندند فتح قریب
 منظم دور ایاغش مرام * نظم و نسق یافت ز عهدش نظام
 ابرش اقبال و اظفر راهوار * قطره زنان در پی او اقتدار
 بوده درین عرصه امید و بیم * کوی زر مهر بچوگان سیم
 شاه انجم سپاه باذل - سلطان حق آگاه درویش دل - چراغ دودمان
 صاحبقرانی (یافت) نژاد گورگانی خاقان ابن الخاقان سلطان
 ابن السلطان همای سایه نیر اکبر خورشید پایه شاه جهانگیر
 کشورستان آفتاب نسب شاهجهان سکندر پاسبان اورنگ زیب عزیز
 لقب دارا دربان بحر کف دریا دل عالی گوهر عادل معظم الدین
 و الملة حاهي الشرع و السنه عالمگیر روشن ضمیر جوان بخت در تدبیر
 اولوالعزم معظم بن معظم شاه عالم خلد الله جلالة و ادام الله فضاله *

* نظم *

شه عالم آن شاه عالی جذاب * کزو زهره شیر فرگشت آب
 فرمانروای ممالک آگاهی - سایه چتر اطاعت ظل الهی - صاحب تاج
 و طومار - مالک رقاب اولوالبصار - باج گیر باج گیران - از توران و ایران -
 آسمان کرباس ستاره حشم - ملایک خدم مالک هفت اقلیم در سرایرد
 اقبال نقش شیر - و در بر انداختن دشمنان دین دلیر - مهربانیش برای
 دست رعشه دار ضعیفان عصای کلیم - و خشمش برای اعدا ثعبان عظیم -
 لطفش بنده ساز آزادگان - و دستگیر مظلومان بی سرو پا و ملهوفان از پای
 افتادگان - جام جهان بین نیکنامی - اضطراب اوج کیوان مقامی - مهر منیر
 بیضا نظیر - آفتاب نظیر - قمر خدمتگار - عطارد قلعدان بردار فریادرس فوره
 ارباب احقاق و استحقاق - قانون ممالک اداب محاسن و مکارم اخلاق -
 دوست نواز دشمن گداز راست پسند کج برانداز - سلاله استحکام سلطنت -
 رساله نشین قوانین ملک و ملت - مسند آرای دین و دولت - سر نوشت
 خزان لوح ناصیه منافق و موافق چاشنی گیر دل و زبان موافق - جوهر
 آئینه جوانمردی - روشنگر کدورت هرزه گردی - بسم الله اخلاص آگاهی -
 فاتحه کتاب خلقت خیر خواهی - مشنری چار سوی جله و جلال - سرمایه
 بیع و سلم جریده عز و اقبال - کیوان نیره دور اندیش ستیزه هیبت الهی -
 بر قلوب عباد هدایت نامشاهی - باموافق و منافق مووت و موباسا با دوست
 و دشمن نیک بیدش آی - از چشمش حشمت متعشم و از اکراهش
 کرامت مکرم - تا گمان امکان سیم و زر در کان و معدن هست از بحر ذخار
 کفش گهر بل دریا نیست - ابر احسان گوهر فشانش چون میغ دریغ ندارد -
 و بهر گلزمین و شوره زار مییارد - و سایه پر چمش ظفر نامه و آتش خشمش
 در دار و گیر گرمی هنگامه - سرمایه ملک سلیمانی بمورچه ناتوانی میبخشد -

و طلاء ابریز و سیم دست گداز ابر احسانش میجو شد - که بی کوشش
 بهر گدا رسد - در خانه چشم مردم از پروانگی شبستان دولتش نور -
 و بر خوان نعمت خاص و عام از چاشنی نمکدان جاه و مکنت او شور -
 مستغنی اوصاف حاجت روائی خلق الله - مرید فتح و نصرت من الله -
 علم و طوغ و طبل انعام - مدبر مملکت رحمت حق بر خواص و عوام - عقل
 کل نفس مطمئنه - خوش ظاهر و باطن نمک مظنه - مهندس علم و عمل -
 محاسب مخارج و مداخل - در عقد انامل خواب کربنه یوسف - در بیداری
 بمشاهده از اعراض نفسانی پاک شب و روز مشغول بمجاهده آئینه قدرت
 نمای صورت اطاعت الهی بر روی زمین آسمان آگاهی در جنوب و شمال
 هبوب نکبت نسیم خلقت وزیده - و بعمرانات چار حد در رسیده - شوق و
 غرب نقش انقیاد فرمانش بر لوح طلسم دل کشیده - راعی رعیت حامی
 حشمت و عزت صاف طینت پاک طوبیت دولت فریدون در زاویه اضلاع
 گاو تکیه اش موجود حشمت جمشید در مربع و مستطیل مسندش محدود -
 مکنت کسری و کی در قائمه عدالتش عمود مستحکم - مولی مملوک
 العرب و العجم کشف السلاطین قدوة الخواقین ایده الله (او) بنصرة الدین
 زبد سروران سلک و سلوک ولی نعمت ممالک و مملوک چون فلک
 اطلس بی ستاره بر سرکار - از ممکنات بلند تر مغزلت و مقدار - مهر سپهر اوج
 خوبی - بدر منیر افلاک دل مرغوبی و محبوبی - خط شعاعی آفتاب عظمت
 و وقار - چله قوس قزح گردون عزت و اعتبار - زیب ده اکیلل و اورنگ سر
 دفتر کشف اللغت دانش و فرهنگ - مصباح لیل و نهار - ستاره نور افروز
 در شب تار - سبع المثانی قران شاهی - آیه رحمت الهی تفسیر بیضا ضیای
 کشور کشایع - کشاف معنی حق شناسی - معالم التنزیل نیک اساسی -
 مهبط نزل طوق و تاج - مشکوة باصره باج و خراج - مجاهد فی سبیل الله

سلیمان دستگاه آصف وزیر آفتاب نظیر بی نظیر تفاخر و مباحات نفوس
 و عقول - سروروان جویدار گلشن فحول - حاشیه شمس بازغه نیکوئی - زلف
 مطول لیلی مختصر گوئی - بدیع فهم معانی - کنایه استعاره نکته دانی
 نام مفلس در زمانش فلوس دار - و ماهی ماه از کماهی ماهیت اقبالش
 بقلزم آسمان به (شهب و بغارک) گرفتار - خلیفه استاد ازل و اهد در بیفش -
 و ظل سبحانی در گرمی آفتاب آفرینش - در استحکام ارکان دین و دولت
 عدالت عمر بکار برده - و حیاء ذوالنورین بر در چشم انصاف بردرش پرده -
 تصدیق صدیق بر دل صدق مفرزش نسبت متلازم - و کیفیت هیولای مردم
 از تصور او مقوم - و قوام مردی را صورت جسمی - جنس عالی جوهر نوع
 آدمی - خاصه لازم فضل انسانی - عالی مرتبه عرض عام مقارن اسافل
 و ادانی - موضوع برای حفاظت و پاسبانی عباد - و محمول ازو بار دانش
 و داد - برای تلباس استثنائی مروت و مردمی - نتیجه شکل اول خرمی -
 شرطیه معرفت گرمی تهذیب اخلاق - واسطه عروق صداقت و وفاق -
 صاحبقران دانش قرین - ممالک ستان مهر آفرین - حارس تخت و دیپم -
 مالک و وارث هفت اقلیم - معنی صورت امید و بیم - سیاهی و سفیدی
 این نگین فیروزه فام - (از نقش سکه نامش کلید فتح و نصرت - مصصام ظفر
 انتقامش سبوس کهکشان و جواجرام بر آخور ابلق تند خرامش و یکران
 فلک رام در جولانگاه میدان سماحت نشانش در سرپشته چرخ شیر شریزه -
 و از نهیب قهرمان قهرش در (استقسط) اهدا البرز مثال تپ لرزه - بپای
 شبخون تیغش هفت گردون افتاده - و در نخچیر شیر گیرش هدو در کمند
 و در بند کردن نهاده - آب از آب شمشیرش زهره شیر نر - و جوهر تیغش
 شهر اوج باز ظفر پر - عقل اول در دبستان تعلیمش سبق خواو - و از یک
 اشاره هلال ابرویش شرح حکمت العین عیان - قدر مروارید پیش علو

همدش کم از یک قطره آبست - و یاقوت رمانی از آفتاب لعل لب
 در بارش سیراب - سخاوت گنجینه جوهر شجاعت آئینه فتوت (فتوی) مروت
 فرمای دادگرداور - آسمان چاکر - فلک فر - جن و انس خدم - والی ملک
 کسری و جم - سپهر حشم - مالک رقاب - مستشهر به تخلص آفتاب - طبع
 موزونش که سروروان گلستان معانیست - اکثر باین خوشه چین ثمره سخندان
 از معانی گلدسته تازه از بوستان نازک خیالی میفریسد - و این احقر (گلدان)
 سامعه را سراپا گوش طره دستار هوش میکند - درین اوان میمنت اقترا -
 و ازمان بهجت توامان - در هذگامیکه آتش و آب بهم از آب و رنگ رنگ
 آمیزی بهار بود - و ناخن کل عقد ما لا یفعل زلف سنبل دل میکشود -
 و حلقه دیدد جان (کامدام) آتشی نه و قمری با زلفش محو (سروآه) شر
 بقخاله و کاسه آئینه زانو فکر خود بینی و نکته چینی مردار و گل چین
 پیشانی نورانی بچمن خیال همیشه بهار - شوق حدی خوان و دل ساریان
 ناله لیلی مار سخن صد جرس داغ بدل درین منزل کهن بسته - و در قافله
 کنعان طبع شکسته هزاران یوسف گل پیرهن معانی سرگشته - غایبه سای
 جبهه زرین دوات صندل قشقه مه جبینان و عطر آمیزی و سرمه بینی
 سیاهی باعث تر دماغی و روشنائی دیدد موقلم باریک بینان مایده
 وحی الهی از بیان بخوان قریحه ناتوان ریخت - از مره حور قلم کردم - و از
 کرشمه تجلی طور همدم شدم - لیلی نه محمل رنگ رنگ - در بغل آئینه ام
 بود تنگ * نظم *

شب همه شب مطرحه انگیختم * آب گهر در صدی ریختم
 خامه من بهمه شکر ریخته * (مصر) بنار نظر آویخته
 غمزه معشوق رقم میکنم * از مره حور قلم میکنم
 پیر جوان بختم و کلکم عصا است * موسی و قلم قلم ازدها است

آتش گل بود مرا در ایاف * شعله حل کرده فشاندم بباغ
 حلقه زده بر در شوقم چمن * ریخته ام رنگ بهار سخن
 ارشاد سراپا انقیاد خورشید نهاد شرف نفاذ و تشریف اعزاز یافت -
 و فرمان مطلع آفتاب مطاع در الکة ممالک فسحت آباد کلزمین هندوستان
 جفت نشان آواز کوس لمن الملکی انداخت - که هر سخنگوی شیرین
 اندیشه فرهاد پیشه کمر تیشه قلم برای کوه کنی سخن معارک خسروی بندد -
 و نقشی بدیع و مثالی منیع از تیغ خارا شکاف خامه تراشد - که هر فقره
 رنگینش بناخن تازگی معانی چهره گل خراشد محضر دعوی بمهر درست
 و دشمن درست کرده - و در حلقه دبستان چرخ کهن نو معارزه بکار برده
 موبد آتشکده تطّلع علی الافندة گردد - و راهب دیر حسن (و روشن)
 چیده شود - پیر مغان خمخانه چشم نمناک - سالک مسالک دل چاک -
 چون نی بی برگ و نوائی سامان ساز ترم افزا همدم جهان پهلوان چهار
 پهلو گفتگو در معرکه خاکمالي چون آئینه روی از گرد خوش آمد شمس
 ذاقوس نواز کلیسای شعور داد - از آشنائی بگوش دل نزدیک و در حاشیه
 نشین افق المبدین حضور کمترین بندگان بعلاقة بزدگی مشهور غلام علیخان
 ابن بهکهاربخان روشن الدوله رستم جنگ مبرور قلم مردمی (رقم بتبان پیشه)
 (ارادت کرد از بفضل مفضل مسان ناخن بست دخل হাসدان ده زبان
 از زلف سخن چون سایه کوتاه و در مجمر محفل فردوس منزل دانه دل
 انبیا چون سپند سوخته سیاه باد) و شور این نمکدان فارسی چاشنی بخش
 شیرین سخنان سواد نور دلنشین صبح لوائی آفتاب مکین در ربع مسکون
 ورق کرد آمده بر زبان خامه فتحنامه سواد اعظم عراقین نگارد - و بوی گل
 حسن سبزه ترقه خوان مراد شده کام دماغ بر فلک گذارد - گوهر نذر در سلک
 نثر سرما نمط - و هنر عرش در مایه کرسی خط - نطق کام جان بندد و در

کلزمین الفاظ رنگین گل دل بشکفتد - جواهر سرمه صفاهان غریب الوطنان
معانی - و آویزه گوش شاهد سخندانی شود - بر گوشه خاطر گرمی فطرتان
انصاف پسند و بر آئینه دل صافدان دانشمند لایح و منکشف - که بادام
عنقا سخن از تار و پود جان رشته بیان می تابد - و دولت قبول از بخت
خدا داد می یابد - اگر سامعه عالی همتان گوش حق نیوش برین ساز
خوش آواز نهد - و تار ترنم تا زلفش دل نواز شغود - مایه سماط تفضل
کبریا است و شاه و گدا خشنود ازین دستور العمل بی ریا است - صندل
درد سر عالم است و صلاح فساد حق و باطل جنس آدم عطر مجموعه
طبله عطاران حکمت نکبت گلدسته بوستان بوی گل سیب غنغان شور
نوشخند شیرین لبان پیچ خم زلف طره مار مشکین کرشمه نگار تاب کمر نازک
ادائی آب و رنگ خوش اسلوبی و خوشنمائی ترنجبین خوان مسیم -
چاشنی حسن ملیح - (دلور) از آب زمزم کتبه زرین رقم کعبه و حرم حلقه
بیت المعمور علم و عمل - عرو و ثقی زلف مسلسل - جام جهان بین -
حقیقت نمای دین - امین عالم شاهی از ماله تا ماهی علم آگاهی
بر افراشت - و در دریای نه فلک غلغله انداخت مهر ذکر شاه عالم پناه
برین صحیفه خسروانی یوم التعداد مزین (و مشین) باد - و ابدالاباد چشم بد
مرساد - بار دیگر دهن را بمشک و گلاب شسته بتجدید خطاب زمین بوس
میمت مانوس می پردازد - وجبه و جبین نیاز را بمآز دعا و ثنا نور آگین
میگرداند * نظم *

ای پدر نصرت فتح و ظفر * مادر کس چونتو ندارد پسر
نخست ترا تاج زمین کرده اند * خنک فلک بهر قوزین کرده اند
میخورد او جوی صفا ناکه آب * کند نشد تیغ تو چون آفتاب
رایتو خورشید جهان پرور است * پرتو رویتو نور است

هیبت تو کرده عدو را حقیر * از تو صلابت شده صولت پذیر
 تاب دهد شاهد جودت چو زلف * وعده احسان ترا نیست خلف
 فغد مکرر بکام جان سامعه ثالثاً از خطاب معلی القاب جناب حضرت آفتاب
 انتساب ریخته سر افتخار باوج فلک دوار میروساند * .نظم *

کوا سرفرازان جهان داورا * خرد آزمایا فرشته فرا
 توئی بادشه عالم راز را * (رسموع) طعمه دهی باز را
 بخدمت شبانروز بر آستان * کمر بند و از منطقه آسمان
 زبس موکبت رفعت و کبریا است * بکیوان عملداری تو بجا است
 ز روزیکه بودی بدولت بمهد * بمهر تو برجیس بسته ست عهد
 چو کسار بر دوش تیغ گران * بغور تو بهرام باشد روان
 سر از نشئه کامرانی متاب * بود سانی رای تو آفتاب
 به بزم تو ناهید شد مطربه * کمانچه زند از مه یکشه
 چو خواهی مرادی بدل نقش بست * فرنگی قلم باد تیـرت بدست
 بود در چراغ تو تابنده نور * که پروانه گردد سنین و شهرور
 ترا بخت و اقبال پاینده باد * چو خورشید روی تو تابنده باد
 (که رزم و بزم) تو بادا عیان * قضا در رکاب و قدر در عنان
 بجاه و هشم از شهان برتری * نه (سنددت) اهل خرد صرمی
 بدریوزه دولت ناگهان * سپهر است کشول دست زبان
 بود پایه اقتدارت بلند * مبیناد کرسی جاهت گزند
 چراغ شریعت ز توروشن است * بهچشم حقیقت رخت گلشن است
 تو آن آفتابی که در روزگار * زهر ذره مهـرت شود آشکار
 (بهر رنگ که) جلوه سر میکنی * خدائی درین بحر بهر میکنی
 بهر ملک امری تو دارد نفاذ * توئی آدمی زادگانرا ملاذ

پدیرفت عهدهت ز بس امتداد * غم عاقبت نیست کس را بیاد
 بآئین دیرینگان کار کن * بکن نخل بد خواه از بیغم و بن
 الهی بتائید دین رسول * پیایی ظفر بر ظلوم و جهول

Accession of
 Alamgir II.

طلوع نیر سلطنت شاه فریدون دویم عالمگیر

ثانی بتائیدات یزدانی از افق اقبال -

و بیان برخی از احوال آن خورشید

سپهر عظمت و اجلال

هرگاه که طائر زرین بال اقبال احمد شاه مهین پور حضرت فردوس
 آرامگاه یعنی محمد شاه نور الله مرقده پرواز کرد - و خورشید عز و اجلالش
 رو بزوال آورد - کار آگاهان تقدیر بساط نو گستردند و بحسب مشیت لم یزلی
 امر خلافت عظمی را نامزد بادشاه دین پناه عدالت گستر حق بین
 خدا آگاه فرمودند آوازه کوس بهجت خورش آویزه گوش خرمی
 نبوش گشته از ماه تاماهی بلند گردید - و آفتاب عالمتاب جهانبنانی
 عالمگیری از اوج اجلال سر کشید - خاص و عام زبان ثفا و دعا کشودند -
 و مسرور الحال ازین نوید فرحت جاوید گردیدند زهی حضرت جهان پناه
 عادل بادشاه ملایک سپاه - که در شان آن خدیو زمین و زمان آیه فضلها
 علی العلمین نازل - و مضمون آیه و ینصرک الله نصرا عزیزا در همه
 حال شامل - متعلق باخلاق الله جانشین مسند حضرت رسول الله
 در میدان نبرد سایه علمش فتحنامه - و آب حلم و حیایش فرو کن گرمی
 هنگامه - سرمایه سرور سلیمانی در پیش همتش برابر پای مور و از شیرین

زبانی در نمکدان شیرین لبان شور نطع همتش از قاف تا قاف رسیده
و فراخور قسمت بخشش بیکرانش بهر کدام رسیده هر که در ورطه آرزوی
بی کنار افزد همتش محروم نگذارد و هر کس که دشوار در خواست نماید
بآسانی سر رشته مدعا بدست آرد * نظم *

جهان داری که در جنب تمیزش * غلامش خسرو و شیرین کنیزش
دلش آئینه دار بادشاهیست * ز رحمت بر جهان ظل الهیست
بعالم داد بهر لطف و رافت * خدا اورا بجای خود خلافت
بدین و داد زو کس نیست افزون * بفر او کجا بوده فریدون
سلیمان هم ز شرم حشمتش داد * بساط شاهی افاق بریاد
دلش از روشنی آئینه دیده * بمکنت بر سکندر خط کشیده
بود از دانش و داد فراوان * دلش دریا و دست ابر نیسان
زنقش جبهه اش در چشم دانا * عیانست آینه انا فتحننا
درین خرم چمن شد فیض گستر * ز عطر خلق او فردوس دیگر
سر دشمن به تیغ افکنده هر دم * کشیده حصن آهن کرد عالم
چگویم رشع آب تیغ اورا * فرو شسته است سر خط عدو را
ز عدل او جهان شد آنچنان شاد * که از کسری نمی آرد کسی یاد
نگهبان شد جهانرا تا به تدبیر * بود باشیر نر بزغاله همسیر
بلوح جبهه اش خورشید (رافات) * نوشته ز ابروش شرح اشارات
کریم کائنات از عدل در داد * ورا سرمایه دنیا و دین داد
از آنروزیکه بر لوح زبرجد * رقم زد کاتب ایجاد ابجد
خبر تا از زیان و سود دادند * بهر کس هر چه قابل بود دادند
یکی گر زشت شد دیگر نکو شد * یکی گر سنگ شد دیگر سبو شد
چون زیب سریر سلیمانی از شرف پایبوسی حضرت عالمگیر ثانی گردید

Appointment
of Ghāziuddin
Khan to the
Vizirate with
the title of
'Imād-ul-
Mulk.

غازي الدينخان كه طبعش از شقاوت و بی سعادتي مخلوق بود و آثار
تیره بختي از جبینش مینمود - داغ پیشانی را از داغ عبودیت ظاهر
دوستی باطن دشمنی جانی نورانی ساخت - و بر بیعت خلافت مآب
پیشدستی نموده بمنصب والای امارت وزارت که این قبا بر قامت قیامت
زایش نازید بود سرفرازی یافته لوی افتخار باوچ فلک عز و اعتبار
در ابنای روزگار و خویش و تبار بر افراشت - و بخطاب بی بنیاد عماد الملکی
بغای نخوت مانند عاد و شداد آن شقاوت پرست بد نهاد تو گوئی ازان
بد کیش جفا پیشه هلا کو خجل - و از اوضاع آن سفله منش گردون درون پر
منفعل چنانچه شاعری بی خوف و هراس و بی تامل و رسواس این شعر
پیش او بر خواند

* شعر *

بروزگار تو هر دل که بود پر خون شد
ستم تو کرده و تهمت نصیب گردون شد

با وصف کمی سن ذاتش موجب ظهور فساد در عالم شد - و وجودش
باعث هلاک خلقت بنی آدم گشته و خار جور و ظلم در گلزار سلطنت
بمقتضای جبلت بد خو گشته - و از بوم طبعی خود باعث خرابی ملک
و ویرانی آن شده - در همان اوان استاد خود را که بانجام کار عاقبت نامحمود
و بقام عاقبت محمود - مشهور عوام بود مختار مهام ملکی و مالی گردانید
و برادرش که بسیف الله زبان زد جمهور انام بود بسیف الدین محمد خان
سیف الملک موسوم و مخاطب ساخت و عاقبت محمود را همانروز
واسطه سوال و جواب خود در حضور پر نور نموده شرف امتیاز داد
روز دوم از حضور جناب کیوان مآب خدیو زمان برای احضار اراکین
دولت عظمی و اعیان خلافت کبری فرمان قضا جریان شرف نفاذ یافت -
چنانچه عمده های آستان دولت یکسر بر عتبه سدره مرتبه حاضر شده

Ghāziuddin
appoints his
teacher 'Aqī-
bat Mahmūd
as his official
agent and
confers the
title of Saif-
ul-Mulk on
his own brother
Saif-ud-
din. Alamgir
II convenes
an assembly
of the nobles
and ascends
the throne a
second time.

بتقدیم آداب تهنیت و مبارکباد فرق عبدودیت با رج فرقدان رسانیدند -
 و هر همه موافق مراقب نذر و پیشکش گذرانیدند - مرحمت شاهانه هر
 یکی را بعطای خلاع فاخره نواخت - و هر متنفس موافق قدر و منزلت
 ممتاز گشته قامت افتخار و مباهات برافراخت - و جناب حضرت
 خلیفه الرحمانی بر تخت طاوس یعنی کرسی زرنگار میفاکار بار دیگر
 جلوس فرموده پایه فرش را سرفراز تر از عرش ساخته رتبه اعتلا افزودند -
 از بدایع وقایع آن روز ملازمت شاهزاده‌های والا تبار که چراغ دودمان
 سلطنت و سلاله خاندان دین دولت اند شبستان شاهی را هر یک بسان
 شمع نور افروز و خورشید ظل الهی را روشن تر چون روز - چشم بد شیره چشمان
 ازین آفتاب رویان کور باد - بوقوع پیوست - وضع و شریف از دیدن این
 نگارستان ابهت و اجال نقش شادی بر لوح دل کشیده و فال نیکو اختیری
 ملک هندوستان را از مصحف روی آن پاک نژادان دیده *

The Princes
of the Impe-
rial family in-
terview the
Emperor.

* بیت *

واجب آمد چونکه آمد نام او * شرح رمزی گفتن از انعام او
 دران روز دل افروز وقت ملازمت حضرت خدیوگیهان از مراحم جناب همایون
 بعطای خلعت نه پارچه مع جواهر گرانمایه و قبضه شمشیر مرصع معه
 نطق مکمل و سپهر زرنگار میفاکار و معه علی بند مرصع بعلاقه و بند مروارید
 شاهوار و خنجر مرصع و زنجیر فیل کوه پیکر و دو (مادیه) فیل سرفراز گشته
 پای مرتبه فلک اقتدار را بر فرق فرقدان گذاشتند - و در همه اقران شرف
 اختصاص یافتند - و در مشاوره مهمات سلطنت - و نظم و نسق امور دین
 و دولت - و نیابت خلافت - دخیل و سرخیل همگنان در همان آن بتعجیل
 هرچه تمامتر گشتند *

Alamgir II
starts for La-
hore.

توجه رایات اقبال بصوب دار السلطنت لاهور بتجویز وزیر بی تدبیر

Dastar Ali
Khan suc-
ceeds 'Aqibat
Mahmud.

The Badak-
shis mutiny
for pay.

از آنجا که باندیشه عقل تباه کار خبطی که در دماغ خود داشت
اکثر اوقات بنزد و بست بلد لاهور صانه الله تعالی عن الفتن و العجز بعد وفات
معین الملک رستم هند پسر اعتماد الدوله مرحوم وزیر وقت سلطنت فردوس
آرامگاه صوبه دار پنجاب مرکوز خاطر و مکنون دلش می بود - و نیز طمع
اموال و اساس بی قیاس آن مرحوم بسوی آن میکشید - و مع هذا کار آن بد
سر انجام بعد کشتن عاقبت محمود استاد خود دستار قلیخان که بجای
عاقبت محمود بمختاری بعد آن پهلومیزد بسیار ابر شده و با وصف
ایفکه دولتخانه بادشاهی را از دراز کردن دست تصرف بکار خانجات
اندرون محل و بیرونی جاروب نموده بحرام نمکان سپرد - حتی که کل اجناس
کارخانجات برهم خورد قاهم کفایت نکرد - ناچار توجه رایات عالیات را بسمت
آن دیار مصمم ساخت - و جذاب شهنشاه را متوجه آن ناحیه نمود - درین اثنا
قابه قصبه پانی پت نزول اجلال شده بود که قوم بدخشی که از غایت
سرکشی کسی را بخاطر نمی آوردند بلوای عام برای تفتخواه خودها نموده
بر سر وزیر آمدند و راه نمکهرامی (۱) پیمودند تا ایفکه بیکرممت ساختند
و زمانی در قبضه خود آورده فرصت جفیش ندادند - نجیب خان قوم روهیله
که سردار و در رکاب ظفر حاضر بود موافق ارشاد اقدس حمایتش نموده
از دست درنده خویان و گرگ صفدان رهائی دهانیده بار دیگر بر مسند
امارت نشاند (و سزای بد کرداری آن گروه باغیه رساند) و قوم اینمعنی موجب
پیشانی خاطر مختار تبه روزگار گردید و هم گرد ملال بردامن دل خاطر بندگان
قدسی شهنشاه زمین و زمان رسید - فسخ عزیمت بی نیل مقصود فرمودند

و عطف غنان بصوب دار الخلافه نمودند بعد چندی بار دیگر وزیر عزم بالعزم
 بجهت تسخیر آن معموره دلتشین پیش نهاد خاطر خود ساخت و از پیشگاه
 حضور لامع النور خدیو گیهان شرف اجازت خواست - روز رخصت برای
 تیاری کرسی طلا در دیوانعام و بارعام ارکان دولت سعادت فرجام شرف
 نفاذ یافت و مشمول عواطف سلطانی از عطای عنایات خاص شرف
 اختصاص یافت از اقبال عدو مال شاهی در اندک فرصت خس و خار
 آن مرزو بوم از کوته اندیشان که سر غرور بلند ساخته بودند و از پست
 فطرتی دامن کوهها ملجأ و ماوای خود میدانستند از صولت مرکب ظفر
 کوب غاشیه اطاعت و انقیاد بردوش عبودیت و اعتقاد گذاشتند -
 و آدینه بیکخان فوجدار دوآبه بیابری بخت بیدار آئین عقیدت و اطاعت
 پیش گرفته مالکداری نمود و مطابق فرمان قضا جریان زن معین الملک
 مرحوم را که آن شوریده سرگیسو بریده بعد وفات آن مرحوم مغفور مبتلای
 فسق و فجور گشته مبلغ خطیر در اعمال قبیحه و افعال شنیعه بلهو و لعب
 اسراف نموده بود و پای خود را از جاده اعتدال بیرون نهاده باعث
 ویرانی آن بلده دار السرور و خرابی حال رعایا و برآیا گردیده و مرتکب
 خون ناحق روشن الدوله مبرور والد راقم این شرفنامه باعانت افواج افغانه
 ملاعنه گشته ذخیره اندوز و بال برای خود شده مقید و اسیر زنجیر
 عقوبت و عذاب گشت - و بعد از انقراض بندوبست امور ضروریه رفیع الدوله
 سید جمیل الدین خان بهادر را بنظامت آن دیار وزیر ناهنجار نامور ساخت
 و زن معین الملک را بضبطی اموال و سایر اسباب حشم آن مبرور از جنس
 تربخانه و اخیال و غیره روانه حضور پر نور نموده - و بعد روانه نمودن آن زن
 تبه کار رفیع الدوله بهادر را به نیابت خود بصوبه داری آن دار السلطنت
 مستقل کرده - و سرانجام امور متعلقه نظامت به بهادر موصوف سپرده

Mu'in-ul-
mulk's wife
is taken pri-
soner.

Appointment
of Rafi'-ud-
daulah.

عنان معارفت معطوف ساخت - وزیر خود کام چون بر مقصود خود
فایز گردید و تمام اموال و اساسه حشم معین الملک که خسرش بود ضمیمه
دولت و ثروت او شد بارتکاب اعمال ذمیمه پرداخت و سر غرور و تکبر
و باطل اندیشی بارچ فلک بر افراخت - در اندک ایام انتظام امور معظمه

News of the
arrival of Ah-
mad Shah
Durrāni.

برهم شد و خبر آمدن احمد شاه درانی اشتهار یافت و موجب هراس
و حیرانی اعلی و ادنی گشت و همیگه خبر آمد شهرت یافت و معاً
دریافت همگنان از خاص و عام گردید که قشون شاهي قریب لاهور رسید -
و سید جمیل الدین خان رفیع الدوله تاب مقاومت در خود ندیده
پای ثبات و قیام پس کشید - افواج شاهي میدان معرکه خالی یافته
پاشنه کوب تا سهرند رسیدند و در اندک زمانی از فوج چپاول بادشاهي
که نمونه رعب الهی بود سواد فسحت آباد دار الخلافه محل نزل
او گشت - و مضمون آیه اذا زلزلت الارض زلزالها (یعنی هرگاه میلرزد زمین
لرزیدني) پدیدار شد - و در چشم زدن نیز مصداق و اخراجت الارض اثقالها
یعنی (چون آمد) برآورد زمین بارها یعنی دفينه های خود را - معاینه گشت -
تو گوئی عرصه قیامت بر روی کار آمد و شور حشر هویدا گشت - و زیر
بی تدبیر عیب گریز و سر ستیز در آئینه خیال بصورت محال دیده
بادای رهم پیشوا^(۱) و استقبال بحضور شاه رفت - و از بسکه خرابی اعمال
نکوهیده او دامنگیرش بود اسیر پنجه تقدیر شد و از تاراج و غارت
و پرده دربی ناموس سبکه شهر تلاطم عظیم رو داد * * نظم *
بهندوستان قیامت کرد انبوه * فرود آمد بلا سیلاب از کوه
بهر معموره شوری دیگر افتاد * عمارت خاک گشت و رفت برباد
از آنجا که خونریزها و قتل و غارت ترکان خون آشام از صبح تا شام هر روز بود
اکابر و اصاغر از مشاهده این مصیبت عام قیامت موعود پتداشتند - و جای

نراز ازین بلا غیر از جان دادن و کشته شدن صلاح کار خودها نه انگاشتند . Ahmad Shah reaches Mathura.

هزارها از ضرب تیغ بیدریغ کشته افتادند و بغارت امتعه و اموال خانمان برباد دادند - القصه فوج چپارل و یغماچیان تا به بلده متبرا که معبد کفار و بیشتر آبادی این قوم فجار است دست تطاول بقتل و غارت دراز کرده رسیدند و بامر الهی که در حق مشرکین واقع است که فاقتلوهم حیث وجدتموهم - یعنی بکشید کافران را هر جا که بیابید - قدم جلالت پیش گذاشتند هزاران هزار کفار را بدار البوار فرستاده بتخانها را منهدم ساختند - از وقوع

این سانحه سور حمل قوم جات که از وفور مال و مکنت و فوج و قلاع حصیده که بنا کرده بود و او کلاه ذخوت بر اوج فلک می شکست مغلوب

Flight of the Jāt chief Surajmal.

رعب و هراس بمرتبه گردید که دست و پا گم کرد و تار زنار گسیخت - و صنم از پیش برهنی گریخت - بجای آواز ناقوس صدای اذان و اقامت بچرخ برین رسید و کلیسا و کنشت یکسر منهدم گردید - بالجمله بعد نهب

و غارت بیشمار پنجاه لک روپیه بطریق پیشکش و مصادره بر ذمه آن سرکش ادبار آثار قرار یافت - و حضرت خدیو گیهان پای ثبات و استقامت مانند

He agrees to pay fifty lacs as fine and nazar.

کوه فشرده در قلعه دار الخلافه رونق بخش دولتخانه بودند - احمد شاه درانی - داخل قلعه مذکور شده با جناب جهانبانی ملاقی گردیدند - و مراسم مواسات و آئین خلعت و موافقه مرعیداشته باخلاق بادشاهانه و حفظ آداب ملوکانه

پیش آمده بنمید قواعد یکجتهی و یکدلی برداختند - و بنابر ازدیاد استحکام مبانی اتحاد و و داد بادشاهزادی بلقیس مغرولت ثریا جناب

Ahmad Shah meets Alamgir II at Delhi.

خورشید احتجاب گوهر درج حشمت و کامگاری اختر برج سلطنت

و شهریاری نواب گوهر آرای بیگم که ثمره الفواد جناب حضرت خدیو جهان بادشاه زمینی و زمانی بودند نامزد بادشاهزاده مرزا تیمور شاه خلف الصدیق خود (مقرر) فرمودند و برضاء طرفین عقد نکاح بستند - تو گوئی

Marriage of the latter's daughter with the former's son.

قران السعدین بوقوع پیوست و دو دولت خدا داد (مؤید) باهم گشت .

Ahmad Shah
himself mar-
ries a daugh-
ter of Mu-
hammad
Shah and re-
turns to Ka-
bul.

و خود بادشاه نفس نفیسه گوهر شب چراغ سلطنت و شهریاری و شمع
شهبستان عظمت و بختیاری ملکه عصمت قباب حضرت بیگم صبیله رضیه
بادشاه محمد شاه که بعد انتقال ازین جهان سربع الزوال فردوس آرامگاه
زبان زد بخطاب مذکور اند فخر دودمان خود دانسته در سلک ازدواج
خود کشیدند او باهم (روابطه^(۱)) معنوی ازین وصلت ها افزودند - هرگاه آفتاب
عالمتاب به برج حمل تحویل نمود - و نوروز جهان افروز ب بازار گرمی روز
سرببر کشید - و تمازت آفتاب موجب دل سردی نهنگان بحر و غا گردید
قاب جرأت نیارده بمراجعت قشون بعدود مالوف بحضور شاه زبان الحال^(۲)
کشودند - و عجز خودها از هوای گرم هندوستان بناسازی آن معروض
داشتند - بادشاه بذایر آسایش آنها عزم مراجعت بطرف ممالک محروسه
خود تصمیم فرموده اختیار فرمانروائی مملکت هندوستان باختیار بندگان
سکندر شان گذاشته نهضت نمودند - و در دار السلطنت لاهور با فوج قلیل
شاهزاده تیمور شاه را گذاشته - و سردار ذو الاقدار جهانخانا در رکاب بادشاه
زاده مامور کرده خود بکوچ های پی در پی و متواتر ببلند کابل رسیده
نصارت بخش آن مرز و بوم گشتند درین زمان سعادت اقتران پیش آمد
خانخانان وزیر معزول پسر اعتماد الدوله مرحوم و بدر الدوله بهادر پسر
خواجه موسی خان که گونه قرابت باین دودمان والا شان دارد گشت -
و خان مذکور بخدمت میر آتشی از حضور شرف امتیاز یافت و نجیب
خان بخدمت امیر الامرائی و بخطاب نجیب الدوله بهادر ثابت جنگ
پایه عزت بر افراخت - و مجد الدوله بهادر بدیوانی خالصه شریفه مباهی
شده مرتبه اعتبار و امتیاز بلند تر ساخت - و نواب ضیاء الدوله سعد الدین
خان بهادر که در او ان آمد آمد شاه درانی بهاس حفظ حرمت و آبرو

کناره کش شده بود بهلازمت اکسیر خاصیت کامیاب دولت و سعادت
ابدی گشت *

تشریف فرمودن جناب کیوان مآب حضرت Prince Shah
Alam goes to
Hānsihisar.

شاه عالم در حین بادشاهزادگی برای بند و بست

هانسی حصار و طلوع نیر دولت

چون اختر عز و اجلال باوج سپهر اقبال طلوع نمود - و آفتاب سلطنت
و بادشاهی از افق کامرانی سر بر آورده نور گستر جهان و جهانیان گردید -
رای جهان آرای خدیو گیهای بمصلحت (دید) چنان اقتضا فرمود -
که جناب عالمیان مآب بهدود هانسی حصار متوجه شده بتسخیر آن ضاع
همت بر گمارند - چنانچه حکم والا شرف اصدار یافت که سامان کوچ آماده
و مهیا سازند - و در استحضار راجه های شقاوت آثار که از دایره اطاعت
پای خود را بیرون گذاشته و زمیندان آن مرزبوم که بفافرمانی خیرگی
اختیار کرده اند تنبیه و تادیب نمایند - چنانچه پیش نهاد خاطر قدسی مآثر
از فراهم فرمودن عساکر فیروزی مآثر و آلات توپخانه برق نشانه و دیگر اسباب
جنگ و حرب گردید - آخر با ساز و سامان و از جمعیت پر دلان و بهادران
رایات ظفر آیات بعزم آنهدود فلک فرسا گشت - و مدار الدوله بهادر پسر
خورد خواجه موسی خان را بسرکردگی افواج و نظم و نسق امور مقرر فرموده
برکاب ظفر انتساب اختیار نمودند - بالجمله بعد قطع منازل سرکار نارنول
مخیم بندگان رکاب فتح ایاب شد - و اکثر از سران و سرداران آن نواحی
در رکاب والا سرمایه سعادت اندوختند - و غاشیه اطاعت بردوش گذاشتند -
بعد انقراغ خاطر عاطر از امور آنهدود مراجعت صلاح وقت اندیشیده ازان

Shāh 'Ālam
goes to sar-
kar Nārūl
and to the
parganahs
Jahjar and
Riwāri.

سمت نهضت رایات ظفر آیات گردید - و برگفته جهجر از مقدم همایون
 رشک افزای بهاران گشت - و درین ضمن برگفته ریواری که از جمله محالات
 صرف خاص از عهد پیشین است نیز مضرب خیام فلک احتشام شده -
 و چندی مقامات (اقامت) فرموده بنظم و نسق آن سرزمین پرداختند -
 رعایای آنجا که زور طلب بودند - از صولت موکب گیتی ستان سر اطاعت
 بر آستانه دولت نهاند - و بادای مراسم عبودیت و بندگی درگاه آسمانجاء
 تن در دادند - اکنون قلم سوانح نگار دیگر بار از احوال وزیر ناهنجار بشرح
 و بیان می پردازد - چون غازی الدین خان بعد برهمی کار خود طرح
 آشتی و مواسات باشرف انور شاه ولیخان وزیر شاه درانی افکنده - و دست
 توسل بدامن وزیر زده مربی خود ساخت - بنابر اینکه آب رفته بجوی
 خود آرد - مرشد زاده آفاق مرزا هدایت بخش و مرزا بابا علاءالدوله
 که نسبت خربشی و برادرزادگی در بارگاه شهنشاهی داشتند - توره ساخته
 بخیال خام باراده ملک گیري پورب برپا خود را ساخت - و از پیشگاه
 خلافت رخصت گردید - میخواست که تلافی تقصیرات ایام ماضیه باین
 دست آویز نماید - و خدمتی بجا آرد - تا بلده فرخ آباد که بتعلق
 احمد خان بنگش از اسلاف او مقرر است کوچ بکوچ درانجا رسید - ازانجا
 که احمد خان نمک پرورده این دودمان دولت ابد مدت برد - و غاشیه
 اطاعت و فرمان برداری ابا عن جد بردوش خود میداشت - بپاسداری
 آداب مرشد زاده آفاق شرط فدویت بجا آورده ذخیره اندوز سعادت گشت -
 و لوازم حق نمک ولی نعمت بتقدیم رسانیده بدولت ملازمت مرشد زاده
 آفاق فایز گردید - غازی الدین خان اتفاق سران افغانه را فوز عظیم دانسته
 از فتنه انگیزی بعمده اعظم اراکین دولت نواب شجاع الدوله بهادر طرح
 آویزش و پیچش افکند - آن رکن السلطنت آداب بادشاه زاده را مد نظر

Ghāzi-ud-din
 Khan marches
 on Shah-
 jahanābad.
 Mirzā Hidā-
 yat Bakhsh
 and Mirzā
 Bābā 'Alā-
 uddaulāh
 join the ex-
 pedition.
 The Vizir is
 also accom-
 panied by
 Ahmad Khān
 Bāngāsh,
 Malhar Rao
 Holkar and
 Rāghu.

داشته اغماص از رای فساد اندیش او نموده مشغول باو نگشت -
و کفاره کش شد - از آنجا که سر رشته ارتباط از قدیم بسرداران مرهته‌ها
داشت - و زشتی و بدسرشتی در طیف این مخرب سلطنت -
و فساد انگیزی مضمرو و مزمن^(۱) در اصل خلقت بود - با آنها درستی امور
خود ساخت - و بار دیگر کمر کین عداوت سلطنت عظمی بست -
و بهمراهی راو ملهار که از سر کرده‌های قوم مرهته بود - و راکه‌و که از اقربای
باجی‌راو که سردار عظیم این گروه شقاوت پزوه است روان گردید -
و احمد خان بنگش را بکلمات تزییر فریفته خویش ساخته عقد مواخا
بمبادله دستار همدیگر بست - و بطمع منصب امیرالامرائی متفق خود
ساخته همراه گرفت - و با لشکر سنگین و گران معاودت نموده قرین حصار
دار الخلافه شاهجهان آباد رخت ادبار انداخت - و عرایض بمضامین
عقیدت مشعون در حضور قدسی بلطایف معاذیر از کمال تزییر ارسال
داشت - تا آنکه کار به محاصره شهر کشید - و نجیب الدوله میربخشی
تاب سرکشی آن ناهنجار نیاورده از راه فدویت و جان نثاری سد راه آن
شقاوت منش گردیده مستعد مقابله و مجادله گشت - و قوم افاغنه داد
جلادت و شجاعت داده بحرب و پیکار قدم جرأت پیش گذاشتند - از طرفین
توپ‌های آتشین دم برق افکن سرشدن گرفت - و آتش کارزار شعله زن
گشت - و بعمارات و دیوار خانه‌های سکنه شهر تزلزل و خلل راه یافت *

Najib-ud-
daulāh, the
Mir-bakhshi,
meets the in-
vaders.

* نظم *

جوان و پیر در آهن نهان شد * ز چار آئینه جوی خون روان شد
ز بیدق‌های سرخ و زرد در دشت * نموده شعله در فی زار گلگشت

چو رعد از کوسها برخاست آواز * زمین را جاده‌ها شد بال پرواز
 بر آورد از گریبان کرنا سر * فشانید آستین بر شور محشر
 شد از بانگ نفیرش گوش چون کر * سلامت کرد از هیجا تنفر
 پیاده بر سوار آتش فشانده * بساغر خم می بیفش فشانده
 هربران پیشه دیده سرخ از خون * چو گل دندان بر آوردند بیرون
 بگردون بسکه نقش آه بستند * هریمت را بهر سو راه بستند
 تا هشت روز این هذگامه رستخیز گرم بود - (از انبوهه^(۱)) دو دریای لشکریان شهریان
 بستوه آمدند - جذاب جهان بانی از مصلحت اندیشی - که در طول ایام
 محاربه شهر رو بخرابی خواهد نهاد - و دست ظلم و تعدی بر شهریان از
 فوج غنیمان دراز خواهد گشت - بمقتضای رافت و عاطفت - ترحم بحال

Shāh 'Ālam permits Najīb-ud-daulāh to go to Pathargarh and Najibābād. A treaty is made between Najīb-ud-daulāh and the chieftains of Deccan, thanks to the exertions of Mazhar 'Ali Khān, uncle of the author. Ahmad Khān is appointed to the office of Amīr-ul-umārā and Mir Bakshi, and on him is conferred the title of Bakshi-ul-mamālīk Amīr-ul-umārā, Ghālib Jang Bahadur.

رعایا و غریبا فرموده - در نصایح بر روی آن مست باد غرور کشوند - و از ارتکاب این چنین حرکت - که موجب خرابی و بربادی شهر بود - باز داشتند - و معروضات خود غرضانه او را - با وصف اینکه حسن بندگی و جانفشانی نجیب الدوله بهادر منقوش صفحه خاطر کرامت مظهر بود - مقرون اجابت فرمودند - و رخصت نجیب الدوله بهادر بوطن مالوفش جایز داشتند - چنانچه عهد و موثیق فیما بین بهادر موصوف و با سرداران دکن معرفت مظهر علیخان بهادر عموی راقم محکم گردید - و از اندرون شهر برآمده عازم پتھر گده و نجیب آباد که ملجا و ماوای خانمعزی الیه بود شرف دستوری یافته معه الوس و اسباب حرب روانه شد - وزیر بسعادت ملازمت اکسیر خاصیت جذاب همایون افتخاراندوز گشت - و خدمت امیر الامرائی و میر بخشیکری از تغیر نجیب الدوله بهادر باحمد خان بنگش از حضور لامع الذور مغرض ساخت - و بخطاب بخششی الممالک امیر الامرا غالب جنگ بهادر پایه اش باوج گردون برافراخت - و جذاب

خدیو گیهان بعفو جرایم ما تقدم او پرداخته مختاری مهم سلطنت بطور او گذاشتند - آن تیره روزگار بد کردار چون بر مسند وزارت و مختاری نشست - دیگر باره به بیع کفی خود تیشه در دست خود گرفته قدم در وادی ناکامی گذاشت *

Ahmad Khān expresses a wish to travel to the Punjab and to Kabul with the assistance of the chiefs of the Deccan.

گلیم بخت کسی را که بافتند سیاه * بآب زم-زم و کوثر سفید نتوان کرد یعنی بار دیگر هوای تصرف پنجاب در سر او پیچید - و تسخیر آن بلده تا صوبه کابل که سرحد قدیم مملکت بادشاه هندوستان ست باعانت سرداران دکن مکفون خاطر ساخت - و کمر افتقام به پشت گرمی فوج دکن و نوشتجات آدینه بیگخان فوجدار دوآبه و بست جالندهر که مرد مدبر و از جمله ارکان صوبه لاهور و از عمدهای تابینان نواب معین الملک مرحوم و خان بهادر دلیر جنگ صوبه دار پیشین بود بر بست - بقاء علیه سرداران دکن را با فوج سفگین روانه آن نواحی نمود - هر چند اینمعنی قرین مرضی صواب اندیش جناب قدسی حضرت جهانبانی نبود - و همت والانهمت موافق تقاضای وقت ملک بخشیده را باز گرفتن اقتضا نمی فرمود - لیکن بکلمات ریب و فریب و انواع تزویر خاطر اقدس را از همه باب مطمئن کرد - اکنون شبدیز قلم را از وادی این گفتگو تافته بعروصه گاه شهود یعنی خروج گیتی خداوند جولان میدهد *

معاودت فرمودن خدیو موید کردگار یعنی حضرت شاه عالم بدلهلی و شومی وزیر ناهنجار

مبدأ فیاض از عطا کده جود و نوال باراده خویش همه وقت مستعد فیوض لایزال - درین عالم کون و فساد به نیرنگ جلوه پردازی مظهر

Shah 'Ālam returns to Delhi. Villainy of Ghāzi ud-dīn Khān.

قدرت نمائیست - درین کارخانهٔ ایجاد و عالم تکوین و ابداع عجایب نقوش
 بدیع از مو قلم مصور ازل صورت پذیر میگردد - که بچشم این کارنامهٔ مانی
 نگار - و بدیدهٔ حقیقت گزینان باطن دوست یادگار روزگار است * * نظم ،
 کسی را که حق مطاع نور کرد * بارصاف محمود منظور کرد
 نخست ایفک کردش بزرگی عطا * که بر همگنان گشت فرمانرو
 دگر داد از علم باطن بیاد * که از دیگران گشت قدرش زیاد
 سیوم صدق نیت چهارم سخا * باو کرد روز ازل حق عطا
 به پنجم ز دل کردش آئینه ساز * که از روی هرکس برد پی به راز
 ششم داد او را چنان اقتدار * که عالم کند طاعتش اختیار
 باو داد هفتم شجاعت چنان * که از بیدش و کم بر نتابد عذر
 کرم کرد نصرت بهشتم مقام * که بستاند از شاهد ملک کام
 نهم داد بر عفوش آن دست رس * که نبود به بد در مکافات کس
 دهم پرده پوش است بر عیب غیر * که مردم ازو چشم دارند خیر
 ده و یک عزیمت بد تحصیل مال * بشرطیکه باشد ز وجه حلال
 ده و دویمین حزم در کارها * که متحیر (۱) نکردد بازارها
 ده و سیوم آزاد از بند خویش * که خوشدل بود ز آنچه آید به پیش
 ده و چارم این قدرت و دست زور * که از خود کند دور شر غرور
 بهم چارده وصف چون کرد جمع * جهانست پروانه و اوست شمع
 تعالی الله از فضل پروردگار * بود آن صفات از شهی آشکار
 که اصلش نجیب است و ذاتش کریم * ندارد بدل از بد و نیک بیم
 ز آدم شده تا باین دم جهان * پرستار آن شاه و اجداد آن
 بهم تشنه لب کو شود قطره زن * چکد ز استیغش هزاران عدن
 چو ابراست دست گهربار او * بجزر جود نبود دگر کار او

- کرم میکند پیشتر از سوال * مبادا که سایل کشد انفعال
- نمیخواهد از کس سبب بهر جود * بهر تشنه عاید بود نفع زود
- بهر ذره دارد ز مهر اتفاق * کمانش چو ابروست پیوسته چاق
- چو گوهر ز غیب آبرو یافته * ز حق آنچه درخواست او یافته
- هر آنکس که او را به بیند بخواب * گل دامن او بود آفتاب
- ندیدست گر عفو حق را کسی * نماید نظر سوی آن شه بسی
- چو دیده ز مردم به بیند بدی * کشد پرده بر رویش از بخردی
- بکلمست ثابت قدم تر ز خاک * زمین را بود از تزلزل چه باک
- چه گویم دگر وصف آن بادشاه * که دارد بدرویش از دل نگاه
- بدنیایا بود رغبتش بهر دین * که از عدل و داد است برپا زمین
- ز بس گشت از خواهش خود جدا * بود حب و بغضش برای خدا
- ز بس فارغ از شادی و غم بود * تو گوئی که رحمت مجسم بود
- دل صاف او کم ز آئینه نیست * بهر صورت از کس درو کینه نیست
- چو عهدش بود مایه ابتهاج * غنی گردد از احتیاج احتیاج
- نو آئین شهی بهتر از پاستان * که کوبش بود قبله راستان
- سزای جهان بادشاهی شدن * سزاوار ظل آلهی شدن
- خردمند روشن دل و پاک ذات * مجسم خدا ترسی کاینات
- دل صاف او جام گیتی نما * بشمشیر اقبال کشور کشای
- کفش ابر دریای رحمت نثار * شده سبزه از رشحه اش روزگار
- ز صهای نامش نگین گشت مست * به (نبض) سفید و سیه یافت دست
- ز کار جهان دارد او آگهی * مقدر باو گشته فرماندهی
- خداوند شمشیر و تاج و نگین * بکشمش کمر بسته چرخ برین
- ز خورشید او نقش برتر زده * بهندوستان سکه بر زر زده

آلهی بود تا زمین و زمان * در ایجاد نوع بشر تو امان
 بود ذات آن داور مستطاب * بدین و بداد و کرم کامیاب
 بود دولت و عمر و جاهش فزون * نه بیند کم و کاست از کاف و نون
 کلیدی بدست آیدش از قضا * که گردد در آفاق مشکل کشا
 کشاید بمفتاح عدل و کرم * در گنج دان فریدون و جم
 چو خط سطرلاب پهن و دراز * کند رسم کیخسروی تازه باز
 ازو کارنامه بماند بسی * که نزدیک و دورش بخواند کسی
 دعای من این است هر بامداد * بآمین روح الامین یار باد
 چون تقادیر رب قدیر و نیز عادت الله در زمانه چنین رفته که بعد
 هر محنت راحت و عقب هر المی فرحت است - ازینجا است
 که گفته اند - تا رنج نکشی گنج نیابی^(۱) - مصداق این مقال پاره از احوال
 سعادت اشتمال حضرت خدیو زمین و زمان نایب دادار ایزد بیهمال است -
 که چون غازی الدین خان را بسکه بد گوهری جبلی و شوربختی اصلی
 در طینتش سرشته بودند - از راه حسد غیر خود را بر سر جاه و حشمت
 نمی توانست دید - و اینمعنی از کمال تکبرش متصور است که پیش
 کسی سر فرو آوردن از نقصان اقتدار و اختیار خود میدانست * * مصرع *

(با طینت اصلی چه کند بد گهر افتاد)

بنابر آن فوج کشی خدیو دوران بر خاطر بد مآثر او برهم میخورد -
 و پیوسته در شعبده انگیزی می بود - که این جمعیت متفرق شود -
 و بظاهر که ثروتی بندگان حضرت رسانیده اند مبدل گردد - و نیز خوفناک
 از نیروی پنجه اقبال عدو مال این دولت خداداد میبود - چنانچه

پیوسته خطوط خود مبني بر اغوی موسی خان بلوچ و دیگر زمینداران و کشاورزان آن نواح برای برهمی امور که آن کوه اندیش تیشه بهای خود میزد نوشته - چنانچه سالم علی خان نامی که در قلعهچه پرگنه جهجر رخت ادبار داشت از پشت گرمی آن فتنه پرداز سر خود را در حلقه بندگی و اطاعت گیتی خداوند نمی آورد - و جبین عبودیت بر آستانه (۱) فلک نشان نمی سود - جناب مرحمت گستر از بزرگ منشی نظر برین (بد پردازی) او فرموده اغماض بعمل می آوردند - چون طغیان و عصیان آن فرومایه از حد گذشت - قهرمان قهر سلطانی بجوش آمده پشه (۲) آن تهی مغز پیش نهاد خاطر همایون گشت - به بهادر علیخان بهادر - که در عهد میمنت مهد بخدمت میر سامانی سر فراز گشته - فرمان قضا توامان شرف صدور یافت - که آن تیره بخت نگونسار را بسزای اعمال و پاداش سرتابی و محال اندیشی او رساند - چنانچه بهادر موصوف شبگیر بر قرینه کلانی که ملجا و مامن آن بد مآل بود رسیده تاخت و تاراج نمود - و غنیمت بسیار از نقد و جنس بدست آورده - بر عتبه علیه رسانید - و چون حق غازیان اسلام بود - جناب همایون تمام آنرا باونها (۳) بخشیدند - و مال و اجناس غنیمت به بهادران کار آزما قسمت فرمودند - علی الصباح آن موافق تجویز رای جهان آرای عقده کشای جناب خسرو جهان بهادر مذکور با فوج ظفر موج بطور سیر و تماشا گرد آن قلعهچه و آن ناحیه سوار گردید - از قائیدات ایزدی و اقبال سرمدی آن دست پرورد لطف الهی بیگ گرد آوری قلعهچه جهجر را مفتوح ساخت - و باندک دار و گیر سالم علیخان را زنده دستگیر نموده معه همراهیانش به پیشگاه خلافت جهانبانی آورد - و خود نیز

Bahādur
'Alī Khān
Bahādur is
appointed to
punish the
kal'adār of
Jhajar, who
is defeated
and cap-
tured.

از ظهور نیکو خدمتی و ادای حق نمک ولی نعمت دوجهان سر افتخار
 باوج فلک دوار رسانید - جهان داور از کوچکدلی و بزرگ منشی تفقد
 بحال برایا و رعایا فرموده از قتل و غارت امان دادند - و سالم علیخان را
 بپاس خاطر وزیر ناهنجار بموهبت خلعت فاخره پایۀ افتخارش
 بخشیدند - ازین فتح و نصرت خدا داد که نشانه نصر من است - عبرتی
 بر دلهای کوته بینان و عاقبت نا اندیشان مستولی گشت - و سلوک طریق
 فرمانبرداری و اطاعت در جناب ولی نعمت که موجب فلاح دنیا و هم
 عقبی است منظور و مرکوز خاطر سرکشان و زمینداران آن سمت گردید -
 چنانچه موسی خان بلوچ معرفت بهادر علیخان بعفو جرمۀ خود و ادای
 مال واجب و پیشکش الحاح کرد - و خدیو رافت گستر از سر جرایم آن
 در گذشته تقصیر او را بذیل عفو پوشیدند - ظهور این معنی چون باعث
 پریشانی خاطر و تردد باطن و ظاهر وزیر پر مکر و تزویر گردید - و هراس
 و خوف عظیم بر دل او رسید - بذا بر آن سید جمیل الدین خان بهادر
 و بهادر خان بلوچ را روانه بآن صوب نمود - و شقۀ خاص حضرت خدیو
 گیہانی ابو العدل عزیز الدین محمد عالمگیر ثانی طاب اللہ ثراه در باب
 طلب گیتی خدیو دست آویز کید خود نموده معه شقۀ خاص هر دو
 سرداران را روانه ساخت - هرگاه سید جمیل الدین خان و بهادر خان
 قریب لشکر ظفر اثر رسیدند - بدریافت کثرت فوج و دلیران جنگجو تاب
 مقاومت در خود ندیده از حرب و کارزار سپر انداختند - و غیر از لطایف
 الحیل بکار بردن صوابدید خودها ناندیشیدند - چنانچه روباه صفت در کید
 و شید کشوده خاطر قدسی مناظر را باقسام موکد و عهد و پیمان مُجدد
 مطمئن نمودند - و برای آستان بوسی معلی کوچ بکوچ متوجه ساختند -
 هرگاه رایات عالیات نزدیک شهر سایه افکن شدند - مرشد زاده آفاق مرزا

Shāh 'Ālam
 starts for
 Delhi, in obe-
 dience to the
 commands of
 'Ālamgir II.

Mirzā 'Āli
 Jāh and
 Mehdi Kūlī
 Khān come
 to meet
 Shah 'Ālam.

عالیجه بهادر بعز و احترام معه مهدی قلیخان نمکحرام^(۱) (پیشوا) تشریف آوردند - و بعد ملاقات کیفیت بداندیشی و فساد انگیزی آن تبه روزگار بی کم و کاست مفصل شرح آوردند - چون خدم و مکر آن روباه سیرت ذهن فشین خاطر کرامت مظاهر گردید - غیر ازین مانع به حصول ملازمت حضور انور و تشریف فرمائی در قلعه مبارک بلوای سپاه برای تنخواه و تعرض آنها بداخل شدن شهر و قلعه مبارک مصلحت دید و مدنظر کرامت منظر نگشت - چون ارشاد همایون بآن روبه منش یعنی مهدی قلیخان ضلالت نشان باینوضع صادر شد - مافند بخت خود خان مذکور برگشته رفت - و مرشدزاده آفاق مرزا عالیجه بهادر داخل قلعه مبارک شده معروضات حضور بجناب قدسی جهانبانی نمودند - رای عالم آرای اقتضا چنان فرمود که چون آن بدخواه پرده از روی کار برداشته سهل نباید پنداشت - و همت بر قدارک آن باید گماشت - که گوشمال واقعی عائد احوال آن بدسگال ناعاقبت بین گردد - مقارن اینحال از تأییدات ایزد متعال و یاروی طالع عدو سوز جناب خدیو امانی و آمال عرضی و پهل راو مرهقه که سردار موفور الاقتدار بود - مشتمل بر رسوخ عقیدت و لوازم عبودیت و فدویت بکمال عجز و نیاز بوقت شب در عین تردد خاطر همایون معرفت بهادر علیخان بهادر از نظر کیمیا اثر گذشت - از آنجا که ایزد کار ساز بتأیید این برگزیده روزگار است - وفاق چنین سردار عظیم الشانرا در زمره بندگان عبودیت کیشان مغتنم تصور فرموده بمراحم خاص اختصاص بخشیده در سلک ملازمان و بندگان درگاه کیوان نشان سعادت پذیر گردانیدند - و موافق فرمان قضا توامان علی الصبح که صبح اقبال از افق اجلال خدیو مهید ایزد لایزال سر بر آورده - سردار مذکور مع فوج سنگین و گران کمر اطاعت و انقیاد بسته و بجانفشانی و جان نثاری دامن همت بمیان

Vithal Rao
sends a peti-
tion to Shāh
'Alam and
travels with
him.

بر زده حاضر بر آستانه دولت شده حلقه بگوشي و غلامی را وسیله نیکنامی و افتخار دنیوی و نجات اخروی دانست - بعد حصول این مرام رای صواب نمای جناب والا چنان اقتضا فرمود - که کوس کوچ زدن و نهضت الویه ظفر طراز ازین وادی نمودن مصلحت وقت است - بذابر آن در همان روز جناب گیتی افروز حرکت فرمودند - و آفری آب جمن نزول اجلال مقرر گردید - در همان اثنا خبر بمسامع حقایق مجامع رسید - که لشکر بد اختر غنیم لئیم بد فرجام عزم بالجزم بمکاربه و جنگ غازیان نصرت شعار اسلام دارد - و بسر کردن گوله ها بر بنگاه لشکر فیروزی اثر قدم جرأت پیش گذاشته - و خامت عاقبت برای خود آماده میسازد - بد کنیان ملازم رکاب ظفرایاب حکم مطاع عز صدور یافت - که آن بد کنیان خیره سر را بسزای کردار آنها رسانند - فوج دکنیان بمجرد صدور حکم واجب الاذعان یکبارگی بر سر آنها ریختند - و از نیزه های جان ستان آنها را از جا ربودند - و مانع بذات الفعش متفرق ساختند - و بسیاری را بدرک اسفل جهنم فرستادند - و داد شجاعت و دلوری دادند - و از جانبین هنگامه قتال و جدال گرم گردید - و بتوپ و تفنگ و تیر بازی نوبت رسید - آخر الامر بهادران نبرد آزما آن بد کنیشان را یکسر از آب تیغ گذرانیده آن صحرا را مانند لاله زار از خون آن گروه تبه کار نمودند - و خاک مذلت بر فرق اعدای دین و دولت ریختند *

اجل ریخت زهر هلاهل بجمام * شده تلخ ازان جان شیرین بکام
زمین و زمان را غضب زد بهم * کشید انتقام از ترحم ستم
فرو رفت پای شفاعت بگل * نشان خدنگ بلا کشت دل
ز بس خانه پر مردمان تنگ شد * نظر را بچشمک زدن جنگ شد
دران عرصه میگرد گرز گران * بدوکان کیی کار آهنگران

The Deccan
armies in
obedience to
Shah 'Alam's
orders attack
the camps of
Jamil-ud-din
Khān and
Bahādur
Khān Ba-
lūch.

سنان دلیران دران کارزار * گذر کرد از دل چو مژگان یار
ز بس دید از تیغ و خنجر ضرر * خطر را دران عرصه آمد خطر
بهر کس که زد از غضب گرز پشت * بتن نرم شد استخوان درشت
بدل تنگ جا کرد پیکان تیر * کمانگشت از کشمکش گوشه گیر
بهر جا که فیل اجل پا گذاشت * بزیر قدم نقش گرداب داشت
عیان شد ز خون یلان رود نیل * نفیر اجل گشت خرطوم فیل
ز بس بر هواهر طرف خاک شد * زمین مردم چشم افلاک شد
یلان رخش کین چون برانگیختند * بشمشیر از مهر خون ریختند
ز تیر کماندار شمشیر زن * مشبک چو آماج گردید تن
خدنگ دلیران در آن کارزار * سیاهی ربود از خط و خال یار
سپر بسکه از تیغ شد چاک چاک * گل فتح افتاد از زیر خاک
کمان بست چون ره دران دار و گیر * دل پر جگر گشت پیکان تیر
کمان بود چون دلبان دل ز دست * برابر ز خون یلان و سمه بست
یلان آتش کین بر افروختند * پروبال مرغ نفس سوختند
غضب کرد کشت محبت درو * وفا بست با بیوفائی گرد
ز بس حلقه زخم زهگیر شد * نظر معو نظاره تیر شد
بعد اشتعال آتش قتال و جدال افواج آن بدسگال عیب گریز را هنر
شیر دانسته - مانند بخت خویش بشهر برگشتند - و از افضال دادار
بیهمال جهان داور مظفر و منصور از آب جمن عبور نموده آنروی آب را
اززدن خیام اقبال فلک احتشام رشک افزای خورشید از انوار آن فرمودند -
در ضمن این احوال نوبتخان که مصدر تردد شده و حاضر باش از دولت
خواهی در رکاب سعادت انتساب بوده - مورد عواطف بیکران و مهبط عنایات
بی پایان گشته شریک (مشاور) گردیده امتیاز یافت - و سر فراز شد -

و در رای بیضا ضیا موافق صوابدید بعضی خیر اندیشان چنان گذشت که باطراف پورب عنان عزیمت جلو ریز ساخته لوای ظفر پیرا را متوجه آن حدود فرمایند - چنانچه کوچهای متواتر بسمت مذکور بعمل آمد - و ویتهل راو نیز بالتزام رکاب سعادت در ادای مراسم عبودیت و بندگی بوده در استحکام مبانی آن می افزود - هرگاه بر صفحه خاطر وزیر سیه کار و سفیدی راو مذکور بیکتادلی در بندگی حضور و صدق نیت و وثوق رسوخیت او مقفوش گشت - افسون دیگر از عقل بیرون و از قیاس افزون آن فرعون بردمید - و راو مذکور را بطمع مال و منال که بخیال حوصله نگنجد فریبد - و قسمهای شدید یاد کرده - آن راسخ الاعتقاد را از اراده عدم فساد انگیزی خویش مطمئن ساخته در صلح کشود - و جهاندار مالک رقاب را حضور طلب بار دیگر نمود - خدیو سعادتمند ازلی و ابدی بیاس ارشاد جناب خسروی انقیاد حکم را انسب و اولی تصور نموده فسخ عزیمت حدود پورب فرمودند - و بهیئت مجموعی سپاه و حشم احرام طوف کعبه امانی و آمال بستند - چنانچه طرف قریب دار الخلافه محل نزول اجال گردید - بعد هذا راجه ناگرم را که از عمده های سلطنت

Shah Ālam is prevented from proceeding eastward and is recalled to Delhi by 'Alamgīr II.

Raja Nagarmal comes to meet Shāh Ālam.

و مرد راست باز و کچ بر انداز بود برسم استقبال و بجهت اظهار استحکام عهد و ایفای آن فرستاد - راجه مذکور شرف ملازمت حاصل کرده بی کم و کاست حالات کماهی بموقف عرض بندگان خدیو گیتان رسانید - از بسکه آن بد گوهر تخم عداوت در مزرعه دل پر کینه خود می کاشت - آئینه خاطر صافی مظاهر جذاب والا از لطایف الحیل آن مکار صفا نیافت - و زنگ کدورت از بد جوهری او زدوده نشد - بفاور آن میضرب سوادق اقبال ساحت باغ جعفر خان و حویلی علی مردان خان بتوکل ایزد منان گردید *

ذکر وقایع که در حویلی علی مردان خان
 (محاربهٔ دست اول که) با کسان وزیر بمیان
 آمده - و از افضال ایزد متعال و به نیروی
 اقبال بر آمدن حضرت گیتی خدیو
 از محاصرهٔ (آن) اهل طغیان و بسلامت
 کوچ فرمودن ازان مکان

بتاریخ یازدهم ماه مبارک رمضان که جمیع اهل اسلام بطاعت الهی
 قیام داشتند - آن ضلالت کیش معنی اَوْفُوا بِعَهْدِي اَوْفِ بِعَهْدِكُمْ یعنی
 وفا کنید شما بعهد من - و وفا میکنم من بعهد شما - فراموش اول روز کرده
 بمقتضای بد باطنی و بد جوهری لوی خصومت بر افراشت - و قدم
 از دایرهٔ حق نمک بیرون گذاشت - مصداق این مقال چنانست - که
 آن ضلالت کیش به بی پردگی و بی آزمی فوج جرار آمادهٔ حرب
 و پیکار تعیین ساخت - که از هر چهار طرف گرداگرد دولت خانه چون
 نگیلی که در حلقهٔ افگشتی باشد در گیرند - و بقصد مقابله مستعد شوند -
 هرگاه که آن ناکسان اشرار در رسیدند - و بهادران رکاب سعادت باین^(۱) وضع
 دیدند - معروض نمودند - که هرچه حکم - بمنجود مشاهدهٔ این صورت رگ
 غیرت خسروی و حمیت شاهی بعصرت آمده فرمان قضا جریان
 صادر گشت - که بدفع این بوم های شوم که هجوم آورده اند کوشش
 مردانه بکار برند - و قدم همت و جرأت فرا تر گذارند - و دمار از روزگار آن
 دغا پیشگان که گرفتار غضب قهاری اند بر آرند - و نگذارند که چیره دستی

Skirmish
between
the Vizir's
troops and
Shāh 'Ālām
in the palace
of Ali Mar-
dān Khan.

کسی نماید - پلنگان بیشه وفا و نهنگان دریای هیجا حاضر الوقت
 که در آنجا بودند - بر خون آنها دلیر گشتند - و با وصف قلت خودها و کثرت
 اعدای مانند شیران شرزه که در رمه گوسفندان افتد - داد مردی
 و جوانمردی از هر سو دادند - و کوششهای مردانه و آویزشهای دلیرانه بجا
 آورده مانند کوه پای ثبات افشردند - و بر دشمنان یاجوج خصلت سد
 سکندر از پودلی و ثابت قدمی خود بستند - القصه هنگامه جنگ
 گرم گردید - و توپ های آتشین دم نعره کشید - آتش تفنگ برق آهنگ
 چشمک به پیک اجل زده جان از تن می برد - و توپ رعد آواز صاعقه
 بار خس و خوار وجود ناپاک آنها را بآتش زد - عقاب خدنگ در مرغزار
 جنگ بال و پر کشاده از خود وزره آهنین در گذشته از خون باطل ستیزان
 مفقار سرخ کرده * نظم *

به پیکار افتاد آهنگ کار * شد آماده رزم گه شهریار
 نهان کرد چون ماه رخ در نقاب * لب آسمان را گزید آفتاب
 فکند آسمان طرح کین گستری * ز مهر آئینه کرد صیقل گری
 بگوش آمد از طبل جنگ این نوید * که شب جیب صبح قیامت درید
 بر آورد صورتجلی خروش * سحر شد برزم شب آئینه پوش
 ز شور یلان یسار و یمین * در آمد بجوش آسمان و زمین
 دلیران نبودند او بیم جان * در آئینه چون عکس خود را نهان
 برابر و چو شاه جهان زد گره * کمان گوش زد کرد احسنت و زه
 بر آورد شه تیغ را از میان * هلال ظفر شد ز مطلع عیان
 بهر سو که از خشم شمشیر زد * بخون غوطه چون ناخن شیر زد
 بکف داشت در رزم شمشیر او * ز جوهر سحر بهر قتل عدو
 سر مردم از گرز او گشت پست * زره چشم از نور نظاره بست

بهر سو که می‌زد چو سیلاب گام * نمی‌کرد اندیشه از ازدحام
 بشمشیر خونبار شد دستبار * بر آورد از دشمنی دین دمار
 مگر بود تیغش همای ظفر * که سودای او داشت سایه بسر
 ز گرز جهان جوی مگر صدمه خورد * که شد استخوان فلک خورد خورد
 اگر ضرب گرزش به بزند بخواب * شود کوه چون مهره موم آب
 گرفت او کمان زرافشان بدست * بر افلاک نرخ مه نو شکست
 عقاب ظفر بود گوئی خدنگ * نمی‌جست از چنگ او مرغ رنگ
 اجل تا کند غارت نقد جان * به حصن جگر نقب زن شد سنان
 چو خورشید رخشان بکف داشت تیغ * نمی‌خورد یک ذره بر کس دریغ
 چنان گرم شد رستخیز جدال * که مرغ نفس در قفس سوخت بال
 چنان طاقت زندگی طاق شد * که بر مرگ خود مرگ مشتاق شد
 عدو دانه کین بدل گرچه کاشت * بکف ابر او برق جانسوز داشت
 فشانید تیغش ز بس خون ناب * چنان (۱) بست بر پنجه آفتاب
 سنانش بهر سو که شد نیزه باز * زبان کرد بر طعن اعدا دراز
 ز شمشیر او شد سری گر جدا * سنان داد بر دوشش از مهر جا
 در آمد ز خون یلان دشت و در * برنگینی بوستان در - نظر
 دلیران پی نام در روز کیس * نرفتند از جا چو نقش نگین
 دلیران دران معرض تیر و تیغ * نکردند از جان فروشی دریغ
 نشد گرسنه چشمی تیغ و تیر * ز خون خوردن مردم رزم سیر
 دران رزمگه کرد تیغ و تبر * تهی کاسه هوش از مغز سر
 فلک خواست (بیجا) کند زان نگین * بچوگان کین ناف گوی زمین

ولی بغت و اقبال یاری نداد * نشد باز بر رخ در این مراد
چنان لشکر دین جگر خسته شد * که راه نگاہی کیـن بسته شد
بالجمله خدیو اسلام در این غلو ظلام تیره انجام نفوس نفیس مصدر
تردات بی پایان آنچنان گشتند که روح و روان بهمن و اسفندیار زبان
آفرین و احسنت برکشاد - و از شجاعت و دلیری و دلوری خویش پیش
خدیو زمان سراپا دل و جگر گردن نهاد - پیر و جوان بمشاهد زور دست
و بازوی آن مؤید تائیدات ازلی بصد زبان تحسین نموده مثال آئینه
حیران ماندند *

چنین بازو - و دست زور آور * بر آرد از زبان الله اکبر

دارای رستم خصال در چنین معرکه قتال و جدال که زهر آهـن دلاں آب
و جگر شیر دلاں بیتاب میشد - بکمال استقامت و استقلال عفاں سکون و قرار
از دست نداده با جانبازان و جان نثاران معدود - دمار آن گروه عاقبت
مردود - بر آورده سمند فلک مانند را بصوب مورچال مخالفان بدسگال
چالش اجل داد بر قلب لشکر دشمن گرم عفاں و شیر^(۱) جولان فرمودند -
هرچند آن گروه شقاوت پژوه هاله وار گرد گرد^(۲) آنماه سپهر سلطنت حلقه
کرده ازدحام عام نمودند - لیکن از آتش برق مصاص جانسوز آن تیره درونان
مبجال نمی یافتند - و بخیال محال خود پی نمی بردند - که سد راه آن
خورشید فلک اجل می توان شد - و بهر جانب که همراهیان رکاب ظفر
انتساب رو می آوردند از ضرب تیغ بیدریغ از کشته ها پشته ها می کردند -
قصه مختصر که از تائید ایزدی و از یاروی طالع سعادت قرین سرمدی
جناب خسرو جهان ازان دریای ذخار^(۳) رنج و بلا مانند سیل دمان باتفاق

بعضی از دولت خواهان جان نثار در گذشتند - و برسمند مباد رفتار که
 بخطاب یار وفادار از حضور مخاطب بود سواره بر آمدند - آری رهائی
 و نجات از چنین مهلکه جانگداز که از نصف الفهار تا یکشنبه روز دیگر
 آتش کارزار شعله زن بود - و قریب سی چهل هزار سوار و پیاده در صدد
 جنگ و پرخاش بوده در شقاوت بر روی خودها کشوده میداشتند -
 و کوشش بلیغ از شش جهت بیافتن دست بدشمنان آنجناب می نمودند -
 و ره بدلی^(۱) نمی بردند - معض از تأییدات ایزدی و نیروی سرمدی آن
 دست پرورد لطف الهی و زور شجاعت و دلوری ذاتی و ثابت قدمی
 حضرت خدیو جهان در چنین معرکه هوش ربا که ازین کار نامه اقبال در
 روزگار یادگار خواهد بود - بعرضه ظهور رسیده - و الا عقل محال اندیش تجویز
 نمیکرد که درین آتش توپخانه که بال طایر در هوا نفس زدن^(۲) میسوخت -
 و هر یکی به تیغ و تیر افکني و تفنگ اندازی که مثل نگرگ می بارید
 ذخیره ناسعدتی و شقاوت برای خود می اندوخت - سلامت جستن
 از اعجاز و آب بر روی زدن بخت خواب آلود هوا خواهان دولت بیدار
 خداداد بود *

چراغی را که ایزد بر فرورد * هرانکس پف زند ریشش بسوزد
 شوربختان مخدول و منکوب پریشان و پشیمان دست از ناکامی خودها
 کشیده چون طالع برگشته خویش برگشتند - و درین معرکه کارزار راجه
 رام ناتپه که از فدویان و جان نثار عقیدت شعار بود - و میر سید علیخان
 و مرزا سبهان بیگ کوکلتاش که در عهد سعادت مهد بداروغگی دیوان
 خاص و خطاب خان جهان بهادر پایه عزت بر اوج فلک دارد - و محمد

عاقلمخان ناظر و میر منیر علیخان سرچوکی خواصان که از خانه زادان قدیم درگاه فلک اشتباه و از سایر^(۱) امیرالامرا نواب شایسته خان مرحوم است - بزخم تیر و تفنگ ناصیه فدویت و ارادت را گلگون ساختند - و مورد انظار تحسین و آفرین شدند - و سید اعظم علیخان نبیره قطب الملک مرحوم و میر قوام الدین خان پسر نواب جان نثار خان مغفور ثعالبی^(۲) راقم سطور شربت شهادت چشیده جان بجان آفرین سپردند - و نام نیک بر جریدۀ اینجهان بی بنیان از ادای حق نمک حضرت خاقان گذاشتند - و یتهل راو که این ماجرا گوش کرد - مانند نسیم بنابر هوا داری دلی و عبودیت شعاری باطنی دیده - در حوالی تکیۀ مجنون معه فوج گران بملازمت حضور سر عزت باوج آسمان رسانده^(۳) شامل گردید - و از ندامت چشمان خود را اشکبار ساخته بمعذرت کرده^(۴) خویش - که از فریب وزیر پرتویر دست کش از التزام رکاب فیض آماب^(۵) شده بود - زبان برکشود - و معروض حضور لامع انوار نمود - که فدوی تازه از وطن مالوف خود درین بازیچه مکر و فریب وارد گردیده بود - و راه و رسم این قلب عیاران که بوی خلوص و وفای عهد ندارند - بمعک امتحان نکشیده بود - و زر نقد آبروی خود از آمیزش دغا و مکاری این خیانت پیشگان مفت بر باد داده خاکستر ساخته - و نصایح کیمیا مانند که اکسیر نیکونامی در ضمن آن بود - در گوش حق نبوش نساخته - سرمایه (جاودانی) سعادت ابدی به بوته گداز بدنامی سرمدی انداخته - و آبروی پیشانی که بسجود آستانۀ خلافت نورانی ساخته بود - از داغ مذلت داغدار نموده - ازان باز منتظر شمول لطیفۀ غیبی تأییدات بوده از آرایش و آمیزش خود را بر کنار داشت - لله الحمد بفحوائی

Vithal Rao visits Shāh 'Ālam a second time and offers his apologies to that prince for not having accompanied him.

(۳) رسانیده

(۲) یابی

(۱) نقایر

(۵) مآب - ایاب

(۴) کردن

يَهْدِي مَن يَشَاءُ بروی احوال این شکسته بال در هدایت طریق مستقیم
 کشود - و از خواب غفلت بیدار نمود - هزاران حمد و ثنای آن توانای یکتا
 است که ذات تقدس صفات از چنگ تزییر بد اندیشان زیانکار بسر پنجه اقبال
 سلامت چسبده - و زور بازوی اعدا به حول و قوه الهی شکسته گردیده
 بامن و امان بفتح و نصرت توامان ازان مهلکه برآمدند - اکفون تا جان
 ناتوان در خاک دان قالب عنصریست - بجان و دل در جان نثاری
 خواهم کوشید - و قشقه عبودیت بر ناصیه ارادت خواهم کشید - و قاشق خون
 در زیر هلال نعل بادپای آسمانگون ریخته - فتراک زین را - که دست آویز
 افتخار است - نخواهم گذاشت - غرض آنچنان سرعجز و نیاز بپای اقدس
 نهاده بخون گرمی بندگی جوشید - که ابر کرم خسرو دریا نوال عذرنیوش
 جرم پوش بجوش آمد - از قلم عفو بر جریده اعمال ما تقدم او خط کشیدند -
 و بر طبق خواهش و عرض آن هندو - که از عرق خجالت تر بود - مورد
 عواطف بیحد فرمودند *

* بیت *

این سعادت بزور بازو نیست * تا نه بخشد خدای بخشنده

و در همان اثنا از خیمه خود نقد و جنس و اقمشه و امتعه آنچه لائق نذر
 شاهانه بود - برسم پیشکش در حضور - روبروی خادمان عقیدت کوش -
 و غلامان حلقه بگوش - گذاشت - گیتی داور - فریدون فر - از تکلیف
 ما لایطاق معاف داشته از پاس دل شکنی او بسیار قلیلی پذیرا فرمودند -
 چون دو سه شبان^(۱) روز نزول اجال دران سرزمین گشت - بر ضمیر مهر
 تزییر چنین اشراق پذیر گشت - که نهضت رایات ظفر طراز بطرف هانسی
 حصار که محال صرف خاص است - صواب دید رای اصابت پیرا است -

Shāh 'Ālam
goes to Han-
sihsar

که چندی بشغل فراغ خاطر و استراحت مزاج وهاج باید پرداخت -
 و دران نواحي اقامت ورزیده بال و پر همای دولت را درست باید
 ساخت - چنانچه توجه رایات عالیات بآن ضلع گشت - وینهل راو
 بهم عفانی موکب ظفرقرین سرفراز بود - بیست و یکم ماه مبارک مقام
 سلطانپور از ماهیچہ الودۃ منصور نور آگین گردید - و بعرض اقدس رسید
 که موسی خان بلوچ از کور باطنی - باغواي وزیر شقاوت تخمیر لوای ادبار
 برافراشته آهنگ فاسد جنگ دارد - بغازیان نصرت شعار فرمان خدیو
 گیتی سنان عز اصدار یافت - که تنبیه و قادیب باغیان و اهل طغیان نمایند -
 از تأییدات ایزدي بمجرد مقابله غازیان لشکر فیروزي - آنها بسزای اعمال
 خود رسیده - بسیاری از آب تیغ بهادران وادی عدم پیش گرفتند - و اکثری
 پایمال سم اسپان جنود ظفرآمرد گردیده - ننگ فرار اختیار کرده رخت ادبار
 در فرخ نگر انداختند - و غلام نبی خان بلوچ که سرگروه آن مدبران
 ضلالت نشان بود و دیعت حیات بمالکان عذاب نموده - داف حرام نمکي
 بر ناصیه خود برد - غنیمت بسیار از شکست آن باغیان از فیل پالکي
 و اسپان خوش رفتار نصیب اولیای دولت قاهره و جوانان نصرت شعار
 گردید - بیست و هشتم ماه مذکور خدیو سعادت آئین برای استقبال نواب
 عصمت جفاب عفت مآب - پرده نشین سوادق عظمت و اجلال - مستوره
 جلباب سلطنت و اقبال - مکرمه والا احترام - معظمه واجب الاکرام - نواب
 زینت محل بیگم صاحبہ - که از راه شفقت مادري بجهت ملاقات و دیدن
 آن نخل سرفراز جهانداري و شهر یاري از دار الخلافه تشریف ارزاني
 فرموده بودند - تشریف فرما شده بدولت پابوس کامیاب مثنیات اخروي
 شدند - و محمود خان پسر احمد خان میر بخشی بسعادت ملازمت
 اکسیر خاصیت شرف اندوز گشت - وینهل راو معه پسران باستان بوس

He reaches
Sultānpur
and is at-
tacked by
Mūsā Khān
Balūch. Ghul-
am Nabī
Khān Balūch
is killed in
the affray.

Zinat Mahal
Begam comes
from Delhi to
meet her son
Shāh 'Alam.

خدام کرام آفتاب نقاب ثریا احتجاب حضرت بیگم صاحبہ پایہ عزت بلند ساخت - غرہ شوال المکرم کہ مخیم خیام فلک احتشام موضع رن تهل شد - برای ادای واجب نماز عید و شکرانہ خالق یگانه حضرت شهنشاه بعیدگاه

رونق بخش و نور افزا شده بجماعت کثیر و انبوه خلایق نماز عید مودا (۱) فرمودند - و قاضی آنجا را بعطای خلعت نواختند - طفطنہ شادیانه

Shāh 'Ālam offers up the 'Id prayer at Ranthal.

در گنبد گردون پیچید - و بندهای حضور از سرور موفور ندور موافق رتبه و پایہ خود گذرانیدہ آداب تعلیمات بادای تہنیت عید سعید قامت مباحثات برافراختند - خسرو دین پناه از عیدگاه معاودت فرمودہ بدولت و اقبال داخل بارگاه حشمت و جاہ شدند - و آداب تہنیت و مبارکباد در جناب نواب ثریا احتجاب - ملکہ ملکی خصال - مریم زمان - حضرت بیگم صاحبہ نواب زینت محل بجا آوردند - و ارشادات بیگم صاحبہ را کہ جواهر زواهر نصایم و مواظ بودند - حلقہ گوش حق نبیوش فرمودند - دویم شهر مذکور موضع ہرہرن پور از فروغ الویۃ ضیا گستر رشک افزای خورشید انور

گشت - قلعچہ مستحکمی دران بود - و بعضی از قوم اشرار نیز درانجا هنگامہ پرداز بودند - غازیان نصرت مند و بہادران ظفر پیوند قلعچہ مذکور را محاصره نمودہ آنها را قلعہ بند ساختند - و کوششہای بسیار در حرب و پیکار بجا آوردند - چنانچہ اکثر جوانان دلاور و کار آمدنی گل زخاها از لالہ زار

Shāh 'Ālam besieges the fort of Harharanpur. The besieged are saved by the influence of the wife of Sitarām Sāhūkār.

ندوبت برداشتند - و بمراحم خسروانہ مشمول گردیدہ منظور نظر عنایت خسروی شدند - بالجملہ چون آن مدبران محصور راہ فرار بر خود مسدود دیدند - و چارہ کار بجز انقیاد و اطاعت در وسع مقدور خود نیفتدیشیدند - لولینخان نام کہ سرگروہ آن گروہ بغاوت پڑوہ بود معرفت سٹہانی زوجہ

سیتارام - که در عهد سالفه ساهوکار صاحب لکوک بود - و بالفعل زنش که بلقب مذکور مشهور شده در فیصله معاملات اینچنین اشخاص بیرونجات دخی بسیار باعتبار و ناموری زمانه گذشته و وطن داری آن طرایف^(۱) دارد - نیز بوساطت و پنهل راو عفو جرایم از درگاه خلاق پناه خواسته - و بوسیله جمیله نوبت خان بآستانه بوس سربلند گشت - و آداب ملازمت و قواعد عبودیت بجا آورد - و سرب سنگه برادرزاده ستهانی بشرف بساط بوس مقدس افتخار اندوز گردید - و ستهانی در جائی، سوای بارعام - بنابریکه مستوره بود - باریاب مجرا گردیده - بعنایت دوپنه زراندد از پیشگاه شهنشاه دین پناه گوی عزت از همچشمان خود ربود - هفتم ماه مرقوم پرگنه دادری

Shāh 'Ālam goes to *par-ganah* Dadri. His mother returns to Delhi. An excessively hot summer accompanied with scarcity of water.

از طلوع ماهچه الویه موکب اقبال مشرقستان گردید - و هشتم ماه صدر نقاره زمین و زمان - خلاصه عناصر و ارکان - کریمه مکرمات بنی آدم - شریفه مشرفات عالم - بیگم صاحبه ملایک خدم - بطرف شاهجهان آباد رخصت شدند - و جناب کیوان مآب برای مشایعت چند قدم برای استحضال سعادت تشریف فرمودند - درین آوان از بسکه تابستان شدت و طغیان

داشت * * شعر *

درین گرمی که از حد بود طغیان * نگه خستخانه می بندد ز موکن در آن مقام بسبب کثرت بی آبی درین ایام کسی از سالکان بحر و بر - و رهروان خشک و تر - گامی دران سرزمین نمیگذاشت - گروهها گروه از لشکر ظفر اثر بستوه آمدند - و هلاکت دواب و هرذی حیات - از عدم دسترس بر آب - صورت بست - و در بعضی منازل که (هلنای) ریگ روان تشنه لبان را از نهایت گرمی بخاک تیره می نشانیدند - موجب مزید عطشان می شد - و اگر براه دور و دراز سراغی از چاهی می یافتند آبش مثل

چشمه آب حیوان در تاریکی پنهان میماند - و مانند ستاره خردی دیده و زان را پدیدار میگشت - غرض که چون پای تلاش از میسر شدن آب در مانده شد - جناب مالک رقاب بدرگاه مفتوح الابواب باین مفاجات دست دعا بلند ساخته بهزاران عجز و نیاز تر زبان شدند *

* رباعی *

یارب سبب حیات باران بفرست * وز خوان کرم نعمت الوان بفرست
از بهر لب تشنه طفلان نبات * از دایه ابر شیر باران بفرست
از آنجا که جناب باری سمیع الدعاء بندگان - علی الخصوص بادشاهان که برگزیده درگاه صمدیت اند - هست - یکایک نزول رحمت الهی بموسم^(۱)
برشکال از دعای نایب فبیل ایزد متعال یعنی بادشاه حمیده خصال گردید - و تشنه کامان چه از انسان و چه حیوان سیراب همهها شده -
رطب اللسان شکر^(۲) الهی و دعا پرداز حضرت ظل الهی گشتند - و چون رحمت آن رحیم و کریم وسیع است - بار دیگر از نزول بارش موزعه دلهای خلایق را شاداب فرمود که مردم خاص و عوام ذخیرهها بقدر امکان کردند -
و مواشی و کشتزارهای آن دشت بی آب و گیاه سیراب شده به نشو و نما سر بر آوردند - و در صحرا چشمه سارها خوشگوار تر از آب کوثر جوشیدند - آفتون شبدیز قلم را در مضماریان تودعات افواج دکن گرم

Raghu and
Malhar Rao
depart for
Sarhind.
Adinabeg
wishes to as-
sist them and
marches to
Hansi Hisar
with a view
to oppose
the Durrani
army.

جولان ساخته جلوریز مینماید - که چون راگهو و ملهار رخت خودها را باطراف سر هند کشیدند - آدینه بیگخان که مرد آزموده کار و گرم و سرد روزگار را چشیده بود - میخواست که از کوهسار بکومک این هردو سردار رحل اقامت به پائین اندازد - و قبل ازین از بیم موکب شاه درانی در عقبههای کوه دشوار گذار پنهان گشته آماده حرب و پیکار بود - و بکوچههای متواتر

در حوالی هانسی حصار مقابل افواج شاهي خود را رسانیده - نیز تدبیر

بر نشانه خواهش خود می نشانند - و در کمین بوده - کمان پرزور بقوت

بازوی خود کشیدن در خیال خود داشت - هرگاه عنان عزیمت شاه

درانی از شدت گرما بتعجیل تمام بطرف کابل تافت - خان مذکور همان

طریق پیش گرفت - و برج القهقري از راه دون منزل بمنزل قریب

دوآبه رسیده استقامت در کوه پایه های که عبور و گذار دران تنگها ^(۱) محال

و دشوار بود - استقامت ورزید - و پیش ازین شاه درانی رقمها ^(۲) متضمن

تاکیدات حاضر شدنش در حضور که فرستاده بودند - بلطایف الحیل

پرداخته و بمواسات و مدارات ساخته تنی بمعاملات نمیداد - و موافق مدعای

حضور انگشت قبول بر دیده نمی نهاد - و از آنجا که سردار مذکور از اراکین

آن سرزمین بود - و پیشتر عقده های محکم و استوار از ناخن تدبیرش

در وقت معین الملک بهادر ناظم حال و هم در زمان ناظمان ماضیه

می کشود - از سر تا پیش نظم و نسق امور معظمه متعلقه آنکندود

بشاهزاده تیمور شاه حسب دلخواه صورت پذیر نمیشد - و در دوآبه باری

از عدم اتفاقش بندوبست شاهي با حسن وجوه جلوه گر نمیکشت -

شمه از حسن تدبیرش که بشرح آن پرداختن برای اهل بصیرت

کار نامه ایست - اینست - که تمام راجه های کوهستان سوای راجه جمون

و دیگر زمینداران آن مرز و بوم درین طلائم ^(۳) در خدمتش حاضر می بودند -

و قدم از جاده اطاعت و فرمان برداریش فراتر نمی گذاشتند - و نیز گروه

ضاله خدلان نشان سکهان با وصف تخالف دین و ملت سر بر خط فرمان

او مینهادند - و به پرستش او دم میزدند - سردار جهاننخان با قشون جرار

مراد خان را که از سران نامدار بود - و از پکه تازان جهان گوی سبقت

When Ahmad Shah departed for Kabul, Adinabeg reaches Doaba via Doon. Shah Durrani writes several letters requiring Adinabeg's presence but the latter declines compliance on some pretext or other.

As Adinabeg was a powerful noble of that part of the country and had rendered excellent service under previous governors, Prince Timur Shah experiences considerable difficulty in settling the affairs of Doaba on account of his disagreement with Adinabeg.

All the Rajas of the hilly tracts, excepting the Rajah of Jammu, together with all the Sikh Zemindars, come to meet Adinabeg.

می ربود - برای کفایت مهم آدینه بیگخان برگماشت - و مومی الیه
 بسوی دریای جیخون که جای استقرار خان مسطور بود لوای عزیمت
 بر افراشت - و تزلزل در ارکان آن ناحیه انداخت - آدینه بیگخان که
 گوهر شجاعت و تهور و لالی آبدار تدبیر و مصلحت از دریای بیکران

Sardar Jahan
 Khan of the
 Durrani ar-
 my despatch-
 es Murad
 Khan against
 Adinabeg.

فیوض آلهی که در صدف سینه خود داشت - در چار سوی استقلال
 و استقامت بر آورد (۱) و صدیق بیگخان را که به نیابت سهرند مامور
 و خواجه مرزا خان بهادر را که دلیر معرکه نبود و همیشه هیجبا بود -
 با فوج سنگین و لشکر گران معه راجه بهوپ سنگه که از عمده راجه های
 کوهستان است - با بیست و پنج هزار سوار نبود آزما و پیکار جو برای مقابله
 روان ساخت - در عرض راه تلاقی طرفین رو داد - و آتش قتال و جدال

Adinabeg
 despatches
 against Mu-
 rad Khan
 25,000 caval-
 ry under the
 command of
 Siddiq Beg,
 Khwajah
 Mirza Khān
 and Rajah
 Bhup Singh
 who defeat
 Murad Khan.

شعله افروز گشت - آخر الامر بعد زد و کشت بسیار که معرکه رزم از خون
 مقتولان لاله زار شد - و داغ شکست و هزیمت بر روی لشکر مراد خان خانه
 برباد افتاد - و دولت فتح و نصرت خدا داد بخان معزی الیه دست داد -
 و اساسه (۲) و حشم مراد خان نامراد بتاراج و یغما رفت - و غنایم بسیار از
 جنس قاقم و سنجاب و اسپان صرصر فزاد بدست کسان خان مرقوم آمد -

چون خان مشارالیه مرد عاقبت بین بود - از عقل صواب اندیش از پای
 ثبات و پردلی آئین تازه برپا ساخت - و با سرداران دکن طرح مراسلات
 و مواصلات افگنده بتجدید قوانین مودت و یکجہتی و یکنادلی مستحکم
 نمود - و خود با فوج سنگین ازان نواحی حرکت کرد - و سهرند را که
 صمد خان بسر کردگی آن محال از حضور شاه درانی مقرر و معین بود -
 از یاور پی طالع و تقدیر ازلی در اندک زد و خورد بتصرف آورد - و صمد خان
 را پیش از رسیدن افواج دکن اسیر و دهنگیر کرد - هرگاه اتفاق ملاقات

Adinabeg
 makes friends
 with the
 chiefs of
 the Deccan
 and captures
 Samad Khan
 who govern-
 ed Sarhind
 on behalf of
 Ahmad Shah
 Durrani.

Raghu and
Malhar Rao
join Adina-
beg.

سرداران دکن بخان معزى اليه افتاد - راگهو و ملهار راو رفاقت خان عظيم الشان را مغنم انگاشته كاسه فتح و فيروزي بدست خود يافتند - و باكرام واحترام نوعى پيش آمدند - كه قايم مقام آصف جاه آن يگانه دوران را پنداشتند - و بى صوابديد راى صايبش قدم پيشتر نميگذاشتند - آن وحيد عصر با جرأت رستمي و بهمني از پاداري دل و جگر لشكر بسمت شهر لاهور كشيد - و سردار جهانخان تاب مقاومت در خود ندیده از انجا كويده - و معهدا پاس حفاظت شهزاده تيمور شاه كه از اهم مطالب و مآرب بود - و از رعب غضب سلطاني دغدغه بخاطر داشت بصحت و بامن و سلامت از چنگال دكنيان بدر رفت - و چون تير از كمان برجست از خواهش ايزدي در اندك حركت و اصابت تدبير خان

Adinabeg reduces all the country as far as the banks of the River Atak and massacres all the Durrani who were at the time residing in the Sialkot Fort.

معزى اليه فتح كثير نمايان گرديد - و قالب دريای انگ تسخير ملك وسيع بعمره ظهور رسيد - بعضى واماندگان (سر) درانيان بسبب گرانباري و سبكي طالع و از بيم هلاكت جان احوال و اثقال فراوان كه در قاعه سيالكوت مانده بردند - اسير پنجه تقدير گشتند - و از دوش خود بار سر انداخته از خوارى و مذلت رهائي يافتند - سرداران دكن بعد وقوع اين سانحه و پاك شدن آن شهر مينو آئين از خار وجود افغنه برگشتند -

The Deccan chiefs yield up Lahore to Adinabeg, who appoints Khwaja Mirza Khan governor of that city and settles at Doabah Bast-i-Jalandhar. He dies at Jalandhar.

و فسحت آباد لاهور را در قبضه اقتدار خان موصوف و از طرف خود (كنوحيو كدم) رامعه ديگر (نا) سرداران خويش گذاشتند - و مختار مهمام مالي و ملكي آن سردار صاحب تمكين و وقار را ساختند - خان معزى اليه خواجه مرزا خان بهادر را كه سر گزوه الوس مغليه بود و در وقت نظامت نواب معين الملك مغفور و والد اين راقم سطور گوى شجاعت از اقوان خود مي نبود - بنظامت لاهور معين و مقرر ساخت - و خود در دوابه بست جالندهر اقامت ورزید - آخر الامر در جلال آباد كه قريب بست

جالدهر است پیک اجل را لبیک گفته اینجهان ناپایدار را گذاشت -
و برحمت ایزدی پیوست *

وقایع نهضت رایات عالیات بادشاهی باطراف آلکهُ
بیکانیر و درانیان از اغوی وزیر نادان - و رسیدن
شقه خاص حضرت عالمگیر ثانی بنام
آنحضرت برای کناره کشی - و تشریف
ارزانی فرمودن آن جناب ازان اطراف
پیش نجیب الدوله بهادر - و بعد
استقامت ^(۱) چند روز افراختن
رایات ظفر نشان بطرف صوبه
آله آباد و حصول ملازمت
نواب شجاع الدوله بهادر
و محمد قلیخان
بهادر

Shah 'Alam at the suggestion of the Vizier betakes himself to Bikanir and the Durrani. He receives a letter from 'Alamgir II, warning him against such a step, whereupon the prince proceeds to Najib-ud-daulah with whom he stays for a few days, and then goes to Allahabad where he meets Shuja 'ud-daula and Muhammad Quli Khan.

بدانا آورد اقبال گر او شود کون و فساد آئینه او
نرو دارد بهر سوئی که او سر کلاب از شعله گیرد عطرز اخگر

نباشد صاحب دانش هراسان تواند صید عفا کردن آسان
فلک را سوی خود مائل توان کرد بدانش کیمیا حاصل توان کرد
بملک و مال اقبال زمانه نرد کس نقش نیکی جاودانه

گردون دون - طرفه بازیگر و سفله پرور نیست - که پیوسته (۱) شعبده بازی
شعبده تازه زیر نگین فیروز قام خود بقام آوران سطح زمین بر روی کار
نیاورده - و کدام کسانرا بلب جام کامرانی نرسانیده - که هلاهل ناگامی بکام
فریخته - هوشمند کزین باید - که سر رشته نیکفامی بدست آورده بخود بینی
و خود کامی مست باد؛ غرور نگشته راه هشیاری پیماید - و از چنگ این

The Vizier's
perfidy
towards Shah
'Alam.

ابله فریب رهائی بخود دهد - مصداق این مقال احوال وزیر (خیال)
بد کیش عاقبت نا اندیش است - که از خبیث باطنی که مانند نیش
عقرب پیوسته گزیدگی در سر داشت - و بفای تازه به انهدام بنیان دولت
خود میگذاشت - و حضرت ظل الله از صفای باطن که آئینه خاطر صافی
پرور از زنگ کدورت پاک بود - عنان اختیار مهام مملکت که بطور آن
زبون خصلت گذاشته بودند - ازین باعث احدیرا متخل و مانع در
نیک و بد نمی پنداشت - و پیوسته در خرابی ارکان قصر بی بنیان جاه
و حشمت خود قدم فراق میگذاشت - چنانچه بعرض استاده های عرش
اشتباه برنگارنگ آب و قاب رسانید - که توجه اعلام نصرت اعتصام بصوب
درآنیان و بیکانیر صلاح دولت و مصلحت وقت است - بنابر معروضه اش
نهضت الویه ظفر طراز بآن سمت گردید - و غرض ازین لشکرکشی این بود
که شعبده بازی و فسون سازی نموده اموری که پیش نهاد خاطر خداوند
افسر و نگین دران سرزمین باشد بحسن انجام نکشد - و طلسمی که

بر روی کار آید برهم خورد - و منشأ بداندیشی او این بود که چون
 بمحمد امین خان بهٹی از طنطنڈہ موکب ظفر اثر
 آئین خدمت گذاری و پرستاری پیش گرفته جدین عبودیت و انکسار
 بر آستان خورشید لمعان سود - و بهبود دوجہان ازین دولت جاودان حاصل
 نمود - و اکثر از سرداران فیروزمند اطراف احرام کعبہ مقصود بسته سعی
 باستیلام عتبہ والا مقام دارند - و بعضی برہنمونہ بخت بیدار بملازمت
 اشرف اعلیٰ فایز شدہ کمر بندگی و اطاعت محکم بستہ اند - اول

Muhammad
Amin Khan
Bhatti is
presented at
the darbar of
Shah 'Alam.

شعبدہ بازی بسد راہ آن ہدایت پذیران و گمراہ نمودن آنها از راہ راست
 بندگی و عبودیت منشی باید شد - چنانچہ با سرداران دکن بعد
 معاودت آنها از لاہور با طور (۱) صداقت و موافقت پیش آمدہ - و تازگی
 عہد و پیمان بآنها محکم بستہ - و ذہن نشین اونها (۲) بانواع مکر و فریب
 ساختہ کہ اگر بر تقدیر اسباب حشمت و جاہ گرامی گوہر محیط سلطنت
 پادشاہزادہ والا تبار بوفور سپاہ و اطاعت و انقیاد سرداران و سران نامدار
 این نواح مہیا و آمادہ گردید - برای شما ہیچ نتایج نیک نخواہد گشت -
 بنابر اینکہ ثانی الحال وارث سریر سلطنت و دیہیم - و مالک مملکت
 و اقلیم - ہندوستان شدہ کوس لمن الملکی تا بام فیروزہ فام سپہر برین
 خواہد نواخت - و ما و شما را کہ بالفعل معشوقہ دنیای نا پایدار در
 آغوش و شاہد آرزو ہمدوش است - بانفقاہم جرایم گذشتہ آوارہ دشت
 ادبار خواہد ساخت - غرضکہ بعنوان رنگارنگ مغلوب خوف و ہراس -

The Vizier
puts the
chiefs of the
Deccan off
the scent, in
order to pre-
vent their
rendering
Shah 'Alam
any assis-
tance.

و وحشت زدہ دغدغہ و وسواس کردہ - دام تزویر گسترد - و آن وحشیان
 صحرا نورد را برینمعنی آورد کہ ویتھل راو را از نوشتجات عذاب آمیز
 Vithal Rao
separates
himself from
Shah 'Alam.

و تهدیدات شدید در باب ترک رفاقت جناب مالک رقاب توغیب باید نمود - و از رکاب سعادت جدا و علیحده باید کرد - آن ناعاقبت اندیشان بافسون آن شقاوت نشان دیوانه سخنها بی اصل او گردیده و پهل راو را نوشتجات باین مضمون نوشتند - که مقتضای حسن خدمت شما آنست که ذات کرامت آیات بادشاهزاده والا تبار را در حضور خاقان گیتی ستان رسانید - و خود نیز عازم آستانه بوس شوید - هرگاه که نوشتجات آن فاسقاران^(۱) نزد و پهل راو رسیدند^(۲) - عذر اختیار از دست داد - و از ساده لوحی از دولت التزام رکاب سعادت انتساب ولی نعمت مهجور و از انوار^(۳) خدمت حضور که مافند مهر تابان رخشان و لمعان بود - مبتلای شب دیجور ناسعدتی گشت - رخصت خواست - و شرف دستوری یافته

'Alamgir II's letter warning Shah Alam against going to Bikanir.

از هلال رکاب آفتاب تاب جدا شده ره نورد ادبار گردید - مقارن اینحال شقه خاص حضرت جهانبانی - خلیفه وقت و ظل سبحانی - متضمن کناره کشی ازان نواهی ورود مکرمات فرمود^(۴) - جناب سعادت آئین مطابق حکم حضور جهان مطاع عذر توسل اقبال از آنحدود معطوف فرمودند -

Najib-ud-daulah writes to Shah 'Alam asking him to come to Miranpur.

و در همان زمان عرایض عقیدت اشتمال نجیب الدوله بهادر در کمال رسوخ بندگی و اطاعت و فرمان بری بمقتضای فدویت قدیم از نظر خورشید ضیا گذشتند^(۵) - مکنون خاطر اقدس حرکت بآنسمت مناسب وقت متصور گشت - و نهضت الویه ظفر از راه کجپوره بصوب میران پور که بهادر موصوف دران آوان رخت اقامت درانجا داشت بعمل آمد - و بعد طی منازل ساحت آن سرزمین را رشک بهشت برین فرمودند -

هنوز میران پور سه چهار فرسخ از لشکر فیروزی اثر فاصله داشت - که بهادر معزی الیه - محمد ضابطه خان پسر خود - و سلطانخان و افضلخان برادران را معه فوج برسم استقبال و بجهت حصول سعادت ملازمت اکسیر خاصیت جناب همایون فرستاد - و بعد قدوم میمنت لزوم در میران پور خود سر قدم ساخته باستیلام اقدام سراپا مکرمت علو قدر و مرتبه بعرض برین رسانید - و نیز سادات میوان ^(۱) بوساطت بهادر مذکور شرف ملازمت حاصل کرده و یازده مهر نذر گذرانیده - سعادت دوجہانی اندوختند - و سید هدایت علیخان بحصول سعادت ملازمت کثیر المکرمت سر افتخار باوج فلک دوار رسانید - دهم ذوالحجہ سنہ پنجم عالمگیری کہ روز سعید عید الضحی ^(۲) بود - خداوند گیتی پناه برای ادای نماز و تقدیم رسم قربانی بعید گاہ رونق افزا شده و نماز عید و قربانی مودا ^(۳) ساخته مراجعت بدولتخانه فرمودند - هر یک نذر عید گذرانیده به تهنیت و مبارکباد [و] آداب بجا آوردند - و هر همه بعطای خلاع مباهی و مفخر گردیدند - چنانچه نوزده رخت خلعت و سه عدد سر پیچ مرصع گران بها بتفاوت مرتبه مرحمت گشت - چهاردهم شهر صدر نجیب الدولہ بهادر بآستانہ بوس بارگاہ فلک اشتباہ حاضر شدہ مبلغ پنجهزار روپیہ نقد و دہ عدد خوان اقمشہ یغیس و یک زنجیر فیل کوه پیکر و دو راس اسب معہ ساز پیشکش نمود - و از حضور جهانبانی بعطای دستار بسته معہ سر پیچ مرصع و قبضہ شمشیر کامیاب عاطفت حضور شد - و مراسم ضیافت و مهمانی آنچه شایان بارگاہ جهانبانی و در خور فدویت خود دانست بتقدیم آن پرداخت - و بزبان عجز بیان [و] انکسار فراوان معروض داشت - کہ کمترین غلامان

Shah 'Alam meets with a reception from Zābita Khan, the son of Najib-ud-daulah and the latter's brothers Sul tan Khan and Afzal Khan.

On Wednesday, the 16th of August, 1758 (being the 10th of Zilhaj in the fifth year of 'Alamgir II's reign), Shah 'Alam goes to the Idgah to offer up the *Idul-azha* prayers.

Four days later, Najib-ud-daulah has an interview with Shah 'Alam, pays his tributes and receives a robe of honour.

در آئین خدمت گذاری و جان نثاری از خانمان حاضر و الوس افغانه هر قدر که همراه دارد جانفشان و چاکر اند - امیدوار است که همین سرزمین را از قدوم فیض لزوم نزهت آگین فرموده عزم طرف دیگر بالفعل مکنون خاطر اقدس نگردد - و فدوی جان نثار بادای مراسم عبودیت هیچ گاه انشاء الله

At the request of Najib-ud-daulah Shah 'Alam halts at Miranpur.

تعالی خود را قاصر نخواهد داشت - چون الحاح درین باب بیش از اندازه پیش آورد - بذابریں - وهم [که] از قطع منازل و طی مراحل طرق پر خطر عنصر گرمی مایل استراحت و آرامش بود - و معینا موسم بوشکال نیز مانع ره نوردی متصور گشته معروض او را باجابت مقرون فرمودند - و [در] مرتبه عزت بهادر معزی الیه افزودند - و بمقامات (۱) آنجا لشکریان

Riza-quil-khan Bahadur has an interview with Shah 'Alam.

نصرت نشان بارهای خود کشودند - مقارن این حال رضا قلیخان بهادر که ثانی الحال بعد انقضای مدت و زمان دروازه در عهد سعادت مهد بمختاری امور سلطنت عظمی سرفراز خواهد گشت - بعینه بوسی جناب گیهان خدیو جبین نیاز را نور آگین ساخت - و مراحم خسروانه بافزایش قدر

Marriage of Shah 'Alam with Mubarak Mahal.

و منزلتش [نواخت] - و در همین آوان میمنت اقتران ازدواج و عقد نکاح خلاصه دودمان عزت و اصطفای سلاله خاندان مجید و اعتدلا - عصمت جناب - عفت احتجاب - مریم ثانی - بلقیس زمانی - سیده صحیح النسبت عالی نسب با حضرت جهانبانی نواب مبارک محل از بطون بظهور پیوست - و پیروی سنت نبوی و شریعت غرامی مصطفوی رفت - بعد انقضای موسم برشکال همت والا نهمت چنین اقتضا فرمود - که بصوب ملک پورب و بفکاله که شهرستان زر خیز بمضمون کریمه ان ارضی واسعة لوای فلک فرسا افراشته گردد - و تسخیر (۲) آن حدود همت گماشته شود - در همین

اتفا عرایض محمد قلیخان بهادر صوبه دار آله آباد مشتمل بر رسوخ ارادت و محکمی بنیان عقیدت از نظر کرامت اثر حضرت جهانبانی گذشتند - (۱)

این معنی را که همچو سردار با اقتدار که بکمال عجز و انکسار بتوجه رایات عالیات بذروه عرض رسانیده مضمون آیت وافی هدایت که ما النصر الا من عند الله - یعنی نیست یاری مگر از نزد خدایتعالی [است] تصور فرمودند -

بغابر آن حرکت الویة ظفر طراز بآنصوب بخاطر کرامت مآثر تصمیم یافت - هرچند نجیب الدوله بهادر از راه عقیدت باطن و لوازم عبودیت که دلنشین او بود - بهزار سماجت و منت و بفرافان عجز و انکسار بفسخ این عزیمت معروض داشت - و نمیخواست که سایه هما پایه که بیادری طالع بیدار بر او گسترده شده - بر گیرند - و همای سعادت بر سر دیگری سایه افکند - لیکن معروض بهادر مذکور درینباب قرین اجابت نگردید - و تفضل و عنایات در حق او مبذول فرموده بر توسن اقبال سوار شدند - و روانه ازان سرزمین گشتند - در عرض طی منازل بعضی از خانزادان (۲) سعادت

آئین - که دران نواح بتعلق مهمات آن ضلع بخودها قیام داشتند - چنانچه فیض الله خان فوجدار بریلی و [از] پسر علی محمد خان و سعادت یار خان بیستم ربیع الثانی (۳) سنه پنجم در مقام فریدون پور سعادت ملازمت حاصل کردند - و از مراسم پیشکش و نذر خزینة سعادت و گنجینه دولت فواخور مرتبت و منزلت خود اندوختند - و بعطای خلاع فاخره تارک افتخار و اعتبار باوج فلک دوار افراختند - درین منازل مدار الدوله بهادر پسر خواجه موسی خان - که از احوال خان مذکور سابق هم رقم پذیر خامه بیان گردیده - و نوبتخان و بهادر علی خان بهادر و اصالت خان سردار متوطن

Shah 'Alam receives letters from Muhammad Quli Khan, Governor of Allahabad, inviting him to come to that city.

On the 11th of December, 1758, Shah 'Alam grants an interview to Faizullah Khan, Faujdar of Bareilly, Saadat Yar Khan and others at Faridunpur. Madār-ud-daulah, son of Khwajah Mūsū Khan, becomes one of his permanent attendants.

رواري از بخت بيداري فيض ياب بکاضر باشي رکاب سعادت بودند -
چون رايات نور آيات مانند آفتاب هر صباح منازل طی نموده ساخت آن
مرزوبوم را از انوار خود منور ميساخت - در کم ايام قطع مراحل بسيار

Shujaud-
daulah sends
seven Arab
horses, fifty
thousand
rupees in
cash and one
tent as a pre-
sent to Shah
'Alam.

گشت - و بسرحد پورب التوبه جهانکشا رونق افزا گردید - سپهدار کثیر
الاقتدار شجاع الدوله بهادر که بنظامت آن حدود نامور و سرفراز از حضور
لامع النور بود - و از عنايات و تفقدات خسرواني در عهد مبارک بوالا پاينگي
وزارت رسیده - و ازین موهبت عظمی^(۱) جهانباني فخر دودمان خود گشته -

بعنايت شقه خاص معه عطای تبرک خاص بصحابت محکدار خان
و اصالت خان سر بلند گردید - مشار اليهما هرگاه عنايت حضور بسردار
مذکور رسانيدند - مانند گل در پيرهن خود بالید - و سجادات عبوديت
سمات در خور اين عطيه کبری - سرمایۀ مباحات دانسته - بجا آورد -
و افزايش قدر و منزلت بحال خود دید - و اين دولت عديم المثل يعنی
قدوم ميمنت لزوم خديو گيهاي را از ياداري بخت و اقبال خود دانست -
هنوز شرف ملازمت والا حاصل نکرده بود - که بصحابت خان مشار اليهما
هفت سر اسب عراقی نژاد مبدا از عيوب - و موصوف بارصاف مرغوب -
معه خوانهای پوشاک از نفایس روزگار و از [سکات] اقمشه آند يار که نظر
فريب باريک بينان بودند^(۲) - و خوانچه جواهر بيش بها و قبضه شمشير
عدو کش عقده کشا و دو عدد خنجر الماس گون و مبلغ پنجاه هزار روپيه
نقد بطريق نذر ارسال حضور فيض گنجور نمود - و نیز خيمه رفيع الشان که
بر روی زمين دم از همسري خود با آسمان ميزد - معه سيادت و شرافت
يذاه مير بهادر علي که از خانه زادان درگاه آسمانجاء و منظور نظر عاطفت

جناب ظل الله پیشکش بندگان خلیفہ زمینی و زمان کردہ سر افتخار باوج سپہر بریں رسانید - و تاریخ ہشتم ماہ جمادی الاول (۱) خود بزمین بوس آستان سدرة نشان فیض اندوز گشتہ سر بلندی جاردانی حاصل نمود - و یکمنزل نالکی خورشید تاب زرباف مغرق کہ نظر نگار گیان از لمعان آن خیرگی میکرد - برای سواری خاص گذرانید - از پیشگاہ حضور لامع الفور بعطای دستار بستہ مع سرپیچ جواہر پوشاک خاص و دیگر لوازم آن خلعت گران قیمت کہ در خور مراتب آن سپہدار عقیدت نشان بود - عز اختصاص یافت - و نیز همان روز از راہ مرحمت و عاطفت خسروانی بعنایت نالکی خاص کہ بالا ترین مراتب عمدہ ہای جلیل الشان است - فرق افتخار باوج فرقدان رسانیدہ بتقدیم آداب سعادت اندوز گشت - فی الحال بحسب ارادہ و عزیمت خدیو کشور ستان بصلاح و مشورت آن دولت خواہ آستان فلک نشان توجہ رایات ظفر پیرا بصوب الہ آباد حفظ (۲) الله تعالی عن الشرور و الفساد - مقرر گشت - چنانچہ روز دوم آوازہ کوس کوچ بلند گردید - و بسامعہ فلک و بگوش زمینان (۳) رسید - و حضرت بدولت و سعادت متوجہ بسمت الہ آباد شدند - بعد قطع مسافت منازل از یمین قدوم میمنت لزوم آن مرزوبوم رشک ارم گردید - محمد قلیخان بہادر برادر بنی عم شجاع الدولہ بہادر بصوبہ داری صوبہ مذکور قیام داشت - بسعادت بساط ارفع اعلی رسیدہ سرمایہ مفاخرت بر حسب خواہش و تمنای خود اندوخت - و یکصد و یک مہر نذر پیش آورد - و ہمراہیانہش بدولت مجرا باریاب گردیدہ فرداً فرداً بگذرانیدن نذر پیشکش کامیاب سعادت دارین شدند - چنانچہ ہشتاد و شش مہر بابت نذر آنها بتعداد

On the 29th of December, 1759, Shujau-d-daulah waits on Shah 'Ālam who presents him with a robe of honour and a nālki. Shah 'Ālam in return presents Shujau-d-daulah with his own nālki.

Shah 'Ālam starts for Allahabad.

رسید - و خان معزنی الیه چهارده تقویر پوشاک گران قیمت - و یک خوانچه جواهر - و دو قبضه شمشیر آبدار - و دو پدش قبض عدو گذار جوهر دار نیز پیشکش خدیو کامگار نمود - و از قسم دواب یک زنجیر فیل کوه تمثال و اسپان تازی نژاد از نظر جهان پرور گذرانیده پایه علو مرتبه بلند ساخت - و از راه نوازش خسروانی بمنصب مختاری مهمات دولت و کامگاری سرفراز بندگی گردیده محرم سرایر خاقانی گشت - و مقارن اینحال به نگهداشت افواج و سپاه از پیشگاه حضور مامور شد - چنانچه حسب الحکم در اندک ایام از سعادت طالع نیک فرجام خسرو انام جمعیت سپاه و فراهم شدن فرقه جات مثل قولار و گرزداران و اهدیان کلمه برسم و قاعده سلطنت صورت بست - و ممتاز الدوله بهادر پسر اعزاز خان و نبیره اعتقاد خان مرحوم - که پدر بهادر مذکور بخطاب اعتقاد خان سرفراز از حضور پرنور شده بود - بخدمت بخشی گری سایر و رساله مردم ریواری ممتاز گردید - الحمد لله و المنه که امر عظیم جمعیت سپاه کرسی نشین گشت - و اقبال عدو مال خاقانی طلسم تفرقه و پریشانی شکست - و کدورت خاطرها بآب سرور و شادمانی فرو نشست - و رنج و محنت بمسرت و فرحت مبدل گشت - و اقبال ابدی اتصال به تزیید رو نهاد - و افضال ایزدی در رفاه خلائق بر رو کشاد - خدایا چشم بدبین و گوش بدخواه ایندولت ابد قرین کور و کرباد - و گلشن امانی و آمال دولت خواهان از سرستیزی نخل سلطنت این برگزیده درگاه صمدیت شگفته و شاداب داراد * * نظم *

شها کشورت سپر (۱) و معمور باد * گل صوری (۲) گلشن سور باد
ترا کرد یزدان چو مالک رقاب * سزوار چترت [زریا آفتاب

Mumtāzu-
'd-daulah
appointed
Bakhshi and
commander
of the regi-
ment of the
troops of Ri-
wāri.

پذیرد در آفاق حکمت رواج * ستانی ز شاهان هم عهد باج
 ز حکم تو هرکس که پیدچید سر * کند تیغ برگردن او گذر
 نهد بر دُرت هرکه سر برزمین * شود صاحب تاج و تیغ و نگین
 کند نور ذاتش ترا رهبری * ستانی خراج از مه و مشتری
 ز شاهان بود نور عدالت زیاد * بگیروی جهانرا به نیروی داد

قصه بعد ازینکه وفور سپاه و اسباب حشم و جاه و ملتزم بودن
 امریان (۱) و بهادران نبرد آزما در رکاب فیض ایاب بآئین شایسته از فضل

Shah 'Alam
marches to
Patna.

مسبب الاسباب بعرضه ظهور پیوست - رای بیضا ضیای جناب خسرو زمان
 و زمین چنان اقتضا فرمود - که همت والا نهمت باکفاف عظیم آباد باید
 گماشت - و عنان عزیمت بآنحدود معطوف باید ساخت - چنانچه سمند
 فلک پیمای عزیمت در وسعت آباد آن نواح گام زن گردید - و از شعشعه

الویه خورشید طلوعه ساحت آنحدود تابان و روشن گشت - شانزدهم
 جمادی الاول (۲) سقه پنجم عالمگیری مزمقام مصطفی آباد برای زیارت مزار
 بزرگوار قدوة السالکین - زبده الواصلین - پیر اشرف متوجه شده مراسم زیارت
 بجا آوردند - و استمداد بانصرام امور پیش نهاد خاطر کرامت مآثر
 از ارواح طیبه ایشان استدعا فرمودند - و مساکین و فقرا سکنه آن بقعه را
 از خیرات و بذل بسیار تر زبان بدعاهای مقرون الاجابت نمودند - و برادر (۳)

On the 16th
of January,
1759, he
starts from
Mustafabad
to visit the
tomb of
Pir Ashraf
and presents
a nazar of 10
gold mohurs
to Pir 'Atā
the brother
of the buried
saint.

پیر عطا را که سجاده نشین درگاه مذکور بود - نوزده مهر عطا کردند -
 هفدهم (۴) ماه مذکور مقام [مابکور] از لوی ظفر پیرا مغور و پرنور گردید -
 و هندو سنگه برادر راجه پرتھی سنگه بسجده بارگاه جاه و جلال ناصیه اقبال
 افروخته غبار راه را صندل وار قشقه جبین ساخت - و مرزا حسین خان

On the follow
ing day Shah
'Alam reach
es Mānik-
pūr.

و غلام رضا و راجه رتن سنگه بوساطت مدار الدوله بهادر بملازمت والا هریک

On the 22nd of January
Shah 'Ālam
meets Yahya
Khān.

عز و شرف یافت - بیست^(۱) و دویم ماه صدر میر یحیی خان پسر زکریا خان
بهادر دلیر جنگ - که پدرش در عهد پیشین صوبه دار لاهور بود - و برادرش
عبد الباقی خان - بعثبه بوس کامیاب گشته مشمول مرحمت خسروانه
و عواطف شاهانه شدند - و بعنایت خلعت پنبج پارچه و نیمه آستین
ملبوس خاص عز اختصاص آن هر دو یافتند - و دران مقام سیر دریا مرغوب
طبع همایون گشت - و برنواره سواری فرموده دورق قلعه آله آباد را از
طرف دریا بملاحظه در آوردند - مرزا حسین و مرزا جعفر مراسم غیافت
و مهمانداری بمقتضای عقیدت شعاری بقدر مرتبه خویش بجا آورده سر

On the 24th of January,
1759, on
reaching
Jhānsi, Shah
'Ālam visits
the tomb of
Shah Taqī.

افتخار باوج فلک دوار رسانیدند - بیست و چهارم موضع جهونسی از فر
نزل اشرف خورمی و نصارت پذیرفت - و ازینجا بروضه منبرکه أسوه
الکاملین و الاصغیا قدوة العرفا - حضرت شاه محمد تقی طاب ثراه متوجه
شده آداب زیارت بغاتحه و استدعای اعانت و امداد ازان مزار فایض الانوار

On the 31st of January,
1759, Salāhu-
d-din Khān and Bairam
Khān come
to pay their
respects to
Shah 'Ālam.
Fazlu'llah
Khān, grand-
son of the
famous 'Iti-
qād Khān of
Farrukh-
siyar's reign,
is appointed
Nā'ib of the
troops of
Prince Ju-
wānbakht.

فرمودند - غره جمادی الثانی^(۲) صلاح الدین خان و بیرم خان و آقا ربیع
بوسيلة جمیله محمد قلیخان بهادر بزمین بوس آستانه فلک نشانه پیشانی
ارادت نورانی نمودند - و چهارده اشرفی و یک عدد تسبیح دانه های
مرجان که بهتر از لعل بدخشان بود - پیشکش آوردند - و فضل الله خان
نبیره اعتقاد خان مرحوم فرخ شاهي - که به خدمت بخشیکری از حضور
لامع الفور نامزد شده بود - چنانچه سابق مذکور گردیده - درینولا از خدمت
مذکور به نیابت رساله غره ناصیه دولت - نور حدیقه ملک و ملت - بهین
شجره ریاض خلافت و سلطنت - بادشاهزاده مرزا جوان بخت - که درکف

عاطفت جد امجد حضرت جهانبانی - سلطان الاعظم چراغ دودمان صاحب
قرآن - عالمگیر ثانی - که در دار الخلافه شاهجهان آباد پرورش می یافتند -
سرفراز گشت - و بخطاب ممتاز الدوله نامور گردید - بتاریخ پنجم ماه
مذکور شکار کلنگ نشاط افزای طبع آسمان پیوند گشت - ششم ماه مذکور
کاشانه محمد قلیخان بهادر از فر قدوم میمنت لزوم رشک طارم اعلی
گشت - خان معزی الیه قسمیکه میبایست مراسم خدمت گذاری درخور
این موهبت و سرفرازی بجا آورد - و مشمول مکرمت بی اندازه گشت -
روز سیزدهم مقام جگدیس پور از ریات ظفر اعتصام فیض اندوز گشت -
و درین روز زبدۀ خوانین عالیپشان - قدوۀ امرا بلند مکان - گوهر بحر شجاعت -
اختر درج شهامت - رستم دوران - مرزا نجف خان - که بعد مرور ایام -
در عهد سعادت فرجام - بوالا پایۀ امیر الامرائی و میو بخشی گوی سرفراز -
و بخطاب ذوالفقار الدوله غالب جنگ بهادر ممتاز گشته بقدم بوس والا
کامیاب شد - بستم (۱) ماه صدر مرزاپور از فیض قدوم میمنت لزوم رونق
پذیر گشت - بیست و دویم فرمان قضا جریان بمحمد قلیخان بهادر شرف
نفاذ یافت - که پنجاه منزل کشتی برای عبور لشکر منصور مهیا و آماده
سازند - غره رجب المرجب از موضع مرزاپور پرچم ظفر توام بسرای مغل
قریب بلد بنارس - که شهریست خوش سواد - و معبد هندو سست بقیاد
است - سایه گستر گردید - وکیل راجه بلوند سگه گردهاری لعل نام، معه
عرض داشت راجه مذکور و یکصد و یک مهر طلا بطور پیشکش آورد -
و بذریعۀ محمد قلیخان بهادر بآستانه بوس والا شرف اندوز گشت -
ازانجا که در بلد مذکور اجناس خوش قماش از نغایس روزگار از قسم

On him is also conferred the title of *Mumtāz-d-daulah*.

On the 15th of February, 1759, Shah 'Ālam visits the house of Muhammad Qūlī Khān.

On the 12th of February, 1759, Shah 'Ālam reaches Jagadīpur where he meets Mirza Najaf Khān.

On the 19th of February, 1759, Shah 'Ālam reaches Mirzapore, and two days later he gives order to Muhammad Qūlī Khān to keep fifty boats ready for crossing the river. On the 1st of March, Shāh 'Ālam reaches Mogulserai (near Benares). Gir-dhārī Lal, agent of Raja Balwant Singh of Benares, presents a petition and a nazar to the Emperor.

On the 2nd of March, Shāh 'Alam reaches Sai-yadrāji.

گلبدن و انواع پارچه زرباف و کمخاب و غیره پیدا میشود - معرفت راجه رام ناتھ ازان اجناس نفیس ابتیاع بندگان حضور گردید - دویم ماه صدر مقام سید راجپی از لوای ظفر پدوا رشک افزای مهر و ماه گشت - پنجم حسب العرض محمد قلیخان بهادر راجه پهلوانسنگه و سیتل سنگه جبهه سای درگاه آسمانجاء گشته - یکصد و سی و هفت مهر بطریق نذر گذرانیدند - و بخلعت های چهار پارچه و سه پارچه موافق مرتبه پیرایه امتیاز یافتند - و شیخ رحمت الله و شیخ عطاء الدین و نور الدین خان و تهور خان

On the 7th of March he crosses the Karamnāsā and reaches Jahānābad.

بعطای خلعت سه پارچه و سرپیچ مرصع معزز شدند - هفتم از دریای کرم ناسا عبور لشکر منصور شده توجه رایات عالیات بجهان آباد گردید - با اکثر درویشان اتفاق ملاقات افتاد - و استعانت دعای خیر درخواست رفت -

On the 12th of March, 1759, he reaches Dāūd-nagar.

دهم از دریای سوهی عبور فرموده - دوازدهم مقام داؤد نگر بهار افروز گردید - نقی علیخان پسر هدایت علیخان و اسد علیخان چهارده مهر از نظر انور

Sahar Khan is appointed Diwān of Prince Jawānbakht and receives a *khilat* of five pieces.

گذرانیدند - و مخلص خان برادر منیر الدوله بهادر باستیلام سده سنیه عز و احترام یافته بعطای نیمه آستین ملبوس ممتاز شد - سحر خان بخدمت دیوانی گل گلشن مملکت و اجلال - دوحه دین و دولت و اقبال - شاهزاده

جوان بخت کامرانی دوجہانی یافت - و بخلعت پنجم پارچه مباهی گردید - محمد شاکر یکصرد یکصد و یک مهر معه عرضداشت راجه رام نراین صوبه دار عظیم آباد و واجب العرض بذریعه محمد قلیخان بهادر از نظر کرامت مظهر گذرانیده سرمایہ سعادت از عنایت تبرک اندوخت - چهاردهم ماه مذکور واجب العرض راجه مذکور بر وفق معروضاتش - میر اسحاق بدستخط خاص مزین کنانیده حواله محمد شاکر مذکور نمود - شانزدهم بموجب عرض بهادر علیخان میر سامان گویند پندت -

و هژدهم^(۱) بذریعه مدار الدوله بهادر سر بلند خان و بعرض رضا قلیخان

بهادر راجه شتابرای دو حلقه کمان و چند مهر گذرانیدند - و هر یک

بعطای خلعت ممتاز گردید - نوزدهم مقام پهلواری از خیام ظفر اعتصام

همسر گردون برفعت و احتشام گشت - بادشاه قلی بخدمت داروغگی

دار الضرب لشکر فرق اعتبار و عزت بلند ساخت - درین منزل شکار فراوان

از غزال و طاوس مرصع بال و سبزه زار همیشه بهار بیشمار بود - خاطر اقدس

بمقامات چند دران سرزمین نزهت آگین میل فرمود - و نیز بندوبست

عظیم آباد که از امور معظمه بود - پیش نهاد رای اصابت پیرا گشت -

و اکثر بصید افکنی چرند و پرند مانند آهو و مرغابی و سرخاب به تفرج

و نشاط طبع همایون می پرداختند - راجه رام نراین بعد استحکام عهد

و موافق بذریعه محمد قلیخان بهادر که الحال بخطاب اعتماد الدوله بهادر

نامور شده بطواف کعبه ملایک مطاف احرام عقیدت بست - و یک هزار

و یک مهر و صد خوان اقمشه از سقرات سلطانی و مخمل کاشانی و غیره

سفیدینه نفیسه و دو زنچیر فیل کوه توان و چهار راس اسب عراقی نژاد

برق جولان بر سبیل ارمغان پیشکش باریافتگان درگاه دارا دربان آورد - و از

عطا کده جهانیان فریدون فر بعطای خلعت شش پارچه و سرپیچ مرصع

و جیغه مکمل تارک افتخار بگردون عظمت و وقار بلند ساخت - و منظور

انظار مرحمت که از حوصله اش بالا تر بود گشت - و راجه رام ناتیه که

در شکار افکنی حاضر باش و از عهده بندوق برداری خاصه در رکاب خورشید

انتساب می بود - بخطاب مرزا راجه معزز و مکرم گردید - بست و یکم^(۲)

که تحویل آفتاب عالمتاب در برج حمل شد - و روز نوروز بر جهان و جهانیان

On the 19th of March he reaches Phulwari.

Rājā Rām-nārāyan comes to meet him, gives him a nazar and receives a khilat of six pieces

Rājā Rām-nāth receives the title of Mirzārājā.

نور افروز گردید - از بخشش وجود خسرو دریا دل صلاى عام بانعام بر خاص و عام زدند - و از اکسیر جود و همت بادشاه گردون مقام مس امید هریک طلاى احمر شد - موافق مراتب بخلعت و جواهر امریان^(۱) دولت و نوئینان خلافت کامیاب و سرفراز گشتند *

Battle between Rājā Rāmānārāyan and Shah 'Ālam and seige of Patna by the latter. Muhammad Quli Khan, on learning from his deputy Najaf Khan of the seizure of the Fort of Allahabad by Shujāu-d-daulah, starts from Patna for Allahabad.

داستان مصاف راجه رام نراین و شهر بند شدن او
از ضرب دست بهادران لشکر شکن - و برگشتن
محمد قلیخان بهادر در عین یورش
بسبب رسیدن نواب شجاع الدوله
بهادر - و گرفتن قلعه آله آباد از دست
تصرف مرزا نجف خان بهادر -
که نایب محمد قلیخان بود

چون سابقه تائیدات ایزد متعال شامل حال عظمت و اجلال بادشاه برگزیده حمیده خصال به تزايد اقبال عدو مال بود - هر تبه رای بد سگال که راه خلاف پیماید - عاقبت پامال مذلت و ناکامی آنچنان گردد - که بجای خاک تیره از بخت بد خود نشیند - و آثار آداب سرمایه نکال او شده از بین و بنش روزگار براندازد - چنانچه وقایع صرورت احوالش روشن دلانرا که آئینه دار معنی اند - یادگار و عبرت افزای اولی الابصار میگرداند - تبیین این شگرف مقال و تفصیل این اجمالی آنکه - راجه

رام نراین چون از هرزه دوی بادیۀ غوایت و بغی بر آمده بطریق قویم
 بندگی و جادۀ مستقیم عبودیت گرائیده بود - و این کار سترگ دست
 بسته از حسن بندگی و دولت خواهی عمدۀ نوئیان اخلاص کیش - و زبده
 فدویان عقیدت اندیش - فدوی بی ریب و رنگ - اعتماد الدوله بهادر صفدر جفگ -
 با حسن وجوه صورت بست - بعضی از حاسدان ناقوان بین و کوتۀ اندیشان
 باطل گزین را وقوع اینمغنی ناگوار بر طبع خباثت فطرت [آنها] گشت -
 و از خام طمعی اغوی و اضلال او را افزایش پیش آمد خود - که هر آئینه
 مقدمۀ ادبار آنها بود - اندیشیده - راجه مسطور را بانواع خوشامد و رغلا نیده
 در بچۀ خذلان و غرفۀ حرمان بروی ^(۱) احوال آن نکوهیده مآل کشودند -
 و به شجاع الدوله بهادر نوشتجات متضمن پیش آمد آن فدویت نهاد
 در حضور و منظور شدن بانظار عاطفت جهانبانی و تزاید مراتب تقرب
 و کامرانی راسخ الاعتقاد مذکور نوشتند - و در حقیقت ترغیب قتل نموده
 تمهید خون ناحق او بستند - علی الخصوص خطاب اعتماد الدوله که
 خاصه بوزرا است - شاهد اقوال باطلۀ خود را نموده تخم کین در دل او
 کاشتند - و وسیلۀ فتنه انگیزی و واسطۀ شرر ربزی آتش حسد در کانون
 باطش گشتند - از آنجا که شجاع الدوله بهادر را تمنای این منصب والا
 و آرزوی این مرتبۀ علیا زیاده از حد بود - و بودن شخصی را که بجبلیت
 شجاعت و فتوت و بجهوهر ذاتی ارادت و فدویت بادای حق نمک
 و خانه زادی بوده در حضور مصدر خدمات پسندیده و مورد عنایات گزیده
 شود - بر دلش میزد - بغاء علیہ کمر عداوت بانهدام بنیان آن بیگناه
 عبودیت نشان بست - شرح این وقایع جگر سوز خامۀ حقایق نگار بعد

تحریر ماجرای قلعهٔ عظیم آباد در معرض اظهار خواهد آورد - اکنون کمیت خامه را از احوال راجهٔ مغرور از دافش دور در میدان ارقام گرم عذان میسازد - هرگاه موممی‌الیه بسعادت ملازمت فایز گشت - و بعد حصول این دولت کبری فارغ البال شد - کارپردازان مهمات سلطنت علیه و متصدیان خالصهٔ شریفه برای انفصال معامله طلب کاغذ نمودند - و بعد ملاحظهٔ آن دبیران عطار مدش زر واجب الادا مبلغ کرور روپیه و چند لک بران افزوده بر ذمه‌اش برآوردند - واقعه طلبان کوتاه اندیش حق ولی نعمت خویش برطاق بالا گذاشته از حیل و فسون راجه مذکور را از حضور پرنور رخصت دهانیده آمادهٔ جنگ در آن قلعه ساخته - عرصهٔ روزگار بروی ^(۱) احوال بد مآل او تنگ نمودند - آن تیره رای شقاوت انجام بخیالات خام و اندیشه‌های نا تمام گام زدن در وادی ناکامی آغاز نهاد - و پناه بعضی متین برده سرشار باد نخوت و غرور گشته - جبین نور آگین سجدهات عبودیت و انکسار را بخاک مذلت و ادبار غبار آلود ساخت - و راه عصیان و نافرمانی و جادهٔ بغی و طغیان پیمودن گرفت - ازینمعنی آن راندهٔ درگاه الهی بعذاب بادشاهی معاتب شده در پاداش این عمل نکوهیدهٔ خود در غضب سلطانی و قهر قهرمانی گرفتار گردید - و از پیشگاه خلافت و جهانبانی حکم محکم قضا شیم شرف نفاق یافت - که مجاهدان و دلیران خون آشام مصمص انتقام از نیام بر آورده بمیدان دلیری و دلاوری پای ثبات محکم گذارند - و دست جوانمردی و جرأت برکشوده رخس شهامت را بر عرصهٔ نبرد و پیکار جولان دهند - بهادران اسلام موافق حکم جهان مطاع در رزمگاه برای قتال و جدال آماده و مستعد شده داد شجاعت میدادند *

* نظم *

زجا آئینه پیدکان خونخوار * عیان شد چار موج بحر زخار
 زره پوشان همه دریا طلاطم^(۱) * ز دهشت فتنه کرده دست و پا گم
 بلا چون در کمانخانه در آمد * چو مرغ جان خدنگ از جا برآمد
 به بحر خون ز ضرب گرز گردان * کشف سان در شکم سر کرده پنهان
 برون تیغ از نیام آمد بجلیدی * تو گوئی پوست را افکنده افعی
 تن آنکس که مجروح سنان بود * سر انگشت تأسف در دهان بود
 ز بس در جوش آمد جزو ناری * زره شد آبشار و گشت جاری
 فروغ تیغ اندر زخم منکر * مه نو بود در برج در پیکر
 توپخانه برق نشانه سرگرم آتش افروزی و عدو سوزی گشت - و تیر خارا
 شکاف صاف تا سوار از حلقه زره و جوشن در گذشت - نهنگ تفنگ
 در دریای جنگ تلاطم جوش و خروش آنچنان انداخت - که لنگر هوش
 و حواس کشتی مخالف شکسته بگرداب عدم و ادبار فرو رفته حباب وار
 سر بجیب فضا می نهاد - و تگرگ بار گوله بفدوق عدو شکار بر فرق دشمنان
 نابکار آتش بار گشته خار وجود ناهنجاران را در نار جهنم میفرستاد -
 علی الدوام از نیروی بازوی مبارزان اسلام آنگروه خدلان پزوه رو بانهرام
 نهاده جنگ بحصار عظیم آباد - که قلعه ایست^(۲) ذات البروج و عروج
 و خروج بر برج باره اش دشوار است - زده بمقاومت دلیران عرصه نبرد
 می پرداختند - و توپ و تفنگ و سایر آلات حرب بدیوار و بروج قلعه
 چیده مقابل لشکر ظفر پیکر آنچنان سر میدادند - که دست استیلای
 دلاوران ستم نهاد کوتاه شد - و پای سعی و تلاش جنگجویان از کار ماند -

هرچند آنقوم غدار قاب حمله پلنگان کوهسار شجاعت در صف آرائی نداشتند - و آفتان و خیزان روباه وار بطرف سوراخهای اماکن خودها می شتافتند - لیکن تسخیر آن شهر دلبذیر و قلعه همسر چرخ پور در معرض تعویق می افتاد - و ناخن تلاشهای مردانه عقده از کار نمی کشاد - سپه سالار سراپا تمکین و وقار اعتماد الدوله بهادر که [در] تدبیر بی نظیرش عقده کشای مالا یفعل و شمشیر بران عدو گیرش حلال مشکل بود - حاضر و غایب در جانفشانی تگاپو می نمود - بعضی از کوته اندیشان ناتوان بین از راه حسد و کین به برهم زنی امور خان عقیدت نشان میکوشیدند - و بظاهر از راه سالوسی بخون گرمی و چاپلوسی می جوشیدند - آن صاف طینت از خصلت این قوم که مانند آب زیر کاه اند آگاه نبود - به بدنهادی این جو فروشان گندم نما اعتنا نمی نمود - چنانچه در عین یورش که مورچال نصرت اشتمال قریب قلعه کوه تمثال رسید - و قریب بود که باد فتح و فیروزی وزد - کوته اندیشان به نیرنگ سازی پرداخته هر توپ و تفنگ که از مورچهای خود آنطرف سر میدادند - گولی خالی آواز از توپ ها میکردند - و بمدارا از راه شقاوت منشی بطرف ثانی می ساختند - حتی که بمقتضای شور بختی حق نمک ولی نعمت یکقلم فراموش کرده خام ظمعان در فکر شکستن نمکدان افتادند - و تخم بد سرشتی در مزرع دل کشته قدم جرأت علانیه در طریق مخالفت نهادند - هرچند خان هایشان یعنی محمد قلیخان بهادر سپاه نصرت پناه را شبها از کمال حزم و احتیاط بر مورچها برای خبرداری و هشیاری تاکید شدید و قدغن مزید بعمل می آورد - و بهادران جنود نصرت آمود را دلدهی و دلاسا داده به تفتیش احوال هر واحد و متنفس برعایت و پرداخت همت میگماشت - و از کار آگهی و هشیاری دقیقه فرو نمی گذاشت - تا هم در بعضی شبها ضلالت کیشان

طرف ثاني فرصت یافته بعزم دست اندازی جانبازی نموده حمله آور
 میشدند - و از ضرب تیغ بیدریغ بهادران پیل تن و جوانان شیرانگی جماعه
 ازان ضلالت منشان بی باک بخاک هلاک می افتادند - و بقیة السیف
 بحال پریشان افتاد و خیزان پناه بعصار می بردند - و از مساهله بعضی
 خیانت پیشگان که حق ولی نعمت خویش بر باد داده آواره دشت
 گمراهی بودند - جان بسلامت برده بار دیگر شورش افزای و هنگامه آرای
 قتال می گشتند - از آنجا که محاصره آنحصار سپهر آثار و قلعه کوه کردار
 دشوار تر بود - و بآسانی رو نمی نمود - و ضرب توبی که بر برج و باره آن
 حصن حصین و قلعه متین میرسید - از کمال محکم و استواری که آهنین
 توان گفت کار نمیگرفت - بنابر آن کار محاصره بامتداد کشید - روزی غازیان
 فیروزمند و هزاران اخلاص پیوند - دست جلادت از آستین کین بر آورده
 همه ها یورش و حمله آوردند - و سلک جمعیت اعدای شوم که هجوم
 می آوردند - از هم گسیختند - و پُر دلان بهرام صولت و مجاهدان رکاب دولت
 تیغ خون آشام از نیام کشیده با آن تیره بخندان آنچنان آویختند - که مخدولان
 بد فهاد رو بهزیمت نهادند - و مورچه های بهادران نبرد آزما قریب قلعه
 فلک سا رسیده - قریب بود - که همای فتح و نصرت بدام آید - تا اینکه کار
 بر آنها تنگ شد - و نورالدین خان و اکثری از نا سرداران آنطرف زهار
 و امان خواستند - و درین گرمی هنگامه از قایمیان راجه بهوانی سنگه مصدر
 کوششهای مردانه شده نثار جان نمودند - و جمعیت بیگ قوم مغل ملازم
 رساله حیات علیخان رخس جلادت تاخته نشان آن نگونساران را از دیوار
 قلعه برداشته سرنگون ساخت - و بانظار عاطفت شاهانه منظور گشت -
 و میر یحیی خان بهادر و خواجه عبد الباقی خان برادر خان «مشار الیه»
 مصدر ترددات نمایان گشته گل فدویت از شاخسار عقیدت نهادی چید -

و پیش قدمی نموده مورچه را پائین برج قلعه مستحکم ساخت - از تقدیم چینی خدمت مورد الطاف و اعطاف خاقانی گردیدند - بهادر علیخان بهادر جوهر جلالت و شجاعت بر روی کار آورده تلاشهای مردانه نموده نزدیک دیوار قلعه آنچنان رسید - که کار به دست و گریبان کشید - و تزلزل در ارکان ثبات و قرار مخالفان افتاد - همراهیان خان سپه سالار معتمد قلیخان بهادر تا بخندق بکومک بهادر علیخان بهادر پرداختند - و تفرقه عظیم در دلهای مردم آن سرکش لئیم انداختند - از تائیدات ایندی از صدمه صلابت لشکر ظفر پیکر و از هراس مهابت شهنشاه فلک فر راجه رام نراین آنقدر مغلوب اضطرار گشت - که عرضی خود مشتملبر عجز و انکسار و پشیمانی و ندامت ازینحرکت که مآل آن بادبار بود - ارسال داشت - و عفو جوام و تقصیرات از بارگاه جهانبانی درخواست کرد - و به تزویر میخواست که دفع الوقت نماید - چون ضمیر آئینه تنویر جهان داور جهانگیر انعکاس پذیر صور غیبی - و نقوش الهامات لاریبی است - بمركز خاطر آن کافر نعمت ملهم گشته بزبان قدسی ترجمان بمیر شرف الدین خان که از طرفش معه عرضی باستیلام عنبه خلافت مشرف شده بود - ارشاد گشت - که اگر معروض آن تیره روزگار فروغ راستی دارد - و مقرون بدروغ و مکر و تزویر نیست - همین زمان بر درگاه آسمان جاه دست بسته حاضر شود که عفو جرابم او فرموده خواهد شد * * شعر *

این درگه ما درگه نومیدی نیست * صد بار اگر توبه شکستی باز آ
و الا از دست برد بهادران لشکر گیتی سنان آنچنان خواهد شد - که نام و نشان خود را نخواهد یافت - بالجمله از خوف و هراس برش تیغ رستم دلان وزم آزما آن گروه طالت پزوه آنقدر بستوه آمده بودند - که در دریای ناپیدا کفار حیرت مستغرق گشته چنکل تدبیر بدامن نکرهای باطل

خود میزدند - و امریکه باعث صلاح و رفاه و برآمد کار توان کرد - دست
 نمیداد - قریب بود که آن باطل ستیزان گم کرده رای گریزان شده و هزیمت
 را غنیمت شمرده بی منت کوشش قلعه را بنصرف اولیای دولت
 گذارند - لکن از کج‌بازی فلک ناساز چه رقم سازد - که طرفه شعبده بازی
 نموده و بوالعجب نیرنگسازي بکار برده که حیرت افزای دیده‌وران عبرت
 گرین است - شرح این مقال و تفصیل این اجمال برین نبط است -
 که چون عمده اراکین دولت شجاع الدوله ابو المنصور خان بهادر بسبب
 اغوای بعضی کوته اندیشان که خاطر نشانش ساخته بودند - به یقین بخاطر
 آورد - که خان سپه سالار در اندک روزگار بنابر این که کمر فدویت و عقیدت
 شماری بر جان سپاری به تمشیت امور خداوند نعمت محکم بسته - و این
 معنی موجب بلند پایگی و عروج جاه و حشمت او تواند بود -
 و آویزشهای مردانه و داروگیر رستمانه که درینولا باعدای دولت قاهره نموده
 و میفماید - و ازین دولت خواهی و نیکو بندگی مورد الطاف بیکران
 و مشمول اعطاف بی پایان خسرو جهان گشته تفوق از همگنان خواهد برد -
 و کوس غرور مکنت و مزید قرب ولی نعمت درین اطراف خواهد زد -
 و ایضاً معنی را موجب اختلال ملک بل زوال دولت خود اندیشیده رگ
 نفسانیت و همچشمی که داشت بعکرت آمد - و قدم جرأت به پرخاش
 جوئی بملاحظه نافرمانی خداوند نعمت پیش نهاد - و از منزل و ماوی
 خود کوچیده بسرعت تمامتر در بلده آله آباد که جای استقامت و مسکن
 ناموس خان سپه سالار محمد قلیخان بهادر بود - یکایک و ناگهان داخل
 گشت - چون قلعه بلده مذکور از قلاع حصینه این ممالک وسیعه هندوستان
 است - و مرزا نجف خان بهادر در آنوقت از جانب آن گوهر محیط
 شجاعت و شهامت به نگاهبانی و حراست قلعه مذکور مامور بود - و نیز

بخان سپه سالار قرابت قریبه هم داشت - بغابر پاس ناموس و نام و ننگ الوس باوجود عدم اسباب آلات حرب و پیکار و قلت سپاه و کثرت اعدا همت بمقاومت طرف ثانی بر گماشت - و کمر کارزار بر میان از دل و جان چست بست - و مانند شیر ژیان و پیل دمان از وفور موران ناندیشیده و کثرت اهل طغیان فترسیده از آلات حرب مانند توپ و تفنگ هر قدر و هر چه موجود داشت بر بروج قلعه چید - و مستعد کارزار گردید - شجاع لدوله بهادر چون دید - و بمیزان عقل سنجید - که از آتش افروزی یعی هذگامه آرائی بتوپ و تفنگ اندازی بر قلعه عالمی ته و بالا خواهد شد - و فتنه عظیمی در شهر و بحال سکنة آن بلده برپا و تاراج و غارت عاید آنها خواهد گشت - ازین اراده ناصواب خود را باز داشت - و لایه و چاپلوسی و صام و مدارا اصلح احوال پنداشت - و بمرزا نجف خان بهادر بکمال تذقد و مهمانی ظاهر ساخت - که این فیازمذ درگاه خلایق پناه احرام نعبه مقصود و اراده آستانه بوس حضور ساطع النور دارد - و میخواست که بعد حصول این سعادت درین یورش با برادر عزیز از جان خان سپه سالار محمد قلیخان بهادر شامل شده رفیق و یکدل باشم - و بموافقت یکدیگر خدمت خداوند نعمت بجا آورده امریکه بالفعل رو بکار است کوسی نشین سازم - و از بسکه محاسدان در کمین و دشمنان از یسار و یمین منتظر قابوی خود اند - علی الخصوص وزیر برگشته روزگار که از خاندان ما عداوت قلبی دارد - و تخم بد سرشتی در زمین شوره زار دشمنی میکارد - مبادا سرشورش بردارد - و دست تطاول دراز گرداند - و ازین خلل که بدلها افتد - در عین کشش و کوشش پای ثبات و قرار بلغزد - بغابر آن عقل دور بین چنین تجویز میفماید - که قبایل و ناموس را در دامن امن این حصن حصین بگذارم - و خود فارغ البال در حضور باشتغال مهمات خداوند

دنیا و دین پردازم - و نقد فدویت بمعک امتحان زنم - یا سر خود را درین
 مهم زیر اقدام حضرت جهانبانی در بازم - و یا همای فتح و ظفر را بدام اقبال
 خداوند گردون احتشام آورده مانند نگین نامی زیر این گنبد زمرد نام
 بر آرم - بالجمله باقسام قزوبر و فسون دل نشین مرزا نجف خان بهادر
 قسمی ساخت - که آن صاف طیبت از مقالات دولتخواهی حضور و اظهار
 عجز و انکسار که مهمان عزیزام و پاس خاطر میوزنان لازم و رسم و آئین
 اسلاف اهل دین است - و دغدغه و وسوسه را راه بخاطر ندهند - ظاهر را
 با باطن او متفق تصور نموده عزم حرب موقوف ساخت - تا اینکه روزی
 به بهانه سیر و تماشا آن سردار کثیر الاقدار دران قلعه دلکشا داخل شده
 فعل و اژون زده دست استیلا بمال و احمال و اثقال انداخت - و مرزا
 نجف خان بهادر را اسیر پنجه ترویر بلطایف الحیل گردانیده آدم آسا
 ازان جنت الماوا بیرون ساخت - و از عدم مروت مردم حرم سرای خان
 سپه سالار را با آنکه نسبت قرابت بنی عم و آبروی ناموس همدیگر واحد
 بود - نظر بند کرده دوست را از دشمن نشناخت * * نظم *

فلک در پرده لعبت باز باشد * شب و روزش نظر در کار باشد
 نظر از ثابت و سیار بردار * بیک مژگان زدن برهم زند کار
 کشد گر رنج عمری کس پی گنج * بدشت غیر آید گنج بی رنج
 بمحضت بگذرد عمر گرامی * برد راحت دیگر این تلخ کامی
 مشو غافل که این نراد دیوین * زند نقش دو شش بر تخته چندین
 نبود از لعبتش کار کسی پیش * حساب عاقبت نگرفت از خویش
 ندارد غیر ازین افلاک کاری * که بر خاطر نهد اندیشه باری
 اگر کس شاد و گرمناک باشد * چو نرگس سر بزیر خاک باشد
 بعد ارتکاب این کار دور از ادب از راه پیش بینی عرضی خرد بصعابت

میر بهادر علی در حضور ساطع النور ارسال داشته استعفا می جرایم در خواست -
هرگاه میر بهادر علی به بساط بوس مقدس فایز گشت - و این سانحه
بمسمع قدس مجامع رسید - میر مذکور را همراه خواص حضور نزد خان
سپه سالار ارسال فرمودند - خان مذکور از مطالعش^(۱) دست و پا گم کرد -
و جان را از قالب باخت - چنانچه بست و دویم^(۲) ماه شعبان میر یحیی
خان بهادر و خواجه عبد الباقی خان احوال کثیر الاختلال خان سپه سردار
را بموقف عرض حضور فیض گنجور رسانیدند - که باستماع این سانحه
حالتی بهم رسیده که قالب را از جان تهی ساخته و تزلزل در قوای
جسمانی بعدی راه یافته - قریب است که شمع حیات انسرده گردد -
شه نشاء دین پناه باستماع این حالت بمقتضای عاطفت خسروانه در حضور
طلب فرمودند - و از راه نوازش و مراحم گستری در آغوش عاطفت
کشیده - بدلا سائی که مافوق از حد شرح و بیان است نواخذند -
و بعواطف بی پایان غم زدا و تسلی بخش گردیده سر نیاز سردار مذکور را
بر اوج فلک بر افراختند - با این همه فقدرات خاقانی از حمیت و غیرت
خود بی تاب و بیقرار بود - و املا دل غم آلود او دمی مانند بسمل
نمی آسود - و جذاب قدسی مآب که هر لحظه بمواعظ دل پسند
می افزودند از اضطراب پاس ناموس همه نقش بر آب دانسته زیاده تر بیقرار
می گردید - چون از حضور مرخص شده بخانه خود رفت بصلاح عقل
خوبش تعویز نمود - که رفتن خود پیش شجاع الدوله بهادر انساب است -
و عزم خود مصمم برین معنی کرد - از آنجا که ذات قدسی صفات این برگزیده
کاینات مبظهر اتم الهی است - از مآل کار ملهم گشته از راه نفوذ ذاتی

و رافت فطري خود بنفس نفيس در خيمۀ آن عقيدت فرجام تشریف
 ارزاني فرموده منزل آن عبوديت گزين را رشک ماه و پروين ساخته نور
 آگين نمودند - خان سعادت و عقيدت نشان باستقبال شتافته برکاب بوسي
 همايون سر فخر و مباحات بارج آسمان بر افراشت - جناب تقدس انتساب
 دروغر نصاب آويزه گوش آن سعادت پيوند فرموده در سوارى خاص
 بخواصي سر بلند ساخته مراجعت بدولت خانه نمودند - و خان معزي اليه
 را بمقام مورچال رخصت ارزاني فرمودند - آن مضطرب الاحوال ارشادات
 نصاب حناب خاقاني را اصلا و مطلقا در گوش خود نگاه نداشته بسراسيمي
 تمام از همان مقام کوچيده عازم آلۀ آباد نزد شجاع الدوله بهادر شد - ازین
 حرکت بيوقت سلک جمعيت سپاه نصرت پناه از هم گسيخت و انصرام
 اين مهم اهم ازین سبب در تعويق بنظر ظاهر پرستان در آمد - شهنشاہ
 فيروزي لوا بمقتضای صلاح وقت روز ديگر از کمال رافت و عاطفت دلي
 متوجه احوال عقيدت اشتمال شده از قدوم ميمنت لزوم منزل آن عبوديت
 منش را رشک فلک الافلاک از عز و شان فرمودند - مشار اليه صندوقچۀ
 تصاویر و کرمي فرنگي زرنگار و قلمدان ميناکار و آئينۀ حلبي که از نفيس
 روزگار بود - پيشکش جناب اقدس نموده بمعذرت در ارشادات حضور معروض
 داشت - حضرت بدولت و اقبال چهارم مله شعبان ملاحظۀ مورچال فرموده
 داخل سراق عز و اجال شدند - پفجم ماه مذکور از بسکه تفرقۀ عظيم
 در جمعيتی که بهم رسیده بود رو داد - سر انجام اين مهم را موقوف
 بر وقت ديگر گذاشته بعملۀ پيشخانه حکم جهان مطاع برای معارفت
 شرف صدور يافت - درين روز موسی لاس فرنگي باستان بوس ناصيه سا
 گشت - و بعطاء^(۱) نيمه آستين قامت افتخار بلند ساخت - و مير سيف الله

On the 3rd April, 1759, Mir Law meets Shah Alam and receives a *khil'at* of *nīmā-āsīn* (an upper robe with half sleeves made of gold and silver tissues). His companions Mir Saifullāh and 'Ibādullāh Beg receive *khil'at* of turbans, etc.

و عباد الله بیگ از همراهیان او به تسلیم و مجرای حضور سرافراز
بارج فلک دوار رسانیده بعطای دستار و جامه محمودی چکندوزی مباحی

شدند - هفتم ماه مذکور مقام مهولی مضرب خیم گردون احتشام گشت -
و کریم بیگ که پدرش شاه بیگ درین معرکه پیکار بکار آمده و مصدر تردد
گشته کشته شده بود - معرفت بهادر علیخان بهادر کسوت عنایت پوشید
و بمنصب پدر سرفراز گردید - هشتم پرناب رای از بختیاری بعهده پیشکاری
رساله غره ناصیه دولت قره باصره عظمت مرزا جوان بخت بهادر بعطای
بالابغد سرفراز گردید - نهم قلعه دژ نگر از ترکناز غازیان اسلام مفتوح
گشت - و بتصرف اولیای دولت در آمد - سیزدهم از لب دریای سوهن
الویه ظفر پیرا بعزمت آمد - و ظاهر سهندسراون را مطلع خورشید ساخت -
و از انجا لب دریای درگوتی از برپا شدن خیم رفیع مقام از زمین تا آسمان
رسید - هیزدهم (۱) منزل کرم ناسا از نزول اجلال نزهت آگین گشت - و در
همین اثنا مردم رساله میریحیی خان بهادر باهم خصومت نموده متفرق
گشتند - بیست و پنجم (۲) خان سپه سالار محمد قلیخان بهادر از پیشگاه

On the 4th of April, 1759, Shah 'Alam reaches Mahuli, and on the 5th Parat Rai is appointed peshkār of the troops of Prince Jawānbakht. On the 6th, Shah Alam takes the fort of Dāūd-nagar. On the 10th he reaches the banks of the Durgāvatī, after crossing the Sone and passing through Sah-in serawan. On the 15th he reaches the banks of the Karam-nāsā.

خلافت و جهانبانی رخصت یافت - و زیان خود را نفع دانست - خسرو
رحیم دل از راه مرحمت و عاطفت وقت رخصت و وداع از آب رحمت
چشم جهان بین را نمناک فرموده شفقت بر حال آن عقیدت اشتمال
مبدول داشتند - و بار دیگر ارشادات متضمن نصایح و موعظت از راه
عاطفت از زبان وحی ترجمان بیان نمودند - و کلمات قدسی آیات که سرمایه
سود و بهبود آن عبودیت سمات بود ظاهر ساختند - که این حرکت ارشما
که بوقوع میرسد آخر کار هیچ نتیجه نیک نیست - و بر چپلوسی و [بر] اقوال

کاذبه اعتماد نمودن و مضطر باز رفتن بر خون خود کمر بستن است -
 زانی الحال فنائه عظیم رو خواهد داد - و نقد جان مفت رایگان
 خواهد رفت - از آنجا که تقدیر ایزدی دامن دل آن عقیدت منزل از پنجه
 ناکامی سخت گرفته بود نگذاشت - که این درر نصایح بادشاه عاطفت
 پرور حلقه بگوش او شود - بپای خود در کام فرهنگ گام زد - و در بیشه
 ناکامی قدم فراتر نهاد - بهر حال بعد طی منازل و راه نوردی دشت کربت
 و مصیبت بمقامی که شجاع الدوله بهادر قیام داشت رسید - و بملاقات
 یکدیگر فایز گشتند - از آنجا که بهادر مذکور مرد پخته کار و دانای روزگار بود -
 سلوک ظاهری بسیار فموده و در اندک فرصت اسیر پنجه تزویر ساخته
 در بلده لهنو رسید به محبوس و مقید ساخت - و محصلان سخت بر او
 تعیین نمود - سلسله این وقایع در همین مقام گذاشته به بیان سوانح دیگر
 سمند نیز گام قلم را گرم جولان میسازد - که بعد برخاسته رفتن محمد
 قلیخان بهادر که مدار مهمان و سر رشته امور حضور لامع النور بتدبیرات آن
 خیر سگال و دولت خواه بیمثال مربوط بود - خلل عظیم و فتنه جسیم در نظم
 سلک سپاه نصرت پناه راه یافت - اکثری از ظاهر بیفان که اختر ارادت
 و عقیدت ایمان^(۱) از فروغ رسوخ بندگی روشنی نداشت - از رکاب دولت
 جدائی ورزیدند و راه ناسعداتی پیمودند - و عذر الفت اوطان و محبت
 متعلقان پیش آوردند - و بسا دولت خواهان ارادت منشی که وجود آنها از
 آب و گل عبودیت آستانه دولت سرشته بودند - این پست و بلند حرکات
 فلک بی مدار را اصلاً بخاطر راه فداده زمین گیر عتبه سپهر مرتبه شدند -
 و چنگل بدامن دولت که در حقیقت عروة الوثقی بوصول سعادات دنیا

On the 29th April, 1759, Colonel Clive sends Khwajah Khairulla Khan and four others to Shah Alam with a *nazar* of 500 gold mohurs.

و عقبی است زده مانند کوه از جا نجنبیدند - غره ماه مبارک صیام خواجه خیر الله خان فرستاده کرنیل صاحب انگریز معه چهار کس بطواف کعبه دین مشرف گشته پانصد مهر از طرف صاحب مذکور در حضور پرنور بصیغه نذر گذرانیده بعطای خلعت فاخره قامت افتخار بلند ساختند - چهاردهم لشکر فیروزی اثر از تمام صدر حرکت نمود - و بعد طی منازل نوزدهم متصل مرزا پور نور گستر گردید - کالیخان که سردار ذی شان و با حشمت و وقار بود - بحصول سعادت ملازمت کیمیا خاصیت رسیده بعطای جامه ملبوس خاص کسوت مباحات پوشید - و نیز یک راس اسب عراقی نژاد صبارفکار از اصطبل بمشار الیه مرحمت گردید - غره

On the 28th May, the envoys of the English obtain an interview with Shah Alam.

شوال المکرم که روز عید سعید بود - عمده های آستانه دولت نذر و پیشکش در حضور لامع الذور گذرانیدند - و گلای صاحبان انگریز بموجب عرض فیاض علیخان شرف قدمبوس حاصل نموده مطالب و مقاصد زبانی موکلان خود بذروه عرض رسانیدند - جواب معروضات آنها از زبان الهام ترجمان

On the 10th June, on Husāmdin Khān is conferred the title of *Husāmu d-daulah Bahadur*. He is appointed Procurator of Administration and Finance.

Gopal Pandit also receives a *Khil'at* of five pieces. On the 28th June, 1759, Shah Alam reaches Lal-ganj and proceeds thence to Manuganj.

ارشاد گردید - چهاردهم ماه مذکور حسام الدین خان و وجیه الدین خان برادر خان مسطور مخاطب بخطاب حسام الدوله بهادر نامور گردیده کامیاب مختاری مهمان ملکی و مالی شده فرق افتخار باوچ فلک دوار رسانید و معروف نوبت خان باریاب منجرا شده بپایه عزت رسید - و گوپال پندت بعنایت خلعت پنجه پارچه سرمایه افتخار اندوخت - و از مرزا پور دویم (۱) شهر ذی قعدة لوای فیروزی سایه اجلال در لعل گنج انداخت - و بکوچهای متواتر حوالی منو گنج خیام فلک احتشام برپا گشت - بذاریخ بستم (۲) ماه مذکور راجه اجیت سنگه برادر زاده و عموی خود بیابوس اشرف سعادت

جاردانی اندوخت - یک هزار روپیه نقد و چند درست طلا و زنجیر فیل کوه
 پیکر و دو سر اسپ زرین لجام پیشکش خدام کرام خدیو سپهر احترام نمود -
 بمقصد شش هزاری شش هزار سوار کامیاب و سرفراز دولت بغداد گشت -
 و بمرحمت خلعت شش پارچه و قبضه شمشیر زرنگار و اسپ صرصرنگ
 صبا رفتار سرمایه عز و وقار اندوخت - و نیز دیگر همراهانش مشمول
 مکرمت خسرو دریا دل بخلاع موافق مرتبه گوهر مراد بکف آوردند -
 بست و پنجم (۱) شهر صدر ریوان مکند پور از شعشعه رایات عالیات ماند
 شاه خاور نور گستر گردید - و بعطای دستار بسته راجه اجیت سنگه فرق
 عزت بر افراخته همسر افسر فلک گشت - و از امواج بحر احسان و نوازش
 جود و بخشش جهان داور خانه زاد پرور ماند گهر آبروی تازه یافت - چون
 حضرت عرش آشیانی جلال الدین اکبر بادشاه دران سرزمین میفو آئین
 که بکمال فضا و خوبی هوا دلکش است پرتو ورود افگنده سیوگلا مقرر
 فرموده بودند - گیتی خداوند نیز تمیناً و تدبیراً تا انقضای موسم برشکال
 نزول اجلال مستحسن و پسندیده رای اصابت پیرا فرمودند - آن معموره
 از بسکه بر سر کوه آباد است - در هر جانب چشمه های خوشگوار که یاد
 از سلسبیل و کوثر میدهند جاری - و سبزه زار و اشجار میوه دار که تا فلک
 بر شاخسار او سر کشیده رشک افرازی موسم بهاری است - نزهت فزایی
 طبع همایون گشت - هر طرف سرو قامتان خرامان - و هر سو تناب لبان
 گلها بدامان - تا چشم کار کند - چمن چمن گلها و ریاحین رنگارنگ شگفته -
 و تا نگاه پرتو اندازد - صحرا صحرا نهالان آن سرزمین بسان دلربایان نو خطان
 سر بر کشیده - در رسته بازارش گلرویان دسته دسته بر درگاهها نشسته -

On the 16th July, 1759, he meets Rajah Ajit Singh who offers nazar and is rewarded with the post of Shash hazāri and appointed to the command of 6,000 cavalry troops. He also receives a robe of six pieces, a sword and a horse from the Emperor. On the 21st July, Shah Alam reaches Riwan Mukundpur and encamps in a park laid out by the Emperor Akbar.

بشوخی و طنازی بکار دلبری و دلبازی مانند طاق ابروی خوبان پیوسته -
 و جهان داور چندی بنا بر آن که تعب و کوفت قطع منازل طاری احوال
 قدسی از نیرنگسازی فلک خیال و از گردش ماه و سال بود .. میل خاطر
 مبارک بآسایش نمودند - فضل الله خان بخشی و میریحیی خان بهادر
 که از حسن بغدادی جوهر فدویت بر روی کار آورده بودند - بعتای گوشواره
 معزز گردیدند - غره ذیحجه از خیمه داخل عمارت شده آن قصر دلنشین
 را رشک خلد برین فرمودند - دهم ماه مذکور که روز عید الضحی^(۱) بود -
 برای ادای دوگانه عید بعیدگاه رونق بخش گردیده رسم قربانی بعد از
 ادای نماز موافق حکم ربانی بجا آوردند - و فقرا و مساکین و ارباب استحقاق
 آنجا را مستغنی از جود و همت خود فرمودند - و بنده های درگاه
 آسمان جاه موافق مرتبه خود ها پیشکشهای لایقه و ندور بحضور پر نور
 گذرانیده آداب تهنیت و مبارکباد بتقدیم رسانیدند - درین ایام چون برصفحه
 خاطر الهام مناظر از شواهد و قراین نقش نمکحرامی^(۲) نوبتخان که در
 یورش قلعه عظیم آباد آمیزشی باهل بغی داشت - و خفیه آن هندوی
 بیدین را بشورش و فساد می انگیزخت - نشست - ازیمعنی از طرف آن
 کوته اندیش انحراف کلی بخاطر اقدس راه یافت - و چون هنوز مهمات
 عظیم پیدش نهاد بود - باندیشه ایفمعنی که بودن اینچنین کسان که بظاهر
 از اولیای دولت خود را می نمایند - و در باطن بمعاندین پیوند میدارند -
 در هر مهم موجب خللهای عظیم است - و شر قلیل برای خیر کثیر جایز
 است - بهتر آنست که وجود نابود او را از آب تیغ در گذرانند - و این خار
 را از گلشن آستانه دولت بربوند - بست و سیوم^(۳) ماه مذکور فتح علیخان

Fath Ali
 Khān is or-
 dered to put
 to death
 Naubat
 Khān who
 had behaved
 treacherously
 during the
 previous
 siege of
 Patna.

موافق فرمان قضا جریان مامور بقتل آن کافر نعمت گردید - و بمجرد صدور حکم معلی بپاداش اعمال او را رسانید - بعد آن پنج اشرفي براجہ رام ناتھ حکم شد کہ برای تجهيز و تکفين آن سزاوار نفرين بدهد - و مدفون سازند - تا ديگران دیدۀ عبرت برکشایند - و آينده مصدر اين چنين حرکت کہ موجب وخامت عاقبت است - هيچکس نگردد - بست و ششم (۱)

ماه مسطور قنبر عليخان وغيره پسرانش را در حضور طلب فرموده خلعت ماتمي مرحمت شد - و شش عدد دوپٹہ زرباف بوالده و ازواج متوفی تغزل گردید - و حسام الدين خان و وجيہ الدين خان و حيات عليخان را کہ از اقربای او بودند - بغايت [دو پنجه ها] عزت و امتياز يافتند - احمد عليخان برادر غلام عليخان کہ در باديۀ خودکامي قدم گذاشته بجرم نمکحرامي (۲) تقصير وار بود - گرفتار حلقه های زنجير شده بر خر سوار تشهير در تمام شهر و لشکر کشت و از منصب و خدمت معزول و محبوس شد - و بعد ازان از سر قتل آن درگذشته از راه مکرمت و احسان مخلصي داده مطلق العنان فرمودند *

تمهيد شهيد شدن حضرت عالمگير ثاني
و خانخانان پسر و زير شهيد اعتماد الدوله
تغائي و زير عهد آنحضرت از دست او

Martyrdom
of Emperor
Alamgir II
and of Khān
Khānān, the
son of Vizir
'Itimā-du-d-
daula.

اگرچه تقدیرات لم یزلي از ابتدای عالم کون و فساد بمضمون جف القلم بما هو کاین بر آن رفته - کہ مشیت ازلي کہ وقوع آن در گرد وقت است بالضرورة بعرضه ظهور رسد - لیکن از دست کسی کہ بر آید اگر

حسناست تاج سعادت بر سرش نهند - و عند الله ماجور و عند الناس
 مشكور میگردد - و اگر مصدر اعمال زشت و قبیحه گشت خلعت شقاوت
 بر قامت او دوزند - و و بال و نکال دنیا و عقبی که عاید حال خسران مآلش
 شود گرفتار سازند - و در دنیا ابدالآباد بپاداش اعمال محل فراوان نفرین خلائق
 گردانند - اعوذ بالله من شرور انفسنا و من سیئات اعمالنا - شاهد این مقال
 این است که چون بار دوم شاه درانی بذابر اینک وزیر سراپا تزییر افواج
 دکن را بسمت لاهور فرستاده در قلع و قمع بنیاد خود افتاده - و با قشون
 شاهي خلاف مرضي حضرت جهانباني پرخاش بیجا بارادۀ فاسد که
 ملک بخشیده را باز ستاند بمرهته‌ها داد - عزم دار الخلافه نمود - و بانقمام
 اینک قوم مذکور بی ادبی و بیباکی از شاهزاده تیمور شاه و سردار جهان خان
 بعمل آورده - نیز با نجیب الدوله بهادر میر بخشی بمرضي حضور اقدس
 باعانت و امداد جنکونا سردار دکنیان آویزش و کارش نمود - و آخر الامر آن
 سردار با وقار را از دار الخلافه بدر کرد - و با اینهمه میخواست که فوج کشی
 بر ملک آن فدوی بارگاه والا بشمول توجه حضرت خاقان بطرف نجیب آباد
 بعمل آرد - کمر همت بست - و علاوه آن قبل ازین که خانخانان را بتزوییر
 و دغا سید جمیل الدین خان و مهدی قلیخان که خان مذکور از قوم کشمیری
 و فتنه روگار بود - و ازین سبب بموفقیت طیفست بد همدیگر مدار کارش
 شده بود فرستاد - و آن بیباکان خیره ناگهان و بی خبر در محلسرا که والدۀ
 خانخانان و جدۀ آن شقاوت نشان مستوره عصمت و مخدرۀ عفت و طهارت
 نواب شعله پوری بیگم بودند - پاس ناموس نکرده بیمحابا و بی تحاشا
 اندرون آمدند - و آن بیگناه را کشیده و همراه خود آورده بموجب گفته او
 در قلعه دولت خانۀ بادشاهی محبوس ساختند - و آن ناعاقبت اندیش
 دست ظلم و تعدی بمال و عرض رعایا دراز ساخته کافۀ عباد الله را از جور

بی نهایت خود بجان آورد و رنجانید - و دکنیان را که از قدیم غنیمت لکنیم
 مشهور و معروف اند برانگیر به خرابی و ویرانی ملک کرده بهر سو میدوانید -
 و باین دست آویز آن شور انگیز از خزانه عامره بادشاهی مبلغهای خطیر
 و از کارخانجات اجناس بدست آورده باخوان الشیاطین میداد - و برفاه
 آن معاندین صرف میکرد - و فرقهجات سپاه بادشاهی را از غایت تکبر
 و بیداشی و حق ناسپاسی بالکل برهم کرد - تا اینکه کار بجائی رسید که
 تمام اساس^(۱) دولت خانه که خواقین گیتی ستان و بادشاهان گردون توان
 بسعی و تلاش مردی و مردانگی در مدت ها اندوخته و یادگار خود گذاشته
 بودند - یکسر برباد داد - چون تمام کارخانجات را جاروب داد و هیچ
 درازها نماند - نظر بوم اثر خود بکندن سقف دیوان خاص که از نقره بغا
 کرده اعلی حضرت شاهجهان بادشاه از ابتدای ترتیب قلعه مبارک بود
 اندوخت - چنانچه چند تخته ها ازان سقف برکند - و بر تمام آن همت
 گذاشت - و جواهر زواهر پوشاک خاص که بی نظیر و بی عدیل در محل
 معلى بتحویل عهده داران بود بطلب آن دندان حرص تیز کرد - و پرده
 نمکحرامی^(۲) بر چشم خود انداخت - و پیغام ارسال آن بعصور بمنّت
 و سماجت فرستاد - چنانچه طوعاً و کرها گرفت - آنچه گرفت و متصرف
 بدست تعدی شد - و چندین وجوه دیگر که نگارش آن باعث ملال خاطر
 و گنجایش در دفاتر نمی توان شد - قلم انداز نموده بارقام وقایع حضور
 ساطع النور می پردازد - که هرگاه آن ناهنجار مصدر این حرکت های
 دور از کار گردید - و بمسامع قدس مجامع حضرت قدر قدرت رسید - روی
 درهم کشیدند - و محال طلبی ها که میکرد قرین اجابت نگشت - آن
 خود غرض مغرور از دانش دور بعضی مکاتیب و مراسلات که برای شهنشاه

از حضور پر نور بر خلاف مدعا و مقصود آن خود کام زیب ارقام یافته بود
بران مطلع شد - و آگاهی یافت - همین معنی را دست آویز فتنه انگیزی
و بد اندیشی نسبت بخاقان زمان ساخت - و تخم عداوت در مزرع دل

Circumstances of the association of Alamgir II: Mehdi Qūlī Khān and Bālābāsh Khān were appointed by the Vizir to murder the Emperor.

سراسر شقاوت خود کاشت - و سر رشته عبودیت از دست داد - و پرده
کور نمکی بر چشم انداخت - و حقوق ولی نعمت نشناخت -
مهدی قلیخان ضلالت نشان و بالا باشخان شقاوت دودمان را بجهت
بد اندیشی خسرو زمان یعنی حضرت عالمگیر را بدرجه شهادت رسانیدن
تعیین و مقرر ساخت - و خود مصلحتاً کوچیده آنطرف دریای جمن
وخت ادار انداخت - و نیز ضیاء الدوله سعد الدین خان بهادر
میرسامانرا به بهانه پیش خود طلبیده نگاهداشت - تا بی مانع این امر شذیع
سر انجام پذیرد - آن هردو در خلعت شوم طلعت کمر بر خون شهنشاه
بیگناه بستند - و بحضور پر نور باریاب مجرا شده اخبار آمدن درویشان
را ولایت و احراز ملاقات حضرت ظل الله بآن تقلید منشان بنابر حصول
فیض باطنی و استمداد از ایشان بانواع حیل سازي جناب آنحضرت را
ترغیب نمودند - هر چند بر آئینه خاطر آنجناب اظهار آن هردو ربه
صفت که خالی از کدورت سخن سازی اینها نبود - انعکاس پذیر شد -
و باهمال و گذاشتن بر وقت دیگر ارشاد گردید - لیکن بآئینی معروضداشتند

On the 7th Rabi'ul ākhir (28th November 1759) Alamgir II was induced to go to Golshirōzi by the Vizir's people, who made out that certain darvishes had lately come there.

که مقرون باجابت گردید - چار و ناچار بتاریخ هفتم ربیع الثانی سوار نموده
عنان عزیمت آذشهریار بطرف [کوله فیروزی] که مسجدی بنا کرده فیروز شاه
در آن واقع و آن سرهنگان غدار را در آنجا نشانیده بودند - معطوف
گردانیدند - آنجناب تشریف فرما شده بآنها که درویشان قرار داده
بودند - ملاقات کردند - و بعد ملاقات برای مراجعت بدولت خانه برخاسته
بودند که بضرب پیش قبض که در پهلو زدند و کارگر افتاد - طایر روح آن

همای سدره آشیان پرواز نمود - و آن بیرحمان جلا د سیوت از بغض و عداوت
 نعلش پاک و پاکیزه آن شهادت نصیب را از کرسی انعمارت پائین انداختند
 و شقاوت دین و دنیا برای خود اندوختند - اوزبکان دست غارت بر اسبابیکه
 در سواری موجود بود دراز کردند - و انواع بد حرکتی ها بمردمیکه در رکاب
 حاضر بودند بعمل آوردند - منتقم حقیقی بجزای اعمال شذیعۀ آنها در
 عذاب شدید بدار عقبی گرفتار سازاد - و بدرک اسفل جهنم پایدار دارد -
 از وقوع این سانحه عالمی دست تاسف گزید - و صدای واویلا از زمینیان
 بگوش آسمانیان رسید *

درین ماتم که عالمگیر افتاد * بخاک از ضعف صبح پیر افتاد
 بگردون کرد در این سوگواری * افق خون شفق از دیده جاری
 نسیم صبح خاک افشاند بر سر * که میل دخمه دارد مهر انور
 بر آمد از دل زاری چو فریاد * که بر خورشید محشر رفت بیداد
 طلوع صبح از مهر آتش افروخت * سپید اختران در مجروش سوخت
 خم پر نیل از ماتم جهانست * کبود از غم قبای آسمان است
 کدام اختر بر افسر سخت افتاد * بدخته کار شه از تخت افتاد
 دریغانی را عظم کجا رفت * تهی جامیست دنیا جم کجا رفت
 بظلم افتاد گردون را دگر کار * بکسر عدل کسری شد روادار
 زمانه باز بقیاد بد افکند * بدست جمل کار بخورد افکند
 گریبان توقع زد طرب چاک * ز خون عیش تر شد دامن خاک
 چو شد از مرگ آنشه مهر غمناک * کلاه زر فکند از فوق بر خاک
 بعد این سانحه هوش ربا و واقعه جانفرسا ناگهان صبحی خبر شهادت
 خانخانان مظلوم مرحوم نیز اشتهار یافت - چه آن خونریزان بی دین
 و ضلالت کیشان بد آئین که اخوان الشیاطین بودند - بعد اتمام این مهم

An elegy on
'Alamgir II's
martyrdom.

شمشیر کین بر سر آن مرحوم علم کردند - و بجزم فدویت و عقیدت نهادی
که بمقتضای خانه زادى دو جناب شهنشاہ عرش بارگاه داشت - و در
نفس الامر نزدیک خدای بی همتا و خلائق آن ایزد یکتا از بزرگترین
ثواب ها بود - ازین محنت کده دنیا در گذرانیدند - و بعداب خفا کردن
کارش تمام کردند *

* نظم *

An elegy on
Khān Khā-
nān's mar-
tyrdom.

در آمد خروش از زمیسن و زمان * دگرگونه شد گردش آسمان
غباری شد از خاک قیره بلند * که چشم مه و مهر گردید بفسد
سحاب آنقدر آب از دیده ریخت * که دریا بصعرا ز سیلش گریخت
اجل مفعول گشت از آن خطا * که گذاشت رای صوابش بجا
ملالی که کس زان ندارد نفور * اثر کرد در مرغ و ماهی و مور
فتاد از نظر آن فروزان چراغ * که چون لاله خورشید ازان داشت داغ
بعبرت نظر کن ازین سنگلاخ * شررتنگ چشم است و دستش فراع
بود همچنین اعتبار جهان * نگفجد بوهم و قیاس و گمان
حریفان طالع درین بزمگاه * چراغ سعادت فروز ندگاه
گهی تیره ایام از بخت داغ * چو پروانه افتد بپای چراغ
مدت فرمانروائی و حکم رانی حضرت عرش مفرل عالمگیر ثانی نور الله

The duration
of Alamgir
II's reign was
five years and
a few months.
Accession of
Muhi-ul-
Millat, son
of Muhi'-us
sunnat, with
the title of
Shāh Jahān.

Attack of
the Vizir on
Najibābad
and the brave
resistance of
Najibud-
daulah.

موقده پنج سال و چند ماه بود * القصه وزیر بی تدبیر رمیده بخت بعد
انصرام این کار از دانش و دین دور بمقتضای رای ناقص خود تهمت تاج
و تخت و فرمان روائی بنام معی الملة پسر محي السنه که از نبایر
محمد کام بخش پسر حضرت خلد مکان بود - بست - و به خطاب شاهجهان
نامزد گردانید - و این قبای سلطنت ده بر بالایش نازیب بود - بمقراض
طمع قطع و بریده از راه عدا و فساد دوخت - و اسم بادشاهت بنام آن
محبوس مایوس مقرر ساخت - و خود با فوج و حشم برای معاونت

جنگو معه پیش خیمه شاه نو که شاهي او بلقب گدایان توان گفست -
 بر آورده متوجه اطراف نجیب آباد گشت - دکنیان بدسگال از پشت
 گرمی آن بد مال بر سر نجیب الدوله یورش کردند - و آن شیر شوزه
 میدان شجاعت بکمال استقلال و استقامت از شورش آنقوم و از کثرت
 آنها مانند کوه از جا نرفت - و به نیروی همت و قوت بازوی شهامت
 قدم استواری و پایداری مستحکم ساخته برای دفع کفره فجوره سینده سپر
 و مقابل گشت - و نیروهای دلیرانه نموده دمار از دشمنان دین بر آورد -
 بالجملة نجیب الدوله بهادر بعد کارزارها که بنائید الهی قدمش پس
 نیفتاد - نظر بر قلت فوج خود و کثرت اعدا مصلحت وقت چنان دانست
 که در سکوئال مورچال قایم کرده بجنگ توپخانه باید جنگید - چنانچه کار
 بمحاصره کشید - و غلبه نفل روز افزون میگردد - الحال سر رشته این مقال
 همین جا گذاشته احوال خجسته مال خدیو مؤید افضال ایزد متعال
 در سلک تقریر میکشد *

آغاز داستان فروخ عنوان جلوس فرمودن Coronation
of Shah Alam
II.

شهنشاه عالم و عالمیان بادشاه دین پرور

حضرت شاه عالم بهادر خلد الله

ملکه و سلطنته

چون پیش از وقوع این سانحه که آن کور نمک به بندگان حضرت
 عرش منزل طاب الله ثراه مصدر بی ادبی شده برای خود و نال دنیا
 و عذاب و عقوبت عقبی اندوخت - و بمقتضای نفس شوم امبار خرمین
 سعادت از برق شقاوت ابدی و ازلی سوخت - بمسامع قدسی رسیده بود

LIST OF BOOKS FOR SALE

AT THE LIBRARY OF THE

ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.

NO. 1, PARK STREET, CALCUTTA,

AND OBTAINABLE FROM

The Society's Agents—

MR. BERNARD QUARITCH, 11, Grafton Street, New Bond Street, London, 1
AND MR. OTTO HARRASSOWITZ, BOOKSELLER, Leipzig, Germany.

Complete copies of those works marked with an asterisk * cannot be supplied—some of the Fasciculi being out of stock.

BIBLIOTHECA INDICA.

Sanskrit Series.

Advaitachintā Kaustubha, Fasc. 1-3 @ /10/ each	...	Rs. 1	14
Aitār̥ya Brāhmaṇa, Vol. I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-5; Vol. III, Fasc. 1-5, Vol. IV, Fasc. 1-8 @ /10/ each	...	14	6
Aitareyalocana	...	2	0
Amarakoṣa, Fasc. I	...	2	0
*Ann Bhāṣya, Fasc. 2-5 @ /10/ each	...	2	8
Anumana Dīdhiti Prasārini, Fasc. I, @ /10/	...	0	10
Aṣṭaśāstrīka Prajñāpāramitā, Fasc. 1-6 @ /10/ each	...	3	12
Ātmatattvavivēka, Fasc. I	...	0	10
Aṣṭavaiḍyaka, Fasc. 1-5 @ /10/ each	...	8	2
Avadāna Kāpalatī, (Sansk. and Tibetan) Vol. I, Fasc. 1-9. Vol. II, Fasc. 1-9 @ /1/ each	...	18	0
Bālam Bhāṭṭi, Vol. I, Fasc. 1-2, Vol. II, Fasc. 1, @ /10/ each	...	1	14
Bauddhāyana Śrauta Sūtra, Fasc. 1-3; Vol. II, Fasc. 1-4 @ /10/ each	...	4	6
Bhāṭṭa Dipikā, Vol. I, Fasc. 1-6; Vol. II, Fasc. 1, @ /10/ each	...	4	6
Bauddhastotrāsaṅgraha	...	2	0
Brhaddevatā, Fasc. 1-4 @ /10/ each	...	2	8
Brhadbhāṣya Parāpa, Fasc. 1-6 @ /10/ each	...	3	12
Bodhicaryāvatāra of Śāntideva, Fasc. 1-5 @ /10/ each	...	3	2
Ōri Cāntinātha Cāritra, Fasc. 1-8	...	1	14
Āṭadūṣaṇi, Fasc. 1-2 @ /10/ each	...	1	4
Catalogue of Sanskrit Books and MSS., Fasc. 1-4 @ 2/ each	...	8	0
*Āṭapatha Brāhmaṇa, Vol. I, Fasc. 1-7; Vol. II, Fasc. 1-5 Vol. III, Fasc. 1-7; Vol. V, Fasc. 1-4 @ /10/ each	...	14	6
Ditto Vol. VI, Fasc. 1-3 @ 1/4/ each	...	3	2
Ditto Vol. VII, Fasc. 1-5 @ /10/	...	3	2
Āṭaśāstrīka-prajñāpāramitā, Part I, Fasc. 1-16 @ /10/ each	...	10	0
*Caturvarga Chintāmaṇi, Vol. II, Fasc. 1-25; Vol. III, Part I, Fasc. 1-18, Part II, Fasc. 1-10; Vol. IV, Fasc. 1-8 @ /10/ each	...	86	14
Ditto Vol. IV, Fasc. 7-8, @ 1/4/ each	...	2	8
Ditto Vol. IV, Fasc. 9-10 @ /10/	...	1	4
Ālokavartika, (English), Fasc. 1-7 @ 1/4/ each	...	8	12
*Grānta Sūtra of Āṅkhyāna, Vol. I, Fasc. 1-7; Vol. II, Fasc. 1-4; Vol. III, Fasc. 1-4; Vol. 4, Fasc. 1 @ /10/ each	...	10	0
Ōri Bhāṣyam, Fasc. 1-8 @ /10/ each	...	1	14
Dāna Kriyā Kaumudī, Fasc. 1-2 @ /10/ each	...	1	4
Gadadhara Paddhati Kāśāśra, Vol. I, Fasc. 1-7 @ /10/ each	...	4	6
Ditto Ācāraśra, Vol. II, Fasc. 1-4	...	3	2
Gobhiliya Gṛhya Sūtra, Vol. I, @ /10/ each	...	3	2
Ditto Vol. II, Fasc. 1-2 @ 1/4/ each	...	2	8
Ditto (Appendix) Gobhila Parisista	...	2	0
Ditto Gṛhya Saṅgraha	...	0	10
Haralata	...	1	14
Karmapradīp, Fasc. 1	...	1	4
Kāla Viveka, Fasc. 1-7 @ /10/ each	...	4	6
Kātantra, Fasc. 1-6 @ /12/ each	...	4	8
Kāthā Śarit Sāgara, (English) Fasc. 1-14 @ 1/4/ each	...	17	8
Kurma Purāna, Fasc. 1—9 @ /10/ each	...	5	10
Kīraṇavālī, Fasc. I, @ /10/	...	0	10
Mādhana Pārijāta, Fasc. 1-11 @ /10/ each	...	6	14
Mahā-bhāṣya-pradīpodyota, Vol. I, Fasc. 1-9; Vol. II, Fasc. 1-12; Vol. III, Fasc. 1-10 @ /10/ each	...	19	6
Ditto Vol. IV, Fasc. 1-2 @ 1/4/ each	...	2	8
Manuṭīka Saṅgraha, Fasc. 1-2 @ /10/ each	...	1	14
Manuśāstrīka Purāṇa, (English) Fasc. 1-9 @ 1/- each	...	9	0
*Mīmāṃsā Darśana, Fasc. 10-19 @ /10/ each	...	6	4
Mūḍhabodha Vyākaraṇa, Fasc. 1-2, @ /10/ each	...	1	4
Nirukta, (2nd edition) Vol. I, Fasc. 1 @ Rs. 1-4	...	1	4

بمكتبة
BIBLIOTHECA INDICA:

A
COLLECTION OF ORIENTAL WORKS

[PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.

LDY
NEW SERIES, No. 1324.

SHĀH-ĀLAM NĀMA.

EDITED BY
THE LATE HARINATH DE, M.A.

CALCUTTA:
PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS,
AND PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY, 1, PARK STREET,
1912.

Kashf al-Hijab wal Asrar: ...	Rs. 2	0
List of Arabic and Persian MSS. 1903-1907 and 1908-1910, @ 1/- each ...	2	0
Ma'agiri-i-Rahimi, Part I, Fasc. 1-4 @ 2 each ...	8	0
Ma'agiri-i-Umarā, Vol. I, Fasc. 1-9; Vol. II, Fasc. 1-9; Vol. III, 1-10; Index to Vol. I, Fasc. 10-11; Index to Vol. II, Fasc. 10-12; Index to Vol. III, Fasc. 11-12 @ 1/ each ...	35	0
Ditto (Eng.) Vol. I, Fasc. 1-9, @ 1/4 each ...	7	8
Memoirs of Tahmasp ...	1	0
Marhamu 'L-Hali 'L-Mu'Dila, Fasc. 1-3 ...	3	0
Muntakhabu-t-Tawarikh, Fasc. 1-15 @ 10/ each ...	9	6
Ditto (English), Vol. I, Fasc. 1-7; Vol. II, Fasc. 1-5 and 3 Indexes; Vol. III, Fasc. 2 @ 1/ each ...	17	0
Muntakhabu-l-Lubab, Fasc. 1-19 @ 10/ each ...	11	14
Ditto Part 3, Fasc. 1-4 @ 1/- each ...	4	0
Persian and Turki Divans of Bayran Khan, Khan Khanan ...	1	0
Qawaniin 's-Sayyad of Khuda Yar Khan 'Abbasi, edited in the original Persian with English notes ...	5	0
Riyazu-s-Salatin, Fasc. 1-5 @ 10/ each ...	8	2
Riyazu-s-Salatin, (English) Fasc. 1-5 @ 1/- ...	5	0
Shah Alam Nama, Fasc. 1-2 ...	2	0
Tadhkirat-i-Khughnavisan ...	1	0
Tabaqat-i-Nasiri (English), Fasc. 1-14 and Index @ 1/- each ...	15	0
Tarikh-i-Firuz Shahi of Ziyau-d-din Barut, Fasc. 1-7 @ 10/ each ...	4	6
Tarikh-i-Firuzshahi, of Shams-i-Biraj Aif, Fasc. 1-6 @ 10/ each ...	3	12
Ten Ancient Arabic Poems, Fasc. 1-2 @ 1/8 each ...	3	0
The Mabuni 'L Lughat: A Grammar of the Turki Language in Persian ...	1	8
Tuzuk-i-Jahangiri (Eng.) Fasc. 1 @ 1/- ...	1	0
Wisa o Ramin, Fasc. 1-5 @ 10/ each ...	3	2
Zafarnamah, Vol. I, Fasc. 1-9, Vol. II, Fasc. 1-8 @ 10/ each ...	10	16

ASIATIC SOCIETY'S PUBLICATIONS.

1. ASIATIC RESEARCHES. Vol. XX @ 10/- each ...
 2. PROCEEDINGS of the Asiatic Society from 1875 to 1899 (1900 to 1904 are out of stock) @ 8/ per No.
 3. JOURNAL of the Asiatic Society for 1875 (7), 1876 (7), 1877 (8), 1878 (8), 1879 (7), 1880 (8), 1881 (7), 1882 (6), 1883 (5), 1884 (6), 1885 (6), 1886 (8), 1887 (7), 1888 (7), 1889 (10), 1890 (11), 1891 (7), 1892 (8), 1893 (11), 1894 (8), 1895 (7), 1896 (8), 1897 (8), 1898 (8), 1899 (8), 1900 (7), 1901 (7), 1902 (9), 1903 (8), 1904 (16) @ 1/8 per No. to Members and @ 2/- per No. to Non-Members.
 - N.B.—The figures enclosed in brackets give the number of Nos. in each year.
 4. Journal and Proceedings, N.S., (Nos. 1-4 of 1905 are out of stock), 1905—1912 @ 1-8 per No. to Members and Rs. 2 per No. to Non-Members.
 5. Memoirs, Vol. I (21), Vol. II (11), Vol. III (6), Vol. IV (1). Price varies from number to number. Discount of 25% to Members.
 6. Centenary Review of the Researches of the Society from 1784-1883
 7. Catalogue of the Library of the Asiatic Society, Bengal, 1910 ...
 8. Moore and Hewitson's Descriptions of New Indian Lepidoptera, Parts I-III with 8 coloured Plates, 4to, @ 6/- each ...
 9. Kacmibachdarmta, Parts I and II @ 1/8/ ...
 10. Persian Translation of Haji Baba of Isfahan, by Haji Shaikh Ahmad-i-Kirmasi, and edited with notes ...
 11. A sketch of Turki language as spoken in Eastern Turkistan (Extra No. J.A.S.B. 1878) ...
 12. Materials for a Flora of the Malayan Peninsula, Nos. 16, 17, 18. (Vol. 74, Part 1, J.A.S.B. 1905) ...
 13. Do No. 19 (Vol. 74, Part 2, J.A.S.B. 1908) ...
 14. Index to Punjab Notes and Queries, Indian and North Indian Notes and Queries (Extra No. J.A.S.B. 1908) ...
 15. A Grammar and Dictionary of the Kanawari Language (Extra No. J.A.S.B. 1909) ...
 16. Introduction to the Maithili Dialect of the Bihari Language as spoken in North Behar (Extra No. 2, J.A.S.B. 1909) ...
 17. Index to Rare Moghal Coins noticed in the Numismatic Supplement, Nos. 1-15 ...
 18. Numismatic Supplement, No. 16-17, @ 8/ ...
 19. Do No. 18 ...
 20. Tibetan Studies. Being a reprint of the articles contributed to the J.A.S.B. by Alexander Csoma de Körös ...
 21. Catalogue of Inscriptions on Copper-plates ...
- Notice of Sanskrit Manuscripts, Fasc. 1-35 @ 1/- each ... 35 0
- Notable Buddhist Sanskrit Literature, by Dr R. L. Mitra ... 5 0
- Report on the Search of Sanskrit MSS., 1895-1900, 1901-1905, and 1906-1911, @ 8/ each ... 1 8

N.B.—All Cheques, Money Orders, &c., must be made payable to the "Treasurer Asiatic Society," only.

1-1-14.

Books are supplied by V.P.P.

Nyayasarah	...	Rs 3	0
Padumāvatī, Fasc. 1-6 @ 2/ each	...	12	0
Prākṛita-Pāṇgalam, Fasc. 1-7 @ 10/ each	...	4	6
*Parīcāra-Smṛti, Vol. I, Fasc. 2-8, Vol. II, Fasc. 1-6; Vol. III, Fasc. 1-6 @ 10/ each	...	11	14
Parācāra, Institutes of (English) @ 1/- each	...	1	0
Parikṣamukha Sūtram	...	1	0
Prabandhacintāmaṇi (English) Fasc. 1-3 @ 1/4/ each	...	5	12
Rasarnavam, Fasc. 1-3	...	3	12
Ravisiddhanta Manjari, Fasc. 1	...	0	10
Sadukti-karna-mṛita, Fasc. 1-2, @ 10/ each	...	1	4
Saddarśana-Samuccaya, Fasc. 1-2 @ 10/ each	...	1	4
Samarāṅga Kāha, Fasc. 1-7, @ 10/ each	...	4	6
Sāṅkhyā Sūtra Vṛtti, Fasc. 1-4 @ 10/ each	...	2	8
Ditto (English) Fasc. 1-8 @ 1/- each	...	3	0
Six Buddhist Nyaya Tracts	...	0	10
Siva Parināhya	...	...	...
Smṛiti Prakāśha, Fasc. 1	...	0	10
Śrāddha Kriyā Kaumudī, Fasc. 1-6 @ 10/ each	...	8	12
Sri Surisarvasvam, Fasc. 1-2, @ 10/ each	...	1	4
Sūcra Saṁhitā, (Eng.) Fasc. 1 @ 1/- each	...	1	0
Suddhi Kaumudī, Fasc. 1-4 @ 10/ each	...	2	8
Sundaranandam Kavyam	...	1	0
Suryya Siddhanta, Fasc. 1-2 @ 1-4 each	...	2	8
Syānika Sūtra	...	1	0
Tantra Vṛtika (English) Fasc. 1-14 @ 1/4	...	17	8
*Tattva-Cintāmaṇi, Vol. I, Fasc. 1-9; Vol. II, Fasc. 2-10; Vol. III, Fasc. 1-2; Vol. IV, Fasc. 1; Vol. V, Fasc. 1-6; Part IV, Vol. II, Fasc. 1-12 @ 10/ each	...	23	12
Tattva-Cintāmaṇi Dīdhiti Vivṛiti, Vol. I, Fasc. 1-8; Vol. II, Fasc. 1-3, Vol. III, Fasc. 1, @ 10/ each	...	7	8
Tattva-Cintāmaṇi Dīdhiti Prakāśha, Fasc. 1-6 @ 10/ each	...	3	12
Tīrthacintāmaṇi, Fasc. 1-4, @ 10/ each	...	2	8
Trikāṇḍa-Maṇḍanam, Fasc. 1-3 @ 10/	...	1	14
Tul'si Satsai, Fasc. 1-5 @ 10/	...	3	2
*Upaniṣad-bhava-prapañca-kathā, Fasc. 1-2, 5-13 @ 10/ each	...	6	14
Uṣasagadaśā, (Text and English) Fasc. 1-6 @ 1/-	...	6	0
Vallāla Carita, Fasc. 1 @ 10/	...	0	10
Vārāṇ KriyāKaumudī, Fasc. 1-6 @ 10/	...	3	12
Vidhāna Pārijāta, Fasc. 1-8; Vol. II, Fasc. 1 @ 10/	...	6	10
Ditto Vol. II, Fasc. 2-6 @ 1/4/	...	6	4
Vishahitam, Fasc. 1	...	0	10
Vivādaratnākara, Fasc. 1-7 @ 10/ each	...	4	6
Vṛhat Svayambhū Purāṇa, Fasc. 1-6 @ 10/	...	3	12
Yogaśāstra, Fasc. 1-3	...	3	12

Tibetan Series.

Amarakosa	...	2	0
Amartika Kamdhenuh	...	1	0
Buddhistotrasaṅgraha, Vol. I	...	2	0
A Lower Ladakhi version of Kesarasaka, Fasc. 1-4, @ 1/- each	...	4	0
Nyayabindu of Dharmakīrti, Fasc. 1-2	...	2	0
Pag-Sam S'hi Tin, Fasc. 1-4 @ 1/- each	...	4	0
Rtogs brjod āpag khkri S'hi (Tib. & Sans. Avadāna Kalpalatā) Vol. I, Fasc. 1-11, Vol. II, Fasc. 1-11 @ 1/- each	...	22	0
Shor-Phyin, Vol. I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-3; Vol. III, Fasc. 1-6 @ 1/ each	...	14	0
Timed-Kun-Din	...	1	0

Arabic and Persian Series.

Amal-i-Salih, or Shah Jahan Namah	...	2	0
Al-Muqaddasi (English) Vol. I, Fasc. 1-4 @ 1/-	...	4	0
Āin-i-Akbari, Fasc. 1-22 @ 1/8/ each	...	33	0
Ditto (English) Vol. II, Fasc. 1-5, Vol. III, Fasc. 1-5, Index to Vol. II, @ 2/- each	...	22	0
Akbar-nāmah, with Index, Fasc. 1-37 @ 1/8/ each	...	55	8
Akbar-nāmah, English Vol. I, Fasc. 1-8; Vol. II, Fasc. 1-7; Vol. III, Fasc. 1-6, @ 1/4/ each	...	26	4
Conquest of Syria, Fasc. 1-9 @ 10/ each	...	5	10
Catalogue of Arabic Books and Manuscripts 1-2 @ 1/- each	...	2	0
Catalogue of the Persian Books and Manuscripts Fasc. 1-3 @ 1/- each	...	3	0
Faras Nama, of Hashini	...	1	0
Ditto of Zabardast Khan	...	1	0
Farnang-i-Rashidi, Fasc. 1-14 @ 1/8/ each	...	21	0
Fihrist-i-Tusi, or Tusi's list of Shy'ah Books, Fasc. 1-4 @ 1/- each	...	4	0
Galriz	...	2	0
Hadiqatn'L, Haqiqat, (Text & Eng.)	...	3	8
History of Gujarat	...	1	0
Hift Asmān, History of the Persian Masnawi, Fasc. 1 @ 12/ each	...	0	12
History of the Caliphs, (English) Fasc. 1-6 @ 1/4/ each	...	7	8
Iqbalnamah-i-Jahāngiri, Fasc. 1-3 @ 10/ each	...	1	14
Isbāh, with Supplement, 61 Fasc. @ 1/- each	...	51	0

The other Fasciculi of these works are out of stock, and complete copies cannot be supplied.

که هنوز هم آن گمراه تیره روز با وصف چنین حوکنها که موجب دیرانی
عالم و خرابی امور سلطنت بعمل آورده پیوسته در صدد آنست که بالکلیه
انتظام خلافت برهم خورد و ارکان دین و دولت از پا افتد - لاجرم همت
بلند بادشاه ارجمند بار دیگر مصروف معرکه آرائی به تسخیر عظیم آباد
گشت - تا بران مملکت تصرف یافته مکافات عمل هر تیره رای سرکش
بوقوع آید - و پندۀ غفلت از گوش هوش آنها برآید - از مقام ریوان مکند پور
نهیست رایات عالیات بآنسمت گردید * و در باب حاضر شدن باعانت
نجیب الدوله بهادر که دولت خواه واقعی ایندولت ابد قرین و از ابتدا
باستحکام امور خلافت بدل و جان مصروف گشته بود - بمضمون اینکه چون
افواج دکن باین دولت خواه آویزش و کاوش نموده کار برو تنگ ساخته
اند - و استیصال اینها لازم همت والا نهست ما بدولت است - باتفاق
خود این کفرۀ اهل بغی و طغیان را ازین مملکت اخراج باید کرد -
و برای شجاع الدوله بهادر منشور لامع النور عز اصدار یافت - که خود را
بسروعت تمامتر در آنجا رسانند و اهل طغیانرا بدر سازند - و علی هذا القیاس
بغام دیگر سرداران افاغنه مثل حافظ الملک حافظ رحمتخان و احمد خان
بهادر حسب الحکم [و] مناشیر مبنی بر تقید و تاکید بر^(۱) شمول آنها زیب
ارقام یافت - که از قرب و جوار افواج دریا امواج فوادم آورده در استیصال
این قوم که دایر و سایر این مملکت شده اند - قدم همت و جرأت پیش
گذارند - و توقف و تساهل درین امر جایز نداشته مستعد جنگ و پیکار
شوند - و برای شاه جمجاه احمد شاه درانی نامه بتمهید قواعد خلت
و وداد و استمداد و استعانت در امور دین متین که کفرۀ فجوره بغلبه دست

Shāh 'Ālam starts a second time from Riwān Mukundpur in order to besiege Patna.

Shāh 'Ālam writes to Shujā'u-d-daulah and to Najīb-u-d-daulah, asking them to put a check on the rapacious raids of the troops of the Deccan.

Letter of Shāh 'Ālam to Ahmad Shāh Durānī.

یافته اند - و پشت گرمی مسلمین و کمر بستن بر جهاد که بر جمیع اهل

اسلام واجب خصوصاً بر ذمه سلاطین که بادشاه دین و امیر مؤمنین اند

بیشتر لازم بلکه فرض است رقم پذیر گشت - چنانچه شجاع الدوله بهادر

مطابق فرمان قضا توامان معه لشکر جرار برسم یلغار روان گشت - و در

کم فرصت به نجیب الدوله بهادر ملحق شد - و بر تنبیه آن قوم همت

گماشت - چنانچه آن بوم خصلتان که باطراف و جوانب منتشر برای

تاخت و تاراج بودند - و گرد و نواح را بیچاره و ویران می کردند یکبارگی

بر آنها افواج بهادر موصوف حمله آورده و زیر تیغ بیدریغ کشیده بسیاری را

بجهنم واصل کردند - و دست قاراج و غارت آنها را کوتاه ساختند - از یزید معنی

رعب و هراس در دل آنها راه یافت - و جای گریز ندیده یکسر هجوم

آورده شورش عظیم از هر چار سو انداختند - و بجنگ تیر و تیغ چندی

بار کوششهای بلیغ و آویزشهای شدید نمودند - لکن هر بار در محاربه

کمی از پیشدستیهای افواج اسلام ازان قوم بیدین بظهور میرسید - و بسیاری

کشته میشدند - و هر همه رو بفرار می آوردند * روزیکه لشکر ظفر اثر بهادر

موصوف قریب سفگر که امیر الامرأ نجیب الدوله برای حفاظت خود

مرتب ساخته بود اراده اقامت داشت - آنقوم ملاعین بر خلاف گذشته

که جنگ گریز میکنند - و بعد زد و خورد بهادران لشکر اسلام گریز اختیار

نمیکردند - پای استقامت محکم و استوار داشته صف آرا شدند - و بکمال

دلیری و دلوری از اطراف غلغله انداخته تاوسع امکان و مقدور خود حمله

آور گشتند * مبارزان اسلام و بهادران فیروزی اعلام تیغ انتقام کشیده کارزار

رستمانه کردند - و دود نخوت شجاعت از دماغ مقهوران آنچنان برآوردند -

In accordance with Shāh 'Ālam's injunction Shujāu-d-daulah goes to meet Najib-ud-daulah and puts down the refractory troops of the Deccan, who are completely routed.

که عار فرار لاچار اختیار نمودند - و آن سرزمین از خار وجود آن گروه بیدین
 پاک گردید - و فرودگاه لشکر اسلام بمقامی که دایره دولت جناب خدیو
 گیتی پناه بود و امیر الامرا قیام داشت - بفر و احتشام گشت *
 وزیر الممالک و امیر الامرا باهم ملاقی شدند - و باهم بساط عیش و نشاط
 چیده مجلس یکجتهی ها و اتحاد آراستند - و هر دو کس یکدل شده برای
 انهدام بنیاد کفر بعصور شاه عرایض خودها نوشتند * دران ایام قشون
 گیتی کشای شاهي از دریای ائک عبور نموده صاحبان دتاجی تپل را که
 بمحاصره جمون مشغول و از طرف دکهنیان بصوبه داری پنجاب مامور بود -
 پایمال کرده و قرین مذلت و ادبار ساخته اراده بندوبست آنضلع داشت -
 که در همان اثنا نوشتجات این هردو عمده از نظر گذشتند - بادشاه بحمايت
 اسلام مجاهدان دین را حکم فرمود که کمر بدفع قوم بیدین بسته و از بحر
 زخار پیاد و سدلج گذشته پاشنه کوب بحوالی سهند رسند - و فوج چپارل
 شاهي که آثار فتوحات غیبی بود - لوای عزیمت بصوب نجیب آباد
 افرازند * جنکو ضلالت کیش بدریافت این خبر قرین رعب و هراس
 گشته دست از محاصره کشید - و هرچند خواست که سد راه افواج بحر
 امواج گردد و تدبیری برانگیزد که متفق همدیگر نشوند - لیکن غریق
 دریای ناکامی گشته بساحل مراد نرسید - و از تلاطم افواج تاب استقامت
 نیاورده بهزیمت راه فرار غنیمت دانست * هرگاه آن سرزمین از خار وجود
 آن ناپاکان پاک گشت - و نجیب الدوله بهادر را هم فراغ خاطر بهم
 رسید - شجاع الدوله بهادر بنابر اینکه در بلد لکهنو بعضی زمینداران
 که سر بشورش بلد ساخته بودند و تنبیه آنها از جمله اهم مطالب بود
 از امیر الامرا مرخص گشته بسرعت روانه لکهنو شده بندوبست (۱) آنضلع

Route of Dat-
tāji Tappal.

Flight of
Jankū.

Shujā'ud-
daulah pro-
ceeds to
Lucknow
and punishes
certain rebel
zemindars.

پرداخت * آنگون اخبار حضور لامع الغور باظهار می‌رساند - که چون الویله عز و جاه باهتزاز آمده خیمه مختصری که متصل عیدگاه نصب شده بود بیست و هفتم ماه محرم الحرام جناب گردون احتشام داخل شدند - مصحوب مرزا راجه [را] در خدمت فیض موهبت امام شاه - که درویش

صاحب باطن بیدار دل خدا آگاه بود - فردی بدستخط خاص مزین فرموده پنج دبه بطریق نذر الله از مضافات صوبه اله آباد برای مصارف

Shāh 'Ālam
pays a visit
to Imām
Shāh.

درویشان خدمه آن حقایق و معارف آگاه و تیاری مسجد و چاه و نقارخانه نقره و بنای مهمان سرا مقرر فرموده فرستادند - و استمداد همت در امور سرانجام مملکت و حصول فتح و نصرت استدعا نمودند - و از انجا بفال نیک بانصرام مقاصد و مطالب آگهی یافتند - و مرده مقهوری اعدا و استحکام

بنیان سلطنت بگوش مسرت نبوش شنیدند - و بحول و قوه یزدانی متوجه به تسخیر عظیم آباد شدند - هفدهم صفر المظفر راناجی

Shāh 'Ālam
meets Rūnā-
jī and Sivājī.

و شیواجی قوم مرهته بوساطت بهادر علیخان بسعدت قدمبوس رسیده

بعاطفت خسروانی سرفراز دولت بزدگی شدند - و اله داد و منسارام از طرف کامگار خان که یکی از زمینداران عمده مرشد آباد است - ناصیه سای بارگاه عرش اشتباه بوساطت مدار الدوله بهادر گشتند - و رسوخ عقیدت و صدق ارادت خان مذکور زبانی خودها عرض حضور فیض گنجور نمودند - و بانظار عاطفت منظور شدند - و مرزا حسین خان که سردار عمده قوم مغل است - بتعظیم بارگاه خلائق پناه شتافته در همین

Shāh 'Ālam
grants an
audience to
Ilāhdād and
Mansā Rām,
envoys of
Kāmgar
Khān, a
zemindar in
the neigh-
bourhood of
Murshida-
bad.

ماه جبهه سای بسجادات عبودیت و مرزا خان و آقا سید شد - و بعطای جامه ملبوس خاص لباس مفاخرت پوشید - و از طرف راجه اجیت سنگه چندین دست خلاع زر اندود مکلف و دیگر اقمشه نفیسه برآم پیشکش

از نظر خورشید اثر گذشت - از انجمله چند پارچه از راه نوازش بمدار الدوله بهادر و ممتاز الدوله بهادر عطا گشت - و معرفت راجه اجیت سنگه راجه پهلاد سنگه ساکن اوچهره و جگروپ سنگه و سرب سکمه و گوپال سنگه باریاب مجرا شده شرف ملازمت اشرف دریانند - و از اخبار نجیب آباد زبانی راو جگیت راو که وکیل نجیب الدوله بهادر بود - بعرض اقدس رسید - که جنکو ادبار شعار از بخت برگشته خویش عازم دار الخلافه شاهجهان آباد عانها الله تعالی عن الفتنة و الفساد گشته - و فوج درانی و نیز فوج امیر الامرا بهادر بتعاقب آن رمیده بخت رفته اند * پنجم ماه ربیع الاول پیشخانه همایون از مقام بوریا روانه گشته در موضع کهرکری سراج بگردون کشید - و راجه سنبهوناته و عادل خان و حاجی محمد بآستانبوسی فایز گردیدند - رحیم خان دو ضرب بندوق به پیشگاه جهانبانی پیشکش ساخت - و مورد عنایت گشت - و بعطای خلعت بلند پایه گردید * ششم ماه مزبور مقام حسین گنج فدوی عقیدت مآثر رضا قلیخان بهادر که خلوص ارادت و اعتقاد نسبت بندگان خدیو جهان سرمایه افزایش قدر و منزلت خود ساخته - و ازین معنی در باطن فیض موطن جناب حضرت خاقان براستی و درستی جا ساخته - و بنظر مرحمت و احسان منظور بوده بملازمت والا کامیاب گشت - و بعنایت یکراس اسپ از حضور اقدس سر عزت تا آسمان بلند ساخت * بیست و یکم از طلوع ریات خورشید آیات مقام مرزاپور نورانی گشت - و از انجا مقام اوتال نزول سعادت و اجلال گشت - و رحیم خان بعطای قبضه شمشیر افتخار اندوز گردید * بیست و سوم حوالی چنار گده نور آگین از طلوع ماهچه الویه فیروزی گشت - و از آنمقام سرای مغل از پرتو ریات جهانکشا رونق پذیر شد * بیست و پنجم ماه مذکور سرآمد اراکین دولت عظمی

Shāh 'Ālam is apprized by Jagatrāo, agent of Najīb-ud-daulah, of Jankū's plans for marching against Delhi. Itinerary of Shāh 'Ālam continued. He reaches Khar-Khari on October 15th, 1760.

On the 31st October, 1760, he reaches Mirzapur.

عمده خوانین خلافت کبری فدوی عقیدت و ارادت مظاهر زین العابدین
 خان بهادر که جبین عبودیت تزئین او از نقوش فدویت روشن بود -
 معرفت منیر الدوله بهادر کامیاب دولت قدمبوس گشته بمواهب سلطانی
 مفخر و مبداهي گشت - در همین آوان اکثر مردم بآستانه دولت رسیده
 سرفراز دولت بندگی شدند - چنانچه میر احمدی خان خلف نواب
 جان نثار خان مرحوم تغاوی این کمترین درگاه والا معرفت فضل الله خان
 بخشی و شمشیر خان بموجب عرض نواز خان و کالیکان و جواهر علیخان
 و عشرت خواجه سرایان و میر احسن الله و احمد بیگ و کریم خان و محمد
 تقی خان و سبکاخان و اسد علی بیگ و کمال خان و دیا سنگه و یحیی
 سنگه و سوبها سنگه و عظیم الدین خان پسر دویم جان نثار خان مذکور
 و لچهن سنگه و شیخ شهاب و اکبر علیخان و امر سنگه و خواجه مجدد الدین
 و چندر سین و اوکرسین و رای هنس راج پیشکار بخشیدگرمی و زبردست خان
 و شیخ محبوب علی و سید شکر الله و میر فیاض معرفت بهروز خان عرف
 بهادر علی خان و غیره شرف آستانه بوس دریافتند - و موافق مرتبه خودها
 نذر گذرانیده بعنایات تبرک سرفراز شدند - و درینولا اجناسی که بابت
 تاخت و تاراج سندر شاه که محموله ارابه ها بر آستان دولت آمده بود -
 بغازیان نصرت نشان تقسیم گشت - و در رفاه سپاه دست جود و همت
 کشادند - و همدین زمان محمد اشرف فرستاده کامگار خان مبني بسجود
 درگاه خواقین پناه جبین نیاز سوده عرضداشت خان مذکور در حضور
 ساطع النور گذرانید - و بعطای بالا بند سر بلند گشت - و گنگرام بخدمت
 پیشکاری بیوتات والا مورد عنایت شد * بیست و نهم لب دریای کرم
 ناسه از نزول موکب اقبال رشک افزای باغ و بهار گردید - و درین مقام
 سوانج بنگاله من و عن بعرض همایون رسید - بتاریخ سوم ربیع الثانی لب

On the 4th
November,
1760, he
meets Zaynu-
l-'Abidin
Khān.

He defeats
Sundar Shāh
and the
latter's
effects are
distributed
amongst the
victorious
Moslems.

On the 8th
November,
1760, Shāh
'Alam reaches
the banks
of the Karam-
nāsah; on
the 12th, he
advances as
far as the
banks of the
Durgāvātī;
on the
25th, he
reaches Sah-

sarālūn; on the 28th, he encamps before the tomb of Chāndan Shāhid; on the 8th December, he crosses the river Bohān and reaches Khanauli.

دریای در گوتی مضرب خیمام گردون احتشام گشت - شانزدهم نهضت ریات
بطرف سہسرالون بعمل آمد - نوزدهم مقام متصل درگاہ فیض بار چندن
شہید شد - و زیارت آن بقعہ فرمودہ ببدل و بخشش محتاجین را مستغنی
ساختند - بیست و نهم از لب دریای سوهن عبور لشکر ظفر اثر شدہ متصل
موضع کھنولی بدولت و اقبال نزول اجلال فرمودند *

وقایع جلوس فرمودن حضرت خافان پادشاه زمین
و زمان مورد عنایت یزدان خلیفہ خاتم
پیغمبران والا دودمان خلافت کبری وارث
سلطنت عظمی حق شناس عدالت گستر
آیہ رحمت دادار اکبر نور افزای
ساحت جهان فروغ بخش عالم
کن فکان بر اورنگ فرمانروائی
درین اوان میمنت اقتران
و دیگر سوانح و روداد
متعلق آن

Coronation
of Shāh
'Ālam.

چون ابروی هلال شهر جمادی الاول از مطلع سعادت بلند گشت و قدوم
مسرت الزوم ایامہ سعید کہ بسان ماہ عید بہزاران سرور و شادمانی بدواست

خواهان این اسداده فیض دشانه بفراران خجستگی و بهروزی جلوه نمود
غرّه ماه مذکور اخبار دارالخلافه از بد حرکتی وزیر که نسبت بجذاب غفران
مآب حضرت عرش منزل طاب الله چنانچه ذکر شد بمسامع عالیه خدیو
گیتی ستان رسید خاطر اقدس قرین ملال و غم گشته سر رشته صبر و سکون
از دست دادند جزم و فزع و اندوه بسیار نموده یکدو روز ازین سانحه
جانفرسا دمی نیاسودند - از آنجا که از تقدیر هیچ کس را گریز نیست و حیات
جادوئی باحدی از نوع بشر نداده اند امرایان و دولت خواهان بساط قدس
مفایط معروض داشتند که اگرچه این واقعه هایل ملال افزای خاطر اقدس
است ایکن حکمت بالغه ازلی چنین مقتضی بود که اورنگ خلافت
و جهانبانی از پایبوسی چنین برگزیده درگاه صمدیت که گردون دوار چندین
چرخ برای همین کار زده شرافت پذیر گردد و دراهم و دنانیر و نقره از فیض
سکه اسم مبارک سرخرو و مانند صبح صادق بسفید روئی در اطراف ممالک
روشن گردد - صلاح دولت است که بی قائل عروس این دولت خدا داد را
در آغوش کشند و سجدهات شکر بدرگاه واهب بی مفت بجا آرند و این
عطیه کبری را از سعادت طالع عدو سوز تصور فرمایند * بنابر مصلحت دید
و بمقتضای وقت برای ترتیب جشن جلوس میمنت مانوس بکار پردازان
دولت حکم قضا شیم شرف صدور یافت و منجمان دقیقه سنج ساعت
سعید جلوس میمنت مانوس چهارم آنماه فیروزی اثر معروض حضور معرفت
خلاصه فدویان عقیدت کیش مرزا راجه نمودند و بر طبق حکم جهان مطام
پیشکاران و کارکنان بارگاه آسمان جاه ترتیب تخت سلطنت و تیاری چتر
فلک سای خلافت با وصف کمی لوازم و اسباب آن شبشب بعمل آوردند
و تخت سلیمانی را در طرّفه العینیه مانند اصف برخیا حاضر نمودند
و صحن دیوان خاص و عام را از توزک و آرایش به قاعده سلطنت رشک

The 12th December 1760 is fixed as the date of the coronation.

In 1172 A.H. (1758 A.D.) Shāh 'Ālam attains the age of 32. He holds a public *dar-bār* and confers titles of distinction and bestows robes of honour and *jūgīr* on his numerous courtiers and officers.

نگارخانه چینی ساخته همه را از نظر اقدس گذرانیدند * تاریخ مذکور که سنه یکهزار و یکصد و هفتاد و دو هجری و از عمر ابد طراز سال سی و دویم آغاز میمنت داشت جناب قدر قدرت بعد انقراض از حمام یکپاس و دو گهری روز بر آمده که ساعت سعید و مختار منجمان دور بین بود بهزاران فر و شکوه و فراوان سعادت و فیروزی بر اورنگ خلافت و جهانبانی و تخت سلطنت و گیتی سذانی جلوس فرمودند و سایه چتر خورشید شعاع بر فرق مبارک گسترده * * نظم *

شد از پر تو چتر شاهنشاهی * جهان روشن از نور ظل الهی

فلک رونق از شاه عالم گرفت * زهی آفتابی که عالم گرفت

اسباب سرور آماده و ابواب دولت کشاده شد صلاعی عیش بعالم و عالمیان در دادند و مسند خلافت را از عنصر مبارک تازگی بخشیدند - حق در دایره دولت بمركز قرار گرفت و نهال آمانی و آمال عالمی سر سبز و شاداب گشت - آب رفته بجو آمد و درهای عطا بر روی خلائق مغنوح شده غلغلۀ تهنیت^۱ و مبارکباد از چرخ برین در گذشت و گلهای مراد دولت خواهان در چمنستان اقبال بشگفت - ارباب نشاط بهجوم و عدد ستارگان دران بارگاه فلک اشتباه حاضر شده باهنگی رقص و سرود ساز کردند که زهره اگر زهره همسری و برابری داشت آب شد و ثریا بهر نثار این محفل خلد آئین عقد پروین که آورده از کم مایگی خجالت و شرمندگی کشید - صد شکر که عالم برهم خورده نظام تازه یافت و بهارستان بیغمی و گلستان خرمی آب و رنگ بی اندازه گرفت * * نظم *

وقت ساز و صحبت است ای همگان عیش کنید

هرکجا باشد نشاطی صرف این صحبت کنید

میرسد شادی با استقبال او از خود روید
 عیش بعد از مدتی مهمان شده عسرت کنید
 خوشدلی نزدیک شد وقت قدح نوشی رسید
 خار در چشم غم و خون در دل حسرت کنید
 بوی گله‌ها از نشاط نشئه می خوشتر است
 غنچه مینای دل را پر می نکبت کنید

سپهر و انجم برای مبارکباد ایندولت خداداد بترانه شکرانه نغمه پرداز
 گشتند و زمین و زمان زبان حمد و ثنا بمرهبت این عطیه کبری کشوده باین
 صدا قرنم نمودند *

* نظم *

زنده دلی پدر و جوان از تو یافت^۱
 تیغ تو اقلیم جهان بر گرفت تخت کی و تاج سکندر گرفت
 خیز کنون قرعه اقبال زن سک دولت بمه و سال زن
 ای بتو نازنده سریر شهی ذات تو آئینه ظل الهی
 تاج شهی از تو شده سرفراز تخت ز پابوس تو گوهر طراز
 روشنی دیده مردم توئی قبله مقصود دو عالم توئی
 تخت دولت و خلافت بپایه پای نهادن شهشه نیکبخت رخت عزت
 پوشید و چتر حشمت از سرفرازی سرو سایه عظمت بفرازش ها تازید -
 ملک و ملت هم آغوش گشته مبارکباد ها گفتند و از صورت دین و دولت
 غبار کدورت پاک رفتند - دوزان لباس کامرانی در بر کرد و عالم افسر حکمرانی
 بر سر نهاد - خطبه حشمت و اجلال خطوب سعادت نصیب بکمال فصاحت
 و بلاغت بر زبان فیض ترجمان خوانده مدف گوش مستمعان را از در غرر
 بیان دامن دامن پر ساخت و بر پایه مزیر آسمان سرمایه بعد حمد و ثنای

^۱ The first hemistich is missing in the MS.

کبریا و نعمت سید الاصفیا علیه و علی آله التحیة و الثنا و مناقب خلفا الراشدين المهدیین رضوان الله تعالى عليهم اجمعین باظهار مدح و ثنا و اوصاف فرمانروایان این والا دودمان و اسماء و القاب آبا و اجداد کرام والا مقام ترزبان گشته نام نامی این فریدون ثانی بر زبان آورده کام و دهان را بهفت آب مشک و گلاب شست و جهانرا از آوازه این نوید فرخی جاوید جانی تازه بخشید و بعطای خلعت گرانمایه پیرایه عزت پوشیده دامن امید از عنایت خسرو کام بخش از نقود مقصود پر ساخت - مهر و ماه در طبقهای زر و سیم برای نثار تاج و دیهیم گوهر ثوابت و سیار آورده بر تارک مبارک افشاندند - ساکنان ملکوت آیه " وان یکاد " برای دفع ضرر چشم بدخواه بر عنصر شریف آن زیب افسر خلافت دمیدند و مقدسان جبروت حرز یمانی کامرانی و خدیو گیلهانی بر بازوی قوی نیروی آن مورد عنایات یزدانی بستند - بالجملة خزاین رحمت عام از درگاه ایزد ذی الجود والاکرام کشادند و جهان و جهانیانرا صلی حی علی العیش در دادند - روزگار بوقلمون از گوناگون مواهب بالوان الوان نعمت مشحون خوبی گشت و از خوانهای نعمت خاصه که رسم خاصه این دولت ابد طراز است (یعنی بالوش خاص وقت جلوس بر سبیل شگون حاضران مجلس همایون چه از امرای عظام و چه از خواص و عوام شیرین کام میفمایند و خود هم تناول میفرمایند) چاشنی گیر گشتند و از پیاله های ارگجه و خوشبو و پان و بهوب مال گل بهر یک از استاداهای پایه سریر عرش نظیر بخشیدند سکه اقبال بر روی زر و نقره باین شعر زده بنظر اقدس گذشت *

سکه زد بر سیم و زر از در ماهی تا بماه * حامی دین محمد شاه عالم پادشاه امرای عظام موافق پایه استاده شدند و اسپان صبا خوام بخرامیدن آمدند و فیلان کوه پیکر مع ساز مکمل از نظر مبارک گذشتند - شهنشاه دین پناه در

سخا و عطا بروی خلق الله گشادند و هر یک را بقدر سرمایه عبودیت او پایه عزت افزودند و مواهب و مکارم شاهانه مورد الطاف فرمودند - عمدتهای سلطنت و اراکین خلافت بقدر مرتبه خود پیشکشهای لایقه از نظر کرامت مظهر گذرانیده آداب کورنش و تسلیمات بجا آوردند - حضرت قدر قدرت متوجه دولت خانه شده بعد یکپاس و چهار گهروی روز بر آمده در اسعدترین ساعات که بهترین از اوقات بود بار دیگر بر اورنگ جهانبانی و سریر خلافت و کامرانی جلوس اجلاس فرموده دست جود و افضال بعزایت نوازش خدمات کشودند و باحوال هرکس پرداخته موافق لیاقت بعطیات نواختند اعتضاد دولت و اعتماد سلطنت مدارالدوله بهادر که بشرف همراهی رکاب مفتخر بود بخدمت نیابت و وکالت مطلق سرفراز فرموده بمرحمت دستار بسته مع گوشبند رتبه والا بخشیدند و بامارت و آیات^۱ مرتبت جوهر شمشیر جوانمردی و نگین خاتم وفاداری زین العابدین خان بهادر را بخدمت نیابت وزارت سر بلند و بخطاب "امین الدوله بهادر بهرام جنگ" نام آور فرمودند و بعطای چار قپ بطور نادری و قلمدان نقره معه دو عدد قلم مایه اعتبارش افزودند و مرزا محمد حسین خان بهادر را بخدمت نیابت بخشیدگري و بخطاب "سادات خان بهادر ذوالفقار جنگ" مخاطب ساخته بمرحمت گوشبند خاص و طومان و طوغ و نشان اختصاص - بخشیدند و رای دیانت را بخدمت دیوانی تن ممتاز و بخلعت سه پارچه کامیاب عاطفت فرمودند و میر عزیزالله خان را بخدمت داروغگی عرض مکرر بعطیه گوشبند نواختند - محمد مسلم بخدمت قوربیگی و میر مقیم بخدمت داروغگی خزانه صرف خاص و جکیت رای بخدمت بخشیدگري و سکهبرام بخدمت پیشکاری دویم توپخانه و خطاب "رائی" و میر حسن علی بخدمت داروغگی جلوبادشاهی و شیخ چراغ بخدمت داروغگی چوکیخاص و بده سنکه پسر

Madāru'd
Dawla is ap-
pointed
Prime Min-
ister and
Zain-u'l
'Abidin as
his assistant.

را و مهاسنگه بخندمت تو بخانه حبیبی و لطف الله خان بخندمت امانت
 داغ تصحیح سرفراز شدند* بعد ازان بعضی ارکان دولت ابد مدت را بعد
 عزایت خوشبو و پان روپدهای و مهر سکه مبارک بطور شگون که فضل الله
 خان بداروغگی دار الضرب والا پایگی دارد و از نظر هدایزن گذرانیده بود
 از انجمله به مدار الدوله بهادر و امین الدوله بهادر و ذوالفقار جنگ و عزیز الله
 خان بهادر و بهادر علی خان بهادر و عاقل خان ناظر و فضل الله خان بهادر
 و محمد امان خان تفضل گردید و سر عزت این عمدها باوج گردون رسید - رای
 پرنیت رای بخندمت صاحب عیاری دار الضرب سرفراز شد* درینولا عرضی
 شجاع الدوله بهادر متضمن تهنیت این جشن همایون و عرضداشت مغیر الدوله
 بهادر مشتمل بر مبارکباد جاوس میمنت مانوس از نظر خورشید اثر حضور
 ساطع الفور گذشت - و در همین روز گیتی افروز افراد مطالب بندهای درگاه
 آسمان جاه و دیگر از مردم عوام بدستخط انور شرف تزئین یافت و فدوی
 عقیدت منش اخلاص کیش ممتاز الدوله فضل الله خان بهادر بخندمت
 بخششگری دویم عز امتیاز یافته بعطای گوشواره سر افتخار بلند ساخت* چون
 خورشید جهانتاب پرده شب را بر رو انداخت خدیو جهان محل معلی را
 از نور ظل الهی رشک افزای ماه تابان فرموده از طلوع نیر اجلال درجه
 سپهر چهارم بخشیدند - پردگیان سراق عظمت و محتجبان سر پرده دولت
 مانند ستارگان گردا گرد آنماه فلک سلطنت و خلافت شده بادای مراسم
 تهنیت و مبارکباد قامت خم ساخته محفل دلفروز عشرت افراثر از روز
 عید و نوروز که شب قدر بمعراج سریر سلطنت آن خلیفه خاتم النبوت
 و شب برات آرزومندان عقیدت پیوند که سراسر پرنور مانند بخت مقبلان
 بود زیب انعقاد یافت - و ابواب شادمانی و درهای کامرانی بر دلهای پرده
 نشینان محل معلی که شمع شبستان عفت و طهارت اند گشاده گشت

منصوب شدن قاضي القضاة

'Ināyat-u'l-
Lāh Khān is
appointed
Chief Jus-
tice.

از آنجا که ترویج شرایع اسلام و اقامت حدود بموجب شریعت حضرت خیرالانام علیه التحیة و السلام بر ذمه بادشاهان دین پرور لازم و واجب است و اجرای احکام نبوی چه در عبادات و چه در معاملات بر کافۀ عباد از جمله دینداری است لهذا رای بیضاضیا چنین اقتضا فرمود که یکی از فضلا که بزیور علم و عمل آراسته باشد بعهده قضا مامور باید فرمود بقاء علیه عفايت الله خان که مرد متدین و از زمرۀ اتقیا و صالحین و شخص پاک دین و تقوی^۱ امین بود و هم در رکاب ظفر اندساب چهرۀ عبودیت بر افروخته کمر بقدگی بر میان جان و دل محکم بسته میداشت نظر بر حق شناسی و لیاقت این خدمت کثیر الامانت والدیانت که داشت بقضای رکاب سعادت شرف و عزت بخشیدند و بعطای خلعت سرفراز گشت و حکم جهان مطاع صادر گشت که از ابواب ممنوعه از قبیل مسکرات در لشکر نباشد و اخراج زانیات و شبه^۲ ارباب فسق و فجور بعمل آورده عباد الله را بامر معروف ترغیب و تحریم نمایند و از مفهیات بحدود شرعی باز دارند * شکر الله ثم شکر الله که ذات ملکی صفات این بادشاه حامی دین متین از عهد طفولیت تا آوان اورنگ ارائی خلافت پاکدامن از لوٹ عصیان ایزد جهان آفرین خلق کرده و بصفات حمیده و پسندیده موصوف گردانیده ایزد تقدس و تعالی از میامی تأییدات این بادشاه حق آگاه را توفیقات نیک عطا فرماید و رواج ملت بیضا و رونق شریعت غرامی محمد مصطفی علیه التحیة الاوفی در عهد سعادت مهد انقدر بیفزاید که عند الله ماحور و عند الناس مشکور گردد * درینولا عمدۀ نوئیان^۳ عظام زندۀ گزینان عقیدت فرجام مدار الدوله بهادر که به نیابت وکالت مطلق سرفراز گشته بود بعفايت پالکی زرباف مقیس دوزی

جهال دار و ماهی و مراتب و زنجیر فیل و یکرأس اسب و علم و نقاره بلند آواز گشت و بمنصب شش هزاری ذات و شش هزار سوار مورد مرحمت خسرو خانه زاد پرور شد و فرد دستور العمل بر طبق معروض بهادر^۱ مهطور بدستخط خاص شرف قزئین یافت و نیز بوساطت او محمد بلند خان بعفایت موضع سید آباد و میتو آباد عمله برگذاری سارن بطریق آلتما مورد مرحمت گردید و انگری از بندهای بارگاه ثریا جاه باضانه علوفه نقدی منظور انظار پرورش ولی نعمت حقیقی گشته کامیاب شدند - ششم از مقام صدر موکب نصرت شعار حرکت نمود و قریب چوکی باز خیم ظفر اعلام برپا گشت - هفتم داؤدنگر مرکز اقبال شد * غازیان لشکر فیروزی اثر دست قتل باموال سکنه آنجا دراز ساخته میخواستند که آنها را برپا دهند و از غارت و تاخت عالمی برهم زنند خسرو دادگر ترحم بحال رعایا فرموده دست دراز آنها را کوتاه نمودند و حکم محکم شرف صدور یافت که احدی از کسان عسکر بهرام فر مرتکب تعدی و جور نشود و الا بجزای عمل خود بقهر سلطانی گرفتار خواهد گشت * روز جمعه برای ادای نماز واجب آن روز متبرکه موافق امر الهی که إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ عِزِّمْتُ بِسُوءِ مسجد داؤدنگر معطوف ساخته جبین خدا پرست را از سجده عبودیت نورانی فرمودند و خطیب را که خطبه بنام مبارک آنجناب خوانده سرمغیر را افسر زیب و زینت داده بعطای خلعت کسوت عزت بخشیدند و از آنجا بدولت خانه فیض نشانه مراجعت نمودند * مرزا خان را که آثار شجاعت از ناصیه او پیدا بود در رساله نایب میر بخشی ذوالفقار جذگ بمنصب پنجهزاری سه هزار سوار بسلک بندگی منسلک گشت و بخطاب "اعظم خان بهادر میر جمله" نامور گردید - حاجی حسین بیگ بمنصب سه هزار یکهزار سوار و خطاب "خانی" بر اسم و بعطای پنج لک دام جاگیر و کریم الله خان ناظر

Shāh 'Ālam
attends
the Friday
prayer at the
Dā'ūd Na-
gar mosque.

دیوانعام بخطاب "ناظرخان" و محمد باقر بیگ بمنصب سه هزاري یکمزار سوار و خطاب "خاني" بر اسم و چهار اک دام و میر عزیز الله خان بمنصب شش هزاري دو هزار سوار و خطاب "معظم الدوله بهادر" و محمد سلم قور بیگی بمنصب در هزاري و خطاب "عبدالمومن خان" و پنچ لک دام جاگیر و محمد عاقل خان ناظر محل اقبال بمنصب شش هزاري چهار هزار سوار و استقلال خدمت نظارت بعنایت جامه ملبوس خاص سربلند گردید و بهادر علیخان بمنصب شش هزاري چهار هزار سوار و خدمت دیوانی صرف خاص بعطیة جامه ملبوس خاص اختصاص یافت و عبد الغیبي بخدمت بیوتاتی سرکار والا و مرزا راجه بخدمت پیشکاری نظارت و پرقت رای سر رشته دار دیوان خاص بمنصب دو هزاري و خطاب "رای" و جاگیر و نقدی و خلعت و رام رای پیشکار مشرف دیوان خاص بمنصب دو هزاري و نقدی و جاگیر و خطاب "رای" و یاقوت خان خواجه سرای بخدمت سوانح نگاری و عطای بالا بند و بلاس رای به پیشکاری خزانه عامره و بلند خان بمنصب پنج هزاري دو هزار پانصد سوار و خطاب "میر افغان بهادر دلاور جنگ" سرفراز شدند و رام سهامی گماشته خزانچی و بخشی رام مودی بدستور بحال شده بعطای شال قامت افتخار افراختند و کلال چند همشیره زاده مرزا راجه بخدمت پیشکاری عرض مکرر و عزیز خان بر چوکی گری و عطای منصب و جاگیر و عیدی بیگ بر چوکی گری یساوان و بعطای دستار مقیسی و هاشم علیخان بخدمت میر برنی رکاب سعادت بعنایت بالا بند و حکیم محمد اسحاق خان بمنصب پنج هزاري و خطاب معتمد الملوک و دیوانی صوبه شاهجهان آباد کامیاب عواطف گردیدند - و دیگر بنده های حضور موافق حالت و مقدور سرفراز گشتند * از نفایس اجناس مرسله رضا قلیخان بهادر بصیغه پیشکش معه یک مغزل پالکی زر اندود از نظر کرامت مظهر گذشته

On 18th December 1760, Mir Shāh 'Alī and Mir 'Alī were admitted into audience. Col. Clive and Ja'far 'Alī Khān, Nawāb Nāzīm of Bengal, submit their congratulatory addresses on the occasion of Coronation.

Jagannāth and Mathrā La'l, envoys of Raja Dawlat Rām, are admitted into audience.

Shāh 'Ālam leaves Dē'ūd nagar and proceeds to Birar.

سرمایه (۱) قبول یافت - دهم ماه مرقوم میر شاه علی و میر علی جبهه سالی سده
اجلال شدند و عریض کرنیل فرنگی و جعفر علیخان ناظم بنگاله بحضور لامع النور
مشمتمل بر تهنیت جشن جلوس موفور السرور گذشتند - شہامت و شجاعت
مرتبت کامگار خان بهئی (?) که یکی از مرزبانان عمدہ اطراف عظیم آباد
است بادراک سعادت قدمبوس اقدس سرمایہ افتخار دوجہان اندوخت
و یک خریطہ اشرفی بحضور انور نذر گذرانید و مورد الطاف از عنایات تبرک
مع همواریان گردید و خودش بعطای دوشالہ ملبوس خاص و سرپیچ مرصع
گرانہا و قبضہ شمشیر سرمایہ اختصاص پذیرفت و در همان اثنا بہ میان این
کلمات عقیدت سمات تر زبان شدہ معروض داشت کہ غلام ہرگاہ مصدر تردد
بادای حق بندگی جانفشانی خواہد نمود آن زمان در عوض آن ہرچہ
از خزیفہ بخشش وجود عطا خواہد شد بسر و چشم خود خواہد گذاشت
و الحال کامیابی جاودانی و سعادت دوجہانی بالتزام رکاب خاقانی می پذیرد -
عرب علیخان برادرزادہ خان موصوف بمنصب پنہزاری سہ ہزار سوار
و خلعت پنچ پارچہ و شیر علیخان ہمیشہ زادہ اش بمنصب سہ ہزاری دو
ہزار سوار بخلعت چہار پارچہ سرفراز شدند و خان مسطور چہار راس اسب
صبا رفتار پیشکش ساخت و منظور نظر جہان پرور گشت - جگناتھ و متھرا لعل
وکیل راجہ دولت رام بملازمت اشرف مشرف گشتند و محبتی خان
بخدمت میر توزکی سیوم اعتبار یافت - احمد بیگ بمنصب دو ہزاری دو
صد سوار و علی بیگ بمنصب یکہزاری یکصد سوار و ظفر بیگ بمنصب
دو ہزاری دو ہزار سوار سرفراز شدند * حضرت قدر قدرت بدولت و اقبال از
مقام داوندگر عنان سمند عزیمت بموضع برار تافہ آن مکان از قدوم مکرمت
لزوم جنت نشان گشت - درین روز ممتاز الدولہ فضل اللہ - خان بہادر کہ بوفور
خلوص عقیدت، منظور نظر مرحمت و عاطفت خدیو بندہ پرور بود بمنصب

(۱) پیوایہ *

هفت هزاری هفت هزار سوار و خطاب "احتشام الملک مظفر جنگ" و عطای علم و نقاره و ماهی و مراتب و پالکی چهاردار سرفراز فرموده قدر و منزلتش در همچشمان افزودند و بست لک پنجاه هزار دام در جاگیر بهادر موصوف عفايت نمودند * دوازدهم از مقدم همایون کنار دریای پن پین تراوت یافت و هاشم علی بمنصب دو هزاری و خطاب "خانی" بر اسم مورد نوازش گشت * چهاردهم دلیر خان و اصالت خان که در میدان شجاعت و شهامت یک تازان هر دو برادر اند باستانه بوس سعادت اندوز شده بعطای خلاع پنج پنج پارچه و قبضه و منصب پنج پنج هزاری ذات و سه سه هزار سوار دو اسبه و سه اسبه مورد مراحم ظل الهی گشتند و محمد باقر خان بوساطت ذوالفقار جنگ بهادر کامیاب دولت ملازمت اشرف گشته بمنصب چهار هزاری دو هزار سوار و خطاب "معتمد خان" نوازش بیکران یافت و میرخان بمنصب پانصدی و برادرش بمنصب دوصدی سرفراز شدند و انویا شگونیه که در فن شگون مهارت تمام داشت بانعام موضع لوهانه و موضع حاجی پور عمه پرگنه سونی پت بطریق آتمغا کامیاب گشت - سزاوار مرحمت و احسان کامگار خان بهادر بمنصب هشت هزاری هشت هزار سوار و یک زنجیر فیل کوه پیکر با رخوت زرباف و یک راس اسب و پالکی چهار دار و تومان و طوغ و علم و نقاره و بخطاب "عقیدت الدوله کامگار خان بهادر جنگ" نوازش خسروانه نواخت (۱) و چون دران ایام عارضه درد پا بشدت داشت و قادر بر ایستاده شدن نبود و بمعذور تکلیف از امر الهی هم نیامده بغایران حکم والامادر شد که در حضور بحاشیه نشینی بساط فیض منطاس سر افتخار باوج فلک دوار رساند * شانزدهم از لب دریای مذکور موکب منصور حرکت نمود و بموضع کهجری سایه نزول انداخت * هفدهم موضع شاه گنج از برپا شدن خیام گردون احتشام رونق پذیر گشت - ایمن خان جماعه دار بوساطت بهرام جنگ

On 20th
Decr. 1760
he makes a
halt on the
bank of the
Punpun.

On the 24th
Decr. 1760,
he reaches
Khajri, and
on the next
day he makes
a halt at
Shāhgunj.

پنج اشرفی و پنجاه رپیبه پیش آورد و بانعام خلعت چهار پارچه و یک قبضه شمشیر و منصب پنجهزاری سه هزار سوار سرفراز دولت بندگان گردید - و دو اشرفی بابت قبضه شمشیر موافق قاعدۃ حضور بادشاهان دیگر پیشکش کرد * عرضداشت رای جنگافته سنگه که در باب تفویض خدمت بخششی واقعه نگاری از نظر اقدس گذشت بدستخط خاص شرف تزیین یافت * هیژدهم ماه مذکور موضع کهته نزول اجلال گشت - و عرایض اکثری از امرای آنضلع بحضور پرنور از نظر انور گذشت و بدستخط

On 27th Decr. 1760, Shāh 'Ālam reaches Budī-bhikan and was informed that Rām Narāyan has shut himself up in the fort. Next day he halts at Islām-ābād, and here many of the chiefs present him nazar.

خاص مزین گشت * نوزدهم نهضت معسکر اقبال بصوب بدی بهیکن گردید و دران مقام لغافۃ اخبار عظیم آباد رسید و زبانی هرکارها در حضور پرنور معلوم گردید که رام نراین مقهور از بیم صولت موکب اقبال خود را در قلعه محصور ساخت * میر محمد امین خان که سلیقۃ میر منزایی بوجه احسن داشت بخدمت مذکور سرفراز گردید - و بر عریضه محمد امانی سرچوکی گری خواصان یک چوکی دستخط انور شرف تزیین یافت * بستم افواج منصوره بطرف اسلام آباد رو آورد - و یک مقام فرموده عازم پیشتر شدند و نذرهای مرزبانان آنسمت بسیاری از نظر انور گذشت و عزقبول یافت * بست و دویم بعرض اقدس رسید که اکثری از غارتگران لشکر فیروزی بارادۃ ناصواب تاراج و غارت بیرون بشکر شذافته اند (۱) * ازانجا که نیت حق طویت مصروف برزفاه خلائق و پاسبنانی جمهور افام است بذایب وزیر الممالک حکم والا صادر شد که از مردم متدین برای جایداری دیهات تعیین سازند که احدی دست ظلم بر رعایا و سبکند آنجا دراز نکند و هرکسی که مرتکب این حرکت شود چنان بسزا رسانند که دیگران عبرت گیرند - چنانچه مردم متعینه همان روز نوزده کس را دستگیر کرده بدربار شاهي حاضر ساختند * حکم اقدس

عز امدار یافت که بینی هر همه ها بریده تشهیر لشکر سازند - چنانچه حکم
 قضا شیم شرف نفاذ یافت و بعمل آمد * بست و سیوم ذو الفقار جنگ
 بعض اقدس رسانید که حاجی حسین خان که غبار کدورت ازین آستان
 دولت نشان که ظاهراً بر دامن دل خود دارد استعفاى نوکری کرده
 و هر چند میر غلام بچرب و نرمی او را فهمانیده در دلتش اثر نکرد
 و بی رخصت ولی نعمت برخاسته رفته - بمدار الدوله بهادر فرمان قضا
 جریان عز امدار یافت که آن برگشته بخت را بهر نوع فهمانیده در حضور
 معلمی حاضر سازد - حسب الطلب مدار الدوله بهادر برهنه منوی بخت
 بیدار بر آستان فلک نشان رسیده جبین عبودیت را بسجده بارگاه نور آگین
 ساخت - محمد بخشى خان بخدمت فوجداری پروگنده تلاوه سرفرازی
 یافت - درین روز راجه رام ناتھ بمسامع عز و جلال رسانید که ناته سواران
 عرایض شجاع الدوله بهادر و نجیب الدوله بهادر در حضور ساطع النور
 آورده اند - حکم شد که باریاب مجرا شوند - ناته سواران مذکور عریضه
 بهادر^(۱) موصوف معه یکصد اشرفی و عریضه نجیب الدوله بهادر معه بست
 و یک اشرفی از نظر کیمیا اثر گذرانیدند و رخصت شدند - راجه رام
 عرضی درباب سرفرازی پسران خود بمنصب و خطاب بحضور ساطع النور
 گذرانید - معروض مشار الیه قرین پذیرائی شده خطاب "کنور" بهر در پسر
 و منصب مرحمت گردید * از آنجا که میلان خاطر اقدس بمقتضای خوش
 اعتقادی بزیارات مزارات برگزیده های دین و بزرگان اهل یقین بیشتر است
 در هر منزلی که درگاه اولیای کرام بسمع مبارک میرسید بحصول زیارت
 استفاده بر میداشتند * درین منزل بعرض همایون رسید که درین سواک مزار
 فیاض الانوار زبده الاصفا قدوة الاولیا شاه شرف الدین قدس الله سره العزیز
 واقع است - برای زیارت درگاه مذکور تشریف ارزانی فرمودند * دران هنگام

که سواری مبارک بهر رسته میگذشت - رعایا و سکنه شهر از وضع و شریف
گل‌های نقره بر فرق مبارک نثار کردند - و روپیه‌های نقد هر یکی بقدر
مقدور خویش پیشکش گذرانیده دعا‌های سلامتی ذات اقدس از خلوص
دل نمودند - و آنقدر گلها نثار گردید که محتاجان و مسکینان دامن امید
پر ساختند و چمن چمن گل‌های شادی در گریبان حال خود ریختند -
بهمین وتیره تا درگاه شریف باران سیم دست گداز بر سر هر که و مه بارید
و عالمی بهر دست افشاندن از راست و چپ کامیاب فیض میگردید *
چون جناب خدیو گیهان بآن درگاه فایز شدند - شیشه‌های عطر و گلاب
سر بسجده فرود آوردند - که ناف زمین چون ناف آهو مشک آگین گردید -
و نسیم عنبر شمیم بوی آنرا بدماع استادگان نزدیک و دور رسانید - بعد
آن خدمه درگاه دستار و حلقه کمان بطریق تبرک پیش آن جناب مالک
رقاب آوردند - تو گوئی ایمانی از بشارت بود که چون حق تعالی شانه خدیو
دوران را سرکوب آفرینش ساخته در قبضه اقتدار و کمند عدو بندش گردنکشان
ربع مسکون سر خواهند نهاد - و بگوشه کمان بمسوی خود خواهند کشید *
پس از آن زیارت مرقد مغرور شاه بدر عالم قدس الله سره العزیز و گرفتن
تبرک و استفادة فیض از مزار پر انوار حضرت شمس الاعظم قادری
علیه الرحمة الابدی نموده بطرف قلعه صوبه مذکور متوجه شده مراجعت
فرمودند * تلوکچند بخطاب راجگی و منصب پنج‌هزاری چهار هزار سوار
کامیاب الطاف خاص گشت - و عرضی وکیل مشار الیه بحضور انور رسیده
بدستخط خاص مزین گشت - و بمنصب یک‌هزاری یکصد سوار مورد
تفضل شد * بست و پنجم بواسطت غلام نبی خواجه سرای و بوسیله
راجه رام ناتھ احمد الله خان و غیره یک اشرفی و دو روپیه نذر گذرانیده
سرفرازی جاوید نمودند * درین اثنا عرضداشت مختار الملک بحضور انور

Shāh 'Ālam
visits the
tombs of
Shāh Badr-i
'Ālam and
Shamsu'l
A'zam
Qādiri.

گذشت که محمد اشرف خان که یکی آن نمکخواران مائده فضل و احسان والا دودمان است امیدوار است که بخدمت دیوانی و وقایع خوانی یکی از بادشاه زاده‌های والا تبار عز امتیاز یابد - چنانچه مومی الیه از نوازش جهانبانی بتفویض هر دو خدمت از سرکار رخشنده اخگر برج خلافت تابنده گوهر محیط سلطنت مرزا فرخنده بخت بهادر سرفراز گشت - و دیگر عرایض بنده‌های آستانه عظمت و جلال از سرفرازی مناصب و تقرر خدمات کارخانجات مثل کز فراشخانه و استباعتخانه که از نظر اقدس گذشت بصاد خاص مزین گشت * بست و هفتم راجه رام فاتحه رویه‌های که مبارک از نظر اقدس گذرانید - کالیخان لفافه اخبار بحضور پرنور گذرانیده زبانی بعرض رسانید که شجاع الدوله بهادر از مدت دراز اراده آستان بوس بارگاه ثریا جاه در سر داشت لیکن بنابر تنبیه اکثر مفاسد ^(۱) آنضلع که سر بشورش برداشته بودند رسیدن بهادر موصوف بطواف کعبه ملایک مطاف در حیز تعویق افتاد - اکنون عنقریب بعبه خلافت رسیده بسجده بارگاه فلک بارگاه عرش احترام جبین عبدودیت نور آگین خواهد ساخت * وکیل راجه شتاب رای یکصد رویه بنظر اشرف گذرانید - حکم جهانمطاع صادر گشت که موکلش زود تر بحضور فیض گنججور حاضر شده سعادت رکاب بوس دریابد * و دیگر بنده‌ها بقدر مرتبه خویش ندور و پیشکش گذرانیده سرفراز دولت بندگان شدند - از انجمله وکیل محمد شاکر درویش یک اشرفی و یک جلد کتاب بنظر اقدس در آورد * بست و هشتم عقیدت الدوله کامگار خان بهادر و دیگر بنده‌های بادشاهی باریاب مجرا شده گل کورنش را زیب گوشه دستار ساختند - پنجاه حلقه کمان مرسله عقیدت الدوله بهادر که مانع قوس قزح بالوان رنگارنگ نظر فریب نظارگیان بود از نظر خورشید نظر ^(۲) سپهر خلافت

Ashraf Khān
is appointed
diwān and
waqāyī'khān
to Prince
Mirzā
Farkhunda
Bakht.

Shujā'ud
Dawla is re-
ceived into
audience.

گذشت - و در تحویل فضل علی خان شدند * بست و نهم اتمارام
 ساهوکار بوسیله قطب الملک یک اشرفی و مهابت خان پنج روپیه پیش
 آورد - ساهو مذکور بخدمت خزانچی گری خزانہ معلی بعطای گوشواره
 سرفراز گردید - عرضی اطف علیخان معه یکصد و یازده روپیه در خریده
 سر بهر و پانزده قبضه کمان که هر یک ناخن بدل - زن پیر و جوان چون
 ابروی مہوشان بود معروف راجہ رام ناتھ بحضور انور گذشت -
 حضرت قدر قدرت پس از ملاحظہ آن حلقہ‌ها نظر بتمشای حلقہ ماہ نو
 افگند - بحدہ‌های درگاه آسمان جاہ نذر طلوع ماہ نو گذرانیدند - بر عرضی
 موتی رام پیشکار بیوتات اضافہ درماہانہ اش دستخط قدسی نمط شرف
 تزئین یافت - و دیگران نیز باضافہ مناصب سربلند گردیدند * غرہ شہر
 جمادی الثانی مقام متصل سیوان شد - رای دیانت دیوان تن و بلاس
 رام پس از گذرانیدن نذر بجذاب اقدس بخدمت نقدی نویسی و دیگران
 بعهده توجیہ نویسی و مراتب و پرچہ نویسی دفتر دیوان تن معزز و مفدخر
 گردیدند * دوم مقام صدر - محبت خواجہ سرا بموجب عرض شرف ملازمت
 اقدس دریافتہ سبکہ خاک شفا تبرکاً بحضور پرنور گذرانید - بنیابت وزیر
 الممالک یک حلقہ کمان از راہ تفضل مرحمت گردید - مومی الیہ
 آنرا از آثار ظفر و فیروزی طالع خود دانستہ زیب قوت بازوی خود
 گردانید * ذوالفقار جنگ بعرض اقدس رسانید کہ غلام تہانہ دار را کہ
 بدخو و بہانہ جو بود دستگیر کردہ آوردہ اینک حاضر است - مشار الیہ
 مورد تحسین - گشت - محمد دلاور بوسیله اصالت خان سعادت ملازمت
 دریافت و بعطای چیرہ مقیشی سرفراز گشت - و ہینگا محلی بخدمت
 فیل خانہ سوکار والا قامت افتخار افراخت - و میر فضل علیخان بمفصب
 سہ ہزاری ذات و پانصد سوار و خطاب " خانی " و خدمت سرچوکی

خواصان ممتاز و سر بلند گردید - و میر مقیم بمنصب سه هزار ذات و پانصد سوار و خطاب "خانی" بر اسم و هاشم علیخان بمنصب دو هزار و خطاب "خانی" و میر محمد امین خان بمنصب دو هزار و میر عطاء الله بمنصب یک هزار و سرفراز شدند - رای سگه بمنصب یک هزار و پانصدی ذات مفتخر گردید بذائب وزارت حکم قضا جریان عز نفع یافت که هرکه بارادۀ نوکری ازان طرف در لشکر فیروزی اثر آید او را ملازم رکاب فیض انتساب به دو چند در ماهه اش از نوکری سابق او نموده گردانند -

Khurshīd
'Alī Khān is
appointed
bakhshī to
prince Mirzā
Farkhunda
Bakht.

میر سید علیخان به نیابت داروغگی توپخانه معلی بعطای دو سبک سرفراز گشت - و خورشید علیخان بخدمت بخشی گری بادشاهزاده مرزا فرخنده بخدمت بهادر خورشید طالع خود را در برج شرف یافت - و پالکی مرسله رضا قلی خان بهادر از نظر گذشت - و عرایض اکثری بدستخط صاد خاص شرف ترقین یافت * هشتم ماه مذکور بعرض اقدس رسانید^(۱) که عماد الملک شقاوت آثار از بیم صولت خدیو کشورگشا بمذلت و ادبار بمستقر الخلافه اکبر آباد رخت ادبار برده و گریخته - و نعیب الدوله بهادر داخل دارالخلافه شاهجهان آباد گردید * شرح این وقایع خامه حقایق نگار بیدار روزگار چنین بتحریر می آرد - قبل ازین برگشتن جگو بعد حرب و پیکار از رعب افواج نصرت شعار بارادۀ ناصواب که بدارالخلافه رسیده دیگر بار رایت پر خاش بر فرازد و تار سیدن را و ماهار بکومک آن نابکار در شهر استقامت ورزد رقم پذیر گشته - لیکن چون بیان وقایع حضور فیاض النور ضرور تر بود تا همانجا گذاشته شده - الحال بالا جمال کیفیت گوشمال یافتن دکهنیان بد مال و هزیمت خوردن آنقوم روبه خصال می نگارد - که هرگاه جنکو

Defeat of the
Dakhani
and punish-
ment inflicted
on them.

ضلالت کیش بهیرو بغلای خویش پیدش گذاشته و افواج را بطور بعین و یسار تقسیم ساخته بسرعت تمام خود را قریب دارالخلافه رسانیده

Dattā the
brave Deo-
can General,
uncle of
Jangū, is
defeated by
Najibū'd
Dawla and is
killed in the
battle.

میخواست که خود را از دریای بلا نجات دهد - دتّا نابگار را که عم آن
رمیده بخت تیره روزگار بود و از سرداران دکن گوی شجاعت بسبقت
می ربود رگ غیرت بحرکت آمد - و بال و پر عفا و فساد کشاده قدم
جرات پیش نهاد - و بی اندیشه و دغدغه مقابل افواج دریا امواج گشته
میخواست که از کهات براری حله زده آتش جدال و قتال برافروزد که ناگاه
هدف تیر بهادران هیجا و علف تیغ غازیان و غا گشت و در چشم زدن
طعمه نهنگ تیغ دلوران اسلام شد * توضیح و تفصیل این سانحه نادر روزگار
باین آئین نو گزیر خامه بیان میگردد - که امیر الامرا نجیب الدوله بهادر
با قشون شاهی باستعانت تائید الهی و اقبال عدو مال شاهنشاهی برای
دفع آن گروه ضلالت پزوه کمر همت بسته خود هراول لشکر نصرت اثر
گشت - و باتفاق شیر دلان پیکار خوبقاعقب آنها بحزم و احتیاط صف آرا
از یمین و یسار شده مصدر کشش و کوشش می بود - و برای مدافعت
مواد شورش و فساد آن بد نهادان همت میگماشت - تا آنکه دتّا بیگل
باطل ستیز علم جهالت بر افراشته و دست از جان شسته با لشکر گران
حمله آورد و جنگی عظیم بمیان آمد و شورش نبود و کارزار از هر طرف
برخواست - و آتش توپ و تفنگ زبانه بر آورد - و غلوله آن توپ آتشین دم
مانند تگرگ باریدن گرفت - و صدای جانشوزان مانند صاعقه و رعد بغرش
آمد - آتش تیغ و تیر مغفر شکاف آنچهان بلند گشت که جوهرش مانند
سپند از جا میجست - و نیزه بهادران عدو افکن از درع و جوشن
در گذشت *

زمین پوشیده شد از درع و خفکان جهان گردید اندر نیزه پنهان
زکوه کینه سیل آورد سر زیر بصحرا آب زن شد آب شمشیر

سپاهی بیدستر از موج دریا بهم آویخت چون سیلاب یکجا
 کشته شده کام کین تمساح شمشیر حباب بحر هیجا زهره شیر
 فلک آورد در واژونه قرقب^(۱) ز مغز نیل چون دریا بلب کف
 ز آواز طراق گرز بر خود حواس آرامگاه را کرد پدرود
 دران صحرای دور سیل آمد فراهم تزلزل یافت ده در کار عالم
 بلند از هردو جانب گوش را بانگ نمانده در دماغی هوش یکدانگ
 حلاوت زندگی را رفت از یاد بذوق جان سپردن گشت جان شاد
 نموده آشکارا بیدرنگی سواران بر پیداده تیز چذگی^(۲)

بعد آویزش بسیار و حرب و پیکار آن مردود نابکار در عین یورش که
 اراده عبور جمن آنروی آب داشت - و پایاب علم نگونساری بآن طرف
 می افراشت - و امیرالامرا با رستم دلان عدو شکار و نبرد آزمایان مانند
 بهمن و اسفندیار بازوی تهمتني کشاده سد راهش در عین دریا گشته
 زمیگذاشت که پای جرأت فراتر نهد - در همان اثنا علف تیغ آبدار
 مبارزان خونخوار گشت - و آن دیورجیم مردم آزار بیک ضرب غلوله بذوق

شرر بار بدار البوار شتافت - ازین معنی جنگو را پای ثبات و استقرار
 لغزیده زخم تیغ آبدار خورده رو بفرار نهاد - و اعلام شوکت دکنیان نگونسار
 گردید - و نسایم نصرت و تأیید ایزدی بر شقۀ رایست اهل اسلام وزید -
 وزیر بی تدبیر نیز همراه آنضالات فرجام گام زن وادی ادبار گشته - و در
 انتقام خداوند مجازی مبتلای عقوبت و عذاب در دین و دنیا شد *
 سبحان الله قدرت حق بنگر و از این و آن در گذر که در اندک ایام
 احوال آن تیره انجام دگرگون شد - و از گردش چرخ بوقلمون غیر زیان کاری

Jangū is wounded and takes to flight. A large quantity of booty fell into the hands of the victorious army.

و نفرین و لعن و مذات و خواری با خود نبرد - انشاء الله المستعان

The defeated army of the *Dakhanīyāns* take refuge in the fort of Surajmal, and receive re-inforcement from Malhar Rāw. Najībū'd Dawla again defeats the allied force and Malhar Rāw takes refuge in the mountains.

ابد الابد سرگردان در جهان خواهد گردید - و بمدعا نخواهد رسید * القصه غنیمت بیشمار از هزیمت کفار فجار بدست محامدان لشکر فیروزی مدار آمد و بسیاری از آن قوم ادبار - نصیب بطرف متهرا و قلاع سورجمل جات ملجأ و مأوی خود دانسته افغان و خیزان گریزان شدند * سورجمل بیاس دینداری کفر بآنها راه داد - و تا بلشکر ملهار راو بنومک و حفاظت آنها ره نورد نکبت و ادبار بود * امیر الامرا بهادر بعد از فراغ این مهم اہم از راه دور اندیشی باقشور شاهی لوی عزیمت افراشته عازم آن نواح گشتند - و برای بیخ برنندن مواد فساد که رگ و ریشہ این زقوم طبعان دور و دراز بود پای استقامت و استقلال پیشتر گذاشت - و تا به کول مضرب خیام بہت و احتشام شاهی گشته فوج چپاول پیشتر دوید - ملهار راو تاب مقاومت و قوت مقابلت با فوج ظفر موج در خود ندید از فرودگاه خود کوچیده و چند بار بجنگ گریز بطور عادت دکہنیاں جنگیده آخر کار دامنہای کوه و جاہای تنگ و قلب آن دیار ملجأ و مأوی خود ساخت - و ہر بار شکست خورده جان بسلامت برده بمکر و حیل گذران میفرمود - و منتظر رسیدن فوج دکہن و بہار و بسواس راو کہ ہر دو سرداران ذوالاقتدار بودند میماند - و تیر تدبیرات ہر چار سو می افکند * اکفون باز بتحریر وقایع درگاہ سلاطین پناہ خدیو جهان و جہانیاں می پردازد - درین آوان میمنت اقتران گرچی بیگ معرفت محمد امان ظروف چینی کہ تحفہ روزگار و یادگار چینی فغفور میداد بنظر ہمایون در آورد - و حکیم اسرائیل خان بمنصب شش ہزاری چہار ہزار سوار و بخطاب " حکیم الممالک " و احمد اللہ خان بخطاب " ابو تراب خان " بنام پدر سرفرازی یافتند - و میر بہادر علی

بمنصب سه هزار پانصدی و خطاب "خانی" بر اسم و عطای پالکی
و اودیسنکه بمنصب چهار هزار و خطاب "راجگی" عز و اعتبار یافت -
و ناصر الدوله سادتخان بهادر را بمنصب هفت هزار و کامیاب عاطفت
فرمودند - و حیات علمی خان بمنصب دو هزار و محمد دایم بدرماه
شش صد روپیه و سید اعظم بهاهانه شایسته سرفراز شدند * دوازدهم ماهچند
رایت فیروزی نور افزای سرای نور گردید * سیزدهم از نوشتجات منیر الدوله
بهادر بوضوح انجامید که رام نواین مقهور باراد جنگ لشکر گران بهم
رسانیده سر قربان شدن مبارزان لشکر اسلام دارد - بعقیدت الدوله بهادر حکم
محکم عز نفاذ یافت که از منجمان و اختر شناسان ساعت سعید روز جنگ
مقرر نمایند تا بتجویز آنها بعزم جنگ موکب اقبال بطرف مخالف
بد سگال متوجه گردد * چهاردهم از مقام صدر نهضت الویه فیروزی پیشتر
شد و به کامگار خان برای استاده کردن خیم نصرت اعلام حکم والاشرف
صدور یافت - هرگاه آنحضرت ظل الله قالب خیمه را از نزول اجلال
جانی تازه بخشیدند - خبرهای رام نواین مقهور متواتر بعرض باریابان
حضور لامع النور میرسیدند - چنانچه پانزدهم متصل گدھی دلهری اتفاق
مقام افتاد و وقت درخشیدن برق شمشیر در نظر همگان عیان گردید -
اصالت خان و دلیل خان حسب الارشاد والا کمر همت چست بسته
دست کین بحرب اعدای دولت از آستین بر آورد - و کهانندی راو برای
گرد آوری عساکر گردون مآثر برسم طلایه بلند پایه گشت *

Munīru'd
Dawla sends
information
that Rām
Narāyan is
collecting a
large force to
wage war.
'Aqidat
Khān is ap-
pointed to
proceed
against him.

شرح وقایع محاربه دلیوران معركه رزم بادشاه
 اسلام با راجه رام نراین بیدین شقاوت انجام بار
 دویم و فتح و فیروزی اولیاء دولت و کیفیت
 نفاق ورزی آن خیره و پیش آمدن بحرب
 و پیکار از بهادران رکاب فیض انتساب
 جهانداد گردون وقار و هزیمت یافتن او
 دیگر بار محصور گشتن آن مغرور در
 قلعه عظیم آباد و سرتافتن آن تھی
 مغرور از ارشاد هدایت بنیاد باعانت
میرن پسر جعفر علیخان ناظم
مرشد آباد و بمیان آمدن
جنگ از میرن مقهور که
مقابل معسكر اقبال شده
آخرکار افتادن صاعقه از
غضب الهی بر میرن

Account of
 the second
 battle
 against Rājā
 Rām Narā-
 yan and his
 defeat.

هرگاه بمسامع قدسی از روی اخبار زبانی جاسوسان رسید که راجه
 رام نراین با فوج ادبار و سپاه بیشمار قدم جرأت از حد خویش فراتر نهاده
 مستعد کارزار و پیکار است - هرچند راهزمنی با نقیاد و اطاعت حضور که
 موجب سعادت و فلاح آن مغرور بود فرمودند تاثیر نه بخشید - و گمراهی
 آن ادبار قرین از جاده مستقیم عبودیت زیاده تر میگردید - لاجرم چون

آتش قهر قهرماني زبانه زد و رگ غيرت غضب سلطاني بعركت آمد -
 تنبيه و تاديب آن كوته انديش لازم همت والا نهمت پنداشتند - بنابر
 آن سران و سپهداران را ياد فرمودند و قبضه شمشير خاص كه از برق آن
 عدو سوزني و از جوهرش فتح و فيروزي نمايان بود درميان گذاشتند -
 و اميران عظام را بقسمهاي غلاظ و شداد براي جهد و جهاد همهها را يكدل
 و يكربان فرمودند - تمام آنها بموجب ارشاد ولي نعمت بر حق معروض
 جناب اقدس نمودند - كه تا روح در قالب جسماني است از بندها در
 جانفشاني قصوري نپهور نخواهد آمد * بنابرآن بسمت و يكم جمادي الثاني
 هنگام طلوع صبح اقبال كه شام زوال اعدا بود - براي نواختن كوس جنگ
 فرمان قضا جريان در دادند - و بصف آرائي و نبرد آزمائي بدليبران عدو
 افكن و بهادران روئين تن حكم فرمودند - و بافراختن لوای رزم و ثبات پای
 جلالت و شجاعت بتاكيد ارشاد نمودند - نهنگان بحر ذخار كارزار بر طبق
 حكم جهان مطاع توپخانه آتش زبانه را پيش برده سرگرم عدو سوزي
 و آتش افروزي گشتند - و به هواولی موكب نصرت اثر زنده فدويان
 جانباز دلير خان بهادر و اصالت خان بهادر باعاون و انصار خود رايست
 ظفر آثار افراخته پيشتر روان گشت و قدوة فدويان اخلاص متخش كامگارخان
 بسوداوي ايلتمش معين گرديده قدم جلالت پيشتر نهاد - و در جرانغار
 و يرانغار ممتاز الدوله بهادر و مدار الدوله بهادر و اكثری از جوانان بكار
 و مجاهدان عرصه پيكار جا گرفته يمين و يسار را چون كوه كوه آهدين
 آراستند - چون قبل ازین رام نراين مقهور عبد الله خان حبشي را از رعب
 موكب اقبال بشدافتن خود برای آستان بوسي بارگاه آسمان جاه فرستاده
 دست طلب شفاعت بدامن عاطفت خسرو دين پناه زده بود ميخواست
 كه معذرت گناه آن روسياه نمايد و آن هرزه گوی حيله كوش بار ديگر

On the
 morning of
 28th January
 1761, war
 against Rājā
 Rām Narā-
 yan is declar-
 ed.

بتزویرو فریب پیش آید - و هم برین آئین غلام شاه که یکی از سرداران
 عمده اش بود نیز معرفت دلیر خان بهادر پیغام استلام (۱) آستانه دولت
 مخفی می نمود - خدیو موفق پاک دین بر فسونسازی آن ضلالت آئین
 آگاه گشته ارشاد فرمودند که ازین پیش هم آن حیلۀ مکر خود کام همین
 قسم بمعروض عرض استادگان حضور سپهر احترام رسانیده بود - بوجه احسن
 هر آینه ضمیر همایون ما بدولت منعکس است که کلام او از صدق
 و راستی فروغی ندارد - معروضش بدرجه پذیرائی نمیرسد - مگر دست
 بسته همین وقت اگر بشرف زمین بوس آستانه دولت آید قرین مشرف
 شود و استعفای جرایم پیشین نماید - بحر کرم و بخشایش خسروی
 بجوش آید و نامه سیاه اعمالش شست و شو یابد - و غلام شاه اگر
 فی الواقع غلام شاه است حلقه بزدگی حضور در گوش کند و جبین ارادت
 بر آستانه دولت سایه تا در مهد امن و عافیت آسایش یابد - و هدف
 ناوک قضا نگردد - و الا پامال سم سمندان غازیان آنچنان خواهد گشت که
 نام و نشان خود نخواهد یافت * القصه چون التماس آن باطل اساس که
 بمکر و تزویر بود دروغ بی فروغ روشن گشت - و اثری ازان بظهور نیامد
 بل آماده جنگ آن باطل آهنگ گشته لوای عصیان بر افراخت -
 و به تندر و هنگامه آرائی بصف کشی پرداخت و بارادۀ کارزار آن نابکار
 با لشکر جرار سوار شده رخت ادبار بعمره پیکار کشید - یک و نیم پاس
 روز بر آمده مقابلۀ طرفین رو داد و تلاقی (۲) صفین اتفاق افتاد - نخست
 اخبار جنگ قراولی از قراولان شیر شکار به تیر و تفنگ بعرض اقدس
 رسید - رفته رفته چون آتش کارزار بلند گردید - شهنشاه دین پناه نظر
 بر عون ایزدی که نَصْرُ مِنَ اللَّهِ وَ قَتْلُ قَرِیبِ نَصِی است قاطع قرین نصرت
 و ظفر بر پیل کوه پیکر که برج فلک رفعت و اعتلاء گردون شکوه و عظمت

Ghulām
 Shāh raises
 the standard
 of revolt,
 and a fight
 takes place
 between his
 and the
 Royal army.
 Shāh 'Alam
 goes to the
 front.

و علام بود - بنورک شایسته و آئین خجسته آهسته آهسته با جفود نصرت
آمد و سپاه منصور که دیده روزگار گهی بآن آئین ندیده پیش آمدند *

نظم در تعریف فیل سواری خدیو کوه وقار و بردباری

حبذا فیلی که خرطومش گهی^(۱) کین آوری
پای تا سر چین پیشانی بود چون آستین
عقل اول هیكلش را چون محیط خاک دید
آسمان اولین را گفت چرخ دویمین
دید هرکس آن سر و خرطوم را داند که هست
کوچه راه از زمین تا گنبد چرخ برین
میشود قطب شمالی در نظرها نا پدید
در جنوب آهسته تر گر پا گذارد بر زمین
آنکه در هر جنبش خرطوم در روز مصاف
بر چراغ عمر اعدا میفشاند آستین

خدیو مانند آفتاب خاور که از فلک اخضر بر آید در حوضه جا فرمودند -
و ماه تابان چرخ چارمین را بر زمین جلوه گر نمودند * * نظم *
چو در حوضه فیل جا کرد شاه نمودار گردید از برج ماه
شهنش به بالای فیلی غیور نشان داد از موسی و کوه طور

نظم در بیان تعریف فوج و کثرت آن

سپاهی دوش بردوش ستاره به پایان کرد گرد او نظاره
سپاهی از غبار ره فلک ساز ز سامان تعیین آن طرف باز
بنعدادش اگر پرداخت عارض ز فرسودن زبان را باخت عارض
چو مزگانی که باشد اشک آلود سر انگشت قلم را آبله بود

A description
of the Royal
army in
verse.

بزیـر سایه بازي^(۱) یـزدان
 اجل نشناخت کس را در غبارش
 هوا را ساخت قیره آنچنان گرد
 زبس از کثرت تنگي جا بود
 صف محشر فلک را رفت از یاد
 ره خانه غلط کردی نظرها
 نموده بسکه خود را گم دران کرد
 نمایان از علم تا مه ز ماهي
 سبق برده ز حشر از لاتفاهي

از طرف غنیم لئیم شلک عظیم از بان و بندوق شروع گشته کار کشش
 و کوشش بشمشیر و خنجر کشید - و اکثری ازان ادبار آثار تهور و جلادت
 آشکار ساخته بر هراول نصرت شعار تاختند - و شورش بسیار آن جهنمیان
 انداختند * کامگار خان بهادر با دلاوران نصرت نشان و دلیر خان با جنگ
 آوران جانفشان مصدر ترددات بی پایان گشته گوی شجاعت از سام
 و دستان ربودند - و چنگ بحبل المتین توکل زده از اقبال بی زوال خسرو
 دریا چون کوه جنبش نمودند - هرچند گروه ادبار نصیب کفار فجار
 بظمطراق بسیار و کثرت بیشمار مانند برق و باد شتابان گشته و مانند سیل
 خروشان میرسیدند - لیکن لمعان آتش عدو سوز تیغ مجاهدان خونخوار
 کار مهر تابان می نمود - اگرچه آنقوم بدکودار معاندان ناهنجار از پای ثبات
 و استقرار نهال کارزار با رگ و ریشه عداوت می نشانیدند - اما باد صرصر
 حمله مبارزان اسلام از بیخ و بن میکند - و برق نیزه های دلاوران خرمن
 جان و تن آن خسان می سوخت - در عین زد و گیر سفیر تیر پیغام اجل
 بگوش برنا و پیر می رساند - و قاصد گلوله بندوق خط آزادی از قید حیات
 بهر کسی میداد و توپ اژدر خروش بدم آتشین دیگ خون معاندین از

Kāmgār
 Khān and
 Dīlir Khān
 are appoint-
 ed generals
 to conduct
 the battle.

* نظم *

ز هر سو بگر آهن زد دگر موج
کشیده زلف بر رخساره از آه
بریده رنگ خور از چهره سیاک^(۱)
قیامت را قیامت رفت از یاد
اجل میشد خجل در رزم سازه
نکرد از روز رستاخیز کس یاد
که از خود رفتگان را هوش آمد
ز آب تیغ گشت آئینه رنگین
چاکاک را بدل افشرد منقار
چو آتش دید مو نبض^(۳) نگه بود
همائی داشت بر سر سایه گستر
که نبود باد را حاجت بمهمیز
بر آورد آتش از خارا گل از خار
ز باد دامن خود ریخت این برگ
ز نعل بادپایان جست آتش
زمین شد آسمان از ماه و پروین
که روی خاک میدان شد شفق گون
نظر در نرگستان لاله گشته
سنائی از سنان بوسی خجل شد
در آمد در غریفش شیر نوین
ازان برداشت نم پیرسته ابرو

آتش عدم بجوش می آورد *

شده خسرو مقابل با چنان فوج
علمهای کشیده قد سحرگاه
فکنده مهچرخ زر سایه بر خاک
بهر سو تاخت مرکب داد بیداد
بچشمش جان ببردن بود بازی
ز رفتن آفتاب از بس که استاد
ترنگی از کمان در گوش آمد
زمانه تیر شد تیر آتش کین^(۲)
چکاچاک دم شمشیر خونبار
ز تاب و تف که در آن رزمگه بود
بخود از یگانه سو مرد دلور
بمیدان بود هر مرکب سبکخیز
صهیل مرکبان برق رفتار
دماغی ساز کرد از شیشه اش مرگ
شدند آن جنگجویان بسکه سرکش
فکند از بس جنیدت نعل زرین
ابر تیغ بارید آنقدر خون
ز هر برگستان خون سرشته
دمی که همفلس با خون دل شد
ز فیضه شد نیستان عرصه کین
ز بس بارید ابر تیغ هر سو

A description of the fight and the battle-field in verso.

(۱) بریده رنگ خور از چهره پاک (۲) ز باد تیر شد تیر آتش کین (۳) دیده مونقش

زده بوسه بسر از پس سفانی
 فگفندی گر سر شمشیر بر خاک
 مگر سوزن زدن از عیسی آموخت
 نظر بر مرگ مردم تا نهاده
 ز بس سر تیغ کیمن افکند بر پا
 سر آن سروران بر خاک غلطان
 ز شادی مرگ گشتن تا به آغوش
 کشیده نای ترقی ناله از نا
 بمرگ بس اکبر بر کف خاک
 زره مر تیور را پیکان بود دل
 نشاند از بسکه زهر چشم سوار
 شده از جوی خون صحرا گلستان
 ز خون گردیده کوه و دشت گلرنگ
 بهر ذرات ریگ از سایه خون
 ز باد تیر ترک از سر بس افتاد
 بقلب فوج خسرو بود بر پیدل
 بالجمله بعد آویزش بسیار و گیر و دار بیشتر که با شور بختان کارزار از
 شمشیر خونخوار گذشته کار بدست و گریبان رسید دلیر خان بهادر قدم
 دلیری در عرصه پیکار استوار داشته. نقد جان نثار ساخته بغازه شهادت چهره
 سعادت آراست و اصالت خان برادرش گلهای زخمها برداشت و نیز
 شربت شهادت چشید * مقارن اینحال اختلال کمال باحوال هراول معسکر
 اقبال راه یافت - کامگار خان بهادر چپقلشهای شیرانه و آویزشهای مردانه
 نموده روی همت از جنگه نذاشت - و به جگرداری و دلاوری چون شیر شریزه

Dilīr Khan
 and his
 brother
 Asālat Khān
 are killed in
 the battle.
 Kamgār
 Khān con-
 ducts the
 fight with
 bravery.

که در رمله گوسفند افتد - داد مردی و مردانگی داد * درین اثنا فوج آن کافر نعمتان خیره شده از توپخانه والا در گذشتند - و قدم جرأت پیش نهاده تا بفوج قول همایون در پیوستند - شهنشاه گردون لوا بر فیل کوه تمثال آویزشهای اعدا ملاحظه میفرمودند - هرگاه بچشم دوربین معاینه نمودند که فوج بدکیش پای از حد خویش بیرون نهاده اند از جوهر شهامت و پروایی و گوهر شجاعت ذاتی عنان عزیمت جلوریز پیشتر فرموده بکومک رستمان جان سپار و هزیران بیشه کارزار متوجه شدند - و به نیروی همت بلند باعانت سپاه فیروزمند آنقوم اشرار را از جرأتی که مینمودند باز داشتند * در عین هنگامه هیجا و کارزار هوش ربا فیل مستی یله شده زنجیر گسسته بر فوج ظفر موج سیلاب وار دمان و خروشان رسید - و پیلبان دست ضبط خود هرچند بروی دراز میکرد کوتاه میدید - چون از صدمه آن اعضای مردم درهم شکستند - و از بیم آن افواج فیروزی قالبهای خود را از جان تهی ساختند - از تلاش کارزار باز ماندند - بسیاری پامال از ضرب آن دیو بی زنجیر گشتند - و اکثر مغلوب دشت (۱) و هواس او شده حواس خود را باختند - آن سیه مست باد کین عرصه خالی یافته بسوی فیل کوه شکوه سواری خاصه که چون آسمان بر زمین قایم بود حمله آورد و هر دو پیلان بکشتی باهم آویختند - و دود از دودمان چرخ کبود بر آوردند - عاقل خان ناظر که در خواصی جناب گیهان خدیو جا داشت و با وصف خوردن گوی تفنگ پای استقلال و استقامت محکم داشت از صدمه آن فیل مست از پا افتاد و پیک اجل را لبیک گفت - و محراب خان و لطف الله خان و عظمت الله خان و ولی الله خان و هاشم علی خان و میر مقیم درین دار و گیر جان نثار گشتند * از وقوع این سانحه تفرقه و فتور

عظیم بعساکر منصور راه یافت و جمعی که بهره از جوهر شجاعت و پاس فدویت و اخلاص نداشتند از معرکه روگردان شده راه فرار اختیار نمودند * چون سلک جمعیت فوج قول از هم گسیخت - و آن پیل با پیل خاصه بادشاه محفوظ بحفظ الله آویخت و خرطوم شوم که شب سیاه آشوب و بلا بود بلند ساخته خواست که از برج حوضه آفتاب سپهر عروج را بیجان کند - از آنجا که حفظ حافظ حقیقی شامل حال آن خسرو نیکو خصال است در عین همین حالت دست رستمانه کشاده و دست توکل بدامن افصال ایزد متعال زده خنجر دشمن کش بر خرطوم آن موزی چنان زد که نگویند از ضرب آن برگشته راه فرار پیدش گرفت و فیل خاصه سواری خسرو رستم دل که از زور آن تنومند از پا افتاده بود رهایی یافته سر بفلک کشید * خدیو مراد چست و چالاک از پشت فیل خاصه جسته تیر زه گیر از کمان قضا و قدر چنان بر فرق آن پیل سرکش زدند که تا سوار غرق شد - مجاهدان شهادت پرور و مبارزان بسالت اثر و جنگ آزمایان شجاعت از دیدن ضرب خنجر کوه شکاف که بقوت دست جهان داور بتائید ایزد برتر کارگر افتاد باز مستعد و آماده پیکار شدند - و از نیروی بادشاهی و ورود فضل ایزد قوی دل گشته حمله آور شدند - نوک پیکان فرسا از سنگ خارا در گذشت - و آب شمشیر حیات سر آن نگویند را بباد فنا داد آخر کار جهاندار شیر شکار از شعله سنان کشت زار مخالفان ادبار شعار را سوخته آفتاب کردار تیغ کشیده مانند بذات النعش متفرق ساختند و از صولت بادشاهانه علم غلبه و استیلا در معرکه هیجا افراختند *

* نظم *

چنان افواج دشمن را ز جا برد که گویی مشیت برگ گل هوا برد
هراس از بس بفرج دشمنان بود مدای پای هر یک الامان بود

درین اثنای نیک اقبال مژدهٔ فتح و ظفر بگوش بندگان جهان رسانید و کلید دولت نصرت خداداد بدست دولت خواهان رسوخ نهاد - داغ^(۱) غنچهٔ دل هواخواهان از نسایم فتح و فیروزی گل گل شکفت و نهال دولت و اقبال از باد بهار عنایت ازلی بالیده بلبل بال مسرت کشوده ترانه خوشدلی گفت - طنطنه شادایانه بر پشت پیلان کوه و آوازهٔ نقاره بر اسپان برق جولان در گنبد گردان پیچید و صغیر کونا و نغیر تا بعروش برین رسید - بالجمله فتوحات غیبی و تائیدات لاریبی شامل حال اولیای دولت آبد اشتمال گردید که با وصف وهن و چشم زخم عظیم کریم کارساز در چنبن فتح باز کرد که عنوان دفتر کشور ستانی و ظفر نامجات باستانی همیشه خواهد بود - و یادگار روزگار خواهد ماند * رام نراین مقهور از بیم سطوت موکب منصور خائف و هراسان گشته هزیمت را غنیمت دانسته نقد حیات مستعار از معرکه نبود و پیکار با صد هزار ادبار و عار بیرون برد و اسباب تجمل و جاه آن حال تباه تاراج افواج بحر امواج گشته برباد رفت * از آنجا که نیت خیر طویت این برگزیدهٔ درگاه صمدیت منبع حسنات و منبع ترحم است بمقتضای آن تعاقب لشکر گریخته را که خاک مذلت بر سر ریخته جانهای خود بسلامت می بردند منع فرمودند - و از قتل عام آن گروه ناکام در گذشتند * رحم خان که سردار کلان آن خیل ادبار نشان بود برهبری طالع الامان گویان دست زنهار خواهی بدامان بادشاهی زد - و غلام شاه و مرلیدهر و رتن راو داروغهٔ توپخانهٔ مقهور گرفتار سر پنجهٔ اولیای دولت گشته دستگیر و اسیر ببارگاه فاک نظیر آوردند - و از توپخانهٔ آن ادبار نصیب چهل و دو ضرب توپ خرد و کلان بضبط ملازمان دارا دربان آمده داخل جنسی سرکار والا گشت * شهنشاه دین پناه بعد

حصول این فتح عظیم شادیا نه نوازان وقت شام از جنگ گاه معاودت فرموده داخل خیام دولت و احتشام گشته جبین نیاز بسجده عبودیت در جناب واهب العطیت سودند - و شکر و سپاس بیقیاس ادا فرمودند - امرایان عظام و بندگان عقیدت فرجام آداب تهفیت فتح و ندور و پیشکش گذرانیدند * بست و دویم ماه مسطور ازان مقام بطرف باغ نراین مقهور منزل آرای اقبال گردیدند - و بهرام جنگ را که گرد ملال بر دامن خاطر او نشسته بود از ابرافضال خسرو دریا نوال بوساطت مدار الدوله بهادر شست و شویافت - و کامگار خان بهادر که کشیده خاطر بسبب سوال و جواب رحم خان و غلام شاه بمعرفت دیگران گشته بود از عنایت خسروانی بعطیه سرپیچ جواهر سر بلند شده سر عزت باوج گردون افراخت - و از کمال عاطفت و رافت که سرشت و جبلت همایونست غلام شاه و رحم خان را بعطای خلعت نواخته از جان امان دادند - و پیش کامگار خان بغایر باین^(۱) خاطرش فرستادند - و قبایل محراب خان که اسیر پنجه تقدیر گشته بود بر کسان اله داد خان دستگیر ساخته آورده بودند فرمان آسمان مطاع عز اصدار یافت که از قید رها سازند و بعرض و ناموس کسی دست انداز نشوند * زهی شهشاه عدالت پرور و خسرو ترحم گستر که خشمش با عفو دمساز و غضبش را لطف انباز - بل برای دشمنان در احسانش باز و صلاهی عفو جرایم بلند آواز - کریم کارساز درگاه این دارای دانای راز دلها . آگاه راه سجده گاه . مقبلان و ذات قدسی این سزوار تاج و تخت سلطنت مظهر اقبال و جاه و حشمت تا دور قیامت همیشه و پاینده داراد * بست و پنجم از تفضلات خسروانی و عاطفت و قدر دانی

Ghulām Shāh and Rahmān Khān are pardoned and robes of honour bestowed on them. The kinsmen and followers of Milrūb Khān and others are set free.

The son of Zulfaqār'u'd Dawla is appointed Faujdār of Shāhābād. پسر ذوالفقار الدوله بهادر بخدمت فوجداری شاه آباد ممتاز فرمودند - و سلیمان خان را بمنصب چار هزاری و خطاب پدرش سرفراز نمودند *

بست و ششم رایات عالیات بر پل فتوحه نصب کردند * بست و هفتم
 میر سلیمان خان برادر میر مقیم خان بعنایت جامه ملبوس خاص
 و بالا بند سر بلند گشت - و لطف علی خان بمنصب چهار هزار
 سوار و خطاب "صواب اندیشخان" کامیاب گردید - و پسر امالت خان بعطای
 خلعت چهار پارچه سرمایه دولت ابدی اندوخت * چون رام نواین مقهور
 از بیم مهابت موکب منصور فرار نمود - مرتبه دوم از راه غرور لوای جهالت
 و بغاوت افراخت و بچرب زبانی از سخنان فریب و ریب دام تزویر
 گسترده بدفع الوقت می پرداخت و انتظار کومک و رسیدن میرن
 ناهنجار آن شقاوت آثار برده باستظهار حصار کوه کردار بمکاربه و پیکار
 مستعد آن نابکار میماند - و افسون بازی گری و شعبده بازی بروی بعضی
 پست فطرتان حق ناشناس میخواند - تا آنکه بحوصله کان باطل کوش
 که عقل و هوش در سر بمغز نداشتند باز بشفاعت گری برخاستند -
 و بلا به اش مفتون گشته از وصل شاهد مقصود روی نافتند - حتی که کار
 محاصره بدرازی کشید و خبر آمد آمد میرن مقهور بمسامع علیه حضرت
 جهانبانی رسید هرگاه آن کج نهاد شورش بغی و عناد برپا ساخته بکومک
 رام نواین خانه برباد پرداخت - و بارادۀ فتنه انگیزی اسباب استیصال
 خود آن مدبر برگشته اقبال جمع نموده در فکر بیخ کفی نهال دولت
 خویش آن ناصواب اندیش افتاده از تبه رایی و پیدایی آن راندۀ درگاه
 الهی بعزم رای مقابله عساکر گردون مآثر بکوچهای متواتر لوای نکبت
 بر افراخت و میخواست که گرداگرد دیار عظیم آباد رخت اقامت کشد
 و فرودگاه خود سازد و باعث پشت گرمی بدمآلان آن بد نهاد شود -
 بفایده مصلحت دید رای صواب نمای جهاندار مالک رقاب دست
 استیلا از ان حصار کشیده بمدافعت اعدا همت والا نهمت گماشتند - هنوز

Shāh 'Ālam
 halts at
 Fatūḥa
 bridge, 2nd
 February
 1761. Con-
 fers honours
 to his offi-
 cers.

Miran joins
 Rām Narā-
 yan and
 helps him in
 continuing
 the fight.

تیغ خون آشام غازیان اسلام از خون اعدای بد فرجام رنگین بود و سپاه بهرام انتقام که درین زد و خورد کوفتها و رنج و تعب کشیده نمی آسود - و جراحات مجروحان بالتیام رو ناورده که این کارزار روی نمود * سلخ ماه جمادی الثاني حضرت ظل سبحانی بتائید یزدانی عزیمت پیدشتر فرموده سایه غز و جاه بمنزل افکندند * سیوم رجب المرجب حسین بیگ برسم سفارت از پیدش رام نراین رسیده ناصیه سالی کعبه جاه و جلال گشت - و بعرض استاده های بارگاه آسمان جاه رسانید که شاه درانی خطبه و سکه این دولت خدا داد در دارالخلافه شاهجهان آباد جاری ساخته و رنگ شکسته رر و سیم را درستی

Shāh 'Ālam
deputes
Kāzīm Beg
to induce
Miran to give
up hostilities.
Miran
kills Kāzīm
Beg. The
king appoints
Kām-gār Khān to
wage war
against him.

از رواج نام نامی داده * کاظم بیگ که بزبور دانش آراسته و پدیرایه صواب اندیشی پیرامنه بود از حضور برفتن پیدش میرون مقهور معین گشت - تا به نصیحت های ارجمند و مواعظ سعادت پیدوند پنبه از گوش آن باطل گوش بر آورده آن کجور را رهنمونی بطریق قدیم عبدودیت و جاده مستقیم فدویت نماید و زنگ خیالات از آئینه ضمیر آن زداید * هرگاه نامبرده از حضور پرنور مرخص شده بلشکر نکبت اثرش رسید و ملاقی گردید - ارشادات حضور

اقدس که هریک جواهر آبدار نصایم و مواعظ سعادت جاودانی او بود آویزه گوش آن بیهوش ساخت - از نشئه باده غرور و استکبار آن لایعقل مردم آزار همت بر خون خوردن آن بیگناه گذاشت - آن رو سیاه خونخوار آن مظلوم مرحوم را علف تیغ آبدار نموده سرمایۀ عذاب سرمدي اندوخت و همراهانش را از غایت پیدانشی و مسلمان کشی مشلح نموده سر داد و توشه عقوبت جهنم آن بدنهاد ابد الابد برای خود نهاد * ازین حرکت ناپسندیده و نالایق آتش غضب بادشاهانه زبانه زد و فرمان قهرمان جلال بنفاز یافت که هزبروان دشمن شکن و سران عدو افکن و دلیران پیدل تن و شیران شمشیر زن تیغ انتقام از نیام بر آورده و چنگال عدو مال بخون بدسگال فرو برده

بازوی دلیری کشایند - نهنگان بحر و غا فوج فوج مانند موج دریا برخاستند
 و پلنگان کوه هیجا سیلاب آسا از جا جنبیده صفها آراستند - مبارزان شهامت
 نشان و دلاوران کوه توان روی بعرض میدان نهادند - و آواز هَلْ مِنْ مُبَارَزِ
 آویزه گوش گنبد گردون نمودند - هراولی موکب نصرت شعار برایست
 اقتدار کامگار خان بهادر بهادر جنگ شرف استقرار یافت - خان بسالت
 نشان بمقتضای مصلحت دور بینی از راه کسر نفس بعرض رسانید که
 این بنده جان نثار لیاقت این کار و طاقت این بار ندارد - و بعد پیش
 قدمی این فدوی جان سپار در حرب و پیکار اگر خدا نخواسته چشم
 زخمی بهراول ظفر شعار روی آرد کسی را نمی پندارد که سد راه گردد -
 و این عقیدت آثار بود که در جنگ اول بعد هزیمت خوردن بعضی
 پست فطرتان بد فرجام و شهادت دلیر خان و اصالت خان تیغ انتقام از
 نیام کشیده بکومک سپاه نصرت پناه پرداخت - و با رام نراین مقهور کارزار
 رستمانه ساخت - چنانچه از دست این غلام آن تیره انجام چند زخم کاری
 برداشت - چون فیل سواری این عاصی عبودیت نشان قریب آن پول
 اژدهای دمان گشت و رد و بدل های حربهای شیرانه و حمله های دلیرانه
 با من و دشمن آنقدر پیوست که دو دریای لشکر را از معاينه معامله نه
 این را ظفر و نه او را خطر عذاب خود از دست هر کسی رفت -
 محض نیروی پنجه اقبال عدو مال و مانند افضال ایزد متعال بود که
 کمر اعدای بد سگال درهم شکست و آن بد مال رو گردان گشته گرفتار عذاب
 و نکال گشت - و تا حال زخمهای تیغ خون فشان که رو به اندمال نیاروده
 احوال این عقیدت اشتمال را الم آن زخمها دگرگون میدارد - بیشتر هرچه
 فرمان رود بندگان را رو تافتن چه مجال * شعر *
 بهر نیک و بد جان نثاری کنم بدین گفته ها استواری کنم

Dilir Khān
 and Asalat
 Khān also
 join Kāmgar
 Khān in the
 expedition
 against Rām
 Narāyan.

بالجمله بعضی ابنای روزگار عرض آنرا حمل بر خود داریش دانسته
 بخلاف حصول مأمولش کوشیدند * بهر حال خان فدویت نشان مطابق
 فرمان جهانبان رخس فقت و جلالت بمیدان شهامت و بسالت تاخت -
 و بعادت معهود سوارۀ فیل کوه پیکری که غرق آهن بود آن روئین تن
 همت بدفع اعدا گماشت - و با جمعی از ثابت قدمان معرکه رزم که انیس
 و همدم بزم او بودند علم فتح و فیروزی افراشت و در جرانغار و یوانغار
 موکب اقبال ممتاز الدوله بهادر و مدار الدوله بهادر پای استقامت و استقلال
 افشوده بار یافتند - و در یمین و یسار بعضی سرداران عمدۀ روزگار و جوانان
 بکار جا یافته صف میمنه و میسرۀ چون آهنین حصار آراستند * چهارم
 رجب المرجب شهنشاه عدو بند کشور کشا سمند جرات بجولانگاہ نبرد گرم
 عذاب ساختند و فرمان دادند - که توپخانه برق نشانه پیشتر برده سر گرم
 خرمن سوزی بخت دشمن نمایند - ازان سو میرن نابکار نیز آمادۀ حرب
 و پیکار گشته به ترتیب افواج پرداخت - و با سپاه بی پایان و لشکر گران
 و فیلان سیاه بخت که اسلحه و ادوات حرب بر خرطوم شوم آنها تعبیه
 کرده بودند مع پلتن های فرنگیان روان گشته بمقابله آمد - از جانبین کار
 کشش و کوشش بالا گرفت و شور کوس روئینه طاس در قصر نیلی^۱ رواق
 هراس انداخته از نه طاق افلاک در گذشت - آواز کرنا گوش پیر و برنا
 کر ساخته بنفخ صور محشر همصفر^۲ گشت * * نظم *

شد آن روز در عرصۀ شور و شر ز بانگ دهل گوش افلاک تو
 دهل زن ز بس بر دهل چوب زد بهر زخمه راه صد آشوب زن
 بلند از گلولی فنا شد صفر بقا کرد نصرت ز بانگ نفیر

The battle
 takes place
 on 10th Feb-
 ruary 1761
 between
 Miran and
 the royal
 army.

^۱ In MS. نیکی

^۲ In MS. همصفر

بر آورد فریاد از دست هم
 بکین رایت مهر چون بر فراخت
 علم کرده در عرصه پا استوار
 نفس گشت بر آتش کیسه باد
 کشیدند از سوز در قلب گاه
 سیه گشت از دود روی سپاه
 اجل را اجل آمد از بس که پیش
 بشمشیر اگر قطع می شد آمید
 ز غریبیدن شرزه شیر نبرد
 ز غوغای شمشیر در گیر و دار
 سنان را ز اخلاص مذکور کرد
 زبانش چنان فتنه برداشت سر
 ز بس عرصه گردید در جنگ تنگ
 ز سر چون گذشت آب تیغ جفا
 دل پوچگر بود هم چون حباب
 ز پس رنگ از چهره پرواز کرد
 شود گرز با سر چو صدمه فروش
 اگر تیر را زخم بوسد دهان
 زکین بود در عرصه طوفان زیاد
 ز بس گرز بر نیک و بد یافت دست
 ز گرما مبادا شود جان تلف
 ز د آنکس که در خانه زین قدم
 ز تیر کماندار شمشیر زن

نفیر غم و کزنای الم
 سحر کوس شور قیامت نواخت
 بتعظیم برخاست هر سو غبار
 نقیب اجل پا بمیدان نهاد
 دلیران آتش نفس بس که آه
 بچشم زره سرمه شد خاک راه
 اجل گریه میکرد بر حال خویش
 سنان بهر خیاطیش می رسید
 سر شور و شر آمد آنجا بدرد
 سر از تن تن از سر نمودی فرار
 ز دوش یلان بار سر دور کرد
 که شد خفتگان لحد را خپد
 ز پرواز افتاده بر چهره رنگ
 بدریای خون کرد پیکر شنف
 نظر بند در موج اضطراب
 هوا راه سیر چمن باز کرد
 فکد پنبه مغز بیرون ز گوش
 شود سرخ لبهای سوفار زان
 نیاورد کس شور دریا بباد
 سر سر بلند است چون سایه پست
 دمد باد زن گوش فیلان بکف
 ندارد ز قاراج هم چشم غم
 مشبک چو آماج گردید تن

وزید آنقدر باد شمشیر و تیر
 بجان نندن از بس که گردید شاد
 دران عرصه از زهر چشم یلان
 فکندند در عرصه طرح نبود
 بساط ستم کینه گسترده بود
 بر آورد سر ز آتش کینه دود
 بهر جا که دستی کسی می رسید
 ربودند چون گو دران رستخیز
 ز بس تنگ شد عرصه کارزار
 نمی جست از سنگ و آهن شرار

القصة محمد کامگار خان بهادر با سپاه بهرام انتقام گام جرات پیشتر
 گذاشته از توپخانه مقاهیر دایرانه بگذشت - و اکثری را از مخازیل طعمه
 شمشیر تیز نموده ستیز رستمانه نمود - حتی که از پیشدستی خان رستم دل
 تزلزل در ارکان ثبات میرن نامنجمار راه یافت - و پس پا گشته میخواست که
 روی از کارزار تافته فرار اختیار نماید - لیکن مردم هندوستان را که همراهیش
 بودند شورش افزای رگ جاهلیتش شده رفتن از جنگ گاه ندادند -
 و بعضی از آنها پیاده شده آماده جنگ شدند * درین اثنا پلتن فرنگیان
 نابکار که به ادوات توپخانه آتش بار و آلات حرب و پیکار مستعد استاده
 بودند - بکومک آن قوم رحیم پرداخته از چار سو هجوم آوردند - و شلک
 عظیم از طرف غنیم لغیم نمودند - که هوا از ابر دود تیره شد و چشم خود
 خیره گشت - اکثری را ازین حادثه قیامت اثر و دو راهی پر خوف
 خطر آب هلاک از سر گذشت و سفینه حیات بسیاری بگرداب ممات
 افتاد و تگرگ باران گلوله فرصت نفس زدن نداد * خان بسالت نشان

Miran is
 helped by
 the Euro-
 pean artil-
 lery.

دلیران نبرد را دلدهی داده پای بدامن استقامت و استقلال پیچیده
 ماندند کوه بستوه نیامد و از جا نجنبید و باتم مراتب سپاهگرمی و جانفشانی
 کوشید - بل نقد حیات مستعار را نثار ساختن باعث بقاء جاودانی انگاشته
 و سرمایه عمر ثانی پنداشته آن شیر دل از خصم روبه صفت سراپا حیل
 نمی اندیشید - مردانه وار آن سپه سالار دل بر هلاک نهاده از هفت رخم
 تیر چهره شجاعت هر هفت کرده^(۱) غازه قازه بست - لیکن بیدم عنایت
 خسروانی از آفت جانی مصون و محفوظ مانده ازان دریای طوفان خیز
 اجل کشنی حیات بساحل نجات آن رستم دل کشید - و ذر الفقار جنگ
 بهادر و مدار الدوله بهادر کارزار رستمانه نموده بسبققت کار فرموده تا باردوی
 میون شقاوت جوی تاخته آوازه نهب و غارت انداخته بر گردیدند - عجب
 هنگامه عبرت افزای زود گیر و مردم ربای در چشم زدن صورت بست که
 ترک فلک مشاهده نکرده بود *

زود و برد غریبی بود در پیش	که تیر از تیر و تیغ از تیغ شد ریش
ز نخل عمر بریدن ^(۲) بصحرا	چو اره تیغ را دندان پیددا
ز هیبت کرده خالی خانه دیدار	روان شد خون خشک از چشم سوفار
شبشب از کمانها تیر جسته	مزه در دیده مردم شکسته
بششدر کرد جا در جای گذران	ز کار افتاده پنج و شش شماران
بحکم تیغ خون جاری بهر سوی	ز وادی تا بوادی جوی در جوی
بهر حلقه کمبندی قافله خام	هزاران پخته را انگفده در دام
گرفتاری گرفتار طلب بود	کند شاید کمند از بند پدرود
دران میدان بعزم صید اقبال	بر آورده جناح هر دو صف بال
سپاه ساقه هم جنگ خروشان	شده شیرین تر از ساق عروسان

(۲) در اصل نسخه "تویدن"

(۱) هر هفت کرده = تمام زینت

کمیس که جام زن از موج لبریز سیه چون نشه نقد و همچو می نیز
 القصه دو دریای زخار لشکر از موج خونخوار تیغ آبدار بستوه آمد - و تا
 تمام روز آتش افروز کارزار بودند - و از آستین کین ساعد رستمی بر آورده
 دسپت جلادت می کشودند و حمله های شیرانه می نمودند * * * نظم *
 دو لشکر تیغ زن چون موج باهم زند تا بخت بیدار ظفر دم
 نفس در سیفه آسایش ندانست بدل امید گنجایش ندانست
 بسر بردند کوشش در همه روز نگردیدند برهم هیچ فیروز
 هرگاه شیر گردون خون شفق ریخته نافه آهوی شب مشکبو ساخت -
 وقت شام شهنشاہ سعادت فرجام مع کامگار خان و ذوالفقار جنگ و دیگر
 بنده های خاص و عام معاودت فرموده نزدیکی قصبه شب بسر بردند -
 از وقوع این حال اختلال کمال و فتور موفور بموکب جاء و جلال راه یافت
 بل اکثر مردم لشکر فیروزی اثر متفرق شدند - و اشخاصیکه بهره از جوهر
 رسوخ بندگی نداشتند قدم آنها از جاده فدویت لغزیده روی از رفاقت
 رکاب گردون انتساب تافتند - و بوسوسه نفسانی و راهزنی غول شیطانی راه
 بوادی ادبار پیموده عار فرار اختیار کردند - لکن مجاهدان ظفر پیوند
 و مبارزان عقیدتمند که گوهر وجود رسوخیت آمود شان آبدار از انقیاد
 واعتقاد بود پای ثبات و استقرار مستحکم داشته رفاقت چنین وقت
 سعادت انگاشته باهم عقد عهد و پیمان موکد بستند که انشاء الله تعالی
 در اندک ایام که کمتر عرصه آن یازده روز است خار وجود میرن تیره انجام
 از شوره زار هستیش برکفده کارش تمام می نمایم بلی * * * بیت *
 ازین رفتن و آمدن عار نیست که بی جزر و مد بحر ذخار نیست
 درین اثنا خبر زخمی شدن میرن مشهور مشهور گردید رای عالم آرای
 چنین اقتضا فرمود که بالفعل از محاصره قلعه عنان تافته و مقابله موقوف

داشته از راه بهار که از خار وجود آن ناپاک پاک است روی توجه باید

آورد - و از طرف عقبه‌های دشوار گذار عازم دیار مرشدآباد باید شد - چرا که
 جعفر علی خان پدر میرن ناهنجار همانجا است بطریق یلغر رسیده تزلزل
 در ارکان آن ناحیه باید انداخت تا اعدا را ازین حرکت کمر قوت شکسته
 گردد - و درین ضمن درستی فوج ظفر موج باآئین شاپسته و عفوان بایسته
 بظهور پیوندند - و راجه‌های آن نواح و مرهته‌ها مثل شو بهت و غیره که سردار
 ذوالاقتدار اند بر زمین برس دولت ابد قرین کامیاب گشته حلقه بندگی
 در گوش عقیدت خود کنند * چنانچه بر طبق اراده جهانبانی سرپرده
 دولت و کامرانی بآن ضلع برپا گشت - و بکوچه‌های متواتر یازدهم
 رجب المرجب حوالی بهار از رایات نصرت شعار فیض بار گردید - چون
 روز جمعه بود نماز آن روز ادا فرموده جبین نیاز بدرگاه کریم کارساز سوده
 داخل خیمه مبارک شدند * سیزدهم متصل شیخپوره بعز و احترام مقام
 فرمودند * چهاردهم بلند خان را بخدمت بخشیکری چهارم و نظر علی را
 بمنصب سه هزار پی پایه بلند بخشیدند * پانزدهم از مقام شیخپوره متصل
 سلیم پور مضرب خیام دولت قیام گشت * هفدهم کرامت علی را بعطای
 خلعت چهار پارچه مورد عاطفت و مهربانی ساخته از لباس کدورت
 حضرت ظل سبحانی بر آوردند * هزدهم رایات عالیات پیشتر نصب گشت -
 عرضی شجاع الدوله بهادر از نظر کرامت اثر گذشت * بست و دویم
 در گهاتی کوه وقت شام سرا پرده ابهت و احتشام سراج بمهر و ماه زد *
 بست و سوم متصل موضع جکائی کنج سنگه بعطای خلعت مباهی
 شد * بست و هفتم منیر الدوله بهادر بعطای شال ملبوس خاص خوشحال
 گشته سر افتخار باوچ اقبال بر آورد * غره شعبای المعظم سراق مز و اچال
 بطرف اسراوه زدند - بعد یک مقام ازان مقام نهضت رایات عالیات پیشتر

The king
prepares to
advance to-
wards Mur-
shidabād to
surprise
Ja'far 'Alli
Khān, father
of Miran.

The king
reaches
Shaikhpūra
on 19th Feb-
ruary 1761.

گردید - و متصل جم کاوه مرزا راجه رام ناتھ از کوفت زخم صحت یافته
 ناصیه سالی کعبه درگاه خواقین پناه گردید * رمضانی حجّام که باهتمام تمام
 بمعالجه اش پرداخته بود - مورد مهربانی خسروانی گشته بخلعت فاخره
 و زرّی شرف اندوز کامرانی گشت * شیو رام پنذت وکیل راجه آن کوه سپهر
 شکوه جدین نیاز بسده اقبال سوده دو اشرفی بصیغه نذر گذرانیده از

The Emperor halts at Balyā on 14th March, 1761. Zulfa-qār Khān submits a petition on behalf of the Raja of Bishanpūr with nazrāna. Ja'far 'Alī Khān, Nazim of Bengal, also sends a petition through Rahmatu'l-Lāh Beg.

سعادت آستان بوس سر عز و احترام بلند ساخت * یازدهم سرا پرده عز و چاه
 بموضع بلیا برپا گردید و ذوالفقار جنگ خریطه عرضداشت راجه بشن پور
 معه نذر مرسله اش بحضور پر نور گذرانیده و بهرام جنگ دو انگشتری طلا
 معه نگین یاقوت بی بها در پیشگاه درگاه سلاطین پناه بطور پیشکش آورد
 بعز قبول آن نامور گردید دماغ جان بآستانه بوس اقدس کامیاب گشته
 بخلعت مفاخرت مورد مکرمت گشت * عرفی جعفر علی خان ناظم
بنگاله مبّنی بر قواعد رسوخ ظاهری و معرا از عقیدت باطنی معرفت
 رحمت الله بیگ که از نزد راجه بشن پور بسفارت آمده جبهه افروز بسجده
 عتبه خلافت شده بود - معه ندور در حضور اشرف گذشت - چون پرتوی
 از صدق نداشت دروغ بیفروغش بر خاطر صافی مظاهر جلوه گر گردید *
 شانزدهم ازین مقام الویه فیروزی پیشتر حرکت نمود - کرهی زرنکار میناکار
 که باهتمام کار پردازان حضور پر نور حسن انجام یافته بود - بجلوس میمنت
 مانوس بلند پایه گردید * بنده های آستانه دولت آداب تهفیت بتقدیم
 رسانیده ندرها موافق مراتب و حوصله خود گذرانیدند * حسام الدین
 بمنصب یکمزاری پانصد و خطاب خانی بر اسم سرمایه دولت جاودانی از
 پیشگاه خلافت و جهانبانی اندرخت * راجه دمودر سنگه معه همراهیان
 باریاب مجرا شده سی و یک اشرفی و یکصد و چهل و یک روپیه بطور نذر
 خدام کرام آورده مورد عنایت خسروانه گشت - راجه مذکور خلعت فاخره

On 19th March, 1761, Raja Damodar Singh and Shewbhat were

و شمشیر و شیو بهت مرهقه خلعت پنج پارچه و سرپیچ مروع بیش قیمت
و شمشیر خاصه و یکرأس اسپ صبا رفتار * رحمت گشت - و برادرانش
موافق رتبه خلعتها یافته در همچشمان سر عزت و قامت افتخار بر افراختند *
هیچدهم^۱ عبور موکب منصور از دریا نموده خیام دولت و اجلال آن طرف

received in
audience
and were
honoured
with royal
robes and
presented
with swords.

دریا برپا گشت - و میرن نابکار معه جیش ادبار بر تالاب نو بفاصله دو کروه
رخت ادبار انداخت * بعرض اقدس رسید که از شیو بهت و درمیان
مقایریک گونه جنگی بطریق قراولی شروع گردیده بود - بعد اندک

آویزش وقت شام آتش حرب فرو نشست * نوزدهم بطرف بشن گنج
اردوی معلی نصرت سنج گشت - یک غول آن گروه شقارت پزوه با دو
ضرب توپ و دیگر آلات حرب و پیکار از دریا گذشته بقصد شبخون آن کافر
نعمتان ملعون تلاش بسیار نمودند - لکن چون مراتب پاسداری و خرم
و هوشیاری بمقتضای شهریاری بیشتر بکار میرفت - و تاکیدات جهانبانی

The Emperor
on 22nd
March, 1761,
encamps at
Bishanganj.
Miran sends
a party with
two guns to
make a night
attack but
without suc-
cess.

به بهادران نصرت نشان زیاده تریه خبرداری صادر می گشت - آن خدیعت
پیشگان دست نیافته از تمغای خود نا کام برگشتند * و بکوچه های متواتر
بست و هفتم شعبان المعظم لوائی فلک فرسا حوالی جم کاوه نصب شد -
امان الله بیگ غرایب اجناس مرسله شیو بهت از نظر آفتاب اثر گذرانیده

مورد افضال و الطاف گردید - و عزت علی خان معه همراهیان بر زمین
بوس اشرف مشرف گشته بخلعت چهار پارچه و دئی سنگه نیز بخلعت
چهار پارچه و همراهیانش بعطای بالابند سر بلند گشتند * بسپت و هشتم

نہضت ربابات اقبال پیشتر شد - اخبار رسیدن زبد و عمده های عقیدت
نشان خادم حسین خان بهادر بافواج گران قریب معسکر گردون اثر گوش زد
خاص و عام گشت - و با میرن ناهنجار آویزش و پیکار که از فدویان
عقیدت شعار در اثنای راه رو داده بود بمسامع علیه جناب خاتانی رسید *

The Emperor
on his way
to Murshid-
abad on
31st March,
1761, hears
the news of
the fight be-
tween
Nishān
Khādim
Hosain and
Miran.

از بسکه موکب جاه و جلال باستعجال منازل طی میکرد و منظور خاطر
 همایون چنین بود که باندک ایام نزدیک مرشدآباد دایره دولت و اقبال
 شود و بسبب عقبه‌های دشوار گذار این امر در تعویق و درنگ می افتاد
 به ایلداران خارا تراش برای هموار نمودن راه‌ها ارشاد قوی بنیاد شرف نفاذ
 یافت که به تیشه فرهاد پیشه سنگهایی که مانع گذشتن لشکر فیروزی اثر
 باشد از راه دور هازند - چنانچه بر طبق حکم جهان مطاع آن کپسار برکنده
 شد و در عرض راه طایفه قطاع الطريق که در دامنه‌های کوه‌ها ملجاء
 و ماوای خودها ساخته دست تطاول و غارت به رهروان و مسافران دراز
 میکردند و ایذا میرسانیدند - یک روز حمله آورده بر بهیر لشکر فیروزی
 ریختند - بر قندازان و همراهیان خان شہامت و شجاعت نشان محمد
 کا. گار خان بهادر اکثری را بدار جهنم فرستاده طعمه گولہ بندوق شرر بار
 ساختند - و بعضی ازان اشار گیرزان و افتان و خیزان از صولت دلیران
 شیر افکن سر کن و پر کن رفتند - تمامی بنگاه نصرت پناه بامن و امان
 ازان عقبه هولناک بفتح و فیروزی بیرون برآمدند - و بکوچهای متواتر
 سر مامها دیو که معبد کلان کفار فجار است گذشته سرا پرده دولت بیرون
 ازان وادی بر نه رواق گردون زدند *

وقایع مسرت - عنوان یعنی تولد بادشاه زاده

فرخی نشان مرزا محمد اکبر شاه بهادر

طول الله عمرة الی انقراض الدوران

Birth of
 Prince Mirza
 Muhammad
 Akbar Bahā-
 dur.

درین آوان میمنت اقتراں مژده تولد ثمره شجره خلافت و جهانبانی
 و گل ریاض سلطنت و کامرانی دوحه حدیقه اقبال ثمره الفواد گلشن

امانی و آمال رخشده اختر سپهر عظمت و اجلال قابنده گوهر محیط
جاء و جلال مرزا محمد اکبر شاه بهادر بیک بشارت رسان آورد که در اسعد
زمان آن یوسف طلعت بعرضه پیدائی رسید و از نهال قامتش گلشن
سلطنت چمن چمن بشگفت - شهنشاه جم جاء ازین مزده روح افزا در
پیراهن نگنجیدند و شکر ایزدی بصد نیاز بققدیم رسانیدند * * نظم *

The horo-
scope of
Prince
Akbar in
verses.

خدا فرزند فرخ فرچنین داد	که گشتش بنده هرکس بود آزاد
گزیده مؤبدان در این نگین وار	بنام اکبرش کردند اظهار
منجم فال (۱) طالع کرد چون باز	زد از این زایچه نقشش برابراز
نخستین خانۀ اقبال مولود	اسد را از درایج هژدهم بود
شده اول وقد پیدا ز طارم	عیان برجیس گشته در چهارم
به بیت دویمی کرده پس ازوی	درایج سنبله قاشانزده طی
کمان با یازده سرزد ز قربان	عیان فهم سعادت گشت در آن
فرود از سنبله چون هشت بر پنج	زیاد آورد زهره مزده گنج
درایجهای میزان بیستم بود	که گشتش بست و سیوم عین مقصود
زحل در بست و هفتم بود ازین کاخ	به پرچم سلک گوهر گشت گستاخ
درایج پانزده طی کرد عقرب	و تد بست و چهارم شد مرقب
درایجهای عقرب چارده بود	که جوزا را ذنب گردید موجود
به پیمایش چو آمد بیست و هشت	بعقرب کرد سر بهرام گلگشت
چو شد از قوس طی دریم در بجان	بهفتم گشت ازان دشوازش آسان
پدید آمد ز بیت هشتیمین کام	به تیر اندازی دل کرد اقدام
درایج چارده چون جدی طی کرد	ششم خانه بنا از بهروی کرد
فلک قربانی آوردش مناسب	فرح شد حافرو اندوه غایب

بر آورد او بهفتم از وقد گاه
 چو یوسف گشت از این بیت پیدا
 چو دیدش دایه اش دیوانه گردید
 ره نظاره اش چشمی نه پیمود
 نمود از بست و هشتم تا بماه
 بدل نگذاشت مهرش تا بمقدور
 درایچ در حمل چون بیستم شد
 حمل را هزدهم بود از درایچ
 ده و چار از درایچ ثور فرمود
 به بیت عاشوش گردید از غور
 دهم خانه که آن چارم و تد گشت
 ده و یک خانه چون آمد پدیدار
 عطار در ده و صد زین درایچ
 پی تیرش قلم گردید در دست
 به ده چارم درایچ داشت سرطان
 درین خانه که داد از آگهی پند
 بالجمله در عطا و نوال وجود خسرو کام بخش بر روی ارباب احتیاج
 کشوده جهانی را دامان آرزومندی پر ساخته و شریف را از تشریف
 عنایات بنواخت - محمدا در خان و نظارت خان به اتالیقی و تربیت
 پرورش آن نوگل حدیقه خلافت و شهریاری مامور اند و از جمیع امور
 نظر شفقت و عنایت باحوال خجسته منوال بادشاهزاد سعادتمند آماده
 از دیگر امثال زیاده تر و بیشتر است - و به نفس نفیس در کل مهم
 ین بخت بلند ازلی و سعادت مند لم یزل اهتمام از بدو رضاعت تا ایام

عفو جوانی حضرت ظل سبحانی میفرمایند - حتی که خوابگاه
 آن بیدار بخت در خوابگاه عز و جاه مقرر است - اگرچه ذات منبع حسنات
 این کریم النفس خجسته صفات بمضمون حدیث سرور کایذات علیه^۱
 اکمل التحیات اَوْلَدُنَا اَكْبَادُنَا رَحِيم و مهربان بر حال جمیع فرزندان عالی تبار
 که رونق گلزار کارخانه ایجاد و باعث بقای بنی نوع عباد و زیب
 و زینت حیات مستعار اند - کما قال الله تعالى اَلْمَالُ وَاَلْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ
 الدُّنْيَا خصوصاً اولاد سلاطین نامدار و خواتین سپهر اقتدار که سلسله
 بند کارگاه امکان و شیرازه اوراق پریشان جهان نسلاً بعد نسل و بطناً بعد
 بطن اند و نفوس قدسیه انبیا علیهم التحية و الثنا نیز از جذاب واهب
 العطیات رَبِّ هَبْ لِي مِنْ اَدْنٰكَ وَلِيّاً طلب اولاد و ولی فرموده اند از
 حد شفیق تر واقع شده است - لکن یعقوب وار این یوسف روزگار را از
 دل و جان میخواستند حق جل و علی این سرو روان جویبار خلانت را
 محفوظ از رنج و معن و از گزند زمانه پرفتن داشته بعمر طبیعی در سایه
 هما پایه حضرت جهانبانی به حصول مرادات و کامرانی رساناد * * * نظم *
 ورا باشد ز صبح و شام یکران رکابش ماه نو بوسد فلک سان
 بجاروبی درگاه فلک جاه ز خور جاروب زر آرد سحرگاه
 بفراشی بهار آید بران در گل قالیان بود خورشید انور
 بخدمت آن نو نهال چمنستان اقبال خاقانی کنور گوپال ناqqه را حضرت
 ظل سبحانی ممتاز فرمودند - میرزا راجه رام ناqqه در موهبت این عطیه
 آداب بجا آورد * ماه صیام که اهل اسلام را پیام حصول سعادت از قیام طاعت
 آورده بود برای کافه انام باعث فلاح ابدی و نجاح سرمدی از نیران عقوبت
 ایزدی بفکوحای حدیث نبوی اُولَہَا رَحْمَةٌ وَاٰخِرُہَا نِجَاتٌ مِّنَ الْیَئْسَانِ مژده
 لا تقنطوا میداد حضرت قدر قدرت برکت عظیم شمرده بقیام صوم و سنت

The Em-
 peror keeps
 fast during
 the Ramazān
 and per-
 forms devo-
 tional ser-
 vices.

The royal cavalcade on 14th April, 1761, reaches the Rahwa nulla. The zamindars out of fear demolish the bridge and run away. By the order of the Emperor the bridge is repaired; the army crosses the bridge and encamps at the banks of the Ganges.

قراریع اقدام فرمودند و از کمال تقوی شعاری و پرهیزگاری بموجب حکم حضرت باری که آن قَصُومُوْ خَیْر لَّکُمْ واقع است بروزه داری بسر می بردند * دوازدهم ماه مذکور عبور موکب منصور از ناله رهوه گردید - چون زمیندان آنجا از رعب لشکر گردون فریل آنرا شکسته رفته بودند بکارپرداران خلافت حکم محکم شرف نفاذ پذیرفت تا پل را درست نماید - مطابق فرمان گیتی مطاع پل بسته شد و افواج دریا امواج ازان ناله عبور کرده بر لب رود گنگ رایت عز و جاه افراختند - بهمین اطوار در دو سه بار * چهاردهم رمضان مرکز الیه ظفر طراز متصل سرای رانی گشت - موسی لاس فونگی جبهه افروز باستان بوس گشته پنج اشرفی نذر جناب والا آورده

On approaching the Rānī Sarā's on 16th April, 1761, Monsieur Law interviews the Emperor and presents nazrāna.

بخلمت چهار پارچه و همراهیانش بخلمت سه پارچه بهره ور گشتند * از آنجا که همت والا نهمت شاهنشاهی معروف بقلعه کشائی بود - وبسبب تخیل میرن ناهنجار این کار به تاخیر انجامیده - بعد از حرب و پیکار ازان نابکار چنین موافق عقل دوربین قرین مصلحت گشت - که تا حدود

بردوان و سرحد کلکنده از طرق و شوارع کوهستان گذشته تزلزل در ارکان ناحیه مرشدآباد و هراس در دل جعفر علی خان پدر میرن مقهور از رعب موکب منصور باید انداخت - تا آن مخدول ازین عزم ناصواب باز آمده بحال خود گرفتار گردد و ازین اراده فاسد برگردد - و در چندی چون این امر صورت گیرد و قلعه عظیم آباد از خار وجود گروه باغیه پاک شود تغافل داده دفعة عنان عزیمت باز منعطف ساخته بمضمون الحروب خدع یکبار یلغار گرداگرد قلعه عظیم آباد گرفته مفتوح باید ساخت - و درین اثنا رفاه سپاه فیروزی لوا و اجماع جیوش دیگر از اطراف و اکناف منظور باید داشت - هرگاه این وجوه از توفیقات ایزد متعال استکمال پذیرفت و آنچه منظور نظر آفتاب پرور بود جلوه گر گشت - باستعجال تمام در اندک ایام خیام نصرت

The Emperor intends to capture the fort of 'Azimābād.

سرانجام در باغ رام نراین مقهور بابیت و احتشام زدند - وکیل راجه اندریت
اقمشه نغیسه سفیدینه و اجناس شال باف و موئینه معه یکصد اشرفی نقد
و دو راس اسب قبدچاق بطور پیشکش بدرگاه آسمان جاه آورده کلاه عزت
کج نهاد - و شیو بهت مرهته که بجپارلی لشکر ظفر اثر مامور بود پیشدستی
نموده متصل دروازه مغرب رو به قلعه رخس شجاعت قاخذه بامتحان
جنگ آوری از اقوان و امثال از نقد جان دریغ نداشته گوی سبقت ربود
و تلاش مردانه و گیرودار مردانه نموده افواج مقهوران را که مقابل و روکش
شده بودند هزیمت داده شصت راس اسپان تازی نژاد غنیمت آورد *

هفدهم شهبو بهادر بادراک پای بوس خاقانی سرمایه دولت و کامرانی
اندوخت - و باقر علی خان که یکی از عمده های دکن و صفوی نژاد بود
با جمعیت خویش باستان بوسی جبین عبدیت نورانی ساخت -
و بعزایت تبرک جامه ملبوس خاص عز امتیاز یافت * از آنجا که سودای

Bāqir 'Ali
Khān of the
Safavī dyn-
asty joins
the Emperor
with all the
troops under
his com-
mand.

خود سری و کجروی رام نراین در سر خود داشت و سود را زیان خود از
گمراهی می شناخت - دیگر بار در افکار دور از کار و سرانجام مواد ادبار خود
افتاد - و باغواهی بعضی واقع طلبان فتنه جو و فساد انگیزی مردم خوش
آمد گو سر از اطاعت تافته به قوت حصار فلک اساس - آن بد نهاد سر
بغی و عناد از دایره انقیاد بیرون کشید - و مستعد جنگ آن باطل آهنگ
گشته ادوات توپخانه گرد و نواح قلعه بر برجها چید * اگرچه بمقتضای
عموم رافت طبع همایون بصلاح اندیشی نا ممکن و مقدور بود و رهنمای
بشاه راه هدایت میفرمودند - لکن آن سیه بخت بجای مستقیم عبدیت
میل نمی کرد - چنانچه شورش عظیم باندان زن توپ و حقه های آتشین
ازان قلعه بجانب عساکر گردون مآثر برپا ساخت * لاجرم خدیو مهر پرور
ازین حرکت او غضب سلطانی آتش قهر بر افروخت - بر یلان عدو بغداد

Rām Narā-
yan revolts
against the
king, mans
the fort with
guns and
opens fire on
the royal
army.

و پهلوانان نصرتمند فرمان دادند که در حلقه کمند دشمن افکن سر بدخواه
 بدام آرند و بمحاصره حصار کمر فتوت استوار بسته باستیصال همت گمارند -
 و با تش افروزی قتال و جدال تخم عداوت آن بدسگال سوخته نگذارند که
 نشو و نما یابد و بموسی لاس^۱ فرنکی که اسباب جفگی آماده و مهیا داشت

The Em-
 peror orders
 Mūsa Lās
 (M. Law) to
 besiege the
 Fort and ad-
 vance with
 artillery to
 attack the
 enemy, and
 commands
 Faḡlu'l Lāh
 Khān to
 render as-
 sistance to
 him.

فرمان قهرمان جهان سوز همان روز عز اصدار یافت - که توپخانه رعد آواز
 صاعقه نهیب را پیدش برده آتش فشان بر سر دشمنان سازد - و برق بلا
 در خرمن جان و تن اعدا اندازد - و فضل الله خان بهادر که قریب آن قلعه
 بمورچال نصرت اشتمال در کمین نشسته بود بکومک آن بهادر پردازد -
 فرنکی حسب الحکم قضا شدم توپهای آتش بار بر فرق مخالفان نابکار

¹ M. Law, who is mentioned here, is the French officer who was command-
 ing the French detachment at the battle of Plassey. He was "Chevalier Law
 de Lauriston," one of those European noble adventurers who came to India in
 the 18th century to try to carve out a fortune for themselves and to throw
 some fame—and glory, if possible—upon their own names. Chevalier Law
 was a nephew of the famous banker Law, who played so notorious a rôle in
 the reign of Louis XV with his financial scheme, ending in the ruin of a great
 number of families.

Chevalier Law came to India and married in Pondichery, probably, a lady
 of Portuguese origin. They were two brothers, both of them military men
 fighting for the King of France. "Moossa Lass" was a military organizer of
 a certain merit and had a great skill as administrator. Previous to the battle
 of Plassey, he had on some occasions lent a helping hand—embracing the
 cause of various Rajas and Nawabs—in fighting against the English. He
 was conspicuous by his bravery and very popular among the Indian rulers
 of the time. After his defeat at Plassey, Clive showed great consideration for
 him. He was sent back to France as a prisoner of war, but later on he
 returned to India and served as Governor of French Establishments in the
 country.

Chevalier Law was a great observer of men, and also a writer of some
 talent. He has left behind him very interesting memoirs relating the events he
 saw in India and describing the customs and manners of the people of India at
 that time, with special reference to the rulers of the epoch. The late Mr. Hari
 Nath De, of the Imperial Library of Calcutta, having heard of those memoirs
 found out the original manuscript after long researches. He had commenced
 to edit those memoirs in book form when death put an end to his labours.

برق^۱ کردار انداختن شروع ساخت - و تفنگچیان شعله خوی چابکدست قوی باوری مقابل فتنه جویان رو آورده آتش کارزار بمعاندین ناهنجار زدند * باقر علی خان و زین العابدین خان بهادر که سر آمد عمده های بارگاه عالمیان پناه بودند بعطای جامه ملبوس خاص ممتاز شده قوی دل فرمودند و به یورش قلعه ارشاد نمودند - حقایق و معارف آگاه شاه معصوم که عارف بالله و در سفر و حضر همراه رکاب جذاب عالمیان پناه^۱ حاضر بوده و جوهر دعا با گوهر شجاعت آراسته دارد با رفقای خود درین معرکه لوامی عزیمت پیشتر افراخته و گیرودار رستمانه ساخته پیشتر از مورچال نایب و زیر مورچه قایم ساخت و بفهایت مرتبه بدلاوری پرداخت * اکثر فرنگیان که دران حرب قدم جرات پیش نهاده آماده تردها شده بودند علف تیغ آبدار گشتند و حقه های آتشبار که بطرف موکب نصرت شعار زدند ازین طرف نیز بعضی مردم بکار آمدند - مجاهدان اسلام دست بدامن اقبال شهنشاهی زده باهتمام تمام درپیش بردن مورچال قیام نمودند - و بساختن سلامت کوچها پرداخته در جد و جهد افزودند - مخدولان از راه گردنکشی و سرتابی اکثر فرصت که می یافتند بدست برد گاه گاه پیش قدمی می نمودند - لکن طعمه نهنگ شمشیر جوانان خونخوار شده انهمزام خورده و بال و پر شکسته بهزار خستگی بعضی جان را سلامت میبردند - و دیگر بار آتش افروز پیکار می گشتند - و بسبب آن حصار سپهر آثار که چون کوه استوار بود جای امن خود می یافتند - و چون کار جنگ با سنگ و گل افتاده بود تگ بر دلیوان میکشت - آخر کار زینه های بسیار نهنگان دریای کارزار تیار ساخته بازاده عروج و صعود تا دیوار بلندی آنحصن حصین رسیده تلاطم در کاخ ناهنجار آن سست اساس می انداختند -

و پیکر دلیران غرقه خون میگردید و آب^(۱) چکاچک خنجر تا به گردون میرسید -
یکروز فرصت و قابو یافته فردبانها بقلاش تمام نزدیک قلعه رسانیده از راه
کمال قهور و جرأت بجناح استعجال از خندق جسته بیرق نصرت بر برج

Zainu'l-Ābi-
dīn Khān,
M. Law,
Muhammad
Kāmgār
Khān and
Shew Bhat
enter the
fort with a
small body
and a severe
fight takes
place be-
tween them
and the
garrison.

آن قلعه افراشتند - وزین العابدین خان بهادر بهرام جنگ با چندی. از
یکه تازان معارک و غا سبقت از جنگاه برده و پای همت باستقامت محکم
بسته بالا رفته میخواست که مخدولان را لقمه نهنگ شمشیر ساخته و اصل
جهنم سازد و لوای فتح و فیروزی افرازد و به تذبیه مفسدان و تمرد پیشگان
کما ینبغی پردازد - چنانچه اکثری را بدار الجوار فرستاد و بسیاری را از
دلاوری رستمانه آن بهادر بی نظیر سوارا جگر پای ثبات لغزید تا اینکه
پنججاه منزل کشتی پر از مردم و اسباب آنها عبور بآن روی آب نموده عیب
گریز را هنر شیر انگاشتند - و موسی لاس بهادر نیز کار بجلادت فرموده دریچه
دروازه غرب رویه شکسته مستعد رفتن اندرون حصار گشت - و برادر کلان
محمد کامگار خان بهادر و شیوهت آثار شهامت و شجاعت آشکارا ساخته
پیش دستی نمودند و جنگ عظیم از مردم غنیم بمیان آمد که کار از دست
و دست از کار رفت - از شورش فتنه تیغ تیز آثار رستخیز نمودار گشت -
و از ضرب بندوق و بان رخنه در کاخ تن و جان افتاد - از کاسه سرها آب سنان
جانستان از یک نیزه بالامیکندشت - و از هجوم نیزه داران محارای کارزار
نیستان وار بنظر می آمد - ازان جنود غنوده بخت چون از خواب غفلت
بیدار شدند و خبردار گشتند - پیکار بر سپاه نصرت شعار که کمتر از کم داخل
شده بودند و باقی مستعد و آماده در آمدن استاده بودند همه آنها حمله
آور گشتند * بعضی اشوار نابکار که با مخالفان ناهنجار نرد یکرنگی
می باختند - چنین وقت را غنیمت انگاشته از راه کوتاه اندیشی رخ از

روزمکله تافتند و از راه شقاوت منشی توفیق سعادت رفاهت مجاهدان اسلام نیافتند بلکه نردبانها را نگذاشتند که بهادران عدو افکن نصب نموده در خرمن تن اعدا برق بلا زنند و همچنان پهلوتپی ساختند که نردبانها کشیده پرده رو سیاهی سرمه‌ی بر روی خود انداختند * ازین حرکت دروازه کومک مسدود شد و معاندین دست یافته رایت جرأت و تهور افراشته و دست از تعلق جان برداشته یکبارگی زور آوردند - درین اثنا اکثر از دلیران کارزار مردانه وار نقد جان نثار ساخته بسعادت شهادت رسیدند - زین العابدین خان بهادر درین معرکه با معدودی پای همت بحصول سخره‌ویی از خداوند حقیقی و مجازی مستحکم داشته بجنگ بهادرانه و آویزشهای شیرانه مصدر ترددات نمایان گشت - و نام سهراب و افراسیاب را تازه تر ساخت - بد گوه‌ران شقاوت اثر درین حالت خیره سر شده پیشتر قدم جرأت نهادند ، آن قوم شوم مانند مور و مایخ هجوم آورده بمقتضای

* بیت *

مورچگان را چو بد اتفاق

شیرژیان را بدر آرند پوست

داد نمک‌هرامی دادند - آخرکار خان شهابت نشان از گلبن مردانگی گل زخمی چیده از پا در آمد * اسمعیل بیگ و رضا بیگ را که از ایام طفولیت مل آوان رضاعت تا زمان عنفوان جوانی مانند پسران خود پرورش کرده بود در معرکه هوش ربا و آز مونگاه مرد آزما حق نمک ادا ساخته از جان رفتند و بیاس نیک‌نامی جاودانی بجانفشانی پرداخته بهزار کوشش و تلاش آن شیر سراپا دل و جگر را از آن وادی هولناک که بروی خاک افتاده بود گذاشته زنده ازان بام پائین آوردند - چون زخمش کاری و فواره خون ازان جاری بود محضی از قوت فتوت تا باردوی معلی رسید * درین عرصه ارناف

فرنگی و فرنگی‌های دیگر و دَهِیرج نراین بادوات جفگی و پلتن‌ها از راه درپچه بیرون دویده نوایر کارزار را زبانه وار نمودند و سرگرم بآتش افروزی توپ و بادلیج و تیر و تفنگ گشته در مقام جنگ آوری بودند - و ازین طرف رستم‌دلان شیر شکار و جوانان بکار شعله افروز آتش پیکار گشته از توپ خونخوار و ضرب بان و بندوق شرر بار آن مدبران تیره روزگار را می سوختند - کار کشش و کوشش دوبالا شده بجائی رسید که نوبت بدست و گریبان کشید *

ز کوه کینه سیل آورد سرزیر بصحرا موج زن شد آب شمشیر
سپاهی بیشتَر از موج دریا بهم آمیخت چون سیلاب یکجا
بطارم از سنانها ز آب رفته ز سرمد نی‌رزه بالا آب رفته
زمین و آسمان در گرد شد گم بیکدم فتنه زد چشمک بانجم
شده مجروح دست شیر گیران بقبضه بسته خون شمشیر گیران
دماغ عافیت آشفته گردید نفس دودی شد و در مغز پیچید

موسی لاس بهادر کار بمردی و مردانگی نموده با غازیان بهرام صولت رایت استقرار افراشته همچنان با مخالفان تیره انجام کارزار رستمانه نمود که دم تیغ انتقام از بریدن سرهای آن گروه نافر جام کفدی آغاز نهاد - و بسکه تیرزه گیر پیغام فنا بگوش جان اعدا فرستاد پیکان از کار افتاد - کمان از کشاکش شکست و رزه پاره پاره چون گریبان مست گشت - بالجمله آن گروه شقاوت پزوه قرین مذلت و ادبار دست نیافته شکست خورده باز داخل قلعه گشتند و دلیران با فتح و نصرت برگشتند * زین العابدین خان بهادر که زخم کاری برداشته بود و در حضور پر نور مثل او دیگری سردار ذوی اقتدار و مدبر و شجاع سپهسالار نبود از جراحت جان گزا بدرجه شهادت رسید * چون گره کشائی مهمات سپاه بناخن تدبیرش بود و در

جزو و کل دست تدبیرش رسائی داشت * گروهی از کوتاه‌دلان عافیت گزین و بیدلان فرصت طلب قرین هراس گشته پای همت پس کشیده از سعادت موافقت رو تافتند و ازین سانحه هوش ربا رنگ بر رو باختند - هرگاه این احوال بمسامع جلال رسید جهاندار مالک رقاب که جناب قدسی مآبش معدن تحمل و وقار و بسان کوه سراسر تمکین و بردبار اند - باستواری ارکان همت بلند مطلقاً بر این امور ناملایم نظر نفرمودند و لغزش و تزلزل در عنصر گرامی آن برگزیده دادار بیهمال راه نیانت و بمقتضای صدق اعتقاد و کمال سداد اعتقاد بر فتوحات و تأییدات خدا داد نموده امید شمول امداد الهی را در شداید حالات مد نظر داشته از جا نرفتند و بنابر برهم خوردگی بمواسا و مدارای سپاه فیروزی لوا را نواخته بمضمون کریمه کَمِ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً کار فرموده بقوت جنود سماوی و تائید ایزدی بقیه عساکر نصرت مآثر را دلدهی داده لوی توجه پیشتر افراشتند *

از صولت جناب قدر قدرت معاذین را پشت قوت شکست و بسوراهای اماکن مانند مار بدسکالان ناهنجار در آمده بار دیگر دیوار قلعه را مامن ساختند - چون صورت یورش بحسب استحکام آن مقام متعذر بود و هر توبی که توپخانه برق نشانه بران حصار محکم اساس میرسید اثری نمی نمود - معینا سپاه اهل فرنگ دست جرأت بمدافعه کشوده از توپ و تفنگ و آلات جنگ و ادوات آتشبازی روی هوا را از ابرود کبود ساخته مانند بخت خود تیره میساختند - و عرصه نبرد را لبریز سنگ حادثه نموده گرد مذلت و ادبار بر فرق خودها آنچنان می انداختند که مجاهدان اسلام را از غلو آن گروه تیره انجام و از ریزش گوله بندوق کام غلبه و استیلا می لغزید و از شراره ریزی برق حقه‌های باروت گریبان ثبات می درید - و در رکاب دولت انتساب ضرب‌های توپ کلان چندان حاضر نبودند تا از آن

برق بلا در خان مان قیوة درونان زده خاکساران را بمعرض هلاک اندازند -
 لهذا رای جهان آرای که فی المثل جام گیتی نما است چنان اقتضا
 فرمود که گرد و نواح آن ویران ساخته رسد آذوقه که باعث حیات بدمآلان
 زشت سرشت است بند باید ساخت و بتاخت و تاراج همت والا نهمت
 مصروف باید داشت تا اینمعنی باعث رفاه لشکریان ظفر قرین و موجب
 پریشانی آن قوم بیدین گشته آنچه مرکوز خاطر انور است بظهور پیوند
 و باسلوب دلخواه بی آویزش و کاوش صورت بغداد * چنانچه بست و سیوم
 رمضان مبارک حرکت ریایات عالیات بیشتر باین عزم مصمم گشت و بر لب
 دریای پن پن نزل اجال گردید * درین اوقات نصرت سمات مهدی بیگ
 که بکار دانی مشهور بود عنایات خسروانی به نیابت میرسامانی او را
 نواخت و سبکان بیگ را بخدمت کوتوالی ممتاز فرموده بالطف دستار
 مقیشی سر بلند فرمودند و سرفراز خان بخدمت بخشی گری طراز آستین
 دولت و کامکاری نهال جویدار حشمت و بختیاری بادشاهزاده کامگار بخت
 بیدار مرزا محمد اکبر شاه بهادر سرفراز شد * رویت هلال فرخنده فال غرق
 شوال کلید درهای بسته مسرت و نشاط و بهجت و انبساط برای روزه داران
 عبودیت خصال آورد و طرب افروز خاطرها آن روز دل افروز گشته باشاره
 ابروی ماه غم دیرین از دلها برد- فردای آن که عید سعید بود شادیانه عظمت
 و اجلال بلند آوازه گشتم طنطنه اقبال بسامعه افلاکیان رسانید و زمینیان را
 در زبان بغوای مبارکباد گردانید * شهنشاہ دین پناه بر فیل آسمان شکوه بافر
 خسروانی و تائید آسمانی سوار شده مصلاهی عیدگاه را از سایه هما آسا
 رونق و ضیا دادند - بعد ادای نماز خطیب سعادت نصیب را بخلعت
 فاخره نواخته سیم و زر بارباب استحقاق انفاق فرمودند - امرای عظام
 بر آستانه گردون نشان بابیت و احتشام حاضر شده آداب تهنیت و مبارکباد

On 25th
 April 1761
 the Emperor
 halts at the
 bank of the
 river Pūn-
 pūn, and
 after a stay
 of seven
 days pro-
 ceeds further
 up. Mulsī-
 rām, who
 was sent by
 Miran, op-
 poses the
 advance and
 is killed in
 the fight.

جاء آورده گل کورنش و تسلیمات را زیب و بهار آرای گوشه دسنا ساختند
 محفل خلد مشاغل را رنگین تر از باغ جنان آراستند * اودی سنگه
 ملازمت کیمیا خاصیت ممتاز گشته بعبای جامه ملبوس خاص مورد
 فضل گردید و یحیی علی خان بوساطت کامگار خان بهادر بشرف ملازمت
 مشرف گشته جبین ارادت نور آگین ساخت و بفوازش خلعت قامت
 افتخار برافراخت و اکثری از انعام و اکرام جهانبانی دامن امید پر کردند *
 سیوم ماه مذکور از آب دریای مسطور موکب منصور پیشتر روان شد -
 موسی لاس را بخطاب خانی و حسام الدوله و شهابت جنگ را در جلدوی
 حسن خدمت سرفراز ساخته بمنصب پنجهازاری ذات ممتاز فرمودند -
 راجه پهلوان سنگه که یکی از مرزبان عمده آن سمت است بوساطت
 ذوالفقار جنگ دولت آستانه بوس دریافته ناصیه سا گشت - و بست
 و یک اشرفی بصیغه نذر ملازمان حضور آورده بعبای یک زنجیر فیل
 و خلعت چهار پارچه و همشیر زاده اش بخلعت سه پارچه ممتاز شدند -
 و هیمراج وکیل راجه بلبلند سنگه راجه بنارس که جبهه انروز بسجده عتبه
 خلافت شده بود بخلعت سه پارچه عز امتیاز یافت و علی بخش خان
 که بشرف زمین بوس مشرف گشت بعنایت خلعت سه پارچه مباهی
 و مفتخر شد * روز جمعه بزیارت مرقد متبرکه قدوة السالکین زبدة الواصلین
 شاه میر عیان استفاده نمودند و خدمه آن بقعه را بانعام خوشدل و شاد کام
 فرمودند و پس از آدای نماز جمعه خانۀ احمد خان برادر دلیر خان
 و اصالت خان شهید را از قدوم بهجت لزوم اشرف رشک بیت الشرف
 خورشید گردانیده مشارالیه را بمقتضای بنده پروری و عنایت گستری
 مورد مراحم بی پایان و تفضل بیکران ساختند و بانواع عواطف و احسان
 نواختند - و ازانجا معاودت فرموده سایه دولت بخیمه دولت خانه مبارک

The Em-
 peror visits
 the holy
 shrine of
 Shāh Mīr
 'Iyān and
 performs his
 Jum'a
 prayer.

افداختند * و موسی رام با جمعی از پلتن های تلنگان مع فوجی از سواران از طرف میرن بد مال و رام نراین بدسگال بعزم قتال و جدال روان شده نزدیک موکب عدو مال رسیدند و حضرت بدولت بر لب گنگ تشریف فرما بودند - چون اراده عبور موکب منصور پیشتر داشت و برخی از افواج نصرت امواج از آب دریا گذشته علی بخش خان و محمود خان و دیگر مردمان قدم همت پیشتر نهاده لوای دولت و بهروزی می افراشتند در میان خان مذکور و مقاهر لڈیم جنگ عظیم پیوست - آخر الامر خان مسطور بعد حرب و پیکار بسیار مردانه وار نقد جان نثار ساخته سرمایه حیات سرمدی اندوخت و بغازه شهادت چهره سعادت افروخت * کامگار خان بهادر این ماجرا بموقف عرض بندگان سکندر شان رسانیده استدعای کومک نمود - خدیو موید کامگار که کوه تحمل پیش این والا تبار کم از کاه توان شمرد مدار الدوله بهادر را با سپاه نصرت توامان پیشتر روان فرموده بهادران فیروز مند را قوی دل فرمودند و صفوف نصرت و فیروزی آراسته علم استقلال بکمال شهامت و بسالت پیشتر افراختند - از تأییدات الهی از دست مبارزان اسلام هونسی رام زخم کاری برداشته و پس پا گشته جان از معرکه جان ستان بیرون برد و فتح و نصرت نصیب اولیای دولت قاهر

Reduction of the fort Mal-khows, the resort of the brigands, by Sivāji Mal-har.

شد * قلعه ملکوه که بنای مستحکم و از قلعه های محکم آن اطراف است اکثری فساد انگیزان سر بقتله پردازی بلند ساخته دست تعدی و تطاول با اموال و ائمه زهروان و مسافران چه جریده و چه کاروان دراز ساخته کوتاهی در ادای مال واجب بادشاهی مینمودند - شیواجی ملهار که بنده های آستانه دولت است برای تنبیه باغیان بد سرشت موافق صوابدید خان عقیدت نشان کامگار خان بهادر تعیین شد - تا آنقوم بد مال را بسزای اعمال رسانیده آن مکان را از دست تصرف طاغیان بر آرد

و بملازمان آستانه دولت سپارد * مشار الیه بر طبق فرمان آسمان مطاع
 با دلاوران جلالت نشان رخش همت را جولان داده بدفع و استیصال آن
 فرقه بد خصال پرداخت - از طرفین آتش قتال شعله زن گشت - به مرزا
 حسین خان بهادر و ذوالفقار جنگ سردار و فرنگی برای امداد و اعانت
 شیواجی مذکور فرمان قضا جریان عز صدور یافت - دلاوران شجاعت نشان
 و مبارزان نصرت توامان بازوی همت کشاده به برگندن مواد فساد آن قوم
 بد نهاد قدم جرأت پیشتر نهادند و از آویزشهای مردانه داد مردانگی دادند
 و آن بر گشته بخندان باطل مشیر را بر خاک هلاک انداختند و در اندک
 زد و گیر بسیاری را دستگیر کرده آوردند و اکثری را علف شمشیر آبدار
 ساختند - شیواجی مذکور با دلاوران منصور داخل قلعه مسطور شد
 و کلید فتح و فیروزی بملازمان دولت سپرد - درین آوان نصرت اقتران
 بمسامع جاء و جلال رسید که خادم حسین خان ناظم پورنیه که عمده‌های
 فدویان درگاه خلایق پناه است کمر فدویت و جان سپاری بجان و دل
 باستواری بسته برای آستان بوس کعبه سپهر احترام روان گشته و بافواج
 گران و لشکر سنگین باین عزیمت برآمده که کار نمایان بادای حق نمک
 خداوند هردو جهان از دست بر آید *

کشته شدن دهونسی رام و رسیدن خادم حسین خان بهادر به حضور فیض گنجپور حضرت خدیو گیوان

شرح این وقایع فیروزی عنوان چنان خامه حقایق نگار درین روزنامه
 متأثر اقبال می نگارد - که هرگاه میرن ناهنجار با فوج جرار باراد و حرب و

Dhanūsirān
 is killed in
 the battle.

Khādim
Husain ar-
rives at the
Royal camp.

پیکار آتش افروز ادبار بود هر روز قریب معسکر گردون اثر بمفاصله چند کروه
رخت ادبار می افکند و خیمه شقارت و ضلالت آثار بمفاصله چند کروه
ریا میساخت - لیکن از هراس برق تیغ خون آشام مبارزان اسلام قدم
جرات پیشتر نمی نهاد - چه در عین جنگ اول آن بد فرجام چند زخم از
نازوی جوانان رستم دل خورده و رنگ رو باخته چند کروه پس پا گشته -
لاکن دران روز بسبب ایفکه پرده ظلمانی شب بر روی خورشید فرو هشت
تدارک آن نیز در معرض خفا ماند و مگر نه آن سیه بخت اقبال را خیر باد

Account of
the battle
between the
Royal Army
and Miran,
and the
defeat of the
latter.

گفته بود و از نگاپوش کاری نمی کشود و پیوسته از سر پنجه دلارزان رکاب
ظفر آیات هراسان و خایف بوده بسر می برد - هرگاه دید که افواج شاهي
که مؤید فتوحات نامتناهی اند از هر چهار طرف آماده پیکار و هوشیار و خبر
دارند و با وصف قلت پای همت کوتاه نمی سازند و هرگاه که خادم حسین
خان سعادت اندوز آستانه بوس گردید و بجمعیت شایسته بشمول
معسکر اقبال رسید کار آن برگشته بخت بمذلت و ادبار خواهد انجامید
لهذا دهونسی رام بد فرجام و فتح سزگه تیره انجام را با فوج جرار هراول
لشکر ادبار ساخته خود باراد پیکار خادم حسین خان که سردار سپه دار بود
روان شد - و چند فرنگی را رام نراین مقهور برای مصلحت مصلحت
و دعوت هر طریق غوایت بموافقت خود و روگردانی از خدمت درگاه
سلطین پناه بسبختان مدارا و مواسا پیش خان مسطور نیز فرستاد و آن
فدویت سرشت فرنگیان را بمکافات رسانید و گفتگوی عرض امیران دغل را
نشیده رو از آن هر قافت و بمقتضای رای رزین و از عقل دوربین افسون
دغا پیشگان را تائیری در دل خود نه بخشید و بجوهر شہامت کمر همت
بمدافعت اعدای بد طینت از راه عبودیت بدل و جان بست - و با بسالت
منشان رستم توان و بهادران جنگ آوران سمند مردانگی و فتوت بمیدان رزم

تألمت - ازان طرف مخالفان نیز یورش نموده مصدر نبرد و آویزش گشتند -
 جان مذکور بمیامی همت عقیدت پیوند حمله آور گشته بازوی خصم افگنی
 کشور و علی الاتصال بچالاکي از برق افروزي توپخانه آتش نشانه باران
 آتشی بر فرق معاندین باریدن آغاز نهاد و دشمنان تیره درون را فرصت
 دیده کشوردن نمیداد - چنانچه از چار سوی مورچال بافروزش آتش قتال
 گرم گشته برق اجل در خرمن جان اعدا میزد و از جان و تن دشمنان را
 سوخت - بارش خدنگ و ریزش گوله تفنگ مانند قطرات که از ابر بهار
 ببرد گردید - مبارزان ظفر نشان جرأت و اقدام بر دلیری و دلوری نموده
 گوی سبقت ازان جنگاه ربودند - دهونسي رام از ضرب شمشیر نبرد آزمایان
 بجهم شتافت و بسیاری دران معرکه نقد جان در باختند * آخرکار فدویان
 عقیدت شعار علم غلبه در میدان و غا افراشتند و معاندان سزای اعمال خود
 یافتند - چون فوج آن بدکیشان شکست خورد و بازوی همت میرون مقهور
 و رام فراین سست گشت * خادم حسین خان بهادر با غازیان نصرت
 نشان و بهادران فیروزي عنوان مصدر ترددات بی پایان شده مرکب فتوت
 بجولان آورده بر سر غنوده بختان حمله آور گشت و فرصت وقت مخدولان
 را نداده بصدمات متواتر توپ رعد نهیب نغمه جان خراش بگوش دشمنان
 رسانید آن گروه خدلان پژوا نیز پای مقابله استوار داشته مستعد جنگ
 و کارزار شدند و بقدر طاقت میکوشیدند - های هوی دلیران در عرصه میدان
 پیچید و صدای زد و گیر آنچنان بلند گردید که شیر سوار گردون بر خود
 لرزید - تیغ خارا شکاف در معرکه مصاف مانند برق از ابر غلاف بر آمد -
 و از سرو سینه اعدا گذشته تا بناف چاک ساخت - غرض که زد و خورد
 عجیب در نظر آمد که خفتگان عرصه خاک از شور این محشر تازه سر بالا
 برداشتند * بالجمله بعد آویزش بسیار و پیکار بیشمار نسیم فتح و فیروزي

بر شقۀ رایت موکب گیهان ستان و زبدۀ نقش مراد بحسب مدعا نشست
و اولیای دولت خداداد و جمیع عباد را این نصرت نمایان مژده امن و امان
آورد * رام نراین مقهور و میرون مخدول هراسان و پریشان رو گردان شده از
معرکه هوش ربا سلامت جسته عیان به وادی ادبار تافتند و اموال و امتعه
و اسباب و انیال بتاراج غازیان لشکر دادند * رام نراین بار دیگر داخل قلعه
گردید و قلعه را از ادوات حرب و جنگی آراسته محصور گشت و در تهیه
اسباب نکبت و وبال بمقتضای رای تباہ پرداخت و از بیخردی و زیاده
سری کارهائی که نه در اندازه قدرتش بودند می ساخت - و بقدر
دو هزار کس از فرنگی به آلات جنگی در باغ جعفر علی خان مستحکم
نموده در تردد بیخ کنی خود افتاد و درخت بغی و فساد در شوره زار
طینت شیطننت منشی می نشاند و در افکار درر از کار میماند - از آنجا
که همت والا نهمت شاهنشاهی مصروف قلعه کشائی بود بطریق چهارونی
نزول اجال فرمودند - افواج بحر امواج هر چهار طرف آماده و استاده
میماندند و طریق بزد نمودن رسد غلات می نمودند - بعضی بدمالان از راه
حرص و هوا چشم بدنیای دنی درخته غلات بمخالقان میرسانیدند و در بهای
آن قیمت فراوان گرفته ذخیرۀ بدنامی ابدی از نمکحرامی می اندوختند -
لهذا بقالان آن ناحیه را بنابر چشم نمائی بعضی را اسیر و بعضی را بر خر
سوار کرده تشبیر بموجب حکم والا نمودند - تا کوه اندیشان از خواب
غفلت بیدار گشته عبرت گیرند و آینده چنین خیانت بار دیگر بعمل
نیارند - اجناس محموله بضبطی مردمان لشکر و بحیطۀ ضبط و نصرت
اولیای دولت در آمد * بست و سیوم ذی قعدة بر لب دریای سوهن

خلعت شمامه که مبنی بر قواعد مودت و ولا و صداقت و اتحاد و تجدید توانین مواخات و داد بود بحضور فیض گنججور معه تحایف و هدایای مرسله شاه درانی گذرانید و یک سر اسب عربی نژاد با زین طلا که سبک و تر از باد صبا بود بنظر همایون در آورد - از مواهب سلطانی که شایسته حال او بود سر بلند و سرفراز گردید و بغوازش و الطاف لبریز احسان خسرو جهان گشت *

rāni, arrives at the Royal Court with presents.

برق افتادن بر میرون بی سرو پا و بر باد رفتن خار و خس هستیش ازین دار فنا بحکم ایزد توانا

چون حکمت ربانی همواره باعث اعلای این سلطنت ابدی الاتصال

مصروف است هر بیجوهری که با اعتماد اسباب دولت و حشمت از بی سعادت بی راه خلاف پیدماید و جادۀ عبودیت گم کرده بسرکشی گراید منتقم حقیقی چنان بیادش اعمال نکوهیده او گرفتار سازد که نام و نشان او را از صفحه روزگار محو سازد و بانواع انواع خرابیها کارش چنان تمام شود که بر جریدۀ زمانه ثبت شده عبرت افزای دیدۀ روزگار گردد - فاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ *

Miran killed by lightning on 24th May, 1761.

هران کهنر که با مهتـر ستیزد

چنان افتد که هرگز بر نخیزد

مصدق اینمقال بیان احوال کثیر الاضلال میرن بد مآل است که هرگاه آن گمراه حق خداوند حقیقی و معجزی نشناخته پاسدار می آنرا بر طاق نسیان گذاشت و عفا که آرانی بمقتضای بد طیفی ورزیده بغی و طغیان پیش گرفت

ناگاه دفعه گرفتار عذاب کردگار همدرین دار ناپایدار گردید و بجزای زشتی اعمال استیصال بنیاد هستی خود و نیز بیخ برکنی نهال دولت نمود - چنانچه درین آوان میمنت اقتران بعرض بندگان استادهای سربر خلافت منصیر ربانی هرکارها رسید که بست و ششم ماه مذکور میرون مقهور که از کج اندیشی سرش از نیش پشه نمرودی و بد اندیشی این دولت خداداد دیر بنیاد می خایید - آتش قهر الهی سوخت و صاعقه غضب ربانی خس وجود آن نابود را بباد فنا داد و کیفیت این سانحه چنین است که آن غنوده بخت بخواب غفلت بر بستر غلطیده بود که دفعه باران باریدن شروع شد و رعد بفرش آمد که در همان اثناء برق آتشین دم در خرمن هستی او افتاد و او را بدار البوار فرستاد *

برضا میر ارباب فطرت و بالغ نظران اصحاب خبرت که مطالعه کهن نامها نموده و اخبار و آثار ملوک و سلاطین گذشته از کتب سیر و تاریخ صاحب افسران دیده^۱ پوشیده نباشد که کم کسی را از خوانین سابقه و بادشاهان سالفه چنین حسن اتفاق افتاده و دولت و بخت خدا داد رو داده و تأییدات سماری و نوازش الهی بر سرش دست نهاده که چنین معاند ذی شوکت که کلاه فخر و جاه از فرط غرور بر فرق خورشید و ماه می شکست و از نهایت اقتدار و کمال استکبار و غرور و پندار کسی را بخاطر نمی آورد بی سعی و کوشش بخاک مذلت و ادبار افتاد و اسباب دولت پر نکبتش در طوفان العین بر باد رفت و نام و نشان از صفحه زمانه بکژاک فنا حک گشته آتش غضب پروردگار در متاع بختش چنان زدند که اثری از خاک او نماند * بار خدایا این مورد

الطاف نامتفاهي را که دست پرورد اعطاف تست علی الدوام در میدان
 خصم افگني و عدو سوزي بتائيدات فتح و فيروزي کامياب نشأتين و در
 جهان نگه دار و از فتوحات غيبي و عنايات لا ربي کامروای جهان و جهانيان
 داشته باعلی مدارج و اقصا معارج شهرياري و فرمان روائي رسان *
 دیده و ران هوشمند از وقوع این سانحه عبرت گزینند و بدولت خواهي این
 پرورد عنايت الهي بجان و دل کوشند - که هر تبه رای بدسگال که بدخواه
 این دولت ابد اشتمال خواهد بود روی بهبود و سود نخواهد دید و دم
 همسري و برابري از نابخردی شخصی که خواهد زد از لگدکوب زمانه
 خود بخود پامال خواهد گشت - بحول و قوه الهي توسن تند خرام فلک رام
 و جهان بکام این سلطنت ابدی دوام خواهد گردید و آفتی از تند باد
 خزان از فضل ایزد سبحان باین بهارستان سلطنت و خلافت نخواهد رسید -
 و مخالفان مذکوب و دشمنان مقهور از عنایت رب معبود خواهند گشت
 آمین آمین آمین *

چون جعفر علی خان پدر میرن ناهنجار این ماجرا گوش کرد
 طایر عقل و هوش او پرید و سوای گریز مصلحت ندید - خواست
 که از مال و منال و احوال و اثقال کناره نموده فکر خود نماید * سرداران انگریز
 بر اراده ناصوابش آگهی یافته و سپاه همزهش ازان نخل بی ثمر آثار روز
 بهی ندیده رو تافتند و از ناصیه اقبال آن برگشته ، اقبال صورت و معنی
 اختلال دیده رقم بیدولتی خوانده دریافتند که بوی گل خیز^۱ از اوضاعش
 بدماغ نمیرسد - چنانچه جز و کل اساسه میرن در وجه نوکری خود بحیطة
 تصرف آورده نگهداشته و ملا در دادند که این همه اجناس و نقود مال

The soldiers
 under Ja'far
 'Ali Khān
 rebel on
 hearing the
 news of the
 death of
 Miran.

بادشاهی است برباد نرود * از وقوع این سانحه خللی عظیم در شوکت جعفر علی خان راه یافت - بل وضع و شریف از آثار ادبار آفتاب سرکوه آنرا شمرده دانستند که کارش تمام میشود - و ادبارش نزدیک رسیده حال پر اختلالش اشتها را یافت - علقه ریب کیفیت برهم خوردگی او رقمزد؛ کلک گهر سلک خواهد شد *

درین ایام خجسته انجام مقدم عید الضحی بهزاران میمنت و تهنیت سرور افزای دلها گشته - شهنشاه دین پرور دین پناه مطابق قوانین معموله ایوان گردون اساس عیدگاه را از قدوم برکت و میمنت لزوم نور آگین فرموده ادای آداب صلواة واجب نموده خطیب دولت نصیب را بخلعت فاخره و نقد نواخته بذل و انفاق بفقرا و مساکین و اهل استحقاق فرمودند و رسم قربانی بجا آوردند - بندگان عقیدت پرور و عمده های حضور انور نذر و نیاز بقدر تفارت مراتب گذرانیده سرافراز باوج سپهر افراختند * کهاندي راو مرهته و جگجیون پذت بملازمت اقدس کامیاب گشته اجناس نفیسه از پارچه کمخاب زرباف و یک زنجیر فیل کوه پیکر و جواهر قیمتی از طرف راجه شیوهت برسم پیشکش گذرانیده درجه پذیرائی یافت * و راجه پهلوان سنگه پوشاک سفیدینه از قسم شبم و دوریه دکن به پیشگاه خلافت و جهانبانی نذر آورده منظور انظار اجابت گردید * غره محرم الحرام ریات ابهت و احتشام ازان مقام متحرک گشته موضع سمیرنگر مخیم سرادقات عز و اقبال گشت * عویداشت شجاع الدوله بهادر و احمد خان عالیچنگ و امیر الامراء تجیب الدوله بهادر مشتل بر تهنیت و مبارکباد یعنی بتقرر و لایعده میم... یور خلافت مهر سید سلطنت جمشید مرتبت دارا دبدبه

Presentation of nazars by the chiefs to the Emperor on the occasion of 'Id-i-Azhā.

The nobles congratulate the Emperor on the occasion of the nomination of his Heir-apparent. The account of affairs that took place at this time.

سکندر کوکبه بادشاهزاده والا نژاد محمد جوان بخت بهادر طال الله عمره
وضاعف حشمته از نظر قدسی مظهر گذشت *

Balaji Rāw
sends a very
large army
under the
commands of
Bhāw and
Biswās Rāw,
two great
Marhatta
generals, to
fight against
the Emperor.

تفصیل این مضمون بشارت مشحون قلم ندرت رقم به گوناگون
مسرت در انسلاک بیان میشود که بهاو و بسواس راو که این هر دو سردار
عمده قوم مرهته بودند - تمام فوج دکنیان همراه آن ضلالت کیشان
باراده قتل و جدال و بعزم ناصواب برای گرفتن انتقام افواج هزیمت
خوردند پنجاب روان گشته - و بالاجی راو که رئیس کلان این شیاطین
و سرگروه این کافرین ملاعین است آن هر دو را که بیخ قوم بغی
و طغیان اند با فوج گران بلکه بیکران روان ساخته و برای محاربه لشکر
اسلام همت فساد انگیز گماشته و قریب دوسه لک سوار حرار
و مردان کارزار و توپخانه برق کردار و سامان بسیار که از حد شمار فراتر
و از اندازه قیاس فزون تر بود آن ملعون مهیا نموده پیشتر فرستاده و خود
فیز آماد بر آمدن از مقر آن خود نابکار بود * هرگاه بهاو و بسواس راو که
با بالاجی راو فتند انگیز این هر دو باطل ستیز قرابت قریبه داشته بدیار
شاهجهان آباد حفظ الله تعالی عن الجور و الفساد رخت ادبار کشیدند -
و شاه جم جاه بسبب طغیانی دریا عبور با سپاه منصور نتوانست فرمود -
و آن طرف جیحون^۱ خرگاه سپهر پناه برپا بود و امیر الامرا نجیب الدوله
بهادر در رکاب شاهی سعادت حضور داشت - و بمحافظت قلعه شهر پناه
نواب معتمد الدوله یعقوب علیخان بهادر که با اشرف الوزرا شاه ولیخان
و خان موصوف فیما بین سلسله قرابت منوط و مربوط بود مامور گشت -
و نواب شجاع الدوله بهادر و حافظ رحمت خان بهادر و دوندیخان بهادر

^۱ جیحون a mistake for جون a river near Delhi,

و دیگر سران و سرگروه‌های افغانه باتباع حکم گیتی مطاع در رکاب شه‌نشا
 جم‌جاء نیز حاضر بودند و خیام فیروزی اعلام دران ایام بنابر تذبیه بعضی
 مفاسید^۱ در کول و جالیسر برپا بود * و این فوج دکهنیان بیخبر از
 راه دیگر یعنی از راه ملک متعلقه سورجمل جات که آن مقهور لعین
 نیز باین قوم بسبب موافقت دین متفق بود^۲ - و غازی الدین خان که سلسله
 جنبان مواد فساد از راه عذاک بود باینها رشته اتحاد نیز محکم داشت -
 وقت رسیدن این افواج ملحق گشته ضمیمه بغی و طغیان گشت
 و سورجمل جات مذکور را تکریم و ترغیب نموده روگردان از اطاعت
 بادشاهی نمود * و از آنجا که باطن آن قیره بخت از شورش و فساد
 انحراف از اطاعت خمیر یافته بود وزیر^۳ بسخندان ابله فریب و کلمات مکر
 و ریب از راه راست برگردانید و با گروه کافرین آن بیدین روان شد -
 و بکوچه‌های متواتر گرد نواح دهلی رسیده به معتمد الدوله بهادر طرح
 پیچش افکندند * بهادر مسطور چون آن مقدور نداشت که عهده برا
 از آن مور و ملحم تواند شد - در قلعه مبارک محصور گشت - و بنگهبانی
 و انسداد ناکجات که اندرون قلعه بودند هر قدر که جمعیت موجود
 داشت به پرداخت - که یکایک از قوم شوم آن ملاعین بغارت و تاراج شهر
 دست دراز کردند - و در خانه‌های مردم باشند؛ شهر در آمده از مال
 و اسباب هر چه یافتند دست برد نمودند - و این گروه غارتگران را پنداره‌ها
 نام کرده اند که نوکری آنها محض بغارت‌گری است و وجه ماهیانه مقرر
 ندارند * بعد دست برد و غارت شهر و شهریان عقب قلعه مبارک از سمت

Some of the
 Chiefs join
 the Maharat-
 tas and at-
 tack the city
 fort which
 was under the
 command of
 Mu'tamidu'd
 Dawla.

^۱ A mistake for مفاسدین.

^۲ The verb گذشت is omitted in the MS.

^۳ را omitted in the MS.

دریا این همه شیاطین بدان طرف هجوم آورده کمندها بر دیوار قلعه انداخته قریب دوسه صد کس از طرف برج اسد در قلعه آسمان رفعت در آمدند - و شروع بغارت و تاراج سکنة قلعه نمودند - و شورشی عظیم برپا کردند * بعد آگهی یافتن برین ماجرا معتمد الدوله بهادر برق اندازان و همراهیان خود را برای تنبیه آن خیره ها فرستاد - و باندک زد و گیر اسیر کرد - و اکثری را تلخی زهر مرگ چشانید - و آنهایکه پائین قلعه بودند این حالت دیده و شنیده ماندند باد گریختند - و معتمد الدوله بهادر از وقوع این ماجرا بند و بست قلعه بوجه احسن بعمل آورد - و لوازم هشیاری و خبرداری چنانچه بایست نمود * درین اثنا بهار بیدین بمعتمد الدوله بهادر طرح آشتی افکند - و بمدارا و مواسا پدش آمده بند و بست خود در قلعه مبارک درخواست نمود * از آنجا که بهادر مذکور قلت جمعیت داشت و عهده برای خود از محصور شدن در قلعه بسبب عدم آذوقه و هم کمی آن که کفایت مدت دراز نمی توانست کرد و هم بیقین این معنی که از طغیانی آب دریا کومک از قشون شاهي غیر ممکن است - با این همه اندیشه ها رضامند صلح شد - و شرایط بر آمدن خود معه اسباب خود و مردم همراهي بمیان آورد - همه شرایط آن کفار فجار قبول کردند - چنانچه با رفیقان و اساسه خود از قلعه بیرون آمده از راه دریا بر کشتیها سوار شده روانه بجانب لشکر و قشون شاهي گردید - و غنیم لئیم بر قلعه دست یافت - و مردم خود را بکثرت داخل نمود *

Mu'tamidu't
Dawla sur-
renders, and
leaves the
fort in hands
of the ene-
mies.

شاه جهان نامي که پیشتر مجملی از احوالش رقمزده بلکه حقایق گشته که وزیر بدفرجام بعد شهادت خلیفه چند ایام بتهمت نام بادشاهی بر سر حکومت نشانیده بود - حالانکه لیاقت امر خلافت در اصل جبات و فطرت خود نداشت و این خلعت

The Wazir
installs Shāh
Jāhān an im-
postor to the
throne.

برقامتش نازیبیا می نمود - مرهته‌ها احوال او را دیده در فکر عزل او افتادند - و بر کوته اندیشی و تبه رایی وزیر گمراه آگاه گشته از خواب غفلت چشم عبرت بین کشادند - و بمنافقت سورجمل مفضل مطلع شده بر دغا و دغل او اطلاع یافتند - بنابراین تدبیر مقید نمودن وزیر سراپا تقصیر و اسیر نمودن سورجمل فتنه‌گر مصلحت اندیشیدند * چون این معنی بر آنها واضح و مکشوف گشت - غیر گریز سورجمل فتنه انگیز و وزیر باطل ستیز چاره ندیدند - آن هر دو باطل شعار آواره دشت ادبار شده شب‌ها شب در حصن متین خود آن لعین و وزیر ادبار قرین داخل شدند - چون سرخیل کفر بیدین مواد نخوت و استکبار دران قاعه مهیا داشت - و دست تصرف بغلبه بآن حصار از جمله محالات می انگاشت - سامان جنگی بران قلعه چیده استحکام آن حصار ذریعه امن و امان و وسیله حفاظت مال و جان دانست - و مطمئن خاطر شده عذر تقصیر از مرهته‌ها که بدتر از گناه بود خواست * چون بهاؤ باطل آهنگ اراده جنگ با شاه داشت - و کارش و پیچش با او بالفعل صلاح حال نمی انگاشت اغماض و اعراض ازین گفتگوها نموده باستماله و مدارا و رفق و مواسا پرداخت * هرگاه این خس و خار از آستانه دولت پایدار پاک شدند - سیف الدوله سیف الدین محمد خان بهادر که ناعیه احوالش بغازۀ ندویت این سلطنت ابد مدت آراسته و پیشانی ارادت بگلگونه بندگی ملازمان حضرت قدر قدرت نورانی دارد - و قاج محمد مخان خواص که دیرین بنده‌های بادشاهی و تربیت یافته محفل فردوس آرامگاه است - چنین وقت را که از قائیدات الهی بدست آمده غنیمت دانسته در حق شناسی بر روی بهاؤ باز ساخته راهزما می شاه راه مستقیم شدند - و در باب نشانیدن بر کرسی ولیعهدی مہمیں پور خلافت گوهر محیط سلطنت مرزا جوان بخت بهادر سعی

و تلاش نمودند - و بطمع انعام چند لک روپيه از عتبه خلافت و بنوید
شمول انواع مراحم و احسان و اقسام عواطف و الطاف بی پایان حضرت
خدایو جهان در جلدوی چنین خدمت نمایان امید وار و مستمال ساختند -
و آن وحشی خلقت را از وادی ضلالت بر آورده بدام آوردند * از نیروی
اقبال بی زوال خدیو گیتی ستان و از مددگاری طالع والی خسرو گیهان
نقش مراد موافق آرزوی هواخواهان دولت ابد بنیاد مربع نشست -
و شاهد مدعا از پرده خفا جلوه گر گشت - و بقوی که در تصور دور بینان
نمی گذجید و بمیزان عقل هوشمندان نمی سنجید بظهور پیوست - و قفل
مقصود از کلید توفیق رب المعبود گشایش پذیرفت * بعد قرار یافتن این

امر عظیم بهاوی غنیم شاه جهان را کسان خود فرستاده از مقامی که برآمده
بود بهمانجا باز داخل سلاطین نمود^۱ - و گوهر درج عظمت و بختیاری
و ماه برج رفعت و کامگاری بادشاهزاده مرزا جهاندار شاه بهادر را بمسند
ابهت و حشمت و چار بالش دولت و حکومت متمکن ساخت - و پرده

Installation
of Mirzā
Jahāndār
Shāh.
Rulers and
Chiefs of the
Deccan pay
homage to
the Prince.

آرای هودج عظمت و نور افزای شبستان حشمت مریم مرتبت بلقیس
سیرت نواب زینت محل که بشرافت ذات از دودمان سیادت و خاندان
نجات اند - و بخدمت خدیو زمان بشفقت مادری حقوق خدمتها از
ایام طفولیت بیشتر دارند - و نیز تا این زمان مصروف بجان و دل اند -
آن تقدس نقاب را داخل محل اقبال ساختند - جهان و جهانیان ازین
نوید قرین شادمانی گشت - و بافضل ایزد متعال امر عظیم انتظام مملکت
سر انجام پذیرفت - شاهد ملک و ملت بزم افروز دولت شد - و معشوق
مقصود از گلین ایام گل امید چیده در آغوش خورشید پر کرد - سر رشته
زمام ایام بقبضه اقتدار این سلطنت ابدی دوام در آمد - و کوکب رخشان

جاء و جلال و آفتاب عالم‌ناب سعادت و کمال از افق مکنت و اقبال ساطع گشت - و اختر نکبت و وبال از حضيض بر آمده باوج دولت و اجلال لامع گردید - نخل برومزد آرزومندان در سرابستان خرمي بار نشاط و بیغمي آورد - و گل مراد عقیدت‌مندان بگلستان انبساط گل گل شکفت * بالجمله بساعت سعید صحن دیوان خاص را آذین بسته فرمان رفت که هر که حاضر الوقت باشد بشرف ملازمت نوباوه ریاض خلافت و مهر سپهر عزت و عظمت ولیعهد بهادر مشرف گردد - چنانچه هر کسی که از خانه زادن بارگاه سپهر جاء حاضر بودند بملازمت کامیاب گشته ذخیره اندوز سعادت شدند - و سران و سرداران دکن بشرف زمین بوس کعبه آستان مرشد زاده آفاق جبین عبودیت بر افراخته بعطیات خلاع فاخره قامت مباحات بلند ساختند * غریو کوس شادی به پیشطاق نیلی رواق پیچید - و طنطنه عشرت و مبارکبادی به سپهر برین رسید - و از رافت و احسان مزعنه امید دکنیان سیراب گشت * روز مذکور هفت دست خلعت با جواهر زواهر و جیغه‌های مکمل بسرداران عمده معه نار و شنکر و غیرهم عنایت شد - و دو صد دوشاله دیگر همراهیان رودار آنها کامیاب مواهب و مورد مراحم گشتند * سرداران بعد یافتن خلاع از حضور مرشد زاده آفاق بمساکن خودها رفتند - و بهادر را از عواطف خسروانی نواختند - و از نوید دست حمایت خاقانی شادگام نمودند *

Bhāw is
bestowed
with Royal
favours.

پس از چند روز که لشکرش از رفع کوفت قطع منازل آسوده گشت - باده نخوت در ایاف دماغش جوش زد - و نشه غرور و پندار آن لا یعقل جاهل را از جا برد * هر چند تاج محمد خان خواص که گرم و سرد زمانه را دیده و شور و شیرین روزگار چشیده بود راهمونی بمصالحت کرد * و از جنگ و پیکار بانواج شاهی که آثار رعب الهی اذد ممانعت نمود

سود نکرد * سقف دیوان خاص که از سیم بنا کرده اعلی حضرت حضرت
 شاه جهان نور الله مرقدۀ بود چشم طمع دوخت - و بسماجت و منت
 در جلدی خدمت آن غنیم دست تصرف بر آورده ذخیرۀ بدنامی ابدی
 آن تیره انجام اندوخت - و مال کرورها به بیست و دو لک روپیه فروخت *
 با وصفیکه شاه نصرت سپاه راه دور و دراز پیموده و سپاه و لشکریان از
 رنج تنگدستی نیاسوده بودند - لیکن بمقتضای همت بادشاهانه و سیرچشمی
 ملوکانه ازین سلوک در گذشته چشم قصد ر اعتفا بر مال دنیا نه افکند -
 و بذای اساطین دولت سلاطین نامدار و خواقین عالی مقدار از بیخ و بن
 بر نکند * لکن این مدبر عذر پرور بحیللهای چند در چند کار خود ساخت -
 و فی الحقیقت بفای قصر دولت خود را برباد داده خود را در ورطه
 هلاک انداخت * آن ضلالت پژوه بعد فراغ ازین کار بآراستگی افواج
 پرداخت - و با سپاه گران و لشکر بی پایان که از مور و ملخ فراوان تر بود
 بطرف پانی پت در عرصۀ یک و نیم ماهه از رز داخل شدن دار الخلافه
 شاه جهان آباد روان شد - و عز و جزم آن گمره دین و دنیا را برین داشت
 که تا لاهور توسن عزیمت تازد - و از غارت و تاراج آن ممالک وسیعه را که
 بالفعل در قلمرو شاهي شمرده میشد خراب کند و برباد دهد * چنانچه
 صمد خان بهادر که بحراست قلعه سهرند سر بلند از حضور شاه بود -
 و بندوبست آن ضلع از جانب شاه بعده اش تفویض یافته سد راه
 فوج بی سرو پایش قریب گنجدپوره گشت و باهم جنگ عظیم پیوست *
 بعد زد و خورد بسیار و حرب و پیکار لشکر دهفدیان روی بغلبه آورد و اکثری
 درافیان سر بجیب عدم در کشیدند - و بسیاری ازان معوکه جانستان خسته
 و نیم جان بدر رفتند * صمد خان از کثرت اعدا و قلات جمعیت خویش
 ناندیشیده بازوی شجاعت بگوششهای مردانه بدفعیه آنها بر کشاد - و آخر

Bhāw with
 his large
 army
 proceeds to
 Panipat, and
 is opposed
 in the way
 by Samad
 Khān.

Samad Khān
 is killed in
 the battle.
 The Emperor
 sends a large
 army under
 Najibu'd
 Dawla with
 other distin-
 guished Sar-
 dars to fight
 Marhattas.

نقد جان داد * چون این اخبار سامعه افروز شاه جمشید دستگاه گردید
 عنان همت از جانب کول تافت - و امری که پیش نهاد از نزول آنجا
 بود موقوف گذاشت - و بسرعت تمامتر قطره زن بطرف لشکر بدسگال
 گشت - و امیر الامرا نحیب الدوله بهادر را باسران و سپه داران افغانه
 مثل احمد خان بهادر عالی جنگ و حافظ الملک و دوندیخان
 بهادر هراول لشکر فیروزی نموده و وزیر الممالک شجاع الدوله بهادر را
 بکومک این فوج ظفر موج تعیین فرمودند * و بسبب موسم برشکال آب
 دریا طغیانی آن چنان داشت که پل بستی دشوار بود - و عبور افواج پایاب
 متصور نمیشد - و تا انقضای آن موسم سعی و تردد محال بنظر می آمد *
 درین اثنا گویند پندت که سردار عمده آن قوم بود - و بلده اژده در کوره
 مع حدود دیگر باو تعلق داشت - با سپاه گران و سامان فراوان برای امداد
 و اعانت دکنیان ازان مکان روان شده با خزینه و رسد رخت ادبار بجای
 قرار دکنیان بدکردار می کشید * هرگاه این اخبار بمسامع جاء و جلال رسید
 شاه جمجاه قشون دلاور باسران نامور چپاولی و یلغار برای تاخت و تاراج
 بر سر غنیم لئیم مذکور متعین فرمودند * مبارزان اسلام و دایران خون آشام
 شبشب مانند تیور اجل بر سر آن قوم بی خبر قبل از طلوع آفتاب جهانتاب
 رسیده نفیر قتل و غارت بلند آوازه گردانیدند - و دست بشمشیر برده ماند
 خیار قریبها بریدند و بسته بسته^۱ انداختند * گویند غنوده بخت چون
 از خواب غفلت دیده عبرت بین برکشاد بازار موت را گرم دید - هولناک
 برخاسته در فکر چاره خود افتاد - و با لشکر نکبت اثر خود خواست که
 ازین رستخیز فتنه انگیز بگوز جان را سلامت برد - لیکن از یمین اقبال
 عدو مال آن صید بدام آورده در اندک زد و گیر مبتلای بحر فنا گشت - و از

پشته پشته ۱ A mistake for

فوج او دوسه هزار کس حباب وار سر بجیب فنا فرو بردند * غازیان نصرت مند و دلیران ظفر پیوند بفتح و فیروزی مال و اموال و احوال و ائصال غنیمت آورده مراجعت باردوی شاهي نمودند * بعد انقراض ازین مهم انعطاف عنان اقبال برای تنجیه بهار بدمال انسب متصور گشت و قشون فیروزی از تائیدات سماری باسانی تمام که در حوصله توقع نمیگنجید عبور آن روی آب نمود * را و ملهار که سردار آزموده کار بود از راه مصلحت اندیشی به بهار مشوره جنگ گریز که عادت قدیم دکنیان است داده گفت - که عهده برائی از افواج قاهره بادشاهی که از ولایت کمر کین بسته بهندوستان رستم دلی تازه نموده اند خارج از عقل می نماید - و اطوار دیرین خود گذاشتن آخر کار بقدامت خواهد کشید - و بعد ازین کف افسوس مالیدن فایده نخواهد بخشید * لیکن آن خود سر ضلالت کیش گفته او را در حساب نیارود و بغرور و نور فوج و اسباب حرب از توپخانه بی شمار بمقالات هوش افزا گوش نمی گذاشت و از ملهار راو بسبب مواعظ و گفتگوی صلاح انگیز او روی درهم کشید و بمعرض عتاب آمده خطاب کرده آن بدکردار را جواب داد -

Malhār Rāw
with a large
army intrenches
himself
at Pānīpat.

* بیت *

که در من چه نرم آهني دیدی * که پولاد او را پسنديدی

اینقدر لشکر گران و جیشی بیکران که اعظم افواج بی پایان دکن در هندوستان و سران و سپه داران فراهم اند و سرداران عمدی جلالت نشان آن قلمرو و نامداران با ساز و سامان و فیلان کوه شکوه فلک توان و سایر اسباب گیرودار و ادوات رزم و پیکار مجتمع اند چه گنجایش دارد که افواج شاهي غالب دست شوند و چه نام و نشان در ایران و توران خواهد ماند که بحرب خدع جنگ نمایم و از مقابله و مقاتله رو برتابم * اگر فتح می یابم عنوان ظفرنامه های باستانی از فتوحات آسمانی خواهد گشت - و از سرزمین کابل تا ایران کوس

لمن الملکي خواهم نواخت - واگر سر باختم نام نامي از اوان ایام حکمراني
 و کامراني تا قیام قیامت در جهان فاني خواهد ماند * این مقالات از آئین
 سپاهگری و سرداری سروری دور و بعید از عقل و شعور است - بلکه آبرو
 و ناموس دکن بر خاک مذلت ریختن است * و بالعجمله آن ناقص عیار
 بغزونی مواد دنیای بی اعتبار و ازدیاد اسباب حرب و پیکار و خزینة
 وافر و بیشمار مست باد؛ غرور و پندار خود بود بدانش و آگهی کار نغرمود
 و حرف مصلحت آمیز کسی نشنود - بنابراین بصواب اندیشی عقل تبه کار
 خود قریب پانی پت سنگریست و لشکر گران دکنیان بوزینه خو و گار رویان
 گراز نیرو دران سنگر فرود نمود - و به آلات و ادوات توپخانه مستحکم ساخته
 ایمن نشست - و هر روز از جگ تیر و تفنگ و توپ اندازی بکمال جانبازی
 هنگامه آرا میگشت - و از قشون شاهي نیز مردان نامي و دلیران رزم آزمای
 پای جلالت فشرده دست جرأت می آزمودند و بازوی پهلواني میکشودند -
 و غازیان اسلام و بهادران هونر انتقام تیغ از نیام دلاوری کشیده آن هندوان
 بدفرجام را زده زده تا بسنگر میرسانیدند - و از چار سو کار جنگ بر آنها تفنگ
 ساخته بعمله های شیرانه و چپقلشهای مردانه رایت افتدار کفار نابکار
 نگونسار می ساختند - و اعلام اسلام را تا بلشکر آن قوم ظلام می افراختند - لکن
 بسبب استحکام سنگر که کوه آهنین توان گفت و اضراب ؟ چیده و کلان کلان
 توپ دکن که چیده بودند به ثبات قدمی در جنگ بیخظرة و هراس درمی
 پیوستند - و لهذا نقش مدعا درست نمی نشست - و شاهد مقصود صورت نمی
 گرفت * رفته رفته انفصال این قضیه نا مرضیه تا انقضای برشکال که سعی و تردد
 محال بود امتداد کشید - و تا عرصه ششماه انجامید - و از ترک و تاز عقده کار
 نمیکشود - و هر روز بازار حرب و پیکار گرم بود - لکن چپاولان لشکر فیروزی آثار
 و یکه تازان جیوش قهار هر بار از مخازیل طعمه شمشیر خونخوار می نمودند -

و بسیاری را بجهنم میفرستادند - و رسد و غله و کبھی آنها را تاراخت^۱ و تاراج میکردند تا اینکه دور سنکر حلقه بستند - و غلات و حبوبات از ترک و ناز و قتل و غارت بالمکلیه مسدود ساختند - و حالات آدم و دواب بی علف و آب و دانه بگانش زو آورد - و ازین معنی اختلال عظیم بحال آن گروه خسران پزوه راه یافت - و آثار عسرت و نکبت ظاهر شدن گرفت * چون بالاجبی راو سرگروه عمده آن تیره بخندان نابکار بود تفکدستی و بد احوالی اینها شنیده مبلغ پنج لکه روپیه بر نر گاوان بار کرده نقد فرستاد - و نازو شنکر که قلعه دار دارالخلافه بود میخواست که این مبلغ خطیر بانقوم اسیر پنجه تقدیر رسد و باعث فلاح آنها گردد - لیکن از خوف دست برد غازیان اسلام و یغماچیان فیروزی اعلام متدرد و متوقف بود * چون ضرورت شدید برسانیدن مبلغ بذابر قریفه سپاه آن گروه تباہ در پیش بود لاجرم مبلغ یک لک و پنجاه هزار روپیه بدست بکصد و پنجاه سوار صرۃ هزار هزار روپیه بهریک حواله آنها نموده فرستاد - و در شب تار که چون بخت سیاه آن تیره روزگار تاریکتر بود روانه ساخت - که برسم یلغار بلشکر نکبت اثر رسیده زورق شکسته آنها را از گرداب رنج بیرون کشند - لیکن چون ناخدای تقدیر لنگر آنها شکسته و نهنگ بلا در کیمین نشسته بود از اتفاقات گذار آن غنوده بخندان بجانب موبک ظفر آثار شاهی افتاد - و مخدولان گسسته عنان چون شتر بیمهار فوق از یار و اغیار نهموده باز^۲ ناقه ابدار قریب لشکر و بازار بوهیله که هراول لشکر و قشون ظفر اثر شاهی بودند کشادند و بمضمون * مصرع *

صید را چون اجل آید سوی میاد رود

در شنب قار بخيال خام آن گروه تیره انجام بتصور لشکر بها^۳ بدفرجام بآرام

تمام در سایه اجل آرמידند * چون صبح شاه خاور تیغ از نیام کشید و زاغ شب از آشیانه ناریک خود پرید - آن کفره ملائنه هدای الله اکبر از اذان مسلمین و آواز حی علی الصلوة از اهل دین شنیدند هوش و هواس در باختند - و پیک اجل را شناختند * و افغانان همان زمان مانند اجل شتابان بر سر آن وحشیان نیم بسمل رسیده بروج سر از قلعه تن افگنده جدا ساختند - و چون طایران بسمل در خاک و خون طیان در آن شکارگاه انداختند - و زر نقد را بتاراج آورده از فتوحات ربانی و تائید آسمانی انگاشتند * چون این گنج بی رنج بدست افغانان افتاد - و تشویش باز پرس و استرداد آن زر دامنگیر هر برنا و پیر بود - و نیز شوق جدال و قتال بآن غازیان کشور اقبال با دشمنان بد سگال عذاب صبر و تحمل می گسیخت - یکبار اعلام اسلام برداشته در تحصیل ثواب جهاد تعجیل نمودند - و بی اطلاع و مشورت بازی پیشدستی در جنگ بشکست اعدا آزمودند * بقدر دو هزار پیاده جرار چون شیرگران و پیل دمان بر سگمر حمله آور گشته بر سر مقهوران ریختند - و مانند برق و باد چابکدستی نموده و تیغها کشیده بانقوم آویختند * از کوشش و آویزش دلیران مردان مرد آتش نبرد بر افروخته و از شعله حرب و قتال خرمن تن اعدا سوخته بیدخبر از مورچال آن گروه بدمال در گذشتند - و بسیاریرا اران مدبران بجهفم فرستاده درون توپخانه مردانه وار در آمدند - تا آنکه تزلزل در ارکان لشکر و لشکریان افتاد - و عذاب اختیار از دست رفت - و پانی قرار و ثبات لغزید - چنانچه اکثر بگام ادبار فرار نمودند * لکن ابراهیم خان گاروی؟ و مله‌ها و دیگر نامبرداران که در شجاعت نامور و اعتماد بهاؤ بر آنها بیشتر بود پای مردمی و مردانگی استوار کرده هر چهار سوی بهادران گرفتند - و بضرب تیر و تغذگ و حقه باروت و جمعه سنگ کار جنگ بر پلنگان و غا تغذگ کردند - دایران کمر جهاد بسته از انبوه آن گروه شقاوت پزوه بستوه

نیامدند - و بومول مراتب مجاهدین و حصول دولت شهادت که خاصه بمسلمین است دل نهادند - و داد مردی و مردانگی دادند * چون در کومک از هر چهار طرف مسدود بود - و شب پرده تاریکی بر روی عالم افکند - کفار فجار حلقه وار گرداگرد گرفته و چندین هزار سوار و پیاده نابکار هجوم آورده بهادران دشمن شکن را بضرب بان و بندوق و شمشیر و تیر از پا در آوردند - و یکسر همه پیل تغان را مورچگان بسبب اتفاق سر از تن جدا کردند - چون دو هزار جوان جوار یکبار درین یکبار از تیغ آبدار شربت شهادت چشید و از قوم چند سردار نامی و جوانان بکار بقدر چهار پنج هزار کس که مشهور بشهر و دیار دکن بودند کشته و خسته گردیدند و از این معنی بتازگی صدمه رعب و غلبه جفود مسعود در باطن آنقوم مردود جایی گرفت و آثار سطوت و صولت یلان که چون پیل مست و یله یکدله بیدمحابا در آمده زلزله در بنیاد هستی اعدا انداختند کارگر کشت در فکر و تدبیر خودها افتادند و چون از عدم رسیدن رسد غله و غیره بجان آمده بودند و دایره محاصره را بر خود تنگ دیدند غیر از جنگ صف چاره ندیدند - لاجرم آن جیش ادبار که چون پیل در گل افتاده از کار رفته بودند یکبار آماده پیکار گشته بانواع اسلحه و آلات رزم خود را آراسته صف کشیده با معسکر شاهي آویختند * امیر الامرا بهادر و وزیر الممالک بهادر که هراول لشکر فتح پیکر بودند با حافظ الملک و درندیشان بهادر و احمد خان بهادر غالب جنگ معه بهادران رستم نشان و جنگ آوران جانغشان بدبده شوکت و شان باقبال شهنشاه جهل در میدان با لشکر گران و سپاه بی پایان روان شدند و از اخلاص راسخ و عقیده صادق بقوت و فیروزی عنایت الهی که همواره کار ساز دین و دولت همایونست همت مصروف نکرد و حرب کردند و شاه جمجاء با افواج بحرامواج قزلباش و درانیان و غلامان زرین

* نظم *

کمر در قلب لشکر جا گرفت

ازین سو قزلباش چون چشم یار
همه نیرزه داران ابلق سوار
وزان سوززه پوش دکهنی تمام
چو زاغی که پیچیده باشد بدام

و فتنه خوابیده از بالین سر کشید - ازدهای توپ مردم گزای شعله
فشان بر سر دشمنان در صحراء جانستان گشت و نیش زنبورک جان
فرسا و بان نگر باران زلزله در زمین و زمان افکند و بغداد جان شکار چون
سیه مار کفچه زهر آب دار بر آورده افسون اجل در گوش هر یک میخواند -
عرس طبل جنگ و آواز کرنا پر دلانرا در دل تلاش پرخاش انداخت
و از دم نقاره شورش و هراس در نه طاق گردون گردان افتاده خون جوشان
برخاست - ناله نای رزمی تهفیت اجل با صدای خلاص گفتن آغاز نهاد
و ملک الموت برای گرفتن جانهایش آمده راست باستاد - از هر دو
طرف تیغ جدائی افکن مانند مقرض جامه کفن بریده از سوزن نیرزه بر
بن دلیران صف شکن میدوخت - و کثرت سنان جانستان مانند ابرنيسان
با تیرباران گهر جان دشمنان در صدف تن می سفت - تیغ مغفر شکاف از
تارک تابناک در گذشت و خانه زین از خون بهمنیان یکسر رنگینی
گشت

* نظم *

تبر زین بفرق یلان گشته غرق * چو تاج خروسان جنگی بفرق
کجک در کف پیلان می نمود * چو ماه نو از آسمان کبود
نعره های شیران و دلیران عرصه نبود در جگر گنبد گردان پیچیده ترک
فلک را بر آسمان هراسان ساخت - و شهسوار آفتاب عالمتاب از آشوب و
هراس از اوج فلک الافلاک در حقیق خاک سر بجیب تفک

انداخت *

Description
of the battle
in verse.

ز شمشیر شیران لشکر شکن
ترنگ بمانها ز گردون گذشت
ز پیدکان تیری جدائی فکن
ز گرز گران خود را سر شکست
دو دریای لشکر بجوش آمدند
دو پیل دمان باهم آویختند
ازین سو پلنگان کهسار جنگ
وزانسو همه دکنیان فوج فوج
هزبران درانیان چون نهنگ
همه لعل خفزان وزرین قبدای
ز طعن سفانهای دشمن گذار
ز غرییدن کوس روئیده خم
خروشید توپ اژدهای دمان
بهم حمله بردند چون پیل مست
شد از کشته ها پشته اندر مصاف
ز باریدن گوله ها چون تگرگ
بر آورده سر مار ناخچ برون
بشورید میپور گردون شکاف
چو باز ولایت نزاع دکن
هزیمت بافواج دکنی فداد
بالجمله گردان گردون گرای و پهلوانان زور آزمای را نیروی رو داد که بهرام
کینه چو تیغ انتقام در نیام کرده تحسین و آفرین بر قوت دست و بازوی

* نظم

زره پیرهن چاک شد چون کفن
ز سر موجده تیغ پر خون گذشت
مشبک شده سینۀ تیغ زن
دلیرانه بردند چون ضرب دست
نهنگان بهم در خروش آمدند
دو شیر ژیان خون بهم ریختند
گرفتند بر دکنیان راه تنگ
ز دریای آهن بر آورده موج
ز دریای آتش گرفته تفتنگ
بزیر عالم صف کشیده بپای
برون جست از سنگ خارا شوار
فلک دست و پا کرد از ترس گم
بلرزش در آمد زمین و زمان
گرفته هر یک گریبان بدست
پدیدار صد کوه چون کوه قاف
شده پاره پاره همه درع و ترک
بجوشید خون از خم قیصر گون
ز بیمش زمین را بدرید ناف
بر آویخت چنگال دشمن شکن
تو گوئی که چون برگ را برد باد
بالجمله گردان گردون گرای و پهلوانان زور آزمای را نیروی رو داد که بهرام
کینه چو تیغ انتقام در نیام کرده تحسین و آفرین بر قوت دست و بازوی

مبارزان نامجو نمود و شیر گردون بر دلیری پر دلان احسنت گفت - از آنجا که در معارک و غا و مهالک هیجا فتح و نصرت بعون عنایت نصر من الله وابسته است و از کثرت جاه و بسیاری سپاه هیچکار نمی کشاید در عین یورش و کارزار سپهدار بهاؤ و بسواس راو با چندین سرداران نامدار و بهادران شهسوار و مبارزان بسیار و یک تازان کهن سوار دکن آماده پیکار بفهجی بود که دیده چرخ بیمدار و گردون دوار ندیده و در هیچ معرکه و پیکار چنین فوج جرار بجولانگاه میدان سر نکشیده یکبار هدف گوله شرربار گشت و دفعه علم دکنیان نگونسار گردید و نسایم فتح و فیروزی بر پرچم علم ظفر توام وزید *

هزیمت در افتاد بدخواه را * زمین بوس داد آسمان شاه را
غنائم فراوان از مال و اسباب نمایان بدست لشکریان و افغانان افتاد و از نقود موفور و گنجهای معمور ازان بهاؤ در سرکار شاهی داخل شد و نیز جناس بسیار از زر و جواهر و لعل و گوهر که کاسه چشم حریصان ازان سیر تواند شد بدست صغیر و کبیر و غنی و فقیر از تالان و تاراج آمد و قریب سه چهار کرور روپیه تخمیناً از امتعه و اشیا و زر نقد و جواهر بغارت رسید - و از مقام پانی پت تا بشهر دهلی از تیغ غازیان اهلام که جولانی نمودند ده پانزده هزار کس از فوج دکنیان بیدین بقتل رسیدند * ناروشنکر که در قلعه مبارک قیام داشت هرگاه اینوائعه شنید تاب مقاومت در خود ندید و ننگ فرار اختیار کرده آواره دشت ادبار گردید *

بمقت قباب قریبا احتجاج ملکه ملکی صفات تقدس انتساب نواب زینت محل صاحبه از راه عنایت و مهربانی و نظر بر حقوق لوازم بندگی و خدمتگذاری بهاؤ که در اوایل طلوع نیر خلافت ازان بظهور رسیده بود اغماص از دلات و جرایم او که مرتبه دوم از جهل و نادانی مصدر آن گشته بود فرموده

ناروشنکر را از آفت رسیدن فوج شاهي آگهي داده ارشاد فرمودند که بزودي زود
 بهر قسم که داند از متاع و نقود هرچه که برداشتن تواند همراه گرفته از شهر
 با قبایل بسوسواس راوبر آید تا پامال فوج شاهي نکردند * هرچند اوباشان
 شهر جمع گشته بنهب و غارت دست دراز کردند و آنهاییکه از پاني پت
 از سمت شهر فرار شده میرفتند بسیار را غارت کردند و مال هزارها بدست
 هر کسی اوفتاد و مرفه الحال محتاجان شهر شدند لیکن مجال تعرض
 ناروشنکر هیچکس نیافت * هرگاه ناروشنکر بموجب ارشاد حضرت بیکم صاحب
 آماده برآمدن از قلعه شد - حبش خان که از غلامان درگاه آسمانجاء بود
 و درینولا در قلعه داري ناروشنکر ملازم - مشار الیه با جماعه چند صد کس
 مع شده و بلوا برای تنخواه نموده چند هزار اشرفي از ناروشنکر مذکور گرفت *
 بهر حال مشارالیه از دست حمایت خسرواني با متعلقان از دارالخلافه
 برآمده رفت - و قریب سه لک و پنجاه هزار روییه نقد و اجناس دکن
 که از هر باب بود وقت رفتن با زر نقد پیشکش محفوفه عفت و طهارت
 نمود - و اجناس که در هر جا منتشر افتاده بود و از راه اضطرار نتوانست
 برداشت در ضبط ملازمان خورشید احتجاب در آمد * چون افواج نصرت
 پناه شاهي مانعند باز بال همت کشاده بتعاقب آن وحشیان که از دام
 بسته بودند می پرداختند و شاه جمجاء نیز با قشون دلاور برای قلع و قمع
 فساد دکنیان بد نهاد و قطع ریشه آنقوم همت مصروف میداشتند و تهاون
 و تاخیر خلاف آئین تدبیر می انکاشتند ناگهان بالضرور عجمه رسیدند
 و بقیه اموال از قیاس افزون و از تعداد بیرون بدست قشون در آمد و در
 تنخواه سپاه تقسیم یافت - و ابراهیم خان کاردی که از سردار عمده آن
 سرخیل بغی و عذاب زنده اسیر شده بود بموجب فرمان شاه جمجاء بقتل
 رسید و شفاعت کسی از در گذشتن قتل او پذیرا نشد - و از حبش خان

قریب ده هزار اشرفی مسترد شده در سرکار شاهي داخل گشت - و بیگم صاحبہ نواب زینت محلّ معہ مرشد زاد و لیعهد برسم استقبال تا فریله کہ مسانت دوازده کروزه از دارالخلافہ دارد تشریف فرما شده نزدیک دربخانہ شاہ سراق عزت زدند و بملاقات ہمدیگر تمہید قواعد خلعت و وداد نموده بنیاد یکجہتی را استحکام دادند - و یک اکہہ روپیہ نقد بطریق ضیافت مدارات شاہ فرمودند و پنجاہ ہزار روپیہ بطریق انعام باشرف الوزرا شاہ ولیخان عطا گشت * درین ولا راجہ ناگرمّل از طرف وزیر بی تدبیر و سورجمل برای عفو تقصیر بحضور شہنشاہ رسیدہ معذرت ہا نمود و میخواست کہ باتوال کاذبہ پیش برد و دیگر بار فتنہ خوابیدہ را از بحالی خدمت وزارت و مرتبہ بلند امارت از پیشکاہ جناب خلافت مآب بیدار سازد - بیگم صاحبہ تقدس نقاب خورشید احتجاب ازین امر ابا و انکار سخت فرمودند و بنوباوہ گلشن دولت شاہزادہ تیمور شاہ کہ باینخاندان سپہر نشان قربابت قریبہ دارند فہمانیدہ اشرف انور را منع فرمودند و بانکار جواب سوال او دہانیدند * راجہ ناگرمّل چون جواب شنید و صورت قبول و اجابت بنوعی ندید مایوس و نا امید برگشتہ رفت *

بالجملہ شاہ در قلعہ مبارک داخل شدہ در مکان ممتاز محلّ کہ خوابگاہ از عہد اعلیٰ حضرت است معہ پدگیان عظمت و اجلال داخل شدند و مکان دیوان خاص را برای باریاب شدن سرداران و امرایان در مردانہ گذاشتند - و جناب بیگم صاحبہ معہ خدمتہ محلّ و دیگر بردہ نشینان مشکوی اقبال بطرف برج اسد و دیگر امکنہ سکونت اختیار نمودہ در لوازم مہمانداری و خاطر داری مرزا تیمور شاہ آنجناب بطرز خسروانہ و ملوکانہ پرداختہ تالیف قلوب شاہزادہ میفرمودند - چنانچہ چند دست رخت ہندوستانی تابستانی کہ بتکلف تمام تیار کذاہدہ بودند بآن سرور جوید - ار سلطنت

Rāja Nāgar
Mal inter-
cedes on
behalf of
Sūraj Mal for
pardon.

The Emperor
occupies the
fort.

عنایت نموده یکی ازان بر قامت والای آن شمشاد باغ عظمت راست
 کردند و پوشانیدند - بسیار مرغوب طبع نازک پسندش افتاد - و بهمین هفوان
 در محفل خلد منزل از ته دل ازین لباس فاخره زیب قامت نموده
 حاضر می شدند - ازان مجلس بغمات دلکش که ارباب نشاط برسم مهمان
 نوازی دران مکان گرد آمده با ساز دلفواز نغمه سرا میشدند اکثر سر خوشی
 حاصل مینمودند - القصه چند ماه شاه جمجاء و شاهزاده تیمور شاه در درگاه
 سپهر اشتباه مهمان مانده و تعلق مهمات سلطنت در پیشگاه خلافت بطور
 امیر الامرا نجیب الدوله بهادر گذاشته و شجاع الدوله بهادر را بمرتبه
 وزارت خدیو گیهان فواخته و عهد و میثاق مجدد بر اطاعت خدیو دران
 محکم گردانیده وزیر الممالک و حافظ الملک و احمد خان بهادر غالب
 جنگ و رومای هندوستان را رخصت فرموده خود بوطن مالوف عذرا
 عزیمت منعطف ساخته از رایات خورشید تاب ماگ پنجاب را نورانی
 ساخت - و از آنجا بسرزمین ارم تزئین کابل اعلام فیروزی افراخت * شبدریز
 خامه که ره نورد شهرستان مضامین ضروری الارقام بود و از فسحت آباد
 سوانح نویسی حضور لامع النور دور افتاده قدم کشیده داشت اکنون درین
 وادی جلوریز بیان میگردد * و درین آوان میمنت اقتران راجه پهلوانسنگه از
 کعبه آستان فیض نشان رخصت انصراف بوطن مالوف خود یافته عذرا
 عزیمت بآنسو تانت و بعطای جامه ملبوس خاص کسوت مباهات پرشید -
 و عبد الله بیگخان ملقب به جنی که بعضی آثار مغیبات بسبب تسخیر
 عالم غیب ازو بشهود میرسیدند بخدمت میر توزکی ممتاز گشته مورد
 عنایت گردید - و ممتاز الدوله بهادر بنظامت بعضی محالات به طراز عنایت
 طره مقشی روشناس محفل عز و امتیاز گشته فرق افتخار بارج گردون
 رسانید - و اسد جنگ به نیابت بخشیکری سرافراز گردیده بخلعت نیمه

آستین از باف گوی دولت از همگنان ربود و نقی علیخان بخدمت دیوانی سرفراز گشت و موسی لاس بنیر آتشی توپخانه احشام سر عزت و احترام بلند ساخته بعطای نوبت و خلعت چهار پارچه و جامه ملبوس خاص تارک مباحات بر بام سبز فام افراخت . و میر غضنفر علی بخدمت بخشیکری والا شاهی و بخلعت چهار پارچه و راجه شیوهت به تبرک سر پیچ مرمع مفتخر و مباهی شدند . و عنایت خان پسر حافظ الملک که باستان ملائک پاسبان حاضر شده بود بعنایت شال خوشحال گشت . و احمد خان منوطی گورک پور بخدمت والا رتبت بخشیکری چهارم تارک عزت بر افراخت . و نظر بیگخان بخطاب شهباز خان و بمنصب سه هزاره ذات و سی صد سوار مورد الطاف بیدگران شد . و شیواجی ملهار بعطای دوپته زر اندود دوش اعتبار دولت آمود نمود . و قلعچک کالنجر که بعضی قمرود منشان کوه بین دران حصن حصین سر شورش بوداشته مصدر بغی و طغیان بودند و طرق بدسگالی از راه بد مآکی می پیمودند از سر پنجه اقبال بی زوال جهانبانی دلیران رکاب سلطانی مفتوح ساخته کلید فتح و فیروزی بدست اولیای دولت سپردند . و بنیاد سنگه زمیندار گرفتار سلاسل عقاب گشته دست بسته بدرگاه سلاطین پناه رو آورد . و کامگار خان بهادر با عفو تقصیرش شده از جناب خسرو کامبخش عذر پذیر گشته مبلغ بست هزار روپیه نقد و دو زنجیر فیل و چند راس اسب برسم پیشکش از آن مدبر ضلالت پرور گرفته بخصور انور گذرانید . و از انجا چند منزل از غبار موکب مسعودی عبور آمود گشت . درینفلا بر لب دریای جمن سرانق عز و جاه برپا گردید امارت مرتبت بهادر علیخان میر سامان که روشنی چراغان بر لب آن دریا به کمال خوبی و نظر فریبهی زیب ترقیب داده بود طرف انقادی خاطر دریا مقاطر و حاضران باوگاه آسمان جاه گردید . و گرمی

هنگامه چراغان دلفروز چند ساعت مسرت اندوز طبع آسمان پیوند گشت *

خامه حقایق نگار تنم احوال بد مال جعفر علیخان که با تمام
 پذیرفته بود بذابر عبرت انگیزی غفلت منشان که قدرت نمایی ایزد متعال را
 بفرطی اینک *

بیک لحظه بیکساعت بیکدم * دگرگون میشود احوال آدم

بچشم فاعلبرو یا اولی الابصار ملاحظه نمایند و دیده عبرت بین کشایند رقم
 پذیر میگرداند - که چون خان مذکور از راه کور نمکی و کافر نعمتی خیال
 محال در سر داشت و محکوم سلسله آن بوده اسباب وبال و زوال برای
 خود آماده و مهیا ساخته طرق بغی می پیمود و با خدیو عالم و خداوند
 بنی آدم ارثاً و استحقاقاً فرمان رواجی ممالک هندوستان بنام نامیش
 مسلم است سرتابی میکرد و خاک بیوفائی بر فرق ادبار خود بپخته اطوار
 نا پسندیده بظهور می آورد - و آن مظهر الطاف الهی منبع حسنات نامتقاهی
 عفو جرایم که از مقتضای مراسم جهانداري و لوازم مکارم فرماندهی و
 شهریارست میفرمودند - لیکن غیرت حق که ملکوت و ناسوت ازان عبرت میگیرند
 متحمل نگشته آن بد مست باد؛ بیخردی را از جا برد - و بمقام خرابی اعمال
 از دست نوکران وظیفه خوارش رسید - بل افرایش با بند سلاسل و اغلال
 نموده گرفتار کردند - یعنی قاسم علیخان داماد جعفر علیخان فاهنجار
 ناگزیر طرح سازش افکنده و زمام مهمات ملک و مال بقضه اقتدار آورد *

باستقلال خود بر مسند ابهت و کامرانی نشست و حکومت بفکاله و
 دولت دیر سائله او را بر باد داده بنظامت آنجا علم حکومت و کامرانی
 افراشت * زهی عدالت جهان آفرین و خبی صبر و تحمل خسرو پاک دین
 که چنین دشمن صعب بیهامی بغت جهانکشا و طالع نصرت پیرا بنه می
 که در حومه توقع اولیای دولت ابد مدت نمی گنجید - بی رزم و قتال

از اقبال عد و مال بخاک برابر گشته پامال گردید - و مرده امن و امان
 بگوش عالم و عالمیان رسید * پیشگاه ابهت و اجال بی غبار و گلشن آمانی
 و آمال بی خار شد - چشم ننگه خوابیده و خورشید آسودگی بروی ملک
 و ملت تابید - ایزد بی همتا ماهیچه ظفر لوا را پیوسته همچشم بخاور
 و بافلاک همسر داراد و گزند چشم بد باین دولت ابد بقیاد مرسان *

عنایت نموده یکی ازان بر قامت والای آن شمشاد باغ عظمت راست
 کردند و پوشانیدند - بسیار مرغوب طبع نازک پسندش افتاد - و بهمین عنوان
 در محفل خلد منزل از ته دل ازین لباس فاخره زیب قامت نموده
 حاضر می شدند - ازان مجلس بغمات دلکش که از باب نشاط برسم مهمان
 نوازی دران مکان گرد آمده با ساز دلفواز نغمه سرا میشدند اکثر سر خوشی
 حاصل مینمودند - القصه چند ماه شاه جمجاه و شاهزاده تیمور شاه در درگاه
 سپهر اشتباه مهمان مانده و تعلق مهمات سلطنت در پیشگاه خلافت بطور
 امیر الامرا نجیب الدوله بهادر گذاشته و شجاع الدوله بهادر را بمرتبه
 وزارت خدیو گیهان نواخته و عهد و میثاق مجدد بر اطاعت خدیو دران
 محکم گردانیده وزیر الممالک و حافظ الملک و احمد خان بهادر غالب
 جنگ و رومای هندوستان را رخصت فرموده خود بوطن مالوف عنان
 عزیمت منعطف ساخته از رایات خورشید تاب ماگ پنجاب را نورانی
 ساخت - و از آنجا بسرزمین ارم تزیین کابل اعلام فیروزی افراخت * شبدریز
 خامه که ره نورد شهرستان مضامین ضروری الارقام بود و از فسحت آباد
 سوانح نویسی حضور لامع الفور دور افتاده قدم کشیده داشت اکنون درین
 وادی جلوریز بیان میگردد * و درین آوان میمنت اقتران راجه پهلوانسنگه از
 کعبه آستان فیض نشان رخصت انصراف بوطن مالوف خود یافته عنان
 عزیمت بآنسو تافت و بعطای جامه ملبوس خاص کسوت مباهات پوشید -
 و عبد الله بیگخان ملقب به جنی که بعضی آثار مغیبات بسبب تسخیر
 عالم غیب ازو بشهود میرسیدند بخدمت میر توزکی ممتاز گشته مورد
 عنایت گردید - و ممتاز الدوله بهادر بنظامت بعضی محالات به طراز عنایت
 طره مقشی روشناس محفل عز و امتیاز گشته فرق افتخار باوج گردون
 رسانید - و اسد جنگ به نیابت بخشیکری سرافراز گردیده بخلعت نیمه

آستین از باف گوی دولت از همگنان ره بود و نقی علیخان بخدومت دیوانی سرفراز گشت و موسی لاس بنیر آتشی توپخانه احشام سر عزت و احترام بلند ساخته بعبای نوبت و خلعت چهار پارچه و جامه ملبوس خاص تارک مباحثات بر بام سبز فام افراخت - و میر غضنفر علی بخدومت بخشیکری نوالا شاهی و بغلعت چهار پارچه و راجه شیوبهت به تبرک سر پدیم مرصع مفتخر و مباهی شدند - و عنایت خان پسر حافظ الملک که باستان ملایک پاسبان حاضر شده بود بعنایت شال خوشحال گشت - و احمد خان منوطی گورک پور بخدومت والا رتبت بخشیکری چهارم تارک عزت بر افراخت - و نظر بیکتخان بخطاب شهبسوار خان و بمنصب سه هزاره ذات و سی صد سوار مورد الطاف بیدگران شد - و شیواجی ملهار بعبای دوپته زر اندود دروش اعتبار دولت آمود نمود - و قلعه کالنجر که بعضی قمرود منشان کوفته بین دران حصن حصین سر شورش برداشته مصدر بغی و طغیان بودند و طرق بدسگالی از راه بد مآلی می پیمودند از سر پنجه اقبال بی زوال جهانبنانی دلبران رکاب سلطانی مفتوح ساخته کلید فتح و فیروزی بدست اولیای دولت سپردند - و بغیاد سنگه زمیندار گرفتار سلاسل عقاب گشته دست بسته بدرگاه ملاطین پناه رو آورد - و کامگار خان بهادر باعث عفو تقصیرش شده از جناب خسرو کامبخش عذر پذیر گشته مبلغ بیست هزار روپیه نقد و در زنجیر فیل و چند راس اسب برسم پیشکش از آن مدبر مملکت پرور گرفته بحضور انور گذرانید - و از آنجا چند منزل از غبار موکب مسعود عقب آمود گشت - درینو بر لب دریای جمن سرائق عز و جاه برپا گردید امارت مرتبت بهادر علیخان میر سامان که روشنی چراغان بر لب آن دریا به کمال خوبی و نظر فربهی زیب ترتیب داده بود طرب انوای خاطر دریا مقاطر و حاضران باوگاه آسمان جاه گردید - و گرمی

ERRATA.

Page 98 (٩٨)	line 9, margin.	<i>For</i>	puts down	<i>read</i>	subdues.
99 (٩٩)	1	„	route	„	rout.
103 (١٠٣)	7	„	Shahid	„	Shahid.
113 (١١٣)	6	„	were admitted into audience	„	were granted audience.
113 (١١٣)	25	„	ditto	„	ditto.
115 (١١٥)	17	„	presents him <i>nazar</i>	„	presents him with nazars.
118 (١١٨)	11	„	is received into audience	„	is granted au- dience.
112 (١١٢)	7	„	fell	„	fells.
123 (١٢٣)	4	„	take	„	takes.
123 (١٢٣)	7	„	receive	„	receives.
132 (١٣٢)	17	„	force	„	forces.
136 (١٣٦)	7	„	honours to	„	honours on.
146 (١٤٦)	1	„	were received in audience	„	were granted audience.
151 (١٥١)	20	„	at	„	on.
153 (١٥٣)	9, footnote	„	they	„	there.
168 (١٦٨)	20, body of the text.	„	<i>دعوت</i>	„	ادعوت

LIST OF BOOKS FOR SALE

AT THE LIBRARY OF THE

ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.

NO. 1, PARK STREET, CALCUTTA.

AND OBTAINABLE FROM

The Society's Agents—

MR. BERNARD QUARTON, 11, Grafton Street, New Bond Street, London, W.
AND MR. OTTO HARRASSOWITZ, Bookseller, Leipzig, Germany.

Complete copies of those works marked with an asterisk * cannot be supplied—some of the fasciculi being out of stock.

BIBLIOTHECA INDICA.

Sanskrit Series.

	Rs.	1	14
Advaitachintā Kaustubha, Fasc. 1-3 @ 10/ each	...	...	...
Altārāya Brāhmaṇa, Vol. I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-5; Vol. III, Fasc. 1-5, Vol. IV, Fasc. 1-3 @ 10/ each	...	14	0
Alto-ayalocana	...	3	0
Amarakośha, Fasc. 1-2	...	4	0
Anumana Dīdhiti Prasārini, Fasc. 1-3 @ 10/	...	1	14
Ātmasāhasrikā Prajñāpāramitā, Fasc. 1-6 @ 10/ each	...	3	12
Ātmatattvaviveka, Fasc. I	...	0	10
Āyavāidyaka, Fasc. 1-5 @ 10/ each	...	3	2
Avadāna Kalpalatā, (Sāns. and Tibetan) Vol. I, Fasc. 1-11. Vol. II, Fasc. 1-11 @ 1/ each	...	22	0
Bālam Bhāṭṭi, Vol. I, Fasc. 1-2, Vol. II, Fasc. 1, @ 10/ each	...	1	14
Baudhāyana Śrauta Sūtra, Fasc. 1-3; Vol. II, Fasc. 1-5; Vol. III, Fasc. 1, @ 10/ each	...	5	10
Bhasavṛttī	...	0	10
Bhāṭṭa Dipikā, Vol. I, Fasc. 1-6; Vol. II, Fasc. 1-2 @ 10/ each	...	5	0
Bauddhastotrāṅgagraha	...	2	0
Brhaddevatā, Fasc. 1-4 @ 10/ each	...	2	8
Brhadharma Purāṇa, Fasc. 1-6 @ 10/ each	...	3	12
Bodhicaryāvatāra of Cāntideva, Fasc. 1-6 @ 10/ each	...	3	12
Orī Cāntinātha Cāmrīta, Fasc. 1-3	...	1	14
Orī Cāntadūṣaṇī, Fasc. 1-2 @ 10/ each	...	1	4
Catalogue of Sanskrit Books and MSS., Fasc. 1-4 @ 2/ each	...	8	0
*Cāntapatha Brāhmaṇa, Vol. I, Fasc. 1-7; Vol. IV, Fasc. 1-5; Vol. III, Fasc. 1-7; Vol. V, Fasc. 1-4 @ 10/ each	...	14	6
Ditto Vol. VI, Fasc. 1-3 @ 1/4 each	...	3	2
Ditto Vol. VII, Fasc. 1-5 @ 10/	...	3	2
Ditto Vol. IX, Fasc. 1-3	...	1	4
*Cāntasāhasrikā-prajñāpāramitā, Part I, Fasc. 1-18 @ 10/ each	...	11	4
*Cāntavarga Cāntatāpaṇī, Vol. II, Fasc. 1-25; Vol. III, Part I, Fasc. 1-18, Part II, Fasc. 1-10; Vol. IV, Fasc. 1-6 @ 10/ each	...	36	14
Ditto Vol. IV, Fasc. 7, @ 1/4 each	...	1	4
Ditto Vol. IV, Fasc. 8-10 @ 10/	...	1	14
*Cāntavartika (English), Fasc. 1-7 @ 1/4 each	...	8	12
*Cānta Sūtra of Cāntakhyāna, Vol. I, Fasc. 1-7; Vol. II, Fasc. 1-4; Vol. III, Fasc. 1-4; Vol. 4, Fasc. 1 @ 10/ each	...	10	0
Orī Bhāṣyam, Fasc. 1-3 @ 10/ each	...	1	14
Dāna Kriyā Kaṇḍī, Fasc. 1-2 @ 10/ each	...	1	4
Gadadhara Paddhati Kāśāśā, Vol. I, Fasc. 1-4 @ 10/ each	...	4	8
Ditto Ācārasāra, Vol. II, Fasc. 1-4	...	3	2
Gobhiliya Grhya Sūtra, Vol. I, @ 10/ each	...	3	2
Ditto Vol. II, Fasc. 1-2 @ 1/4 each	...	2	0
Ditto (Appendix) Gobhiliya Pārijāta	...	2	0
Gobhiliya Grhya Sūtra, Grhya Saṅgraha	...	0	10
Haralata	...	1	14
Karmapradīph, Fasc. 1	...	1	4
Kāla Vyeka, Fasc. 1-7 @ 10/ each	...	4	6
Kāntāra, Fasc. 1-6 @ 12/ each	...	4	8
Kavi Kalpa Lata, Fasc. 1	...	0	10
Kavindravācaṇa Saṃuccayāḥ	...	3	8
Kurma Purāṇa, Fasc. 1-9 @ 10/ each	...	5	10
Kīraṇavālī, Fasc. 1-3, @ 10/	...	1	14
Madana Pārijāta, Fasc. 1-11 @ 10/ each	...	6	14
Mahā-bhāṣya-pradīpodyota, Vol. I, Fasc. 1-9; Vol. II, Fasc. 1-12; Vol. III, Fasc. 1-10 @ 10/ each	...	19	6
Ditto Vol. IV, Fasc. 1-3 @ 1/4 each	...	3	12
Maitra, or Maitrayaniya Upanishad, Fasc. 1	...	0	10
Manuikā Saṅgraha, Fasc. 1-3 @ 10/ each	...	1	14
Mīrkaṇḍeya Purāṇa, (English), Fasc. 1-9 @ 1/- each	...	9	0
Mugdhahodha Vyākaraṇa, Vol. I, Fasc. 1-7, @ 10/ each	...	4	6
Nirukta, (2nd edition) Vol. I, Fasc. 1-2, @ Rs. 1-4	...	2	8
Nityācārapaddhati, Fasc. 1-7 @ 10/ each	...	4	8
Nityācārapradīpa, Vol. I, Fasc. 1-8, Vol. II, Fasc. 1-4 @ 10/ each	...	7	8
Nyāyabīndavīka, Fasc. 1 @ 10/ each	...	0	10
Nyāyavartika Tatparva Pārijāta, Fasc. 1-4 @ 10/ each	...	2	8

BIBLIOTHECA INDICA:
COLLECTION OF ORIENTAL WORKS

PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.
NEW SERIES, No. 1392.

۷۵۳

شاه عالم نامه

تالیف

غلام علی خان

SHAH ALAM NAMA:
A HISTORY OF THE REIGN OF SHAH ALAM II
BY
GHOLAM ALI KHAN.

EDITED BY

AL-MAMUN MUHRAWARDY, *Iftikhārul Millat*, M.A., Ph.D., Bar. at-Law,
AND

QĀ MUHAMMAD KĀZIM SHIRĀZĪ,
*Persian Instructor to the Board of Examiners and Lecturer in Persian to the
University of Calcutta.*

FASC. II.

CALCUTTA:

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS,
AND PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY, 1, PARK STREET,
1914.

